

ЗАКОН О ТУРИЗМУ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

1. Предмет уређења

Члан 1.

Овим законом уређују се: услови и начин планирања и развоја туризма; туристичке организације за промоцију туризма; туристичке агенције; услуге у туризму; Регистар туризма; друга питања од значаја за развој и унапређење туризма.

2. Начела

Члан 2.

Уређење односа у области туризма заснива се на начелима:

- 1) интегралног развоја туризма и пратећих делатности, као чинилаца укупног привредног и друштвеног развоја, којим се у складу са законом обезбеђује спровођење међусобно усаглашених планова и програма;
- 2) одрживог развоја туризма као усклађеног система техничко-технолошких, економских и друштвених активности, који се заснива на економском развоју, очувању природних и културних добара, очувању и развоју локалне заједнице;
- 3) повећања ефикасности и одговорности у области коришћења, управљања, заштите и унапређења туристичког простора;
- 4) обезбеђивања јединствених стандарда за пружање услуга у туризму;
- 5) заштите националне економије, корисника туристичког производа и туристичких професија;
- 6) партнерског односа приватног и јавног сектора и цивилног друштва код планирања, обликовања и пласмана туристичког производа на тржишту;
- 7) обезбеђивања јединствене, јавне и електронске евиденције регистрованих и евидентираних података из области туризма;
- 8) поштовања људских права и достојанства особа са инвалидитетом, равноправности и забране дискриминације у туризму у складу са прописима којима се спречава дискриминација особа са инвалидитетом;
- 9) садржаним у Етичком кодексу у туризму Светске туристичке организације Уједињених нација;
- 10) планирања и остваривања политике развоја туризма у складу са стратегијом развоја туризма Републике Србије.

3. Појмови

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) административни трошкови су трошкови туристичке агенције у вези са изработом уговора о организовању путовања и друге документације коју је туристичка агенција уручила путнику, а који се односе на тог путника и то туристичко путовање;

2) активно знање страног језика је виши средњи ниво знања страног језика, који није српски и који по ЦЕФР међународном стандарду за процењивање нивоа знања језика одговара нивоу језичке компетентности Б2;

3) делатност туристичке агенције јесте организовање, понуда, продаја и реализовање туристичких путовања, излета и пружање других услуга уобичајених у туристичком промету;

4) дестинацијска менаџмент компанија (DMC) је привредно друштво или друго правно лице, специјализовано за одређену дестинацију, односно регију, са адекватним познавањем туристичких ресурса, кадровски оспособљена да креира, организује и реализује туристичке програме и путовања, да посредује у пружању услуге боравка, смештаја, забаве, излета, услуга водича, трансфера и других услуга, повезујући се са свима који пружају услуге на тој дестинацији, а све ради пружања професионалних, високо квалитетних туристичких услуга;

5) дестинацијска менаџмент организација (DMO) је привредно друштво или друго правно лице основано ради управљања туристичком дестинацијом (планирање, организовање, маркетинг и вођење), чији оснивачи могу да буду из јавног и приватног сектора;

6) електронска продаја је продаја туристичког путовања, излета, као и других услуга у туризму посредством интернета, без непосредног контакта са странкама;

7) знаковни језик је показни језик и означава визуелни начин споразумевања глувих особа, посебно уговореним, односно стандардизованим знацима руку и прстију, са или без мимике, са сопственом граматику и синтаксом, помоћу кога се преносе мисли, представе, намере и појмови;

8) локални туристички водич јесте физичко лице које је положило стручни испит за туристичког водича и које се, на основу програма јединице локалне самоуправе, специјализовало за пружање услуге вођења, показивања и стручног објашњавања природних, културно-историјских, археолошких, етнографских, привредних и других знаменитости у одређеној дестинацији;

9) излет је комбинација две или више туристичких услуга (превоз и друге туристичке услуге), које је утврдила туристичка агенција самостално или по захтеву путника, у трајању краћем од 24 сата, која не укључује ноћење, а које туристичка агенција продаје по јединственој цени;

10) место за одмор (ризорт) јесте део туристичког простора, туристичког места које представља интегрисану и функционалну целину објеката и других садржаја за смештај и боравак туриста без сталних становника, са изграђеним објектима туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре;

11) одговарајући регистар је регистар у којем се региструју привредна друштва и предузетници и регистар у којем се региструју удружења које води Агенција за привредне регистре и регистар у којем се региструју друга правна лица који води надлежни суд;

12) потврда о путовању је документ који туристичка агенција приликом куповине туристичког путовања уручује путнику и представља доказ да је уговор закључен. Потврда о путовању може бити и писани документ о најави, пријави, резервацији туристичког путовања и сл;

13) представник на туристичкој дестинацији јесте физичко лице, које на основу закљученог уговора са организатором туристичког путовања пружа

путницима обавештења и упутства у вези са реализацијом програма путовања и обавља друге активности ради заштите интереса путника;

14) приоритетна туристичка дестинација је просторна целина која располаже туристичком ресурсном основом за развој и комерцијализацију туристичких производа, потенцијалним и реалним туристичким атракцијама, туристичком инфраструктуром и туристичком супраструктуром;

15) прихват и превоз путника је превоз путника организован од стране туристичке агенције у вези са реализацијом туристичког путовања или излета;

16) продаја туристичког путовања и других услуга у туризму подразумева непосредну продају, нуђење, као и све друге активности понуде, оглашавања, маркетинга, промоције и сл, које за крајњи резултат имају продају туристичког путовања, односно пружање услуге у туризму;

17) продајна цена је уговорена укупна цена туристичког путовања, односно излета, исказана у јединственом износу, која поред услуга из програма путовања, односно посебних захтева путника, садржи и све додатне трошкове, укључујући порезе, таксе, као и друге трошкове, који су као неодвојив део неопходни за реализацију путовања;

18) професионални организатор конгреса (PCO) је привредно друштво или друго правно лице специјализовано за организацију конгреса (конференција, састанака и сл) и управљање пословним догађајима;

19) путник је лице које купује или за чији рачун се купује, односно лице које користи туристичко путовање или излет, као и другу туристичку услугу;

20) резервација је поступак којим се унапред обезбеђује, односно најављује услуга смештаја или друге туристичке услуге од стране туристичке агенције, када туристичка агенција не врши наплату услуге, већ даваоцу услуге директно плаћа корисник;

21) Регистар туризма јесте јединствена, електронска, централна, јавна база података о регистрованим и/или евидентираним субјектима који обављају послове из области туризма, а који су регистровани или евидентирани у складу са прописима, као и о другим подацима који се региструју или евидентирају у складу са овим законом;

22) Регистратор туризма јесте лице које води Регистар туризма у складу са овим законом и другим прописима;

23) стварни трошкови су трошкови туристичке агенције у вези са организацијом и реализацијом продатог туристичког путовања и у које трошкове се не урачунава добит, фиксни трошкови туристичке агенције (зараде, комунални трошкови, закупи и сл), трошкови маркетинга, провизије и др;

24) Стратегијски мастер план јесте комплексан, истраживачки и свеобухватан плански документ којим се на основу стратегије развоја туризма Републике Србије утврђују циљеви, програми и планови раста и развоја туризма, инвестиције у туризму, планови маркетинга и конкурентности, као и мере за њихово спровођење, за одређену туристичку дестинацију;

25) трајни носач записа јесте средство које омогућава да давалац услуге или корисник услуге сачува електронске податке који су намењени кориснику услуге, да тим подацима може да се приступи и да се репродукују у неизмењеном облику, у периоду који одговара сврси чувања података;

26) трансфер је превоз путника који се реализује на краћој релацији искључиво на дестинацији, у вези са реализацијом туристичког путовања или излета;

27) туристичка агенција јесте привредно друштво, предузетник, друго правно лице које обавља делатност туристичких агенција под условима прописаним овим законом;

28) туристичка атракција јесте нарочито привлачно обележје туристичке дестинације, природног или друштвеног карактера у оквиру туристичког простора;

29) туристичка група јесте организована група од 15 до 75 путника којој туристичка агенција организатор путовања по унапред утврђеном програму, односно на захтев пружа туристичку услугу;

30) туристичка делатност јесте пружање услуга туристичких агенција, услуга туристичких професија и пружање других услуга у складу са овим законом;

31) туристичка дестинација јесте одредиште туристичког путовања које својом опремљеношћу омогућава прихват и боравак путника;

32) туристичка супраструктура јесу угоститељски објекти као и галерије, изложбени, конгресни и забавни објекти који су у непосредној вези са угоститељским објектима и објектима спортско рекреативног садржаја или са њима чине јединствену целину;

33) туристичка инфраструктура јесу објекти за информисање, предах, снабдевање, рекреацију, едукацију и забаву туриста, и то: скијалишта, купалишта и плаже, тематски и забавни паркови, туристички информативни центри, центри за прихват туриста и посетилаца, одморишта поред путева, објекти наутичког туризма, терени за голф, тениски терени, отворени и затворени објекти спортске рекреације, мале вештачке акумулације са купалиштем, базени за купање, велнес објекти, забавно рекреативне стазе и путеви (трим стазе, стазе здравља, видиковци, панорамски путеви, бицикличке стазе, пешачке стазе, стазе за моторне санке и сл), уређене обале река и језера, објекти за посматрање природних реткости, објекти за предах и краће задржавање туриста, објекти за авантуристичке активности и др;

34) туристичка сигнализација су одговарајући симболи и знаци, као и симболи и знаци туристичке саобраћајне сигнализације, којим се обележава туристичка атракција и садржај туристичке понуде;

35) туристички аниматор јесте физичко лице које планира и остварује забавне, културне, спортско рекреативне и друге програме којима организује слободно време туриста;

36) туристички водич јесте физичко лице које је положило стручни испит за туристичког водича и пружа услуге вођења, показивања и стручног објашњавања природних, културно-историјских, археолошких, етнографских, привредних и других знаменитости;

37) туристички кластер је секторска или географска концентрација, међусобно повезаних привредних субјеката, других правних лица или физичких лица, ради повезивања заједничких потреба и јачања конкурентности;

38) туристички пратилац јесте физичко лице које је положило стручни испит за туристичког пратиоца и прати туристичку групу и обавља оперативне техничке послове од почетка путовања до одређеног места и назад;

39) туристички производ јесте скуп међузависних елемената који се у пракси организује као посебан вредносни ланац који чине материјални производи и услуге, природне вредности и културна добра, туристичке атракције, туристичка супраструктура и туристичка инфраструктура;

40) туристички простор јесте јединствена и недељива географска и функционална целина природних и створених ресурса и вредности од значаја за туризам;

41) туристичко место јесте организациона и функционална целина са формираном туристичком понудом, природним вредностима, културним добрима и другим знаменитостима значајним за туризам, комуналном, саобраћајном и туристичком инфраструктуром, као и објектима и другим садржајима за смештај и боравак туриста;

42) туристичко путовање јесте комбинација две или више туристичких услуга (превоз, смештај и друге туристичке услуге), које је утврдио или припремио организатор путовања самостално или по захтеву путника, у трајању дужем од 24 сата или у краћем трајању ако укључује једно ноћење, као и једно или више ноћења који укључује само услугу смештаја у одређеном термину или временском трајању које се продаје по јединственој цени;

43) уговор о организовању путовања су општи услови путовања, програм путовања, потврда о путовању, ваучер и др, које туристичка агенција уручује путнику, непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа;

44) факултативна услуга је услуга која може бити садржана у програму путовања, а не чини његов обавезан елемент, од које не зависи реализација туристичког путовања и чија цена није урачуната у продајну цену туристичког путовања (излети, улазнице, разни видови осигурања и сл).

II. ПЛАНИРАЊЕ И РАЗВОЈ ТУРИЗМА

Члан 4.

Планирање и развој туризма обухвата: интегрално планирање развоја туризма и пратећих делатности (у даљем тексту: интегрално планирање); проглашење и одрживо коришћење туристичког простора; послове од посебног значаја за развој туризма; категоризацију туристичког места и спровођење подстицајних мера за развој туризма.

1. Интегрално планирање

1.1. Врсте планских докумената

Члан 5.

Планска документа су:

- 1) Стратегија развоја туризма Републике Србије;
- 2) Стратегијски мастер план;
- 3) Стратегијски маркетинг план;
- 4) програм развоја туристичких производа;
- 5) програм развоја туризма;
- 6) програм промотивних активности.

Планска документа из става 1. тач. 2) - 6) овог члана морају бити усаглашена са стратегијом развоја туризма Републике Србије.

Члан 6.

Планска документа из члана 5. став 1. тач. 1), 2), 4) и 5) овог закона садрже текстуални део и графички приказ који представља целину планских решења и израђују се у аналогном и дигиталном облику.

Министар надлежан за послове туризма (у даљем тексту: министар), ближе прописује садржину и начин израде планских докумената из члана 5. став 1. тач. 1), 2), 4) и 5) овог закона, као и студије оправданости за проглашење туристичког простора.

1.1.1. Стратегија развоја туризма Републике Србије

Члан 7.

Стратегија развоја туризма Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија), доноси се за територију Републике Србије.

Стратегијом се одређују дугорочни циљеви планирања и развоја туризма у складу са укупним економским, социјалним, еколошким и културно-историјским развојем.

Стратегија садржи нарочито:

- 1) анализу постојећег стања и досадашњег степена развоја туризма;
- 2) упоредну анализу туризма конкурентских земаља;
- 3) предности и недостатке туризма Републике Србије;
- 4) циљеве развоја туризма;
- 5) визију развоја туризма;
- 6) избор приоритетних туристичких производа;
- 7) предлог туристичких дестинација од значаја за развој туризма;
- 8) дефинисање стратешких туристичких тржишта од интереса за Републику Србију;
- 9) анализу утицаја на културно наслеђе и природна добра;
- 10) предлог политике развоја туризма;
- 11) предлог инвестиција;
- 12) план конкурентности;
- 13) акциони план.

Стратегију доноси Влада на предлог министарства надлежног за послове туризма (у даљем тексту: Министарство).

Стратегија се доноси за период од најмање пет година.

Члан 8.

Стратегија се реализује путем Стратегијског мастер плана, Стратегијског маркетинг плана, програма развоја туристичких производа, као и просторних и урбанистичких планова израђених и донетих у складу са законом.

1.1.2. Стратегијски мастер план

Члан 9.

Стратегијски мастер план се доноси за приоритетну туристичку дестинацију.

Стратегијски мастер план доноси Влада на предлог Министарства.

Стратегијски мастер план нарочито садржи:

- 1) техничку оцену посматраног подручја, земљишних основа и укупну процену капацитета туристичке локације у оквиру туристичке дестинације;
- 2) концепт развоја у погледу размештаја и могуће локације објеката, као и процену потенцијала потребних капацитета;
- 3) физички мастер план са основним елементима могућег размештаја објеката туристичке инфраструктуре, туристичке супраструктуре и саобраћајне мреже;
- 4) пословни мастер план са економском евалуацијом туристичке инфраструктуре, туристичке супраструктуре, саобраћајне мреже и комуналне инфраструктуре, као и проценом економске оправданости појединачних и укупних инвестиција.

Влада на предлог Министарства утврђује приоритетну туристичку дестинацију са описом локација од значаја за туризам и других туристичких атракција.

1.1.3. Стратегијски маркетинг план и програм промотивних активности

Члан 10.

Стратегијски маркетинг план се доноси за територију Републике Србије.

Стратегијски маркетинг план доноси Влада на предлог Министарства.

Стратегијски маркетинг план нарочито садржи:

- 1) анализу маркетинг система Републике Србије;
- 2) анализу конкурентских маркетинг стратегија;
- 3) маркетинг план;
- 4) позиционирање Републике Србије као туристичке дестинације;
- 5) маркетинг план туристичких производа;
- 6) маркетинг план авио повезаности Републике Србије са стратешким туристичким тржиштима;
- 7) мисију и организацију маркетинг система Републике Србије.

У складу са Стратегијским маркетинг планом, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе доносе своје програме промотивних активности.

Предлог Стратегијског маркетинг плана припрема Туристичка организација Србије.

Стратегијски маркетинг план се доноси за период од најмање пет година.

1.1.4. Програм развоја туристичког производа

Члан 11.

Програм развоја туристичког производа је плански документ којим се ближе одређује развој туристичких производа од посебног значаја утврђених Стратегијом, и то: градски одмори, здравствени туризам, планински туризам, научички туризам, манифестације и други догађаји, рурални туризам, транзитни туризам, пословни туризам (састанци, подстицајна путовања, конференције и изложбе/догађаји) тематске руте и специјални интереси, као и производи културног туризма.

Програм развоја туристичког производа доноси Влада на предлог Министарства.

Предлог програма развоја туристичког производа из става 1. овог члана може да припреми и удружење основано са циљем развоја и унапређења оног туристичког производа, на који се предлог односи.

Предлог из става 3. овог члана доставља се Министарству.

У случају из става 3. овог члана удружење основано са циљем развоја и унапређења туристичке понуде поступа на начин прописан чланом 16. ст. 6, 8. и 9. овог закона.

Министар ближе прописује садржину и начин подношења предлога за доношење програма развоја туристичког производа.

1.1.5. Програм развоја туризма

Члан 12.

Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности утврђених законом којим се уређује локална самоуправа и посебним законом, доносе програм развоја туризма у складу са Стратегијом.

Програм развоја туризма из става 1. овог члана аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе доставља Министарству на претходно мишљење.

1.1.6. Просторни и урбанистички планови

Члан 13.

Полазну основу за израду просторних и урбанистичких планова у приоритетној туристичкој дестинацији и туристичком простору представља Стратегијски мастер план.

У просторним и урбанистичким плановима који се односе на подручја која су проглашена за туристички простор утврдиће се услови за изградњу објеката туристичке инфраструктуре, а у месту за одмор у оквиру туристичког простора и услови за изградњу објеката туристичке супраструктуре.

Орган надлежан за припрему и доношење просторног, односно урбанистичког плана, на услове из става 2. овог члана прибавља претходну сагласност Министарства.

2. Проглашење и одрживо коришћење туристичког простора

2.1. Проглашење туристичког простора

Члан 14.

Простор који због својих карактеристика, вредности и приоритетне туристичке намене захтева посебан режим организације, уређења, коришћења

и заштите или се на њему предвиђа изградња објеката од националног интереса, Влада, на предлог Министарства, проглашава као туристички простор.

Акт о проглашењу туристичког простора из става 1. овог члана нарочито садржи: назив и опис туристичког простора, површину, опис и графички приказ граница, циљеве проглашења, кључне туристичке атракције, податке о власништву и попис катастарских парцела, обавезе у погледу развоја туризма, других облика коришћења простора, као и назив и седиште субјекта коме се поверава управљање туристичким простором (у даљем тексту: управљач туристичког простора).

Управљач туристичког простора може бити постојећа јавна служба или привредно друштво које је основано за обављање делатности у области туризма, и то од стране јавног предузећа, односно Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе и у коме је капитал тог оснивача већински.

Управљање туристичким простором може се актом из става 2. овог члана поверити другом правном лицу, које се одређује по спроведеном поступку јавног оглашавања или прикупљањем понуда.

На поступак из става 4. овог члана сходно се примењују одредбе закона којим се уређују јавне набавке.

На делу подручја туристичког простора које истовремено представља подручје заштићеног природног или непокретног културног добра и другог заштићеног подручја примењују се режими заштите и унутрашњи ред у складу са прописима којима се уређује очување и коришћење тих добара.

Члан 15.

Управљање туристичким простором може се поверити и дестинацијској менаџмент организацији, у којој је један од оснивача јавно предузеће, односно Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и у коме је капитал тог оснивача већински.

Ако један од оснивача није јавно предузеће, односно Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе или њихов капитал није већински, управљање туристичким простором може се поверити и дестинацијској менаџмент организацији на начин прописан чланом 14. став 4. овог закона.

Члан 16.

Поступак за проглашење туристичког простора покреће се предлогом за проглашење туристичког простора, који припрема Министарство, у складу са Стратегијским мастер планом и студијом оправданости за проглашење туристичког простора.

Предлог из става 1. овог члана нарочито садржи: студију оправданости за проглашење туристичког простора, податке о туристичким ресурсима и туристичким атракцијама туристичког простора, стању заштите животне средине, природних и културних добара, преглед постојеће планске и развојне документације од значаја за развој туризма, анализу постојећег стања у туризму, податке о инфраструктурном потенцијалу туристичког подручја, као и друге податке у складу са одредбом члана 14. став 2. овог закона.

Предлог из става 1. овог члана ставља се на јавни увид у једном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике Србије и у

локалном листу јединице локалне самоуправе на чијој територији се налази туристички простор и траје 30 дана од дана објављивања у дневном листу.

О стављању предлога из става 1. овог члана на јавни увид стара се Министарство које о извршеном јавном увиду саставља извештај који садржи податке о извршеном јавном увиду, са свим примедбама и ставовима по свакој примедби, а који се поставља на интернет страници Министарства односно јединице локалне самоуправе.

Извештај о извршеном јавном увиду саставни је део предлога из става 1. овог члана.

Иницијативу за проглашење туристичког простора може поднети и аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, на чијој територији се налази туристички простор, уз претходну сагласност Министарства.

Иницијатива из става 6. овог члана садржи све елементе прописане ставом 2. овог члана.

По прибављеној сагласности Министарства аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе поступа на начин прописан ст. 3, 4. и 5. овог члана.

По спроведеном поступку из става 8. овог члана јединица локалне самоуправе доставља Министарству сву документацију, потребну за предлог и покретање поступка проглашења туристичког простора.

Члан 17.

После спроведеног поступка јавног увида, предлог за проглашење туристичког простора, са извештајем из члана 16. став 5. овог закона Министарство доставља Влади ради доношења акта о проглашењу туристичког простора.

Предлог за проглашење туристичког простора на територији аутономне покрајине, са извештајем из члана 16. став 5. овог закона, после спроведеног поступка јавног увида, Влади доставља надлежни орган аутономне покрајине, преко Министарства.

2.2. Управљање и развој туристичког простора

Члан 18.

Јединица локалне самоуправе може уговором да повери управљачу туристичког простора послове обезбеђивања услова за уређивање, коришћење, унапређење и заштиту грађевинског земљишта и послове координације на одржавању комуналног реда и чистоће у туристичком простору.

Члан 19.

Управљач туристичког простора доноси програме и друга акта којима се регулише ближи оквир режима, развоја и коришћења, као и мере заштите туристичког простора.

Управљач туристичког простора:

1) обезбеђује услове за уређивање, коришћење, унапређивање и заштиту грађевинског земљишта;

2) координира активности правних и физичких лица који обављају послове у области туризма и пратећих делатности;

3) координира развој пројеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре на принципима одрживог развоја;

4) стара се о наменској употреби државне имовине ради квалитетне валоризације ресурса;

5) управља грађевинским земљиштем и стара се о непокретностима које су му дате на коришћење;

6) стара се о месту постављања и начину истицања туристичке сигнализације;

7) доноси програме и акта који се односе на вршење послова управљања;

8) обавља и друге послове, у складу са законом и актом о проглашењу туристичког простора.

Члан 20.

Управљач туристичког простора има право прече куповине непокретности на подручју туристичког простора.

Ако се туристички простор у целини или делом налази на заштићеном подручју, управљач туристичког простора нема право прече куповине непокретности на том туристичком простору, односно на том делу туристичког простора.

2.3. Коришћење туристичког простора

Члан 21.

Непокретности у јавној својини на којима је носилац права коришћења управљач туристичког простора могу се, ради изградње објеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре, дати у закуп другом лицу јавним надметањем или прикупљањем писмених понуда.

Управљач туристичког простора, на основу претходно урађене студије изводљивости, припрема потребну документацију за давање у закуп непокретности из става 1. овог члана.

Документација из става 2. овог члана нарочито садржи: врсту непокретности и површину која се даје у закуп, врсту објеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре који се приводе намени у складу са планским документом у смислу закона којим се уређује планирање и изградња, услове и време закупа непокретности, као и обавезе у погледу очувања, развоја и одрживог коришћења туристичког простора.

Управљач туристичког простора доставља Министарству извештај о спроведеном поступку јавног надметања или прикупљања писмених понуда из става 1. овог члана, који садржи и предлог за избор најповољнијег понуђача.

Акт о давању непокретности у закуп доноси Влада на предлог Министарства.

Члан 22.

Привредно друштво, друго правно лице, предузетник и физичко лице за коришћење туристичког простора плаћају накнаду.

Накнада из става 1. овог члана плаћа се за:

1) коришћење посебно уређених терена за поједине намене коришћења (паркирање, рекреација, спорт, постављање реклама, постављање забавних објеката и др);

2) постављање привремених објеката за угоститељство, туризам и трговину;

3) улазак у туристички простор.

Средства остварена од накнаде из става 1. овог члана приход су управљача туристичког простора.

Висину и начин плаћања накнаде из става 1. овог члана одређује управљач туристичког простора уз сагласност Владе.

2.4. Место за одмор

Члан 23.

Место за одмор у оквиру туристичког простора организује се и развија у складу са Стратегијским мастер планом, просторним и урбанистичким планом.

Објекти туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре у месту за одмор које се налази у туристичком простору сматрају се објектима од јавног интереса.

У оквиру туристичког места може се утврдити и место за одмор.

3. Послови од посебног значаја за развој туризма

Члан 24.

Послови од посебног значаја за развој туризма су:

- 1) израда пројеката о непокретностима;
- 2) истраживање, развој и израда елабората о одрживом коришћењу и управљању туристичким простором;
- 3) израда студије изводљивости и концепта развоја туристичке локације, односно просторно-технолошке целине од значаја за туристички развој;
- 4) управљање пројектима туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре од значаја за развој туризма;
- 5) управљање местом за одмор као целовитим ресурсом уз обезбеђење заједничке промоције и продаје туристичког производа места за одмор, уређење простора, заштите животне средине, туристичке сигнализације и сл;
- 6) финансирање и реализација пројеката изградње и уређења грађевинског земљишта и пројеката изградње туристичке инфраструктуре у циљу реализације туристичких пројеката;
- 7) финансирање пројеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре и управљање објектима туристичке супраструктуре.

Члан 25.

Послове из члана 24. овог закона може да обавља јавна служба, привредно друштво или друго правно лице из члана 14. став 3. и члана 15. овог закона.

Изузетно од става 1. овог члана послови из члана 24. овог закона могу се актом Владе поверити другом правном лицу, које се одређује по спроведеном поступку јавног оглашавања или прикупљањем понуда.

4. Категоризација туристичког места

Члан 26.

Категоризација туристичког места врши се на основу обима туристичког промета, степена изграђености туристичке, комуналне и саобраћајне инфраструктуре и туристичке супраструктуре.

Категоризација туристичких места врши се разврставањем тих места у четири категорије, које се означавају римским бројевима од I до IV.

Министар прописује ближе услове за одређивање категорије туристичког места, начин одређивања и промене категорије, као и врсту података о туристичким местима који се евидентирају у Регистру туризма.

Члан 27.

Захтев за категоризацију туристичког места подноси јединица локалне самоуправе Министарству.

Испуњеност прописаних услова за разврставање туристичког места у категорију проверава комисија за категоризацију туристичких места, коју образује министар.

Комисија из става 2. овог члана сачињава записник о свом раду и доставља га министру са предлогом за разврставање туристичког места у одговарајућу категорију.

Разврставање туристичког места у категорију врши се решењем које доноси министар и важи три године од дана достављања решења подносиоцу захтева.

Решење из става 4. овог члана коначно је.

5. Подстицајне мере

Члан 28.

Ради усмеравања и подстицања развоја туризма у буџету Републике Србије обезбеђују се средства за:

1) учешће у финансирању израде Стратегијских мастер планова, програма развоја туристичких производа, програма развоја туризма, студија изводљивости туристичких пројеката, урбанистичких планова туристичких места и места за одмор;

2) учешће у финансирању промотивних активности туристичких дестинација и туристичких места, туристичко-културних и туристичких манифестација у земљи и иностранству, као и програма едукације и усавршавања вештина запослених у туризму;

3) учешће у финансирању израде пројекта заштите природе, животне средине, природних ресурса и културне баштине туристичког места;

4) учешће у финансирању унапређења еколошких стандарда, енергетске ефикасности, коришћења обновљивих извора енергије, а у циљу унапређења туризма и гоститељства;

5) учешће у финансирању развоја националног туристичког брэнда;

6) учешће у финансирању унапређења дигитализације и других иновативних решења, а у циљу унапређења туризма и гоститељства;

7) учешће у финансирању пројеката унапређења саобраћајне повезаности са стратешким тржиштима значајним за развој туризма у Републици Србији;

8) подстицање изградње туристичке инфраструктуре, туристичке супраструктуре, спортско-рекреативних и других пратећих садржаја јавног карактера значајних за унапређење квалитета туристичке понуде;

9) унапређење постојеће туристичке понуде и интензивирање њеног коришћења;

10) подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста и организованог туристичког промета страних туриста на територији Републике Србије.

Члан 29.

Захтев за коришћење средстава из члана 28. овог закона подноси се Министарству.

Министар доноси решење о преносу наменских средстава из буџета Републике Србије, односно закључује уговор о коришћењу подстицајних средстава.

Влада ближе прописује услове и начин доделе и коришћења средстава из члана 28. овог закона.

За потребе израде предлога аката којим се уређују посебни услови, начин доделе, коришћења и одлучивања из члана 28. тач. 4) - 7) овог закона, као и за одлучивање о учешћу у финансирању наведених пројеката, Влада образује посебна радна тела која чине представници институција надлежних за послове туризма, финансија као и других институција на чији делокруг послова се пројекти односе.

III. ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ПРОМОЦИЈУ ТУРИЗМА

Члан 30.

Промоцију туризма обављају: Туристичка организација Србије, туристичка организација аутономне покрајине и туристичка организација јединице локалне самоуправе.

Промоцију туризма могу обављати и туристичке организације регије које оснивају две или више јединица локалне самоуправе.

Туристичка организација регије остварује сарадњу са туристичким кластерима на свом подручју и воде евиденцију туристичких кластера.

Члан 31.

Туристичке организације из члана 30. овог закона послују у складу са прописима којима се уређују јавне службе.

У погледу права, обавеза и одговорности запослених у туристичким организацијама из става 1. овог члана, примењују се прописи којима се уређује област запослених у јавним службама.

Члан 32.

Средства за рад туристичких организација за промоцију туризма обезбеђују се из:

- 1) средстава буџета Републике Србије;

- 2) средстава буџета аутономне покрајине;
- 3) средстава буџета јединица локалне самоуправе;
- 4) донација, прилога и спонзорстава домаћих и страних правних и физичких лица;
- 5) других извора, у складу са законом.

1. Туристичка организација Србије

Члан 33.

За обављање послова промоције туризма, координације активности туристичких организација, привредних и других субјеката у туризму на територији Републике Србије оснива се Туристичка организација Србије (у даљем тексту: ТОС).

Седиште ТОС-а је у Београду.

Члан 34.

ТОС обавља послове:

- 1) промоције туризма Републике Србије;
- 2) координације активности туристичких организација, привредних и других субјеката у туризму, који делују непосредно и посредно на промоцији туризма;
- 3) припреме и реализације годишњих планова и програма промотивних активности;
- 4) израде предлога годишњег програма рада са финансијским планом;
- 5) организовања истраживања туристичких тржишта за потребе промоције туризма Републике Србије;
- 6) истраживање међународног, домаћег и прекограничног тржишта у области туризма;
- 7) обезбеђивања информативно-пропагандног материјала којим се промовишу туристичке вредности Републике Србије (штампане публикације, аудио и видео промотивни материјал, on line средства промоције - интернет презентација, друштвене мреже и пратеће дигиталне активности, сувенири, итд.);
- 8) формирања и развијања јединственог туристичко-информационог система и његовог повезивања са другим информационим системима у земљи и иностранству;
- 9) прикупљања свих врста туристичких информација ради обавештавања јавности као и састављања и објављивања туристичког календара;
- 10) оснивања и организовања туристичких представништава у иностранству и информативних центара у земљи, самостално или у сарадњи са другим субјектима;
- 11) сарадње са националним туристичким организацијама других земаља, међународним и регионалним организацијама у области туризма и предлагања мера за учешће у мултинационалним и регионалним програмима и пројектима промоције туризма;
- 12) спровођења заједничких маркетинг активности са правним лицима, учесницима на тржишту авио саобраћаја, у циљу обезбеђивања боље

повезаности Републике Србије са стратешким туристичким тржиштима и унапређења приступачности Републике Србије као туристичке дестинације;

13) утврђивања јединствених стандарда уређења, опреме и услуга у туристичко-информативним центрима на територији Републике Србије;

14) израде предлога Стратегијског маркетинг плана из члана 10. став 5. овог закона;

15) у вези са давањем претходне сагласности на доношење годишњег програма рада и плана промотивних активности, у делу плана промотивних активности аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе из члана 39. став 2. и члана 41. став 4. овог закона;

16) учешћа у утврђивању програма постављања туристичке сигнализације и координирања активности туристичких организација и других субјеката за њено обезбеђење;

17) израде, учешћа у изради и реализацији домаћих, међународних и прекограничних пројеката из области туризма, односно из области комплементарних туризму (култура, заштита животне средине, информисање, рурални развој и др);

18) у вези са обављањем привредне делатности, као и друге активности у складу са законом, оснивачким актом и статутом.

ТОС је у обавези да годишњи програм рада усклади са Стратегијом.

ТОС је у обавези да информацију о давању претходне сагласности из става 1. тачка 15) овог члана, у року од 15 дана, од дана давања сагласности, достави Министарству.

Члан 35.

Органи ТОС-а јесу: управни одбор, надзорни одбор и директор.

Чланове управног и надзорног одбора и директора именује и разрешава Влада на предлог Министарства.

Органи ТОС-а именују се на период од четири године.

Члан 36.

Управни одбор има пет чланова.

У управни одбор именују се по један представник Министарства и представник запослених, а остали чланови управног одбора именују се из реда научних и стручних лица из области туризма, као и из привредних субјеката и других организација које обављају делатност из области туризма.

Управни одбор:

- 1) доноси статут ТОС-а;
- 2) доноси пословник о свом раду;
- 3) усваја годишњи програм рада са финансијским планом;
- 4) усваја годишњи извештај о пословању и завршни рачун;
- 5) доноси одлуку о оснивању представништва у иностранству и информативних центара у земљи;
- 6) доноси правилник о раду;
- 7) обавља и друге послове утврђене законом и статутом.

Акта из става 3. тач. 1), 3), 4) и 6) овог члана доносе се уз сагласност Владе.

Члан 37.

Надзорни одбор ТОС-а има три члана од којих је један представник Министарства.

Надзорни одбор ТОС-а врши надзор над пословањем, прегледа извештај о пословању и завршни рачун и утврђује да ли су сачињени у складу са прописима, доноси пословник о свом раду и врши друге послове у складу са законом и статутом.

Члан 38.

Директора ТОС-а именује и разрешава Влада, на предлог Министарства.

Избор директора ТОС-а врши се у складу са прописима који се односе на запослене из области јавних служби.

Директор представља и заступа ТОС, организује и руководи радом ТОС-а, доноси правилник о организацији и систематизацији послова, предлаже акте које доноси управни одбор, извршава одлуке управног одбора и предузима мере за њихово спровођење, стара се о законитости рада, одговара за коришћење и располагање имовином и врши друге послове утврђене законом и статутом.

Директор ТОС-а мора да поседује:

- 1) стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету;
- 2) радно искуство од седам година, од чега најмање пет година на руководећим пословима;
- 3) активно знање најмање једног страног језика.

У погледу услова за директора туристичке организације регије сходно се примењују одредбе става 4. овог члана.

2. Туристичка организација аутономне покрајине

Члан 39.

За територију аутономне покрајине може се основати туристичка организација аутономне покрајине која:

- 1) доноси годишњи програм рада и планове промотивних активности у складу са Стратегијским маркетинг планом, плановима и програмима ТОС-а;
- 2) координира активности привредних и других субјеката у вези са промоцијом туризма на територији аутономне покрајине и програмима едукације и усавршавања вештина запослених у туризму;
- 3) прикупља све врсте туристичких информација ради обавештавања јавности;
- 4) обезбеђује информативно-пропагандни материјал којим се промовишу туристичке вредности аутономне покрајине (штампане публикације, аудио и видео промотивни материјал, on line средства промоције - интернет презентација, друштвене мреже и пратеће дигиталне активности, сувенири, итд);

5) предузима активности на изради, учешћу у изради и реализацији домаћих и међународних пројеката из области туризма;

6) предузима друге активности у складу са законом, оснивачким актом и статутом.

Туристичка организација аутономне покрајине је дужна да годишњи програм рада и план промотивних активности из става 1. тачка 1) овог члана, пре њиховог усвајања, достави ТОС-у на прибављање претходне сагласност у делу плана промотивних активности.

Ако туристичка организација аутономне покрајине не поступи на начин из става 2. овог члана, не може у години, на коју се програм рада и план промотивних активности односи, код Министарства да оствари право на подстицајна средства из члана 28. овог закона.

Члан 40.

Директор туристичке организације аутономне покрајине мора да поседује:

1) стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету;

2) радно искуство од седам година, од чега најмање пет година на руководећим пословима;

3) активно знање најмање једног страног језика.

Органи туристичке организације аутономне покрајине јесу: управни одбор, надзорни одбор и директор.

У погледу броја чланова и послова управног и надзорног одбора, као и послова директора туристичке организације аутономне покрајине сходно се примењују одредбе чл. 36, 37. и 38. овог закона.

3. Туристичка организација јединице локалне самоуправе

Члан 41.

Јединица локалне самоуправе може основати туристичку организацију или обављање тих послова поверити другом правном лицу.

Правно лице из става 1. овог члана може бити постојећа јавна служба или привредно друштво, односно правно лице које је основано за обављање делатности у области туризма.

Туристичка организација јединице локалне самоуправе обавља послове:

1) промоције и развоја туризма јединице локалне самоуправе;

2) координирања активности и сарадње између привредних и других субјеката у туризму који непосредно и посредно делују на унапређењу развоја и промоцији туризма и на програмима едукације и усавршавања вештина запослених у туризму;

3) доношења годишњег програма рада и плана промотивних активности у складу са Стратегијским маркетинг планом, плановима и програмима ТОС-а;

4) обезбеђивања и унапређивања информативно-пропагандног материјала којим се промовишу туристичке вредности јединице локалне

самоуправе (штампане публикације, аудио и видео промотивни материјал, on line средства промоције - интернет презентација, друштвене мреже и пратеће дигиталне активности, сувенири, итд);

5) прикупљања и објављивања информација о целокупној туристичкој понуди на својој територији, као и друге послове од значаја за промоцију туризма;

6) организовања и учешћа у организацији туристичких, научних, стручних, спортских, културних и других скупова и манифестација;

7) организовања туристичко-информативних центара (за прихват туриста, пружање бесплатних информација туристима, прикупљање података за потребе информисања туриста, упознавање туриста са квалитетом туристичке понуде, упознавање надлежних органа са притужбама туриста и др);

8) управљача туристичког простора;

9) посредовања у пружању услуга у домаћој радиности и сеоском туристичком домаћинству;

10) подстицања реализације програма изградње туристичке инфраструктуре и уређења простора;

11) израде, учешћа у изради, као и реализације домаћих и међународних пројеката из области туризма;

12) припреме и прикупљања података, састављање упитника, анализа и других информација;

13) у вези са обављањем привредне делатности, као и друге активности у складу са законом, оснивачким актом и статутом.

Туристичка организација јединица локалне самоуправе, односно правно лице из става 2. овог члана је дужно да годишњи програм рада и план промотивних активности из става 3. тачка 3) овог члана, пре њиховог усвајања, достави ТОС-у на прибављање претходне сагласност у делу плана промотивних активности.

Ако туристичка организација јединица локалне самоуправе, односно правно лице из става 2. овог члана не поступи на начин из става 4. овог члана, не могу у години, на коју се програм рада и план промотивних активности односи, код Министарства да остваре право на подстицајна средства из члана 28. овог закона.

Одредбе става 3. овога члана сходно се примењују на туристичку организацију регије.

Члан 42.

Директор туристичке организације јединице локалне самоуправе мора да поседује:

1) стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету;

2) радно искуство од четири године, од чега најмање две године на руководећим пословима;

3) активно знање најмање једног страног језика.

Органи туристичке организације јединице локалне самоуправе јесу: управни одбор, надзорни одбор и директор.

У погледу броја чланова и послова управног и надзорног одбора, као и послова директора туристичке организације јединице локалне самоуправе сходно се примењују одредбе чл. 36, 37. и 38. овог закона.

Члан 43.

Туристичка организација јединице локалне самоуправе дужна је да на захтев Министарства и ТОС-а у року од 15 дана достави тражене податке, упитнике, анализе и друге информације из члана 41. става 3. тачка 12) овог закона.

Влада ближе уређује услове и критеријуме за оснивање туристичке организације јединице локалне самоуправе, као и услове под којима се послови из члана 41. став 3. овог закона могу поверити другом правном лицу.

4. Координација активности

Члан 44.

Туристичка организација, уз сагласност оснивача, у циљу планирања, координације и управљања туристичким активностима, може са другом туристичком организацијом, привредним друштвом, другим правним лицем и предузетником који обавља делатност из области саобраћаја, туризма, угоститељства, промета робе и услуга, културе, спорта, информисања, конгресних и сајамских активности, основати организацију за оперативне, маркетиншке и промотивне послове.

Делокруг рада и начин финансирања, као и међусобна права и обавезе туристичке организације и оснивача из става 1. овог члана уређују се уговором.

У случају из става 1. овог члана туристичка организација доставља Министарству обавештење.

5. Туристичка сигнализација

Члан 45.

Туристичке атракције као и садржаји туристичке понуде, обележавају се одговарајућим симболима и знацима (у даљем тексту: туристичка сигнализација).

Јединица локалне самоуправе стара се о месту постављања и начину истицања туристичке сигнализације у складу са овим законом и законом којим се уређује саобраћајна сигнализација.

Министар прописује садржину, услове и начин истицања туристичке сигнализације.

IV. ТУРИСТИЧКЕ АГЕНЦИЈЕ

Члан 46.

Туристичка агенција обавља делатност организовања, понуде, продаје и реализовања туристичких путовања, излета и пружање других услуга уобичајених у туристичком промету, у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Делатност туристичке агенције обавља се у простору, односно месту пословања који испуњава прописане услове у погледу уређења и опремања.

Делатност туристичке агенције може се обављати повремено на сајмовима и на другим јавним манифестацијама, а најдуже 15 дана, под

условима и на начин прописан овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Члан 47.

Делатност из члана 46. став 1. овог закона може да обавља привредно друштво, друго правно лице и предузетник ако је регистрован у одговарајућем регистру.

Удружење које обавља делатност из члана 46. став 1. овог закона дужно је да ту делатност упише у одговарајући регистар.

Предузетник не може да обавља делатност из члана 46. став 1. овог закона у периоду прекида обављања делатности.

Предузетник не може да отпочне са обављањем делатности из члана 46. став 1. овог закона пре датума назначеног као почетак обављања делатности, који је наведен у решењу Агенције за привредне регистре.

Члан 48.

Ако туристичка агенција обавља туристичку делатност у седишту, али не као претежну делатност, дужна је да за ту делатност региструје огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру.

Ако туристичка агенција обавља туристичку делатност ван седишта дужна је да за ту делатност у сваком простору, односно месту пословања региструје огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру.

Изузетно, туристичка агенција која повремено обавља туристичку делатност на начин прописан чланом 46. став 3. овог закона није дужна да за тај простор у коме обавља делатност образује огранак, односно издвојено место ван седишта.

1. Врсте туристичких агенција

Члан 49.

Према врсти послова које обављају туристичке агенције могу бити:

- 1) туристичка агенција организатор туристичког путовања (у даљем тексту: организатор путовања);
- 2) туристичка агенција посредник у продаји туристичког путовања (у даљем тексту: посредник).

2. Услови за обављање послова туристичке агенције

2.1. Техничка опремљеност

Члан 50.

Простор, односно место пословања туристичке агенције у коме се обавља туристичка делатност, мора да испуњава услове у погледу уређења и опремања.

Изузетно од става 1. овог члана простор, односно место пословања туристичке агенције, која продаје услуге искључиво електронским путем, не мора да испуњава услове у погледу уређења и опремања.

У случају из члана 46. став 3. овог закона туристичка агенција није дужна да за простор, односно место пословања у коме обавља туристичку делатност испуни услове у погледу уређења и опремања.

Министар прописује ближе услове у погледу уређења и опремања простора, односно места пословања, туристичке агенције у коме се обавља туристичка делатност.

2.2. Кадровска оспособљеност

Члан 51.

Туристичка агенција мора да има у сваком простору, односно месту пословања у коме обавља туристичку делатност једно запослено лице, са пуним радним временом у својству руководиоца.

Лице из става 1. овог члана мора да:

- 1) зна српски језик;
- 2) активно зна најмање један страни језик;
- 3) има најмање вишу стручну спрему, односно стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова, основним струковним студијама, односно на студијама у трајању од три године, за рад код организатора путовања;
- 4) има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању туристичког, економског или другог друштвеног смера за рад код посредника;
- 5) има радно искуство у туристичкој делатности у трајању од:
 - (1) три године за рад код организатора путовања;
 - (2) једне године за рад код посредника.

Запослено лице које је у непосредном контакту са странкама мора да има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању и да познаје најмање један страни језик.

У случају из члана 46. става 3. овог закона туристичка агенција није дужна да за тај простор у коме обавља туристичку делатност испуни услове прописане ставом 1. овог члана.

3. Послови туристичких агенција

Члан 52.

Туристичка агенција обавља послове:

- 1) организовања, реализовања и продаје туристичких путовања у земљи и у иностранству;
- 2) организовања, реализовања и продаје путовања ученика и студената у иностранство ради учења страног језика или стручног усавршавања са могућношћу обављања привремених и повремених послова;
- 3) продаје и посредовања у продаји туристичких путовања;
- 4) прихвата, превоза и трансфера путника;
- 5) организовања излета, туристичких разгледања, забавних програма, као и посредовања у организовању скупова, сајмова, манифестација и спортских приредби;
- 6) пружања, односно, посредовања у пружању услуга туристичких водича, туристичких пратилаца, локалних туристичких водича и туристичких аниматора;
- 7) прибављања путних исправа, резервације и продаје путних карата у име и за рачун домаћих и страних превозника;

- 8) резервације туристичких, угоститељских и других услуга у вези са путовањем и боравком путника;
- 9) посредовања у продаји угоститељских или туристичких услуга;
- 10) посредовања у изнајмљивању моторних возила;
- 11) резервације и продаје карата за спортске, културне и друге приредбе и манифестације;
- 12) заступања у осигурању путника и пртљага у складу са законом којим се уређује осигурање;
- 13) продаје туристичких публикација и др;
- 14) мењачке послове на основу овлашћења надлежног органа у складу са прописима који уређују девизно пословање;
- 15) друге послове уобичајене у туристичком промету.

Члан 53.

Организатор путовања може да обавља послове из члана 52. овог закона, ако испуњава услове прописане овим законом.

Организатор путовања може да обавља послове из члана 52. тач. 1) и 2) овог закона, ако има прописану лиценцу за организовање туристичког путовања (у даљем тексту: лиценца).

Посредник може да обавља послове из члана 52. тач. 3) - 15) овог закона, ако испуњава услове прописане овим законом.

4. Лиценца

Члан 54.

Лиценца из члана 53. става 2. овог закона се рангира у различите категорије.

На захтев подносиоца Регистратор туризма решењем издаје лиценцу, са роком важења од три године, од дана издавања решења подносиоцу захтева које нарочито садржи: пуно пословно име, матични број и седиште.

Уз захтев за издавање лиценце подносилац прилаже доказе о испуњености прописаних услова за одређену категорију лиценце.

Регистровани подаци се објављују на интернет страници Агенције за привредне регистре истог дана када је донето решење о издавању лиценце.

Агенција за привредне регистре је дужна је да на захтев Министарства у року од 15 дана достави податке о туристичким агенцијама, издатој категорији лиценце организатора путовања, року важења лиценце, гаранцији путовања и др.

Против решења из става 2. овог члана може се изјавити жалба министру, у року и на начин прописан законом којим се уређује поступак регистрације у Агенцији за привредне регистре.

Министарство може податке о туристичким агенцијама, издатој категорији лиценце организатора путовања, року важења лиценце, гаранцији путовања и др, да учини јавно доступним, објављивањем на сајту Министарства.

Члан 55.

Лиценца, као и промена категорије лиценце се може обновити на начин и под условима под којима се издаје, с тим да се захтев за обнављање лиценце мора поднети најкасније 35 дана пре истека рока важења лиценце.

На захтев организатора путовања Регистратор туризма издаје свечану форму лиценце.

На питања која се односе на поступак издавања лиценце, поступање по непотпуном и неразумљивом захтеву за издавање лиценце и промену података регистрованих у Регистру туризма која овим законом нису посебно уређена сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује регистрација привредних субјеката, а уколико тим законом нису уређена поједина питања сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује управни поступак.

Члан 56.

Министар ближе прописује услове и начин рангирања лиценце организатора путовања у различите категорије, начин промене категорије лиценце, садржину захтева за издавање и обнављање лиценце, као и услове и начин издавања свечане форме лиценце.

4.1. Услови за издавање лиценце**Члан 57.**

Лиценца се издаје привредном друштву, другом правном лицу или предузетнику:

- 1) који има запослено најмање једно лице у својству руководиоца, које испуњава услове из члана 51. став 2. овог закона;
- 2) који се не налази у поступку стечаја или ликвидације;
- 3) коме у претходних 36 месеци није одузета лиценца;
- 4) чији оснивачи или лица која након оснивања приступе привредном друштву нису физичка лица којима је као предузетницима одузета лиценца, односно која су директно или индиректно имала контролно учешће у капиталу привредног друштва коме је одузета лиценца;
- 5) коме није изречена заштитна мера забране обављања делатности, за време док забрана траје, нити је одговорном лицу изречена мера безбедности забране вршења делатности, позива и дужности;
- 6) који има депонована средства код банке, са прописаним износом у зависности од категорије лиценце (у даљем тексту: депозит);
- 7) који има прописану гаранцију путовања за случај инсолвентности и ради накнаде штете путнику настале неиспуњењем, делимичним испуњењем или неуредним испуњењем уговорних обавеза (у даљем тексту: гаранција путовања).

4.2. Гаранција путовања**Члан 58.**

Гаранцијом путовања услед инсолвентности организатора путовања посебно се обезбеђују трошкови нужног смештаја, исхране и повратка путника са путовања у место поласка у земљи и иностранству, као и сва настала потраживања путника.

Гаранцијом путовања ради накнаде штете обезбеђује се накнада штете која се проузрокује путнику неиспуњењем, делимичним испуњењем или неуредним испуњењем обавеза организатора путовања, које су одређене општим условима и програмом путовања.

Члан 59.

Корисник гаранције путовања је лице које у складу са овим законом има право на накнаду трошкова, и то:

- 1) лице које је измирило трошкове нужног смештаја, исхране и повратка путника са путовања у место поласка;
- 2) путник у случају неиспуњења, делимичног испуњења или неуредног испуњења обавеза организатора путовања, које су одређене општим условима и програмом путовања.

Члан 60.

Гаранцију путовања у прописаном износу, као и прописан депозит у зависности од категорије лиценце, организатор путовања мора да има за све време трајања лиценце.

Гаранцијом путовања не могу се ограничити права лица из члана 59. овог закона на накнаду у складу са овим законом.

Сва туристичка путовања продата у периоду трајања лиценце и издате гаранције путовања обезбеђују се из те гаранције, без обзира на период реализације туристичког путовања.

Члан 61.

Министар ближе прописује врсту, висину и услове гаранције путовања, висину депозита, у зависности од категорије лиценце, начине активирања, намену средстава, као и друге услове које мора да испуни организатор путовања.

4.3. Престанак важења лиценце

Члан 62.

Лиценца престаје да важи:

- 1) истеком рока за који је издата;
- 2) на основу захтева носиоца лиценце;
- 3) одузимањем лиценце;
- 4) престанком привредног друштва, предузетника, другог правног лица услед чега се то правно лице или предузетник брише из одговарајућег регистра.

Захтев из става 1. тачка 2) овог члана подноси се Регистратору туризма.

Престанком важења лиценце Регистратор туризма брише организатора путовања из Регистра туризма без доношења посебног акта.

4.4. Одузимање лиценце

Члан 63.

Лиценца се одузима организатору путовања ако:

- 1) у периоду важења лиценце престане да испуњава услове из члана 57. тач. 2), 5), 6) и 7) овог закона;

2) у периоду важења лиценце престане да испуњава услове за категорију лиценце, која му је одређена решењем Регистратора туризма;

3) поступи супротно члану 67. став 1. тачка 14) и члану 68. став 1. тач. 3), 4), 5), 8) и 9) овог закона;

4) наступе теже последице по здравље путника због пропуста организатора путовања;

5) су у току једне године донета два правоснажна решења о забрани обављања делатности из члана 122. став 1. овог закона.

Лиценца се одузима решењем које доноси министар и које се доставља Регистру туризма.

На основу решења из става 2. овог члана, Регистратор туризма брише организатора путовања из Регистра туризма без доношења посебног акта.

Решење из става 2. овог члана коначно је.

Након одузимања лиценце организатор путовања може да реализује само претходно продата путовања, ако је за та путовања обезбеђена прописана гаранција путовања, као и доказ да је обезбеђено извршење услуга из члана 67. став 1. тачка 4) овог закона и ако се путник писаним путем са тим сагласи.

Министарство може податаке о туристичким агенцијама којима је одузета лиценца да учини јавно доступним, објављивањем на сајту Министарства.

5. Продаја туристичког путовања

Члан 64.

Туристичка агенција је дужна да продаје туристичко путовање по продајној цени, која се исказује у јединственом износу.

Продајна цена је уговорена цена туристичког путовања која мора да садржи све оне трошкове, који чине неодвојив део неопходан за реализацију тог путовања.

Организатор путовања може захтевати повећање уговорене цене само ако је после закључења уговора дошло до промена у курсу размене валуте или до промене у тарифама превозника, које утичу на цену путовања.

У смислу става 3. овог члана под променом цене подразумева се промена цене горива, промена цене аеродромске таксе, увођење нових такси или измене постојећих.

У случају из ст. 3. и 4. овог члана туристичка агенција је дужна да промену уговорене цене образложи документује.

Издвојени обрачун или наплата појединачних услуга једног истог туристичког путовања не ослобађа туристичку агенцију или друго лице од обавезе поседовања лиценце и других услова прописаних овим законом.

Организатор путовања може да продаје туристичко путовање преко посредника са којим има закључен уговор о посредовању.

Туристичка агенција је дужна да продаје туристичко путовање, односно туристичку услугу, сагласно члану 67. став 1. тачка 4) овог закона, нарочито у погледу капацитета, нивоа комфора, услова смештаја, превоза и др.

Члан 65.

Туристичка агенција која продаје услугу путнику електронским путем послује у складу са овим законом и прописима којим се уређује електронска трговина.

Туристичка агенција из става 1. овог члана дужна је да испуни посебне услове, као и да електронску продају туристичког путовања, излета и других услуга у туризму врши на прописан начин.

Туристичка агенција из става 2. овог члана мора да има регистрован национални интернет домен Републике Србије преко кога продаје услуге.

Туристичка агенција из става 1. овог члана на својој интернет страници, односно веб презентацији мора видно да објави следеће податке:

- 1) пословно име и матични број;
- 2) адресу, седиште, односно огранак или издвојено место;
- 3) контакт податке (телефон, е-mail адреса и др);
- 4) број и категорија лиценце;
- 5) гаранцију путовања, осигуравача, рок важења гаранције, као и висину депозита;
- 6) опште услове путовања;
- 7) програм путовања који се продаје, са прописаним елементима;
- 8) име и презиме и контакт лица задуженог за пријем рекламације;
- 9) број текућег рачуна туристичке агенције.

Ако туристичка агенција посредством друштвених мрежа, других сајтова и сл, даје обавештење о туристичком путовању, излету и другим услугама које пружа, дужна је да испуни услове из става 4. овог члана.

Министар прописује услове које треба да испуни туристичка агенција која продаје услуге посредством интернета, као и начин електронске продаје туристичког путовања, излета и других услуга у туризму.

Члан 66.

Када туристичка агенција продаје туристичко путовање које је сачинио организатор путовања који нема седиште у Републици Србији, та агенција се сматра организатором путовања.

Изузетно од става 1. овог члана званични дистрибутер са седиштем у Републици Србији, који испуњава услове прописане овим законом сматра се организатором путовања.

6. Обавезе туристичке агенције**Члан 67.**

Туристичка агенција је дужна да:

- 1) на улазу у седиште видно истакне пословно име и матични број, а на улазу у огранак, односно издвојено место, пословно име, седиште, матични број и назив или ознаку огранка, односно издвојеног места;
- 2) на улазу у туристичку агенцију видно истакне ознаку организатора путовања са категоријом лиценце, односно ознаку посредника, као и радно време и да га се у свом пословању придржава;

3) сваку промену регистрованог податка о седишту и огранку, односно издвојеном месту пријави одговарајућем регистру у року од седам дана;

4) за услуге које продаје поседује уговор, неки други документ или писану потврду трећих лица којима је поверено извршење тих услуга;

5) у случају када нуди појединачну услугу објави услове, садржај и цену те услуге (визирање, резервације, улазнице и сл);

6) се придржава објављених услова и садржаја из тачке 5) овог става;

7) се придржава истакнутих, односно објављених цена;

8) у прописаном облику, садржини и начину води евиденцију уговора о посредовању, као и уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга из програма путовања;

9) у прописаном облику, садржини и начину води евиденцију програма путовања;

10) у прописаном облику, садржини и начину дневно води евиденцију продатих туристичких путовања;

11) уручи путнику уговор, односно потврду о продаји туристичке услуге;

12) изда путнику прописани рачун, карту или други документ са бројем и датумом, којим се потврђује пријем уплате;

13) уручи путнику или већем броју лица потврду о гаранцији путовања, са подацима потребним за њено активирање, коју издаје на прописан начин;

14) доставља евиденцију продатог туристичког путовања, односно издате гаранције путовања на прописан начин;

15) у погледу ближих услова и начина уплате средстава од продатог туристичког путовања, начина уређивања међусобних односа организатора путовања, посредника и путника, поступи на прописан начин;

16) на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин, обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу начина, времена пружања услуге, реализације, цене, посебних погодности, других трошкова и сл;

17) у периоду од две године чува сву документацију у вези са продатим туристичким путовањима (општи услови, програм путовања, потврда о путовању, издате гаранције путовања, уговори са трећим лицима, уговори о посредовању, прописане евиденције и др);

18) приликом електронске продаје туристичког путовања, излета и других туристичких услуга у погледу ближих услова, начина и садржине, као и других услова поступа на прописан начин;

19) кориснику услуге омогући подношење рекламације;

20) скраћенице DMC и PCO користи под прописаним условима;

21) у свим пословима поступа са пажњом доброг привредника.

Туристичка агенција, која није регистрована код Агенције за привредне регистре је дужна да промену регистрованог податка из става 1. тачка 3) овог члана пријави и Регистру туризма.

Уговори и документација из става 1. тачка 4) овог члана, као и уговор о организовању путовања морају бити на српском језику или двојезични од којих је један српски језик.

Изузетно уговори и документација из става 3. овог члана могу бити на страном језику али је туристичка агенција дужна да обезбеди њихов превод, оверен од стране овлашћеног лица.

Подаци садржани у уговору о организовању путовања морају да буду истинити.

Документација из става 1. тачка 17) овог члана може се чувати на трајном носачу записа.

Туристичка агенција уноси података из евиденције у централни информациони систем у области угоститељства и туризма, у складу са законом којим се уређује угоститељство.

Члан 68.

Организатор путовања је дужан да:

1) сваку промену података из члана 57. тач. 1), 5), 6) и 7) овог закона пријави Регистру туризма у року од седам дана;

2) утврди опште услове путовања и да изради програм путовања у писаној форми (штампаној, електронској или на трајном носачу записа) и да их се придржава;

3) продаје програм путовања који је припремљен на основу закљученог уговора са трећим лицима, којима је поверено извршење услуга из тог програма путовања;

4) за сваког путника, односно уговорено туристичко путовање обезбеди гаранцију путовања;

5) у прописаном облику, садржини и начину води евиденцију издатих гаранција путовања;

6) у случају отказа путовања од стране организатора путовања путнику изврши повраћај уплаћених средстава у року од 15 дана;

7) путнику врати разлику између уговорене цене путовања и цене путовања снижене сразмерно неизвршењу или непотпуном извршењу услуга у року од 15 дана, у случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања, на прописан начин;

8) путнику врати уплаћена средства у случају отказа путовања од стране путника, у висини одређеној општим условима путовања, у року од 15 дана од дана отказа путовања;

9) обезбеди смештај путника за све време трајања путовања;

10) обезбеди повратак путника на одредиште;

11) се стара да путници не буду неоправдано задржани на путовању дуже него што је предвиђено програмом путовања;

12) ангажује током целог туристичког путовања најмање једног туристичког пратиоца или туристичког водича за туристичку групу, а по превозном средству којим се обавља услуга превоза;

13) ангажује представника на туристичкој дестинацији за туристичку групу, ако на дестинацији нису ангажована лица из тачке 12) овог става;

14) за оне путнике, који не чине туристичку групу, омогући контакт за хитне случајеве са одређеним локалним представником или агенцијом;

15) за пружање услуге туристичког водича, туристичког пратиоца или локалног туристичког водича, ангажује лице које испуњава услове из члана 89. став 1. и члана 96. став 1. овог закона;

16) за представника на туристичкој дестинацији ангажује лице које испуњава услове из члана 102. овог закона.

Организатор путовања је одговоран за реализацију туристичког путовања.

У случају промене услова прописаних за категорију издате лиценце организатор путовања је дужан да обезбеди нову лиценцу, са прописаном висином гаранције путовања и прописаним депозитом.

Члан 69.

Министар прописује облик, садржину и начин вођења евиденције уговора о посредовању, као и уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга из програма путовања, евиденције програма путовања, продатих туристичких путовања, издатих гаранција путовања, уношење података у централни информациони систем у области угоститељства и туризма, као и начин достављања података из евиденција од стране туристичке агенције.

Министар прописује ближе услове које треба да испуни дестинациска менаџмент компанија (DMC) и професионални организатор конгреса (PCO), начин рада, организовања, као и услове и поступак за остваривање права на коришћење скраћеница DMC и PCO.

7. Општи услови путовања, програм путовања и уговор о посредовању

Члан 70.

Организатор путовања је дужан да опште услове путовања утврди у складу са овим законом, а на питања која нису посебно уређена овим законом сходно примени одговарајуће одредбе закона којим се уређује заштита потрошача и закона којим се уређују облигациони односи.

Ништаве су одредбе уговора о организовању путовања којима се искључује или смањује одговорност организатора путовања.

Члан 71.

Општим условима путовања уређују се права и обавезе организатора путовања и права и обавезе путника.

Општи услови путовања нарочито садрже:

1) право организатора путовања на накнаду стварних трошкова ако је путник одустао од уговора због околности које није могао избећи или отклонити и које би да су постојале у време закључења уговора представљале оправдан разлог да не закључи уговор;

2) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник обезбедио одговарајућу замену или је замену нашао сам организатор;

3) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник благовремено, пре рока предвиђеног општим условима путовања, отказао туристичко путовање;

4) одговорност организатора путовања када извршење услуга из програма путовања повери трећим лицима;

- 5) права путника за случај отказа путовања;
- 6) услове за измену уговора о организовању путовања, пре отпочињања путовања;
- 7) податке о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, начину њиховог активирања, као и податке о висини депозита;
- 8) поступак, рокове и обавезе организатора путовања у вези са рекламацијом путника због отказа путовања, неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања.

Изузетно од става 2. тачка 2) овог члана ако лице коме је поверена услуга превоза захтева накнаду за промену имена путника или поништавање карте и издавање нове, организатор путовања има право и на накнаду тих трошкова.

Право на накнаду из става 3. овог члана организатор путовања остварује само у случају када се ти трошкови образложено документују.

Подаци о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања морају бити посебно истакнути.

У случају измене битних елемената уговора о организовању путовању, које је путник прихватио, туристичка агенција је дужна да нова документа уговора о организовању путовању уручи путнику на начин прописан чланом 76. став 1. овог закона, уз потврду пријема.

Документа из става 6. овог члана, сматраће се новим уговором о организованом путовању.

Члан 72.

Програм путовања туристичке агенције нарочито садржи:

- 1) редни број и назив програма путовања из прописане евиденције;
- 2) назив организатора путовања, пословно име, седиште и матични број;
- 3) број и категорију лиценце;
- 4) место, датум и време почетка и завршетка путовања, опис одредишта путовања и периоде боравка са датумима ако је боравак у деловима;
- 5) податке о врсти превоза и својствима превозног средства које се користи;
- 6) податке о смештајном објекту (врста, назив и категорија према важећим прописима земље у којој се објекат налази, садржаје које објекат има и др);
- 7) податке о смештајној јединици (соба, студио, апартман,) опремљеност, ниво комфора и услуга, као и остале карактеристике;
- 8) податке о броју и врсти лежаја у смештајној јединици, као и друге карактеристике услова смештаја;
- 9) податке о броју ноћења, врсти и броју услуга и укупном броју дана туристичког путовања;
- 10) број, врсту и начин услуживања obroka;

11) продајну цену туристичког путовања са услугама, које су обухваћене том ценом, као и услове за промену цене из члана 64. става 3. и 4. овог закона;

12) цену оних факултативних услуга, које нису обухваћене продајном ценом;

13) начин и динамику плаћања;

14) посебне обавезе путника које су услов за реализацију путовања (здравствене, царинске и граничне формалности, административне и визне, као и документа и рокови неопходни за прибављање виза и сл);

15) минимални број путника, ако је то услов за реализацију путовања и крајњи рок за обавештавање путника за случај отказивања.

Туристичка агенција је дужна да након израде програма путовања из става 1. овог члана исти нумерише, овери и одложи по хронолошком реду у посебан регистар.

Приликом израде документа, који под истим називом и за исту дестинацију садржи више различитих програма путовања у погледу врсте смештајног објекта, услова смештајне јединице, превозног средства, термина и др. нумерација се може вршити истим бројем.

Посебан регистар из става 2. овог члана може се водити на начин прописан чланом 67. став 6. овог закона.

Туристичка агенција након продатог туристичког путовања у програму путовања не може да врши измене елемената из става 1. овог члана.

Назив туристичког путовања не може да садржи речи из програма путовања које се односе на факултативну услугу.

Ако услуга из програма туристичког путовања (присуство уметничким, културним, спортским и другим манифестацијама) чини сврху путовања, туристичка агенција је дужна да обезбеди извршење услуге.

Туристичка агенција може путнику да стави на располагање брошуру, која мора да садржи истините податке.

Члан 73.

Туристичка агенција је дужна да приликом продаје туристичког путовања поред општих услова путовања и програма путовања путнику уручи потврду о путовању.

Потврда о путовању, поред података о организатору путовања (назив, пословно име, седиште, матични број, број и категорију лиценце и сл), садржи податке о путнику (име, презиме, адреса и контакт податак), дестинацији, називу смештајног објекта, датуму почетка и завршетка путовања, броју ноћења, врсти и броју услуга, укупном броју дана туристичког путовања, податке о врсти превоза, продајној цени, као и цени оних услуга које не чине обавезни елеменат програма путовања и др.

Потврда о путовању садржи место, датум издавања, као и потписе уговорних страна.

Потврда о путовању мора да садржи и податке о гаранцији путовања са подацима потребним за њено активирање.

Ако је пре издавања потврде о путовању путнику уручен програм путовања у коме се налазе подаци о организатору путовања из става 2. овог члана, потврда о путовању не мора да садржи и те податке.

Организатор путовања одговара за сву штету коју друга страна претрпи због неиздавања потврде о путовању или њене нетачности.

Члан 74.

Текст уговора о организовању путовању, односно општи услови путовања, програм путовања и потврда о путовању, морају да буду штампани словним знацима и бројевима који су једнаке величине али не мањим од стандардне величине 12, очигледно јасног и читљивог фонта (Times New Roman, Arial, Calibri и сл).

Члан 75.

Приликом продаје туристичког путовања туристичка агенција може понудити путнику осигурање од последица несрећног случаја и болести, оштећења и губитка пртљага, добровољно здравствено осигурање за време трајања туристичког путовања, осигурање од отказа путовања, као и друге видове осигурања путника.

У случају из става 1. овог члана туристичка агенција је дужна да путнику да информацију о условима и цени осигурања.

Туристичка агенција која закључи полису осигурања не може од путника да наплати износ премије осигурања увећан за износ провизије.

Туристичка агенција је дужна да у случају из ст. 1 - 3. овог члана поступи сагласно одредбама закона којим се уређује осигурање.

Члан 76.

Туристичка агенција је дужна да сва документа из уговора о организованом путовању уручи путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа, уз потврду путника о пријему тих докумената (потписом или електронским путем).

Пре отпочињања туристичког путовања туристичка агенција је дужна да путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа да податке о лицу на дестинацији овлашћеном за пружање обавештења и упутстава и заштите права путника за све време трајања туристичког путовања (име и презиме, контакт телефон и е - mail адреса), односно контакт податке о локалном представнику или агенцији из члана 68. став 1. тачка 13) овог закона, као и друга важна обавештења.

Члан 77.

У случају да је туристичка агенција престала да обавља послове организатора туристичког путовања (истицање рока важења лиценце, престанак рада, решење о забрани обављања делатности и сл), а нису реализована сва претходно продата туристичка путовања, иста се могу реализовати на начин прописан одредбама члана 63. став 5. овог закона.

Члан 78.

У случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања путник може да изјави рекламацију у року од месец дана од дана настанка неправилности или 15 дана од дана завршетка путовања.

Организатор путовања је дужан да без одлагања отклони свако одступање од продатог туристичког путовања, односно да најкасније у року од осам дана од дана пријема рекламације писаним или електронским путем одговори путнику на изјављену рекламацију.

Начин подношења рекламације, поступање по поднетој рекламацији и др. туристичка агенција води у складу са прописима, којима се уређује област заштите потрошача.

Члан 79.

Одредбе закона у делу општих услова путовања, програма путовања, његове организације и реализације, потврде о путовању, продајне цене, отказа, рекламације и евиденције и друго односе се и на излете.

Туристичка агенција је дужна да у програм путовања за организовање излета посебно истакне обавештење да за излет није обезбеђена заштита у погледу гаранција путовања.

8. Обавезе посредника

Члан 80.

Пре отпочињања обављања делатности посредник је дужан да се региструје у Регистру туризма.

На захтев привредног друштва, другог правног лица или предузетника, Регистратор туризма издаје решење о регистрацији у Регистру туризма.

Решење из става 2. овог члана нарочито садржи: пуно пословно име, матични број и седиште.

Регистровани подаци се објављују на интернет страници Агенције за привредне регистре истог дана када је донето решење о регистрацији.

Против решења из става 2. овог члана може се изјавити жалба министру, у року и на начин прописан законом којим се уређује поступак регистрације у Агенцији за привредне регистре.

Члан 81.

Посредник може да продаје само туристичко путовање организатора путовања са којим има закључен уговор о посредовању.

Посредник продаје туристичко путовање у име и за рачун организатора путовања.

Посредник је дужан да продаје туристичко путовање под истим условима као и организатор путовања.

Посредник који је путнику продао туристичко путовање дужан је да поступи на начин прописан чланом 76. овог закона.

Посредник не може уступити право продаје туристичког путовања другој туристичкој агенцији.

Члан 82.

Посредник који продаје туристичко путовање организатора путовања дужан је да у програму путовања и потврди о путовању назначи својство у коме наступа, број и категорију лиценце организатора путовања, као и број рачуна организатора путовања.

Посредник је дужан да о продатом туристичком путовању из става 1. овог члана, без одлагања, а најкасније на крају радног дана, на прописан начин обавести организатора путовања.

Члан 83.

Министар прописује ближе услове и начин уплате средстава од продатог туристичког путовања, начин уређивања међусобних односа организатора

путовања и посредника, као и однос организатора путовања и посредника према путнику.

Релевантне податке из коначних решења о туристичкој агенцији и врсти прекршаја донетих на основу овлашћења из овог закона, као и податке о правноснажним пресудама судских органа, Министарство може да учини јавно доступним, објављивањем на сајту Министарства.

Подаци из става 2. овог члана објављују се на период од шест месеци.

9. Туристичка путовања за сопствене потребе

Члан 84.

Синдикалне организације, удружења пензионера, феријалне, студентске, извиђачке и планинарске организације и установе социјалне и дечје заштите, као и друга удружења и организације (у даљем тексту: организација), могу само за своје чланове, односно кориснике, у складу са својим статутом, организовати путовање за сопствене потребе или излет (у даљем тексту: путовање), без сврхе стицања добити.

Организација је дужна да утврди годишњи план путовања (у даљем тексту: план путовања) и достави га туристичкој инспекцији, у року од седам дана, од дана усвајања.

План путовања који није достављен туристичкој инспекцији сматраће се као да није ни донет.

План путовања актом усваја надлежни орган организације, утврђен статутом.

Члан 85.

Организација која је утврдила план путовања дужна је да истовремено са планом путовања достави туристичкој инспекцији податке који су неопходни за њену идентификацију, статут, податке о броју чланова као и акт из члана 84. става 4. овог закона.

У случају промене плана путовања организација је дужна да нови план путовања достави туристичкој инспекцији најкасније пет дана од дана усвајања тог плана.

У случају промене докумената и података из става 1. овог члана организација је дужна да нова документа и податке достави туристичкој инспекцији најкасније пет дана од дана настанка промене.

Члан 86.

Организација може да реализују само она путовања која су предвиђена планом путовања и којима се остварују циљеви утврђени оснивачким актом, односно статутом.

Организација је дужна да свако путовање пријави туристичкој инспекцији, најкасније пет радних дана пре отпочињања путовања.

Уз пријаву из става 2. овог члана организација је дужна да достави програм путовања са битним елементима из члана 72. став 1. овог закона, списак путника са доказом о чланству и др.

Организација је дужна да у програму путовања посебно истакне обавештење да за путовање није обезбеђена заштита у погледу гаранција путовања.

Путовање се не може јавно оглашавати и рекламирати, осим давања обавештења члановима односно корисницима.

Члан 87.

Организација је дужна да води евиденцију уговора о путовању и података из уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга превоза, смештаја, услуга туристичких професија и других услуга из програма путовања.

Организација је дужна да за свако путовање води и евиденцију која нарочито садржи:

- 1) податке о путнику (име, презиме, број чланске карте са датумом издавања и контакт податке);
- 2) место, датум и време почетка и завршетка путовања, опис одредишта путовања и периоде боравка са датумима;
- 3) податке о врсти превоза и својствима превозног средства које се користи;
- 4) податке о смештајном објекту (врста и назив, локација и категорија према важећим прописима земље у којој се објекат налази и садржаје које објекат има);
- 5) податке о броју ноћења, врсти и броју услуга и укупном броју дана путовања;
- 6) продајну цену путовања са услугама, које су обухваћене том ценом;
- 7) цену оних факултативних услуга, које нису обухваћене продајном ценом;
- 8) начин и динамику плаћања путовања;
- 9) циљ и сврху путовања, усаглашени са актом о оснивању, односно статутом.

Евиденције из ст. 1. и 2. овог члана воде се по начелима уредности и тачности, на начин који не дозвољава брисање унетих података и којим се омогућава увид у податке по хронолошком реду.

Уговори и документација из става 1. овог члана морају бити на српском језику или двојезични од којих је један српски језик.

Изузетно уговори и документација из става 1. овог члана могу бити на страном језику али је организација дужна да обезбеди њихов превод, оверен од стране овлашћеног лица.

Подаци садржани у уговору из става 1. овог члана морају бити истинити.

Документација из ст. 1. и 2. овог члана може се чувати на трајном носачу записа.

Члан 88.

Путовање које није у плану путовања или подаци о путовању који нису евидентирани на начин из члана 87. ст. 1. и 2. овог закона, а имају елементе туристичког путовања у смислу овог закона сматраће се туристичким путовањем, за чије је организовање и реализовање потребна лиценца из члана 54. овог закона.

V. УСЛУГЕ У ТУРИЗМУ

1. Услуге туристичких професија

1.1. Услуге туристичког водича, локалног туристичког водича, туристичког пратиоца, туристичког аниматора и представника на туристичкој дестинацији

Члан 89.

Туристички водич и туристички пратилац је држављанин Републике Србије који мора да има положен стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца у складу са овим законом.

Поред услова из става 1. овог члана, туристички водич и туристички пратилац мора да:

- 1) зна српски језик;
- 2) има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању;
- 3) активно зна најмање један страни језик.

Лице које има положен стручни испит за туристичког водича може да обавља и послове туристичког пратиоца.

Страни језик из става 2. тачка 3) овог члана не може бити српски језик.

Туристички водич који зна знаковни језик није дужан да испуњава услов из става 2. тачка 3) овог члана.

Знаковни језик ће се сматрати страним језиком из става 2. тачка 3) овог члана.

Члан 90.

Туристичким водичем и туристичким пратиоцем, у смислу овога закона, сматра се и држављанин државе чланице Европске уније и европског економског простора који мора да има положен стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца у складу са овим законом.

Стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца полаже се на српском језику пред комисијом коју образује министар.

Стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца може да полаже и држављанин државе чланице Европске уније и европског економског простора, под условима и на начин прописан овим законом.

Члан 91.

Трошкове полагања стручног испита из члана 89. става 1. овог закона, као и трошкове издавања уверења и легитимације сноси лице које полаже стручни испит.

Средства од наплаћене таксе на име трошкова из става 1. овог члана приход су буџета Републике Србије.

Трошкови организације полагања практичног дела стручног испита, које сноси лице које полаже стручни испит, не сматрају се средствима из става 2. овог члана.

Министарство издаје уверење о положеном стручном испиту за туристичког водича, односно за туристичког пратиоца, као и легитимацију која се издаје са роком важења десет година.

Туристички водич и туристички пратилац при пружању услуга мора да има код себе одговарајућу и важећу легитимацију и да је носи на прописан начин.

Легитимација из става 5. овог члана нарочито садржи име и презиме, број легитимације, датум издавања, као и датум важења легитимације.

Члан 92.

Туристички водич може бити запослен на пословима руководиоца из члана 51. став 1. овог закона и то за рад код:

1) организатора путовања, ако има најмање вишу стручну спрему, односно стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова, основним струковним студијама, односно на студијама у трајању од три године и има положен стручни испит за туристичког водича најмање пет година;

2) посредника, ако има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању и има положен стручни испит за туристичког водича најмање три године.

Туристички водич пружа услуге преко привредног друштва, другог правног лица, предузетника и преко удружења туристичких водича, на основу уговора.

У случају из става 2. овог члана привредно друштво, друго правно лице, предузетник или удружење туристичких водича након извршене услуге кориснику услуге издаје прописан рачун.

Члан 93.

Не сматра се туристичким водичем стручно лице које показује, објашњава или даје информације унутар простора у коме ради (музеј, галерија, национални парк, водич у лову и риболову, водич у пећини, као и планинарски водич са важећом лиценцом).

Не сматра се туристичким пратиоцем лице у превозном средству, које прати туристичку групу на туристичком путовању организованом од страног организатора путовања које је започето и завршава се у иностраној држави.

Члан 94.

Министар прописује програм, начин и услове полагања стручног испита из члана 89. став 1. овог закона, као и услове које чланови комисије из члана 90. став 2. овог закона треба да испуне, као и износ накнаде за рад чланова комисије.

Министар прописује облик и садржину уверења и легитимације туристичког водича и туристичког пратиоца, као и начин и услове издавања и рокове важења легитимације.

Члан 95.

Министарство води евиденцију туристичких водича и туристичких пратилаца и дужно је да Регистру туризма доставља евиденцију коју води у писаној форми (штампаној, електронској или на трајном носачу записа) најкасније до 15. јануара за претходну годину.

Евиденција из става 1. овог члана нарочито садржи: име и презиме; јединствени матични број грађана; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; место, општина и држава становања, број легитимације, страни језик и контакт подаци.

Евиденција из става 1. овог члана може да се води се преко централног информационог система, у складу са прописима којима се уређује област угоститељства.

Члан 96.

Стручни испит за локалног туристичког водича може да полаже лице које претходно има положен стручни испит за туристичког водича.

Стручни испит за локалног водича полаже се пред комисијом коју образује надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Члан 97.

Програм, начин и услове полагања стручног испита за локалног туристичког водича прописује надлежни орган јединице локалне самоуправе или више јединица локалних самоуправа.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе или више јединица локалних самоуправа су дужни да, пре њиховог усвајања, програм, начин и услове полагања стручног испита за локалног туристичког водича доставе Министарству на претходно мишљење.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе прописује и висину таксе за полагање стручног испита, издавање уверења и ознаке, услове које чланови комисије из члана 96. став 2. овог закона треба да испуне, као и износ накнаде за рад чланова комисије.

Члан 98.

Трошкове полагања стручног испита из члана 96. става 1. овог закона, као и трошкове издавања уверења и ознаке сноси лице које полаже стручни испит.

Члан 99.

Средства од наплаћене таксе на име трошкова из члана 98. овог закона приход су буџета јединице локалне самоуправе.

Трошкови организације полагања практичног дела стручног испита, које сноси лице које полаже стручни испит, не сматрају се средствима из става 1. овог члана.

Члан 100.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе води евиденцију локалних туристичких водича, као поверени посао и дужан је да Регистру туризма ради евидентирања достави евиденцију у електронској форми најкасније до 15. јануара за претходну годину.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе води евиденцију локалних туристичких водича, као поверени посао и дужан је да је достави Министарству у електронској форми у року од 15 дана од дана издавања уверења.

Евиденција из става 1. овог члана нарочито садржи: име и презиме; јединствени матични број грађана; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; место, општина и држава становања, број легитимације, страни језик и контакт подаци.

Евиденција из става 1. овог члана може да се води се преко централног информационог система, у складу са прописима којима се уређује област угоститељства.

Члан 101.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе прописује облик и садржину уверења и ознаке локалног туристичког водича, као и начин и услове издавања и рокове важења ознаке.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе издаје уверење о положеном стручном испиту за локалног туристичког водича, као и ознаку.

Локални туристички водич мора при пружању услуга да има код себе одговарајућу и важећу легитимацију и ознаку и да их носи на прописан начин.

1.2. Услови за туристичког аниматора и представника на туристичкој дестинацији**Члан 102.**

Туристички аниматор и представник на туристичкој дестинацији мора да:

- 1) има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању;
- 2) зна српски језик.

Представник на туристичкој дестинацији мора да има активно знање страног језика који је у употреби на туристичкој дестинацији.

2. Изнајмљивање моторних возила**Члан 103.**

Услугом изнајмљивања моторног возила сматра се изнајмљивање моторног возила А и Б категорије без возача (rent-a-car).

Члан 104.

Делатност из члана 103. овог закона може да обавља привредно друштво, друго правно лице или предузетник ако је регистровано у одговарајућем регистру.

Удружење које обавља делатност из члана 103. овог закона дужно је да ту делатност упише у одговарајући регистар.

Предузетник не може да обавља делатност из члана 103. овог закона у периоду прекида обављања делатности.

Предузетник не може да отпочне са обављањем делатности из члана 103. овог закона пре датума назначеног као почетак обављања делатности, који је наведен у решењу Агенције за привредне регистре.

Члан 105.

Ако лице из члана 104. став 1. овог закона (у даљем тексту: пружалац услуге) обавља делатност изнајмљивања моторног возила у седишту, али не као претежну делатност, дужно је да за ту делатност региструје огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру.

Ако пружалац услуге обавља делатност изнајмљивања моторног возила у простору ван седишта, дужан је да за ту делатност у сваком простору, односно месту пословања, региструје огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру.

Члан 106.

Моторно возило из члана 103. овог закона не може да буде старије од пет година, рачунајући од дана прве регистрације.

Пружалац услуга из члана 103. овог закона мора да има најмање пет регистрованих моторних возила Б категорије.

Члан 107.

Пружалац услуге из члана 103. овог закона дужан је да:

1) на улазу у седиште видно истакне пословно име и матични број, а на улазу у огранак, односно издвојено место, пословно име, седиште, матични број и назив или ознаку огранка, односно издвојеног места;

2) на улазу у простор у коме обавља делатност видно истакне радно време и да га се придржава у свом пословању;

3) се евидентира у Регистру туризма;

4) сваку промену регистрованог податка о седишту и огранку, односно издвојеном месту пријави одговарајућем регистру у року од седам дана;

5) утврди опште услове пословања;

6) у сваком простору, односно месту пословања кориснику услуге учини доступним опште услове пословања;

7) се придржава истакнутих, односно објављених општих услова пословања;

8) за сваку уговорену услугу изнајмљивања возила изда потврду односно закључи уговор;

9) у сваком простору, односно месту пословања истакне цене услуга које пружа;

10) се придржава цена из тачке 9) овог става;

11) за сваку пружену услугу изда прописан рачун;

12) да на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин у истицању понуде обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу врсте, начина пружања услуге, назначене цене и др;

13) води евиденцију моторних возила;

14) води евиденцију пружених услуга;

15) у периоду од две године чува сву документацију у вези са евиденцијама које води;

16) кориснику услуге омогући подношење рекламације;

17) обавља делатност са пажњом доброг привредника.

Пружалац услуге који није регистрован код Агенције за привредне регистре је дужан да промену регистрованог податка из става 1. тачка 3) овог члана пријави и Регистру туризма.

Пружалац услуге дужан је да на моторном возилу видно истакне ознаку „rent a car”.

Члан 108.

Општи услови пословања из члана 107. став 1. тачка 5) овог закона садрже услове и начин изнајмљивања моторног возила, начин плаћања, услове отказа, поступке и рокове у вези са рекламацијом, као и друге битне елементе.

Потврда, односно уговор из из члана 107. став 1. тачка 8) овог закона садржи податке о пружаоцу услуге, броју и датуму потврде, врсти услуге,

кориснику услуге (име и презиме и контакт податке), броју моторног возила, типу, односно моделу, са регистарским бројем, периоду изнајмљивања, цени и др.

Општи услови пословања морају бити на српском језику или двојезични, од којих је један српски језик.

Изузетно од става 3. овог члана општи услови пословања могу бити на страном језику али је пружалац услуга дужан да обезбеди њихов превод, оверен од стране овлашћеног лица.

На потврду о уговореној услузи, односно уговор примениће се одредбе ст. 3 и 4. овог члана.

Подаци садржани у општим условима пословања и потврди о уговореној услузи, односно уговору морају да буду истинити.

Члан 109.

Пружалац услуге може да понуди кориснику услуге разне видове осигурања, уз напомену да исто није обавезујуће.

У случају из става 1. овог члана пружалац услуге је дужан да кориснику услуге да-информацију о условима и цени осигурања.

Пружалац услуге који закључи полису осигурања од корисника услуге не може да наплати износ премије осигурања увећан за износ провизије.

Пружалац услуге је дужан да у случају из ст. 1 - 3. овог члана поступи сагласно одредбама закона којим се уређује осигурање.

Члан 110.

Евиденција из члана 107. став 1. тачка 13) овог закона садржи податке о врсти услуге, типу, односно моделу моторног возила, са регистарским бројем, години производње, датуму прве регистрације, као и основ располагања моторним возилом (власништво, закуп, лизинг и сл).

Евиденција из члана 107. став 1. тачка 14) овог закона садржи и податке о кориснику услуге (име и презиме и контакт податке), период коришћења моторног возила, као и број и датум издате потврде.

Евиденције из ст. 1. и 2. овог члана воде се на дневном нивоу, по начелима уредности и тачности, на начин који не дозвољава брисање унетих података, којим се омогућава увид у податке по хронолошком реду.

Члан 111.

Пружалац услуга дужан је да опште услове пословања, као и потврду, односно уговор из члана 107. став 1. тач. 5) и 8) уручи кориснику услуге непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа.

Корисник услуге својим потписом или електронским путем, потврђује пријем општих услова пословања, као и потврде, односно уговора.

Начин подношења рекламације, поступање по поднетој рекламацији и др. пружалац услуга изнајмљивања моторних возила води у складу са прописима, којима се уређује област заштите потрошача.

VI. РЕГИСТАР ТУРИЗМА

Члан 112.

Регистар туризма води Агенција за привредне регистре.

У Регистру туризма региструју се туристичке агенције - организатори путовања и туристичке агенције - посредници.

У Регистру туризма евидентирају се:

- 1) управљачи туристичких простора;
- 2) туристичка места;
- 3) дестинацијске менаџмент организације;
- 4) дестинацијске менаџмент компаније;
- 5) професионални организатор конгреса;
- 6) туристичке организације;
- 7) угоститељи;
- 8) категорисани и некатегорисани угоститељски објекти;
- 9) лица која пружају услуге у домаћој радиности;
- 10) лица која пружају услуге у сеоским туристичким домаћинствима;
- 11) пружаоци наутичко туристичких услуга;
- 12) категорисани и некатегорисани објекти наутичког туризма;
- 13) пружаоци ловнотуристичких услуга;
- 14) категорисани и некатегорисани објекти ловног туризма;
- 15) туристички водичи;
- 16) локални туристички водичи;
- 17) туристички пратиоци;
- 18) туристички аниматори;
- 19) привредни субјекти који пружају услуге изнајмљивања возила (rent-a-car).

Врсту, висину и начин плаћања накнада за регистрацију, евиденцију и друге услуге које пружа Регистар туризма, одређује Управни одбор Агенције за привредне регистре, уз сагласност Владе.

Подаци који се уписују у Регистар туризма за привредно друштво, друго правно лице или предузетника су пословно име, седиште и матични број.

Подаци који се уписују у Регистар туризма, за домаће физичко лице су лично име, јединствени матични број грађана и адреса пребивалишта, а за странца се уписује лично име, број пасоша и држава издавања, а ако је издата лична карта за странца, уписује се и лични број странца, као и адреса боравка у Републици Србији.

У Регистар туризма се региструје или евидентира огранак, односно издвојено место или привредног друштва, другог правног лице или предузетника, који се региструје или евидентира у Регистру туризма.

Свака промена податка, која се уноси у одговарајући регистар Агенције за привредне регистре аутоматски се преузима у Регистар туризма.

VII. ЗАШТИТА ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

Члан 113.

Министарство, поред евиденције из члана 95. овог закона, може да прикупља податке о личности о физичким лицима у реализацији и организацији полагања стручног испита за туристичког водича и туристичког пратиоца, као и лица који пружају услуге, или обављају делатност уређену овим законом.

Министарство може да прикупља податке о личности о физичким лицима за реализацију доделе и коришћења средстава за подстицање развоја туризма из члана 28. овог закона.

Министарство може да прикупља податке о личности о физичким лицима којима туристичке агенције повере извршење услуга, на начин прописан овим законом.

Министарство може да прикупља податке о личности о физичким лицима корисницима услуга из делокруга пословања туристичке агенције и то у вези са продатим туристичким путовањима или излетима, издатим гаранцијама путовања, поднетом рекламацијом и сл.

Јединица локалне самоуправе поред евиденције из члана 100. овог закона може да прикупља податке о личности о физичким лицима у реализацији и организацији полагања стручног испита за локалног туристичког водича.

Евиденција, односно подаци из ст. 1 - 5. овог члана за домаће држављане могу да садрже: име и презиме; јединствени матични број грађана; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; место, општина и држава становања; контакт подаци.

Евиденција, односно подаци из ст. 1 - 5. овог члана за стране држављане могу да садрже: презиме и име; пол; дан, месец и година рођења; држављанство; место и држава рођења; врста, број и датум издавања стране путне исправе; контакт подаци.

Члан 114.

Обрада података у Министарству и јединици локалне самоуправе врши се у електронској форми у оквиру информационо-комуникационог система, у форми аудио-видео записа и фотографија и у папирној форми у облику регистара, картотека и другом облику, у складу са законом који уређује заштиту података о личности.

Министарство и јединица локалне самоуправе дужни су да базу података туристичких водича и туристичких пратилаца, као и локалних туристичких водича учине јавно доступном, објављивањем на сајту Министарства, односно јединице локалне самоуправе.

База података из става 2. овог члана садржи име и презиме, број легитимације, место боравка, контакт податке и познавање страног језика.

Изузетно од става 3. овог члана база садржи и податак о дестинацији за коју је локални туристички водич специјализован.

Члан 115.

Министарство и јединица локалне самоуправе податке о личности обрађују, прикупљају и размењују у сврху:

- 1) извршења послова из делокруга своје надлежности;

- 2) вршења надзора над обављањем делатности и пружањем услуга уређених овим законом;
- 3) увођења података у централни информациони систем у области угоститељства и туризма и праћења стања на тржишту;
- 4) обезбеђивања јединствене јавне и електронске евиденције података из области туризма;
- 5) учешћа у финансирању промотивних активности туристичких дестинација и туристичких места, туристичко-културних и туристичких манифестација у земљи и иностранству, као и програма едукације и усавршавања вештина запослених у туризму;
- 6) учешћа у финансирању израде пројекта заштите природе, животне средине, природних ресурса и културне баштине туристичког места;
- 7) подстицања изградње туристичке инфраструктуре, туристичке супраструктуре, спортско-рекреативних и других пратећих садржаја јавног карактера значајних за унапређење квалитета туристичке понуде;
- 8) унапређење постојеће туристичке понуде и интензивирање њеног коришћења;
- 9) подстицање унапређења туристичког промета;
- 10) планирања и остваривања политике развоја туризма у складу са Стратегијом.

Члан 116.

Министарство и јединица локалне самоуправе прикупљају податке о личности непосредно од лица на које се подаци односе.

Министарство може да прикупља податке о личности од других органа државне управе, органа аутономних покрајина, органа јединице локалне самоуправе и ималаца јавних овлашћења, као и од привредних субјеката и физичких лица, који на основу одредаба овог закона обављају привредну делатност и дужни су да воде евиденцију корисника услуге, у циљу извршења послова из делокруга надлежности.

Министарство и јединица локалне самоуправе могу да размењују податке са државним органима, органима аутономних покрајина, органима јединице локалне самоуправе и имаоцима јавних овлашћења, у циљу извршења послова из делокруга надлежности.

Размена података се врши електронским путем, на контролисан и безбедан начин, уз примену мера заштите у складу са прописима којима се регулише информациона безбедност.

Министарство и јединица локалне самоуправе могу податке из евиденције да доставе и физичком лицу на које се подаци односе, на основу образложеног писаног захтева, сагласно одредбама закона који уређује заштиту података о личности.

Члан 117.

Туристичка агенција и пружалац услуга изнајмљивања моторног возила може да прикупља податке о личности о кориснику услуге и уводи их у прописану евиденцију на начин прописан овим законом, а у складу са посебним законом којим се уређује заштита података о личности.

Туристичка агенција и пружалац услуга изнајмљивања моторног возила може да прикупља податке о личности и да води евиденцију у вези са

гаранцијама путовања, односно издатим полисама осигурања, пруженим услугама, поднетом рекламацијом и сл.

Синдикалне организације, удружења пензионера, феријалне, студентске, извиђачке и планинарске организације и установе социјалне и дечје заштите, као и друга удружења могу да прикупљају личне податке о члановима, односно корисницима и уводе их у прописану евиденцију на начин прописан овим законом, а у складу са посебним законом којим се уређује заштита података о личности.

Лица из ст. 1 - 3. овог члана могу да прикупљају податке о личности о лицима којима је поверено извршење услуга, на начин прописан овим законом.

Подаци из ст. 1 - 3. овог члана, за домаће држављане су: име и презиме; број личне исправе; пол; дан, месец и година рођења и адреса становања.

Подаци из ст. 1 - 3. овог члана, за стране држављане су: име и презиме; пол; дан, месец и година рођења; држављанство; врста, број и датум издавања стране путне исправе.

Подаци из ст. 5. и 6. овог члана уносе се на основу личне исправе или друге јавне исправе са фотографијом и других одговарајућих података.

Лица из ст. 1 - 3. овог члана могу да размењују податке о личности само са оним субјектима са којима имају закључене уговоре неопходне за реализацију уговора са корисником услуга (пружаоци услуга смештаја, превозници и сл).

Туристичке агенције могу да размењују податке о личности са оним субјектима са којима имају закључене уговоре о посредовању.

Туристичке агенције могу да размењују податке о личности са оним субјектима са којима имају закључене уговоре о гаранцији путовања, односно са даваоцем гаранције путовања (осигуравач, уговарач осигурања или банка).

Лица из ст. 1 - 3. овог члана могу да размењују податке о личности са оним субјектима са којима имају закључене уговоре о продаји осигурања.

Лица из ст. 1 - 3. овог члана могу, на прописан начин, да размењују податке о личности са Министарством.

Члан 118.

Обрада података о личности врши се у складу са овим законом и законом којим се уређује заштита података о личности.

Привредно друштво, друго правно лице, предузетник регистрован у одговарајућем регистру, које обавља делатност, односно пружа услуге у складу са овим законом дужно је да обраду података о личности врши у складу са овим законом и законом којим се уређује заштита података о личности.

Повредом заштите права лица сматраће се свака злоупотреба података о личности која су прописана овим законом и законом који уређује заштиту података о личности.

VIII. НАДЗОР

Члан 119.

Надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши Министарство.

Инспекцијски надзор над применом овог закона врши Министарство преко туристичких инспектора.

На питања инспекцијског надзора над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона, која нису посебно уређена овим законом, примењује се закон којим се уређује инспекцијски надзор.

Министарство врши надзор над радом ималаца јавних овлашћења којима је овим законом поверено вршење послова државне управе, у складу са прописима којима се уређује државна управа.

Члан 120.

Туристички инспектор приликом вршења надзора има службену легитимацију, значку и одговарајућу врсту одеће, обуће и опреме.

Министар прописује изглед значке и одговарајућу врсту одеће, обуће и опреме коју носи туристички инспектор.

1. Права и дужности туристичког инспектора

Члан 121.

У вршењу инспекцијског надзора туристички инспектор има право и дужност да:

1) проверава да ли су испуњени прописани услови за обављање делатности и пружање услуга уређених овим законом;

2) утврђује идентитет запослених, односно радно ангажованих лица код привредног друштва, другог правног лица или предузетника која обављају делатност и пружају услуге уређене овим законом, увидом у личну карту, путну исправу или другу јавну исправу са фотографијом;

3) утврђује идентитет физичког лица које пружа услуге уређене овим законом, увидом у личну карту, путну исправу или другу јавну исправу са фотографијом;

4) утврђује идентитет физичког лица које обавља делатност или пружа услуге уређене овим законом, без уписа у одговарајући регистар, односно без положеног стручног испита, увидом у личну карту, путну исправу или другу јавну исправу са фотографијом;

5) утврђује идентитет корисника услуге увидом у личну карту, путну исправу или другу јавну исправу са фотографијом;

6) прегледа просторије, односно простор привредног друштва, другог правног лица, предузетника, који обављају делатност и пружају услуге уређене овим законом;

7) фотографише, односно врши видео снимање простора из става 1. тачка 6) овог члана;

8) прегледа уговоре, евиденције, исправе, електронска документа и другу документацију потребну за утврђивање законитости пословања привредног друштва, другог правног лица, предузетника и физичког лица који обављају делатност и пружају услуге уређене овим законом, а коју није могао да прибави по службеној дужности;

9) врши штампање, копирање, односно фотографисање и снимање пословних докумената из став 1. тачка 8) овог члана;

10) врши увид у пресек стања фискалне касе;

11) наступи као анонимни корисник услуга (провокативна куповина);

12) захтева писану одлуку надлежног суда за увиђај у стамбеном или другом простору са таквом наменом, код сазнања да се у том простору обавља

делатност или пружа услуга у случају када се власник или корисник, односно држалац противи вршењу инспекцијског надзора;

13) захтева асистенцију полиције, односно комуналне полиције, ако основано процени да је то потребно у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор, а према законима којима се уређује полиција и комунална полиција;

14) предузме и друге прописане мере предвиђене законом.

У вршењу инспекцијског надзора, ако се коришћењем других доказних радњи не могу прикупити или обезбедити потребни докази или би њихово прикупљање или обезбеђење било знатно отежано, туристички инспектор има овлашћење да, у случају сумње да лице обавља делатност нерегистровано или да за пружање услуге не издаје рачун, ради прикупљања или обезбеђења доказа, обави прикривену куповину услуге, односно наступи као анонимни корисник.

У случају из става 2. овог члана туристички инспектор наступа као анонимни корисник без претходног обавештавања и предочавања надзираном субјекту службене легитимације и налога за инспекцијски надзор.

Стан, пратећи или други простор стамбеног карактера, који је регистрован као седиште или као место у којем се обавља делатност, у складу са прописима о регистрацији привредних субјеката, односно другим прописима којима се уређују посебне делатности, сматра се пословним простором.

Стан, пратећи или други простор стамбеног карактера у којем се обавља привредна делатност сматра се пословним простором.

У случају сумње да ли се ради о стамбеном или пословном простору, за одређење врсте простора пресудна је његова фактичка намена (становане или обављање делатности и пружање услуга).

2. Овлашћења туристичког инспектора

Члан 122.

Туристички инспектор је овлашћен да:

1) привремено забрани обављање делатности правном и физичком лицу које обавља туристичку делатност или пружа услуге изнајмљивања возила, а није регистровало привредну делатност у одговарајући регистар;

2) привремено забрани обављање делатности физичком лицу пружање услуге туристичког водича, и туристичког пратиоца и локалног туристичког водича, који пружа услугу, а нема положен стручни испит;

3) привремено забрани предузетнику који обавља туристичку делатност или пружа услуге изнајмљивања возила, ако у периоду прекида обављања делатности поступи супротно члану 47. став 3. и члану 104. став 3. овог закона;

4) привремено забрани привредном друштву, другом правном лицу и предузетнику обављање послова из члана 52. став 1. тач. 1) и 2) овог закона који обавља послове без лиценце;

5) привремено забрани привредном друштву, другом правном лицу и предузетнику обављање послова из члана 52. став 1. тач. 1) и 2) овог закона када наступе околности из члана 63. став 1. тач. 1), 2), 3) и 5) овог закона;

6) привремено забрани привредном друштву, другом правном лицу и предузетнику обављање послова из члана 52. став 1. тач. 3) - 15) овог закона који обавља послове без претходне регистрације у Регистру туризма;

7) привремено забрани обављање делатности, односно пружање услуге правном лицу, привредном друштву, предузетнику, односно физичком лицу, ако се туристичком инспектору онемогући вршење послова надзора;

8) привремено забрани привредном друштву, другом правном лицу, предузетнику и физичком лицу обављање послова, у случају прописаним законом којим се уређује инспекцијски надзор;

9) наложи да се врати износ који је више наплаћен у односу на истакнуте, односно уговорене цене;

10) поднесе предлог за одузимање лиценце;

11) записником о инспекцијском надзору наложи једну или више мера за отклањање неправилности;

12) сачини службену белешку о оним радњама у поступку за које се не саставља записник;

13) изриче превентивне, као и друге мере које су посебно уређене законом којим се уређује инспекцијски надзор;

14) предузима радње које су посебно уређене законом којим се уређује инспекцијски надзор;

15) изда прекршајни налог;

16) поднесе пријаву надлежном органу за кривично дело или привредни преступ, односно поднесе захтев за покретање прекршајног поступка.

У случају из става 1. тачка 11) овог члана, када надзирани субјект отклони наложене неправилности, туристички инспектор не подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно не издаје прекршајни налог, уколико највиши износ запрећене казне не прелази 100.000 динара.

Туристички инспектор доноси решење о привременој забрани обављања делатности и пружања услуге до испуњења законом прописаних услова.

Члан 123.

Ако у вршењу инспекцијског надзора туристички инспектор утврди да пропис није примењен или је неправилно примењен, односно да није поступљено по налогу из члана 122. став 1. тачка 11) овог закона дужан је да донесе решење којим налаже отклањање утврђених неправилности и одреди рок за њихово отклањање.

Туристички инспектор је дужан да донесе решење о привременој забрани обављања делатности и пружања услуге, односно рада у објекту, ако се утврђене неправилности у остављеном року из решења о отклањању неправилности не отклоне.

3. Надлежност за решавање по жалби

Члан 124.

Против решења туристичког инспектора може се изјавити жалба министру у року од 15 дана од дана достављања решења.

Против решења инспектора донетог из делокруга надлежности из члана 119. став 3. овог закона може се изјавити жалба министру из делокруга

инспекцијског надзора, као надлежном другостепеном органу, у року од 15 дана од дана достављања решења.

Жалба изјављена на решења из ст. 1. и 2. овог члана одлаже извршење решења, осим када се ради о предузимању хитних мера.

Жалба изјављена на решења из члана 54. став 4, члана 80. став 5, члана 122. став 1. тач. 1) - 8) и члана 123. став 2. овог закона, не одлаже извршење решења.

IX. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 125.

Новчаном казном од 200.000 до 800.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) не упише делатност у одговарајући регистар (члан 47. став 2. и члан 104. став 2);
- 2) послове из члана 52. став 1. тач. 1) и 2) овог закона, обавља без лиценце за организовање туристичког путовања (члан 53. став 2);
- 3) за све време трајања лиценце не обезбеди гаранцију путовања у прописаном износу, као и прописан депозит (члан 60. став 1);
- 4) поступи супротно одредбама члана 60. став 2. овог закона;
- 5) поступи супротно одредбама члана 63. став 5. овог закона;
- 6) продајна цена није исказана у јединственом износу (члан 64. став 1);
- 7) продајна цена не садржи све оне трошкове који чине неодвојив део неопходан за реализацију тог путовања (члан 64. став 2);
- 8) поступи супротно одредбама члана 64. ст. 3. и 4. овог закона;
- 9) поступи супротно одредбама члана 64. став 5. овог закона;
- 10) поступи супротно одредбама члана 64. став 6. овог закона;
- 11) продаје туристичко путовање преко посредника са којим нема закључен уговор о посредовању (члан 64. став 7);
- 12) поступи супротно одредбама члана 64. став 8. овог закона;
- 13) за услуге које продаје не поседује уговор, неки други документ или писану потврду трећих лица којима је поверено извршење тих услуга (члан 67. став 1. тачка 4));
- 14) не изда путнику прописани рачун, карту или други документ са бројем и датумом, којим се потврђује пријем уплате (члан 67. став 1. тачка 12));
- 15) приликом истицања понуде не обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу врсте, начина пружања услуге, назначене цене и др. на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин (члан 67. став 1. тачка 16) и члан 107. став 1. тачка 12));
- 16) подаци садржани у уговору о путовању нису истинити (члан 67. став 5);
- 17) у случају отказа путовања од стране организатора путовања путнику не изврши повраћај уплаћених средстава у року од 15 дана (члан 68. став 1. тачка 6));
- 18) за све време трајања путовања не обезбеди смештај путника (члан 68. став 1. тачка 9));

- 19) не обезбеди повратак путника на одредиште (члан 68. став 1. тачка 10));
- 20) поступи супротно одредбама члана 68. став 1. тачка 11) овог закона;
- 21) за пружање услуге туристичког водича, туристичког пратиоца или локалног туристичког водича, не ангажује лице које испуњава услове из члана 89. став 1. и члана 96. став 1. овог закона (члан 68. став 1. тачка 15));
- 22) за представника на туристичкој дестинацији не ангажује лице које испуњава услове из члана 102. овог закона (члан 68. став 1. тачка 16));
- 23) поступи супротно одредбама члана 68. став 3. овог закона;
- 24) брошура не садржи истините податке (члан 72. став 8);
- 25) поступи супротно одредбама члана 77. овог закона;
- 26) пре отпочињања обављања делатности не региструје се у Регистру туризма (члан 80. став 1);
- 27) продаје туристичко путовање организатора путовања са којим нема закључен уговор о посредовању (члан 81. став 1);
- 28) поступи супротно одредбама члана 87. став 6. овог закона;
- 29) поступи супротно одредбама члана 88. овог закона;
- 30) привредно друштво, друго правно лице, предузетник или удружење туристичких водича након извршене услуге туристичког водича кориснику услуге не изда рачун (члан 92. став 3);
- 31) за сваку пружену услугу не изда прописан рачун (члан 107. став 1. тачка 11));
- 32) поступи супротно одредбама 108. став 6. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000 до 120.000 динара.

Новчаном казном од 150.000 до 500.000 динара казниће се предузетник:

- 1) за прекршај из става 1. овог члана;
- 2) ако поступи супротно члану 47. став 3. овог закона;
- 3) ако поступи супротно члану 47. став 4. овог закона;
- 4) ако поступи супротно члану 104. став 3. овог закона;
- 5) ако поступи супротно члану 104. став 4. овог закона.

Члан 126.

Новчаном казном од 150.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) у сваком простору, односно месту пословања у коме обавља туристичку делатност нема запослена лица која испуњавају услове (члан 51. и члан 92. став 1);
- 2) поступи супротно одредбама члана 65. став 2. овог закона;
- 3) нема регистрован национални интернет домен преко кога електронским путем продаје услуге у туризму (члан 65. став 3);
- 4) поступи супротно одредбама члана 65. став 4. овог закона;
- 5) поступи супротно одредбама члана 65. став 5. овог закона;

6) у случају када нуди појединачну услугу не објави услове, садржај и цену те услуге (члан 67. став 1. тачка 5));

7) поступи супротно одредбама члана 67. став 1. тачка 6) овог закона;

8) не придржава се истакнутих, односно објављених цена (члан 67. став 1. тачка 7));

9) у прописаном облику, садржини и начину не води евиденцију уговора о посредовању, као и уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга из програма путовања (члан 67. став 1. тачка 8));

10) у прописаном облику, садржини и начину не води евиденцију програма путовања (члан 67. став 1. тачка 9));

11) у прописаном облику, садржини и начину дневно не води евиденцију продатих туристичких путовања (члан 67. став 1. тачка 10));

12) не уручи путнику уговор, односно потврду о продаји туристичке услуге (члан 67. став 1. тачка 11));

13) не уручи путнику или већем броју лица потврду о гаранцији путовања, са подацима потребним за њено активирање (члан 67. став 1. тачка 13));

14) евиденцију продатог туристичког путовања, односно издате гаранције путовања не доставља на прописан начин (члан 67. став 1. тачка 14));

15) поступи супротно одредбама члана 67. став 1. тачка 15) овог закона;

16) поступи супротно одредбама члана 67. став 1. тачка 18) овог закона;

17) поступи супротно члану 67. став 3. овог закона;

18) поступи супротно одредбама члана 67. став 4. овог закона;

19) не утврди опште услове путовања и изради програм путовања у писаној форми (члан 68. став 1. тачка 2));

20) се не придржава општих услова путовања и програма путовања (члан 68. став 1. тачка 2)), осим ако је реално понудило или у договору са путником вратило разлику између уговорене цене путовања и цене стварно пружених услуга обухваћених програмом путовања;

21) продаје програм путовања који није припремљен на основу закљученог уговора са трећим лицима, којима је поверено извршење услуга из тог програма путовања (члан 68. став 1. тачка 3));

22) за сваког путника, односно уговорено туристичко путовање не обезбеди гаранцију путовања (члан 68. став 1. тачка 4));

23) у прописаном облику, садржини и начину не води евиденцију издатих гаранција путовања (члан 68. став 1. тачка 5));

24) путнику не врати разлику између уговорене цене путовања и цене путовања снижене сразмерно неизвршењу или непотпуном извршењу услуга у року од 15 дана, у случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања (члан 68. став 1. тачка 7));

25) путнику не врати уплаћена средства у случају отказа путовања од стране путника, у висини одређеној општим условима путовања, у року од 15 дана од дана отказа путовања (члан 68. став 1. тачка 8));

26) током целог туристичког путовања не ангажује најмање једног туристичког пратиоца или туристичког водича за туристичку групу, а по

превозном средству којим се обавља услуга превоза (члан 68. став 1. тачка 12));

27) поступи супротно одредбама члана 68. став 1. тачка 13) овог закона;

28) не омогући контакт за хитне случајеве са одређеним локалним представником или агенцијом путницима који не чине туристичку групу (члан 68. став 1. тачка 14));

29) поступи супротно одредбама члана 70. овог закона;

30) општи услови путовања не садрже све прописане елементе из члана 71. став 2. овог закона;

31) програм путовања не садрже све прописане елементе из члана 72. став 1. овог закона;

32) након израде програма путовања исти не нумерише, не овери и не одложи по хронолошком реду у посебан регистар (члан 72. став 2);

33) након продатог туристичког путовања у програму путовања врши измене прописаних елемената (члан 72. став 5);

34) путнику не уручи потврду о путовању (члан 73. став 1);

35) потврда о путовању не садржи све прописане елементе (члан 73. став 2);

36) потврда о путовању не садржи место, датум издавања, као и потписе уговорних страна (члан 73. став 3);

37) потврда о путовању не садржи податке о гаранцији путовања са подацима потребним за њено активирање (члан 73. став 4);

38) текст уговора о организовању путовања, односно општи услова путовања, програм путовања и потврда о путовању, нису штампани словним знацима и бројевима који су једнаке величине али не мањи од стандардне величине 12 (члан 74);

39) путнику не уручи сва документа из уговора о путовању на начин прописан чланом 76. став 1. овог закона;

40) поступи супротно одредбама члана 76. став 2. овог закона;

41) не продаје туристичка путовања под истим условима као и организатор путовања (члан 81. став 3);

42) поступи супротно одредбама члана 81. став 4. овог закона;

43) уступа право продаје туристичког путовања другој туристичкој агенцији (члан 81. став 5);

44) поступи супротно члану 87. став 4. овог закона;

45) поступи супротно одредбама члана члан 87. став 5. овог закона;

46) не утврди опште услове пословања (члан 107. став 1. тачка 5));

47) у сваком простору, односно месту пословања кориснику услуге не учини доступним опште услове пословања (члан 107. став 1. тачка 6));

48) не придржава се истакнутих, односно објављених општих услова пословања (члан 107. став 1. тачка 7));

49) за свако изнајмљено возило или пружену услугу не изда потврду, односно не закључи уговор (члан 107. став 1. тачка 8));

50) у сваком простору, односно месту пословања не истакне цене услуга које пружа (члан 107. став 1. тачка 9));

51) не придржава се истакнутих цена (члан 107. став 1. тачка 10));

52) не води евиденцију моторних возила (члан 107. став 1. тачка 13));

53) не води евиденцију пружених услуга (члан 107. став 1. тачка 14));

54) поступи супротно одредбама члана 108. став 1. овог закона;

55) поступи супротно одредбама члана 108. став 2. овог закона;

56) поступи супротно одредбама члана 108. став 3. овог закона;

57) поступи супротно одредбама члана 108. ст. 4. и 5. овог закона;

58) евиденција моторних возила не садржи све прописане податке (члан 110. став 1);

59) евиденција пружених услуга не садржи све прописане податке (члан 110. став 2);

60) поступи супротно одредбама члана 110. став 3. овог закона;

61) поступи супротно одредбама члана 111. овог закона;

62) не поступи по решењу инспектора (чл. 122. и 123);

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 30.000 до 60.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 100.000 до 350.000 динара.

Члан 127.

Новчаном казном од 100.000 до 250.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

1) годишњи програм рада и план промотивних активности, пре њиховог усвајања, не достави ТОС-у на прибављање претходне сагласности (члан 39. став 2. и члан 41. став 4);

2) поступи супротно одредбама члана 43. став 1. овог закона;

3) обавља делатност у седишту, али не као претежну делатност, а за ту делатност није регистровало огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру (члан 48. став 1. и члан 105. став 1);

4) обавља делатност ван седишта, а за ту делатност у сваком простору, односно месту пословања није регистровало огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру (члан 48. став 2. и члан 105. став 2);

5) сваку промену регистрованог податка о седишту и огранку, односно издвојеном месту не пријави одговарајућем регистру у року од седам дана (члан 67. став 1. тачка 3) и члан 107. став 1. тачка 4));

6) у периоду од две године не чува сву прописану документацију (члан 67. став 1. тачка 17) и члан 107. став 1. тачка 15));

7) кориснику услуге не омогући подношење рекламације (члан 67. став 1. тачка 19) и члан 107. став 1. тачка 16));

8) делатност не обавља са пажњом доброг привредника (члан 67. став 1. тачка 21) и члан 107. став 1. тачка 17));

- 9) поступи супротно одредбама члана 67. став 2. овог закона;
- 10) сваку промену података из члана 57. став 1. тачка 1), 5), 6) и 7) овог закона не пријави Регистру туризма у року од седам дана (члан 68. став 1. тачка 1));
- 11) поступи супротно одредбама члана 71. став 6. овог закона;
- 12) назив туристичког путовања садржи речи из програма путовања које се односе на факултативну услугу (члан 72. став 6);
- 13) не обезбеди извршење услуге из програма туристичког путовања која чини сврху путовања (члан 72. став 7);
- 14) путнику не да информацију о условима и цени осигурања (члан 75. став 2. и 109. став 2);
- 15) од путника наплати износ премије осигурања увећан за износ провизије (члан 75. став 3. и члан 109. став 3);
- 16) поступи супротно одредбама члана 78. став 2. овог закона;
- 17) у програму путовања посебно не истакне обавештење да за путовање није обезбеђена заштита у погледу гаранција путовања (члан 79. став 2. и члан 86. став 4);
- 18) поступи супротно одредбама члана 82. став 1. овог закона;
- 19) поступи супротно одредбама члана 82. став 2. овог закона;
- 20) за своје чланове, односно кориснике, у складу са својим статутом, организују путовање за сопствене потребе или излет, а у сврху стицања добити (члан 84. став 1);
- 21) не утврде годишњи план путовања и не доставе га туристичкој инспекцији, у року од седам дана, од дана усвајања (члан 84. став 2);
- 22) са планом путовања не доставе туристичкој инспекцији оснивачки акт и статут, податке о броју чланова, доказ о упису у одговарајући регистар, односно евиденцију, као и акт из члана 84. става 4. овог закона (члан 85. став 1);
- 23) у случају промене плана путовања не достави нови план путовања туристичкој инспекцији најкасније пет дана од дана усвајања тог плана (члан 85. став 2);
- 24) у случају промене докумената и података не достави нова документа и податке туристичкој инспекцији најкасније пет дана од дана настанка промене (члан 85. став 3);
- 25) поступи супротно одредбама члана 86. став 1. овог закона;
- 26) путовање не пријави туристичкој инспекцији, најкасније пет радних дана пре отпочињања путовања (члан 86. став 2);
- 27) не достави програм путовања са битним елементима из члана 72. став 1. овог закона, као и списак путника са доказом о чланству и др (члан 86. став 3);
- 28) поступи супротно одредбама члана 86. став 5. овог закона;
- 29) не води евиденцију уговора и података из уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга превоза, смештаја, услуга туристичких професија и других услуга из програма путовања (члан 87. став 1);
- 30) поступи супротно одредбама члана 87. став 2. овог закона;

31) евиденције не воде по начелима уредности и тачности, на начин који не дозвољава брисање унетих података и којим се омогућава увид у податке по хронолошком реду (члан 87. став 3);

32) је моторно возило из члана 103. овог закона старије од пет година, рачунајући од дана прве регистрације (члан 106. став 1);

33) нема најмање пет регистрованих моторна возила Б категорије (члан 106. став 2);

34) се не евидентира у Регистру туризма (члан 107. став 1. тачка 3));

35) поступи супротно одредбама члана 107. став 2. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 20.000 до 40.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 80.000 до 200.000 динара.

Члан 128.

Новчаном казном од 130.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако:

1) приликом обављања делатности није регистровано у одговарајућем регистру (члан 47. став 1. и члан 104. став 1);

2) пружа услугу туристичког водича, туристичког пратиоца и локалног туристичког водича, а нема положен стручни испит (члан 89. став 1. и члан 96. став 1);

3) туристички водич не пружа услуге преко привредног друштва, другог правног лица, предузетника и преко удружења туристичких водича, на основу уговора (члан 92. став 2).

Члан 129.

Новчаном казном од 50.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у државном органу, односно јединици локалне самоуправе ако:

1) програм развоја туризма из члана 12. став 1. овог закона не достави Министарству на претходно мишљење (члан 12. став 2);

2) програм, начин и услове полагања стручног испита за локалног туристичког водича, пре њиховог усвајања, не достави у Министарству на претходно мишљење (члан 97. став 2);

3) поступи супротно члану 100. ст. 1. и 2. овог закона;

Члан 130.

Новчаном казном у износу од 50.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

1) поступи супротно члану 46. став 3. овог закона;

2) простор, односно место пословања туристичке агенције у коме се обавља туристичка делатност, не испуњава услове у погледу уређења и опремања (члан 50. став 1);

3) скраћенице DMC и PCO не користи под прописаним условима (члан 67. став 1. тачка 20));

4) подаци о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања нису посебно истакнути (члан 71. став 5).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 10.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 40.000 динара.

Члан 131.

Новчаном казном у износу од 30.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

1) на улазу у седиште видно истакне пословно име и матични број, а на улазу у огранак, односно издвојено место, пословно име, седиште, матични број и назив или ознаку огранка, односно издвојеног места (члан 67. став 1. тачка 1) и члан 107. став 1. тачка 1));

2) на улазу видно не истакне ознаку организатора путовања са категоријом лиценце, односно ознаку посредника (члан 67. став 1. тачка 2));

3) на улазу видно не истакне радно време и не придржава га се у свом пословању (члан 67. став 1. тачка 2) и члан 107. став 1. тачка 2));

4) пружалац услуга из члана 103. овог закона на моторном возилу видно не истакне ознаку „rent a car” (члан 107. став 3).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 6.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и предузетник новчаном казном у износу од 20.000 динара.

Члан 132.

Новчаном казном у износу од 10.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако:

1) као туристички водич и туристички пратилац при пружању услуга нема код себе одговарајућу и важећу легитимацију и не носи је на прописан начин (члан 91. став 5);

2) као локални туристички водич при пружању услуга нема код себе одговарајућу и важећу легитимацију, као и ознаку и не носи их на прописан начин (члан 101. став 3);

3) као представник на туристичкој дестинацији не зна српски језик (члан 102. став 1. тачка 2));

4) поступи супротно одредбама члана 102. став 2. овог закона.

X. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 133.

ТОС, туристичка организација аутономне покрајине и туристичка организација јединице локалне самоуправе ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Огранак страног правног лица који обавља туристичку делатност или пружа услуге у туризму ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Привредно друштво, друго правно лице и предузетник ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Туристички водичи и туристички пратилац који поседује легитимацију без назначеног рока важења је дужан да изврши њихову замену у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 134.

Поступци који до дана ступања на снагу овог закона нису окончани, окончаће се по одредбама прописа који је био на снази до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 135.

До доношења подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона примењиваће се, осим у делу у коме су у супротности са овим законом, следећи подзаконски акти:

1) Правилник о обрасцу службене легитимације и изгледу значке и одговарајућој врсти одеће, обуће и опреме туристичког инспектора („Службени гласник РС”, бр. 78/09, 14/13 и 81/15 - др. правилник);

2) Правилник о ближим условима у погледу простора и опреме које мора да испуњава туристичка агенција која непосредно пружа услуге путнику („Службени гласник РС”, број 78/09);

3) Правилник о садржини и начину истицања туристичке сигнализације („Службени гласник РС”, бр. 22/10 и 102/11);

4) Правилник о начину израде планских докумената, као и студије оправданости за проглашење туристичког простора („Службени гласник РС”, број 58/11);

5) Правилник о стручном испиту за туристичког водича и туристичког пратиоца („Службени гласник РС”, број 102/15);

6) Правилник о категоризацији туристичких места („Службени гласник РС”, бр. 24/12, 31/12 - исправка и 102/15);

7) Правилник о врсти и условима гаранције путовања, начину активирања и другим условима које мора да испуни организатор путовања у зависности од врсте организованог путовања („Службени гласник РС”, број 2/16);

8) Правилник о облику, садржини и начину вођења евиденције уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга из програма путовања и продатих туристичких путовања („Службени гласник РС”, број 4/16);

9) Правилник о садржини захтева за издавање лиценце и условима и начину издавања свечане форме лиценце за организовање и реализовање туристичких путовања у земљи и иностранству („Службени гласник РС”, бр. 55/12 и 4/16);

10) Правилник о облику и садржини уверења и легитимације туристичког водича и туристичког пратиоца, као и о начину и условима издавања и роковима важења („Службени гласник РС”, број 56/16);

11) Правилник о ближим условима и начину уплате средстава од продатог туристичког путовања, начину уређивања међусобних односа организатора путовања и посредника, као и однос организатора путовања и посредника према путнику („Службени гласник РС”, број 91/16);

12) Уредба о условима и начину доделе и коришћења кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде („Службени гласник РС”, број 22/16);

13) Уредба о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста на територији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 119/17);

14) Уредба о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења организованог туристичког промета страних туриста на територији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 13/18).

Правилник о стручном испиту за туристичког водича и туристичког пратиоца („Службени гласник РС”, број 102/15) у делу одредаба чл. 26 - 28. које се односе на таксе за полагање стручног испита, издавање уверења и легитимације примењиваће се до дана ступања на снагу закона којим ће се уредити наведена питања.

Члан 136.

Подзаконски акти за спровођење овог закона биће донети у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 137.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 99/11 - др. закон, 93/12 и 84/15) осим одредаба чл. 72-79. које престају да важе 1. јула 2019. године и одредаба чл. 101, 101а и 102. у делу који се односи на изнајмљивање путничких аутомобила са услугама возача (limo service) које престају да важе даном ступања на снагу закона којим ће се уредити наведена питања.

Члан 138.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тач. 6, 9. и 12. Устава Републике Србије, којим је, између осталог, утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката; систем обављања појединих привредних и других делатности; одрживи развој; развој Републике Србије, политику и мере за подстицање равномерног развоја појединих делова Републике Србије, укључујући и развој недовољно развијених подручја и организацију и коришћење простора.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Важећим Законом о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 99/11 - др. закон, 93/12 и 84/15), регулисана је област туризма и угоститељства, међутим имајући у виду, како регулативу Европске уније, регулативу развијених туристичких земаља у окружењу, тако и степен достигнутог развоја туризма и угоститељства, односно, туристичке и угоститељске привреде у Републици Србији, створили су се услови, да се ова област системски регулише са два закона – Законом о туризму и Законом о угоститељству.

Предлог закона о туризму настао је као резултат анализе стања на туристичком тржишту и сагледавања проблема са којим се суочавају актери туристичке привреде, као и други субјекти који обављају привредну делатност, која је непосредно повезана са туризмом.

Као приоритетан задатак дефинисана је потреба смањења сиве економије, у свим делатностима, које закон уређује. У циљу ефикаснијег остваривања овог примарног задатка, извршена је прерасподела права, посебно у делу права, обавеза и одговорности туристичких организација. Такође, имајући у виду и обавезу усаглашавања са Законом о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, број 36/15) и Законом о општем управном поступку („Службени гласник РС”, број 18/16) и Законом о заштити потрошача („Службени гласник РС”, бр. 62/14 и 6/16 - др. закон), Предлог закона је у потпуности усаглашен са наведеним процесним законима.

Уједно извршено је усаглашавање са Стратегијом развоја туризма Републике Србије за период 2016 - 2025. године. Даље, имајући у виду нову Директиву (ЕУ) број 2015/2302 од 25. децембра 2015. године настала је потреба усаглашавања са наведеном директивом.

Као приоритетан задатак дефинисана је потреба смањења сиве економије у свим делатностима које закон уређује, из ког разлога су прецизније уређене оне одредбе у делу регистрације привредне делатности појединих субјеката.

Кључни циљ Предлога закона о туризму је унапређење и координације рада свих актера јавног (национални, регионални и локални ниво) и приватног сектора у туризму ради постизања бољих синергетских ефеката те рационалнијег трошења ограничених буџетских средстава на свим нивоима у циљу постизања максималних резултата дефинисаних Стратегијом развоја туризма 2016-2025. године. У циљу ефикаснијег остваривања овог примарног задатка, извршено је прецизирање права, обавеза и одговорности туристичких организација на свим нивоима (национални, регионални и локални). У циљу ефикаснијег остваривања овог примарног задатка и заштите јавног интереса, дата су шира овлашћења, али и одговорност и обавезе јединици локалне

самоуправе посебно у делу подношења иницијативе за проглашење туристичког простора. У делу уређења обављања привредне делатности од стране туристичких агенција извршено је усаглашавање са Директивом (ЕУ) број 2015/2302, која се односи на организована путовања и повезане туристичке аранжмане, где је између осталог, као основни постулат истакнута заштита права корисника услуга. Дата је могућност да програме развоја туристичких производа (по истој процедури као и надлежно министарство) иницирају и локалне туристичке организације и специјализована удружења. Уређено је прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности, права лица и заштита права лица чији се подаци прикупљају и обрађују, ограничења заштите података о личности и обезбеђење података, на начин прописан законом којим се уређује заштита података о личности. Детаљније је разрађена област електронске продаје туристичких путовања, излета, као и других услуга у туризму, као и пружање услуге изнајмљивања моторног возила, а у циљу унапређења заштите корисника услуге. Усаглашавање са Законом о инспекцијском надзору условило је прописивање ширих, односно нових овлашћења туристичких инспектора, али и других инспектора којима је поверен надзор над извршењем закона. У делу казнене политике нема значајнијих новина, међутим прописане су казне у вишем износу за све оне субјекте, који по овим одредбама, али и одредбама Закона о инспекцијском надзору имају третман нерегистрованог субјекта. Међутим, имајући у виду потребу да се обезбеди правна заштита у постизању максималних резултата дефинисаних Стратегијом развоја туризма 2016-2025. године прописане су казнене одредбе, односно прекршајна одговорност за одговорна лица у државном органу и јединици локалне самоуправе, као и за правне лица која обављају послове туристичких организација.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. упућује се на област која се законом уређују, као и услови и начин планирања и развоја туризма; туристичке организације за промоцију туризма; туристичке агенције; услуге у туризму; Регистар туризма; друга питања од значаја за развој и унапређење туризма.

Чланом 2. предвиђају се начела којима се уређују односи у области туризма и то начела: интегралног развоја туризма и пратећих делатности, као чинилаца укупног привредног и друштвеног развоја, којим се у складу са законом обезбеђује спровођење међусобно усаглашених планова и програма; одрживог развоја туризма као усклађеног система техничко-технолошких, економских и друштвених активности, који се заснива на економском развоју, очувању природних и културних добара, очувању и развоју локалне заједнице; повећања ефикасности и одговорности у области коришћења, управљања, заштите и унапређења туристичког простора; обезбеђивања јединствених стандарда за пружање услуга у туризму; заштите националне економије, корисника туристичког производа и туристичких професија; партнерског односа приватног и јавног сектора и цивилног друштва код планирања, обликовања и пласмана туристичког производа на тржишту; обезбеђивања јединствене, јавне и електронске евиденције регистрованих и евидентираних података из области туризма; поштовања људских права и достојанства особа са инвалидитетом, равноправности и забране дискриминације у туризму у складу са прописима којима се спречава дискриминација особа са инвалидитетом; садржаним у Етичком кодексу у туризму Светске туристичке организације Уједињених нација; планирања и остваривања политике развоја туризма у складу са Стратегијом развоја туризма.

Чланом 3. дефинишу се појмови употребљени у овом закону са следећим значењем: административни трошкови су учињени трошкови туристичке агенције у вези са изградом уговора о туристичком путовању и друге документације коју је туристичка агенција уручила путнику, а који се односе на тог путника и то туристичко путовање; активно знање страног језика је виши средњи ниво знања страног језика, који није српски и који по ЦЕФР међународном стандарду за процењивање нивоа знања језика одговара нивоу језичке компетентности Б2; делатност туристичке агенције јесте организовање, понуда, продаја, и реализовање туристичких путовања, излета и пружање других услуга уобичајених у туристичком промету; дестинацијска менаџмент компанија (DMC) је привредно друштво или друго правно лице, специјализовано за одређену дестинацију, односно регију, са адекватним познавањем туристичких ресурса, кадровски оспособљена да креира, организује и реализује туристичке програме и путовања, да посредује у пружању услуге боравка, смештаја, забаве, излета, услуга водича, трансфера и др., повезујући се са свима који пружају услуге на тој дестинацији, а све ради пружања професионалних, високо квалитетних туристичких услуга; дестинацијска менаџмент организација (DMO) је привредно друштво или друго правно лице основано ради управљања туристичком дестинацијом (планирање, организовање, маркетинг и вођење), чији оснивачи могу да буду из јавног, цивилног и приватног сектора; електронска продаја је продаја туристичког путовања, излета, као и других услуга у туризму посредством интернета, без непосредног контакта са странкама; знаковни језик је показни језик и означава визуелни начин споразумевања глувих особа, посебно уговореним, односно стандардизованим знацима руку и прстију, са или без мимике, са сопственом граматиком и синтаксом, помоћу кога се преносе мисли, представе, намере и појмови; локални туристички водич јесте физичко лице које је положило стручни испит за туристичког водича и које се, на основу програма јединице локалне самоуправе, специјализовало за пружање услуге вођења, показивања и стручног објашњавања природних, културно-историјских, археолошких, етнографских, привредних и других знаменитости у одређеној дестинацији; излет је комбинација две или више туристичких услуга (превоз и друге туристичке услуге), које је утврдила туристичка агенција самостално или по захтеву путника, у трајању краћем од 24 сата, која не укључује ноћење, а које туристичка агенција продаје по јединственој цени; место за одмор (ризорт) јесте део туристичког простора, туристичког места које представља интегрисану и функционалну целину објеката и других садржаја за смештај и боравак туриста без сталних становника, са изграђеним објектима туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре; одговарајући регистар је регистар у којем се региструју привредна друштва и предузетници и регистар у којем се региструју удружења које води Агенција за привредне регистре и регистар у којем се региструју друга правна лица који води надлежни суд; потврда о путовању је документ који туристичка агенција приликом куповине туристичког путовања уручује путнику и представља доказ да је уговор закључен; потврда о путовању је документ који туристичка агенција приликом куповине туристичког путовања уручује путнику и представља доказ да је уговор закључен. Потврда о путовању може бити и писани документ о најави, пријави, резервацији туристичког путовања и сл; представник на туристичкој дестинацији јесте физичко лице, које на основу закљученог уговора са организатором туристичког путовања пружа путницима обавештења и упутства у вези са реализацијом програма путовања и обавља друге активности ради заштите интереса путника; приоритетна туристичка дестинација је просторна целина која располаже туристичком ресурсном основом за развој и комерцијализацију туристичких производа, потенцијалним и реалним туристичким атракцијама, туристичком инфраструктуром и туристичком супраструктуром; прихват и превоз путника је

превоз путника организован од стране туристичке агенције у вези са реализацијом туристичког путовања или излета; продаја туристичког путовања и других услуга у туризму подразумева непосредну продају, нуђење, као и све друге активности понуде, оглашавања, маркетинга, промоције и сл., које за крајњи резултат имају продају туристичког путовања, односно пружање услуге у туризму; продајна цена је укупна цена туристичког путовања исказана у јединственом износу, која поред услуга из програма путовања, односно посебних захтева путника, садржи и све додатне трошкове, укључујући порезе, таксе, као и друге трошкове, који су као неодвојив део неопходни за реализацију туристичког путовања; професионални организатор конгреса (PCO) је привредно друштво или друго правно лице специјализовано за организацију конгреса (конференција, састанака и сл.) и управљање пословним догађајима; путник је лице које купује или за чији рачун се купује, односно лице које користи туристичко путовање или излет, као и другу туристичку услугу; резервација је поступак којим се унапред обезбеђује, односно најављује услуга смештаја или друге туристичке услуге од стране туристичке агенције, када туристичка агенција не врши наплату услуге, већ даваоцу услуге директно плаћа корисник; Регистар туризма јесте јединствена, електронска, централна, јавна база података о регистрованим и/или евидентираним субјектима који обављају послове из области туризма, а који су регистровани или евидентирани у складу са прописима, као и о другим подацима који се региструју или евидентирају у складу са овим законом; Регистратор туризма јесте лице које води Регистар туризма у складу са овим законом и другим прописима; стварни трошкови су трошкови учињени од стране туристичке агенције у вези са организацијом и реализацијом продатог туристичког путовања и у које трошкове се не урачунава добит, фиксни трошкови туристичке агенције (зараде, комунални трошкови, закупи и сл.), трошкови маркетинга, провизије и др; Стратегијски мастер план јесте комплексан, истраживачки и свеобухватан плански документ којим се на основу Стратегије развоја туризма Републике Србије утврђују циљеви, програми и планови раста и развоја туризма, инвестиције у туризму, планови маркетинга и конкурентности, као и мере за њихово спровођење, за одређену туристичку дестинацију; трајни носач записа јесте средство које омогућава да давалац услуге или корисник услуге сачува електронске податке који су намењени кориснику услуге, да тим подацима може да се приступи и да се репродукују у неизмењеном облику, у периоду који одговара сврси чувања података; трансфер је превоз путника који се реализује на краћој релацији искључиво на дестинацији, у вези са реализацијом туристичког путовања или излета; туристичка агенција јесте привредно друштво, предузетник, друго правно лице које обавља делатност туристичких агенција под условима прописаним овим законом; туристичка атракција јесте нарочито привлачно обележје туристичке дестинације, природног или друштвеног карактера у оквиру туристичког простора; туристичка група јесте организована група од 15 до 75 туриста којој туристичка агенција организатор путовања по унапред утврђеном програму, односно на захтев пружа туристичку услугу; туристичка делатност јесте пружање услуга туристичких агенција, услуга туристичких професија и пружање других услуга у складу са овим законом; туристичка дестинација јесте одредиште туристичког путовања које својом опремљеношћу омогућава прихват и боравак туриста; туристичка супраструктура јесу угоститељски објекти као и галерије, изложбени, конгресни и забавни објекти који су у непосредној вези са угоститељским објектима и објектима спортско рекреативног садржаја или са њима чине јединствену целину; туристичка инфраструктура јесу објекти за информисање, предах, снабдевање, рекреацију, едукацију и забаву туриста, и то: скијалишта, купалишта и плаже, тематски и забавни паркови, туристички информативни центри, центри за прихват туриста

и посетилаца, одморишта поред путева, објекти наутичког туризма, терени за голф, тениски терени, отворени и затворени објекти спортске рекреације, мале вештачке акумулације са купалиштем, базени за купање, велнес објекти, забавно рекреативне стазе и путеви (трим стазе, стазе здравља, видиковци, панорамски путеви, бициклическе стазе, пешачке стазе, стазе за моторне санке и слично), уређене обале река и језера, објекти за посматрање природних реткости, објекти за предах и краће задржавање туриста, објекти за авантуристичке активности и др.; туристичка сигнализација су одговарајући симболи и знаци, као и симболи и знаци туристичке саобраћајне сигнализације, којим се обележава туристичка атракција и садржај туристичке понуде; туристички аниматор јесте физичко лице које планира и остварује забавне, културне, спортско рекреативне и друге програме којима организује слободно време туриста; туристички водич јесте физичко лице које је положило стручни испит за туристичког водича и пружа услуге вођења, показивања и стручног објашњавања природних, културно-историјских, археолошких, етнографских, привредних и других знаменитости; туристички кластер је секторска или географска концентрација, међусобно повезаних привредних субјеката, других правних лица или физичких лица, ради повезивања заједничких потреба и јачања конкурентности; туристички пратилац јесте физичко лице које је положило стручни испит за туристичког пратиоца и прати туристичку групу и обавља оперативне техничке послове од почетка путовања до одредишта и назад; туристички производ јесте скуп међузависних елемената који се у пракси организује као посебан вредносни ланац који чине материјални производи и услуге, природне вредности и културна добра, туристичке атракције, туристичка супраструктура и туристичка инфраструктура; туристички простор јесте јединствена и недељива географска и функционална целина природних и створених ресурса и вредности од значаја за туризам; туристичко место јесте организациона и функционална целина са формираном туристичком понудом, природним вредностима, културним добрима и другим знаменитостима значајним за туризам, комуналном, саобраћајном и туристичком инфраструктуром, као и објектима и другим садржајима за смештај и боравак туриста; туристичко путовање јесте комбинација две или више туристичких услуга (превоз, смештај и друге туристичке услуге), које је утврдио или припремио организатор путовања самостално или по захтеву путника, у трајању дужем од 24 сата или у краћем трајању ако укључује једно ноћење, као и једно или више ноћења који укључује само услугу смештаја у одређеном термину или временском трајању које се продаје по јединственој цени; уговор о организовању путовања чине општи услови путовања, програм путовања, потврда о путовању, ваучер и др., које туристичка агенција уручује путнику, непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа; факултативна услуга је услуга која може бити садржана у програму путовања, а не чини његов обавезан елемент, од које не зависи реализација туристичког путовања и чија цена није урачуната у продајну цену туристичког путовања (излети, улазнице, разни видови осигурања и сл.).

Чланом 4. прописује се да планирање и развој туризма обухвата: интегрално планирање развоја туризма и пратећих делатности (у даљем тексту: интегрално планирање); проглашење и одрживо коришћење туристичког простора; послове од посебног значаја за развој туризма; категоризацију туристичког места и спровођење подстицајних мера за развој туризма.

Чланом 5. прописују се планска документа и то: Стратегија развоја туризма Републике Србије; Стратегијски мастер план; Стратегијски маркетинг план; програм развоја туристичких производа; програм развоја туризма; програм промотивних активности. Планска документа из става 1. тач. 2) до 6) овог члана морају бити усаглашена са Стратегијом развоја туризма Републике Србије.

Чланом 6. утврђује се да планска документа из члана 5. став 1. тач. 1), 2), 4) и 5) овог закона садрже текстуални део и графички приказ који представља целину планских решења и израђују се у аналогном и дигиталном облику. Министар надлежан за послове туризма (у даљем тексту: министар), ближе прописује садржину и начин израде планских докумената из члана 5. став 1. тач. 1), 2), 4) и 5) овог закона, као и студије оправданости за проглашење туристичког простора.

Чланом 7. прописује се да се Стратегија развоја туризма Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија), доноси за територију Републике Србије. Стратегијом се одређују дугорочни циљеви планирања и развоја туризма у складу са укупним економским, социјалним, еколошким и културно-историјским развојем. Стратегија садржи нарочито: анализу постојећег стања и досадашњег степена развоја туризма; упоредну анализу туризма конкурентских земаља; предности и недостатке туризма Републике Србије; циљеве развоја туризма; визију развоја туризма; избор приоритетних туристичких производа; предлог туристичких дестинација од значаја за развој туризма; дефинисање стратешких туристичких тржишта од интереса за Републику Србију; анализу утицаја на културно наслеђе и природна добра; предлог политике развоја туризма; предлог инвестиција; план конкурентности; акциони план. Стратегију доноси Влада на предлог министарства надлежног за послове туризма (у даљем тексту: министарство). Стратегија се доноси за период од најмање пет година.

Чланом 8. прописује се да се Стратегија реализује путем Стратегијског мастер плана, Стратегијског маркетинг плана, програма развоја туристичких производа, као и просторних и урбанистичких планова израђених и донетих у складу са законом.

Чланом 9. утврђује се да се Стратегијски мастер план доноси за приоритетну туристичку дестинацију. Стратегијски мастер план доноси Влада на предлог министарства. Стратегијски мастер план нарочито садржи: техничку оцену посматраног подручја, земљишних основа и укупну процену капацитета туристичке локације у оквиру туристичке дестинације; концепт развоја у погледу размештаја и могуће локације објеката, као и процену потенцијала потребних капацитета; физички мастер план са основним елементима могућег размештаја објеката туристичке инфраструктуре, туристичке супраструктуре и саобраћајне мреже; пословни мастер план са економском евалуацијом туристичке инфраструктуре, туристичке супраструктуре, саобраћајне мреже и комуналне инфраструктуре, као и проценом економске оправданости појединачних и укупних инвестиција. Влада на предлог министарства утврђује приоритетну туристичку дестинацију са описом локација од значаја за туризам и других туристичких атракција.

Чланом 10. утврђује се да се Стратегијски маркетинг план доноси за територију Републике Србије. Стратегијски маркетинг план доноси Влада на предлог министарства. Стратегијски маркетинг план нарочито садржи: анализу маркетинг система Републике Србије; анализу конкурентских маркетинг стратегија; маркетинг план; позиционирање Републике Србије као туристичке дестинације; маркетинг план туристичких производа; маркетинг план авио повезаности Републике Србије са стратешким туристичким тржиштима; мисију и организацију маркетинг система Републике Србије. У складу са Стратегијским маркетинг планом, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе доносе своје програме промотивних активности. Предлог Стратегијског маркетинг плана припрема Туристичка организација Србије. Стратегијски маркетинг план се доноси за период од најмање пет година.

Чланом 11. утврђује се да је програм развоја туристичког производа плански документ којим се ближе одређује развој туристичких производа од посебног значаја утврђених Стратегијом и то: градски одмори, здравствени туризам (spa&wellness у бањама), планински туризам, наутички туризам,

манifestације и други догађаји, рурални туризам, транзитни туризам, пословни туризам (састанци, подстицајна путовања, конференције и изложбе/догађаји) тематске руте и специјални интереси, као и производи културног туризма. Програм развоја туристичког производа доноси Влада на предлог министарства. Предлог програма развоја туристичког производа из става 1. овог члана може да припреми и удружење основано са циљем развоја и унапређења оног туристичког производа, на који се предлог односи. Предлог из става 3. овог члана доставља се министарству. У случају из става 3. овог члана аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и удружење основано са циљем развоја и унапређења туристичке понуде поступа на начин прописан чланом 16. став 6, 8. и 9. овог закона. Министар ближе прописује садржину и начин подношења предлога за доношење програма развоја туристичког производа.

Чланом 12. прописује се да аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности утврђених законом којим се уређује локална самоуправа и посебним законом, доносе програм развоја туризма у складу са Стратегијом. Програм развоја туризма из става 1. овог члана аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе доставља министарству на претходно мишљење.

Чланом 13. утврђује се да полазну основу за израду просторних и урбанистичких планова у приоритетној туристичкој дестинацији и туристичком простору представља Стратегијски мастер план. У просторним и урбанистичким плановима који се односе на подручја која су проглашена за туристички простор утврдиће се услови за изградњу објеката туристичке инфраструктуре, а у месту за одмор у оквиру туристичког простора и услови за изградњу објеката туристичке супраструктуре. Орган надлежан за припрему и доношење просторног, односно урбанистичког плана, на услове из става 2. овог члана прибавља претходну сагласност министарства.

Чланом 14. прописује се да простор који због својих карактеристика, вредности и приоритетне туристичке намене захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите или се на њему предвиђа изградња објеката од националног интереса, Влада, на предлог министарства, проглашава као туристички простор. Акт о проглашењу туристичког простора из става 1. овог члана нарочито садржи: назив и опис туристичког простора, површину, опис и графички приказ граница, циљеве проглашења, кључне туристичке атракције, податке о власништву и попис катастарских парцела, обавезе у погледу развоја туризма, других облика коришћења простора, као и назив и седиште субјекта коме се поверава управљање туристичким простором (у даљем тексту: управљач туристичког простора). Управљач туристичког простора може бити постојећа јавна служба или привредно друштво које је основано за обављање делатности у области туризма, и то од стране јавног предузећа, односно Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе и у коме је капитал тог оснивача већински.

Управљање туристичким простором може се актом из става 2. овог члана поверити другом правном лицу, које се одређује по спроведеном поступку јавног оглашавања или прикупљањем понуда. На поступак из става 4. овог члана сходно се примењују одредбе закона којим се уређују јавне набавке. На делу подручја туристичког простора које истовремено представља подручје заштићеног природног или непокретног културног добра и другог заштићеног подручја примењују се режими заштите и унутрашњи ред у складу са прописима којима се уређује очување и коришћење тих добара.

Чланом 15. предвиђа се да се управљање туристичким простором може поверити и дестинацијској менаџмент организацији, у којој је један од оснивача јавно предузеће, односно Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и у коме је капитал тог оснивача већински. Ако један од

оснивача није јавно предузеће, односно Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе или њихов капитал није већински, управљање туристичким простором може се поверити и дестинацијској менаџмент организацији на начин прописан чланом 14. став 4. овог закона.

Чланом 16. прописује се да се поступак за проглашење туристичког простора покреће предлогом за проглашење туристичког простора, који припрема министарство, у складу са Стратегијским мастер планом и студијом оправданости за проглашење туристичког простора. Предлог из става 1. овог члана нарочито садржи: студију оправданости за проглашење туристичког простора, податке о туристичким ресурсима и туристичким атракцијама туристичког простора, стању заштите животне средине, природних и културних добара, преглед постојеће планске и развојне документације од значаја за развој туризма, анализу постојећег стања у туризму, податке о инфраструктурном потенцијалу туристичког подручја, као и друге податке у складу са одредбом члана 14. став 2. овог закона. Предлог из става 1. овог члана ставља се на јавни увид у једном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике Србије и у локалном листу јединице локалне самоуправе на чијој територији се налази туристички простор и траје 15 дана од дана објављивања у дневном листу. О стављању предлога из става 1. овог члана на јавни увид стара се министарство које о извршеном јавном увиду саставља извештај који садржи податке о извршеном јавном увиду, са свим примедбама и ставовима по свакој примедби. Извештај о извршеном јавном увиду саставни је део предлога из става 1. овог члана. Иницијативу за проглашење туристичког простора може поднети и јединица локалне самоуправе, на чијој територији се налази туристички простор, уз претходну сагласност министарства. Иницијатива из става 6. овог члана садржи све елементе прописане ставом 2. овог члана. По прибављеној сагласности министарства јединица локалне самоуправе поступа на начин прописан ст. 3, 4. и 5. овог члана. По спроведеном поступку из става 8. овог члана јединица локалне самоуправе доставља министарству сву документацију, потребну за предлог и покретање поступка проглашења туристичког простора.

Чланом 17. прописује се да после спроведеног поступка јавног увида, предлог за проглашење туристичког простора, са извештајем из члана 16. став 5. овог закона министарство доставља Влади ради доношења акта о проглашењу туристичког простора. Предлог за проглашење туристичког простора на територији аутономне покрајине са извештајем из члана 16. став 5. овог закона, после спроведеног поступка јавног увида, Влади доставља надлежни орган аутономне покрајине, преко министарства.

Чланом 18. утврђује се да јединица локалне самоуправе може уговором да повери управљачу туристичког простора послове обезбеђивања услова за уређивање, коришћење, унапређење и заштиту грађевинског земљишта и послове координације на одржавању комуналног реда и чистоће у туристичком простору.

Чланом 19. прописује се да управљач туристичког простора доноси програме и друга акта којима се регулише ближи оквир режима, развоја и коришћења, као и мере заштите туристичког простора. Управљач туристичког простора: 1) обезбеђује услове за уређивање, коришћење, унапређивање и заштиту грађевинског земљишта; 2) координира активности правних и физичких лица који обављају послове у области туризма и пратећих делатности; 3) координира развој пројеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре на принципима одрживог развоја; 4) стара се о наменској употреби државне имовине ради квалитетне валоризације ресурса; 5) управља грађевинским земљиштем и стара се о непокретностима које су му дате на коришћење; 6) стара се о месту постављања и начину истицања туристичке сигнализације; 7) доноси програме и акта који се односе на вршење послова

управљања; 8) обавља и друге послове, у складу са законом и актом о проглашењу туристичког простора.

Чланом 20. прописује се да управљач туристичког простора има право прече куповине непокретности на подручју туристичког простора. Ако се туристички простор у целини или делом налази на заштићеном подручју, управљач туристичког простора нема право прече куповине непокретности на том туристичком простору, односно на том делу туристичког простора.

Чланом 21. утврђује се да се непокретности у јавној својини на којима је носилац права коришћења управљач туристичког простора могу, ради изградње објеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре, дати у закуп другом лицу јавним надметањем или прикупљањем писмених понуда. Управљач туристичког простора, на основу претходно урађене студије изводљивости, припрема потребну документацију за давање у закуп непокретности из става 1. овог члана. Документација из става 2. овог члана нарочито садржи: врсту непокретности и површину која се даје у закуп, врсту објеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре који се приводе намени у складу са планским документом у смислу закона којим се уређује планирање и изградња, услове и време закупа непокретности, као и обавезе у погледу очувања, развоја и одрживог коришћења туристичког простора. Управљач туристичког простора доставља министарству извештај о спроведеном поступку јавног надметања или прикупљања писмених понуда из става 1. овог члана, који садржи и предлог за избор најповољнијег понуђача. Акт о давању непокретности у закуп доноси Влада на предлог министарства.

Чланом 22. прописује се да привредно друштво, друго правно, предузетник и физичко лице за коришћење туристичког простора плаћају накнаду. Накнада из става 1. овог члана плаћа се за: 1) коришћење посебно уређених терена за поједине намене коришћења (паркирање, рекреацију, спорт, постављање реклама, постављање забавних објеката, и друго); 2) постављање привремених објеката за угоститељство, туризам и трговину; 3) улазак у туристички простор. Средства остварена од накнаде из става 1. овог члана приход су управљача туристичког простора. Висину и начин плаћања накнаде из става 1. овог члана одређује управљач туристичког простора уз сагласност Владе.

Чланом 23. утврђује се да се место за одмор у оквиру туристичког простора организује и развија у складу са Стратегијским мастер планом, просторним и урбанистичким планом. Објекти туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре у месту за одмор које се налази у туристичком простору сматрају се објектима од јавног интереса. У оквиру туристичког места може се утврдити и место за одмор.

Чланом 24. дефинише се да су послови од посебног значаја за развој туризма: 1) израда пројеката о непокретностима; 2) истраживање, развој и израда елабората о одрживом коришћењу и управљању туристичким простором; 3) израда студије изводљивости и концепта развоја туристичке локације, односно просторно-технолошке целине од значаја за туристички развој; 4) управљање пројектима туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре од значаја за развој туризма; 5) управљање местом за одмор као целовитим ресурсом уз обезбеђење заједничке промоције и продаје туристичког производа места за одмор, уређење простора, заштите животне средине, туристичке сигнализације и слично; 6) финансирање и реализација пројеката изградње и уређења грађевинског земљишта и пројеката изградње туристичке инфраструктуре у циљу реализације туристичких пројеката; 7) финансирање пројеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре и управљање објектима туристичке супраструктуре.

Чланом 25. прописује се да послове из члана 24. овог закона може да обавља јавна служба или привредно друштво из члана 14. став 3. и члана 15.

овог закона. Изузетно од става 1. овог члана послови из члана 24. овог закона могу се актом Владе поверити другом правном лицу, које се одређује по спроведеном поступку јавног оглашавања или прикупљањем понуда.

Чланом 26. прописује се да се категоризација туристичког места врши на основу обима туристичког промета, степена изграђености туристичке, комуналне и саобраћајне инфраструктуре и туристичке супраструктуре. Категоризација туристичких места врши се разврставањем тих места у четири категорије, које се означавају римским бројевима од I до IV. Министар прописује ближе услове за одређивање категорије туристичког места, начин одређивања и промене категорије, као и врсту података о туристичким местима који се евидентирају у Регистру туризма.

Чланом 27. утврђује се да захтев за категоризацију туристичког места подноси јединица локалне самоуправе министарству. Испуњеност прописаних услова за разврставање туристичког места у категорију проверава комисија за категоризацију туристичких места, коју образује министар. Комисија сачињава записник о свом раду и доставља га министру са предлогом за разврставање туристичког места у одговарајућу категорију. Разврставање туристичког места у категорију врши се решењем које доноси министар и важи три године од дана достављања решења подносиоцу захтева. Решење из става 4. овог члана коначно је.

Чланом 28. прописује се да се ради усмеравања и подстицања развоја туризма у буџету Републике Србије обезбеђују средства за учешће у финансирању израде Стратегијских мастер планова, програма развоја туристичких производа, програма развоја туризма, студија изводљивости туристичких пројеката, урбанистичких планова туристичких места и места за одмор; учешће у финансирању промотивних активности туристичких дестинација и туристичких места, туристичко-културних и туристичких манифестација у земљи и иностранству, као и програма едукације и усавршавања вештина запослених у туризму; учешће у финансирању израде пројекта заштите природе, животне средине, природних ресурса и културне баштине туристичког места; учешће у финансирању унапређења еколошких стандарда, енергетске ефикасности, коришћења обновљивих извора енергије, а у циљу унапређења туризма и угоститељства; учешће у финансирању развоја националног туристичког бренда; учешће у финансирању унапређења дигитализације и других иновативних решења, а у циљу унапређења туризма и угоститељства; учешће у финансирању пројеката унапређења саобраћајне повезаности са стратешким тржиштима значајним за развој туризма у Републици Србији; подстицање изградње туристичке инфраструктуре, туристичке супраструктуре, спортско-рекреативних и других пратећих садржаја јавног карактера значајних за унапређење квалитета туристичке понуде; унапређење постојеће туристичке понуде и интензивирање њеног коришћења; подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста и организованог туристичког промета страних туриста на територији Републике Србије.

Чланом 29. утврђује се да се захтев за коришћење средстава из члана 28. овог закона подноси министарству. Министар доноси решење о преносу наменских средстава из буџета Републике Србије, односно закључује уговор о коришћењу подстицајних средстава. Влада ближе прописује услове и начин доделе и коришћења средстава из члана 28. овог закона. За потребе израде предлога аката којим се уређују посебни услови, начин доделе, коришћења и одлучивања из члана 28. тач. 4 - 7. овог закона, као и за одлучивање о учешћу у финансирању наведених пројеката, Влада образује посебна радна тела која чине представници институција надлежних за послове туризма, финансија као и других институција на чији делокруг послова се пројекти односе.

Чланом 30. дефинише се да промоцију туризма обављају: Туристичка организација Србије, туристичка организација аутономне покрајине и

туристичка организација јединице локалне самоуправе. Промоцију туризма могу обављати и туристичке организације регије које оснивају две или више јединица локалне самоуправе. Туристичка организација регије остварује сарадњу са туристичким кластерима на свом подручју и воде евиденцију туристичких кластера.

Чланом 31. прописује се да туристичке организације из члана 30. овог закона послују у складу са прописима којима се уређују јавне службе. У погледу права, обавеза и одговорности запослених у туристичким организацијама из става 1. овог члана, примењују се прописи којима се уређује област запослених у јавним службама.

Чланом 32. утврђује се да се средства за рад туристичких организација за промоцију туризма обезбеђују из: 1) средстава буџета Републике Србије; 2) средстава буџета аутономне покрајине; 3) средстава буџета јединица локалне самоуправе; 4) донација, прилога и спонзорстава домаћих и страних правних и физичких лица; 5) других извора, у складу са законом.

Чланом 33. предвиђа се да се за обављање послова промоције туризма, координације активности туристичких организација, привредних и других субјеката у туризму на територији Републике Србије оснива Туристичка организација Србије (у даљем тексту: ТОС). Седиште ТОС-а је у Београду.

Чланом 34. предвиђа се да ТОС обавља послове: промоције туризма Републике Србије; координације активности туристичких организација, привредних и других субјеката у туризму, који делују непосредно и посредно на промоцији туризма; припреме и реализације годишњих планова и програма промотивних активности; израде предлога годишњег програма рада са финансијским планом; организовања истраживања туристичких тржишта за потребе промоције туризма Републике Србије; истраживање међународног, домаћег и прекограничног тржишта у области туризма; обезбеђивања информативно-пропагандног материјала којим се промовишу туристичке вредности Србије (штампане публикације, аудио и видео промотивни материјал, on line средства промоције - интернет презентација, друштвене мреже и пратеће дигиталне активности, сувенири итд.); формирања и развијања јединственог туристичко-информационог система и његовог повезивања са другим информационалним системима у земљи и иностранству; прикупљања свих врста туристичких информација ради обавештавања јавности као и састављања и објављивања туристичког календара; оснивања и организовања туристичких представништава у иностранству и информативних центара у земљи, самостално или у сарадњи са другим субјектима; сарадње са националним туристичким организацијама других земаља, међународним и регионалним организацијама у области туризма и предлагања мера за учешће у мултинационалним и регионалним програмима и пројектима промоције туризма; спровођења заједничких маркетинг активности са правним лицима, учесницима на тржишту авио саобраћаја, у циљу обезбеђивања боље повезаности Србије са стратешким туристичким тржиштима и унапређења приступачности Србије као туристичке дестинације; утврђивања јединствених стандарда уређења, опреме и услуга у туристичко-информативним центрима на територији Републике Србије; израде предлога Стратегијског маркетинг плана из члана 10. став 5. овог закона; у вези са давањем претходне сагласности на доношење годишњег програма рада и плана промотивних активности, у делу плана промотивних активности аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе из члана 39. став 2. и члана 41. став 4. овог закона; учешћа у утврђивању програма постављања туристичке сигнализације и координирања активности туристичких организација и других субјеката за њено обезбеђење; израде, учешћа у изради и реализацији домаћих, међународних и прекограничних пројеката из области туризма, односно из области комплементарних туризму (култура, заштита животне средине, информисање,

рурални развој и др.); друге активности у складу са законом, оснивачким актом и статутом. ТОС је у обавези да годишњи програм рада усклади са Стратегијом. ТОС је у обавези да информацију о давању претходне сагласности из става 1. тачка 15) овог члана, у року од 15 дана, од дана давања сагласности, достави министарству.

Чланом 35. дефинише се да су органи ТОС-а: управни одбор, надзорни одбор и директор. Чланове управног и надзорног одбора и директора именује и разрешава Влада на предлог министарства. Органи ТОС-а именују се на период од четири године.

Чланом 36. утврђује се да управни одбор има пет чланова. У управни одбор именују се по један представник министарства и представник запослених, а остали чланови управног одбора именују се из реда научних и стручних лица из области туризма, као и из привредних субјеката и других организација које обављају делатност из области туризма. Управни одбор: доноси статут ТОС-а; доноси пословник о свом раду; усваја годишњи програм рада са финансијским планом; усваја годишњи извештај о пословању и завршни рачун; доноси одлуку о оснивању представништва у иностранству и информативних центара у земљи; доноси правилник о раду; обавља и друге послове утврђене законом и статутом.

Акта из става 3. тач. 1), 3), 4) и 6) овог члана доносе се уз сагласност Владе.

Чланом 37. предвиђа се да надзорни одбор ТОС-а има три члана од којих је један представник министарства. Надзорни одбор ТОС-а врши надзор над пословањем, прегледа извештај о пословању и завршни рачун и утврђује да ли су сачињени у складу са прописима, доноси пословник о свом раду и врши друге послове у складу са законом и статутом.

Чланом 38. прописује се да директора ТОС-а именује и разрешава Влада, на предлог министарства. Избор директора ТОС-а врши се у складу са прописима који се односе на запослене из области јавних служби. Директор представља и заступа ТОС, организује и руководи радом ТОС-а, доноси правилник о организацији и систематизацији послова, предлаже акте које доноси управни одбор, извршава одлуке управног одбора и предузима мере за њихово спровођење, стара се о законитости рада, одговара за коришћење и располагање имовином и врши друге послове утврђене законом и статутом. Директор ТОС-а мора да поседује: стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету; радно искуство од седам година, од чега најмање пет година на руководећим пословима; активно знање страног језика који је обухваћен наставним планом и програмом министарства надлежног за послове просвете. У погледу услова за директора туристичке организације регије сходно се примењују одредбе става 4. овог члана.

Чланом 39. прописује се да се за територију аутономне покрајине може основати туристичка организација аутономне покрајине која: доноси годишњи програм рада и планове промотивних активности у складу са Стратегијским маркетинг планом, плановима и програмима ТОС-а; координира активности привредних и других субјеката у вези са промоцијом туризма на територији аутономне покрајине и програмима едукације и усавршавања вештина запослених у туризму; прикупља све врсте туристичких информација ради обавештавања јавности; обезбеђује информативно-пропагандни материјал којим се промовишу туристичке вредности аутономне покрајине (штампане публикације, аудио и видео промотивни материјал, on line средства промоције - интернет презентација, друштвене мреже и пратеће дигиталне активности, сувенири итд.); предузима активности на изради, учешћу у изради и

реализацији домаћих и међународних пројеката из области туризма; предузима друге активности у складу са законом, оснивачким актом и статутом. Туристичка организација аутономне покрајине је дужна да годишњи програм рада и план промотивних активности из става 1. тачка 1) овог члана, пре њиховог усвајања, достави ТОС-у на прибављање претходне сагласност у делу плана промотивних активности. Ако туристичка организација аутономне покрајине не поступи на начин из става 2. овог члана, не може у години, на коју се програм рада и план промотивних активности односи, код министарства да оствари право на подстицајна средства из члана 28. овог закона.

Чланом 40. дефинише се да директор туристичке организације аутономне покрајине мора да поседује: стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету; радно искуство од седам година, од чега најмање пет година на руководећим пословима; активно знање страног језика који је обухваћен наставним планом и програмом министарства надлежног за послове просвете. Органи туристичке организације аутономне покрајине јесу: управни одбор, надзорни одбор и директор. У погледу броја чланова и послова управног и надзорног одбора, као и послова директора туристичке организације аутономне покрајине сходно се примењују одредбе чл. 36, 37. и 38. овог закона.

Чланом 41. прописује се да јединица локалне самоуправе може основати туристичку организацију или обављање тих послова поверити другом правном лицу. Правно лице из става 1. овог члана може бити постојећа јавна служба или привредно друштво, односно правно лице које је основано за обављање делатности у области туризма. Туристичка организација јединице локалне самоуправе обавља послове: промоције и развоја туризма јединице локалне самоуправе; координирања активности и сарадње између привредних и других субјеката у туризму који непосредно и посредно делују на унапређењу развоја и промоцији туризма и на програмима едукације и усавршавања вештина запослених у туризму; доношења годишњег програма рада и плана промотивних активности у складу са Стратегијским маркетинг планом, плановима и програмима ТОС-а; обезбеђивања и унапређивања информативно-пропагандног материјала којим се промовишу туристичке вредности јединице локалне самоуправе (штампане публикације, аудио и видео промотивни материјал, on line средства промоције - интернет презентација, друштвене мреже и пратеће дигиталне активности, сувенири итд); прикупљања и објављивања информација о целокупној туристичкој понуди на својој територији, као и друге послове од значаја за промоцију туризма; организовања и учешћа у организацији туристичких, научних, стручних, спортских, културних и других скупова и манифестација; организовања туристичко-информативних центара (за прихват туриста, пружање бесплатних информација туристима, прикупљање података за потребе информисања туриста, упознавање туриста са квалитетом туристичке понуде, упознавање надлежних органа са притужбама туриста и др.); управљача туристичког простора; посредовања у пружању услуга у домаћој радиности и сеоском туристичком домаћинству; подстицања реализације програма изградње туристичке инфраструктуре и уређења простора; израде, учешћа у изради, као и реализације домаћих и међународних пројеката из области туризма; припреме и прикупљања података, састављање упитника, анализа и других информација; друге активности у складу са законом, оснивачким актом и статутом. Средствима из наплаћене боравишне таксе могу се финансирати послови из члана 41. става 3. овог закона.

Туристичка организација јединица локалне самоуправе, односно правно лице из става 2. овог члана је дужно да годишњи програм рада и план промотивних активности из става 3. тачка 3) овог члана, пре њиховог усвајања, достави ТОС-у на прибављање претходне сагласност у делу плана промотивних активности. Ако туристичка организација јединица локалне самоуправе, односно правно лице из става 2. овог члана не поступи на начин из става 5. овог члана, не могу у години, на коју се програм рада и план промотивних активности односи, код министарства да остваре право на подстицајна средства из члана 28. овог закона. Одредбе става 3. овог члана сходно се примењују на туристичку организацију регије.

Чланом 42. дефинише се да директор туристичке организације јединице локалне самоуправе мора да поседује: стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету; радно искуство од четири године, од чега најмање две године на руководећим пословима; активно знање најмање једног страног језика. Органи туристичке организације јединице локалне самоуправе јесу: управни одбор, надзорни одбор и директор. У погледу броја чланова и послова управног и надзорног одбора, као и послова директора туристичке организације јединице локалне самоуправе сходно се примењују одредбе чл. 36, 37. и 38. овог закона.

Чланом 43. прописује се да је туристичка организација јединице локалне самоуправе дужна да на захтев министарства и ТОС-а у року од 15 дана достави тражене податке, упитнике, анализе и друге информације из члана 41. става 3. тачка 12) овог закона. Влада ближе уређује услове и критеријуме за оснивање туристичке организације јединице локалне самоуправе, као и услове под којима се послови из члана 41. став 3. овог закона могу поверити другом правном лицу.

Чланом 44. прописује се да туристичка организација, уз сагласност оснивача, у циљу планирања, координације и управљања туристичким активностима, може са другом туристичком организацијом, привредним друштвом, другим правним лицем и предузетником који обавља делатност из области саобраћаја, туризма, угоститељства, промета робе и услуга, културе, спорта, информисања, конгресних и сајамских активности, основати организацију за оперативне, маркетиншке и промотивне послове. Делокруг рада и начин финансирања, као и међусобна права и обавезе туристичке организације и оснивача из става 1. овог члана уређују се уговором. У случају из става 1. овог члана туристичка организација доставља министарству обавештење.

Чланом 45. утврђује се да се туристичке атракције као и садржаји туристичке понуде, обележавају одговарајућим симболима и знацима (у даљем тексту: туристичка сигнализација). Јединица локалне самоуправе стара се о месту постављања и начину истицања туристичке сигнализације у складу са овим законом и законом којим се уређује саобраћајна сигнализација. Министар прописује садржину, услове и начин истицања туристичке сигнализације.

Чланом 46. прописује се да туристичка агенција обавља делатност организовања, понуде, продаје и реализовања туристичких путовања, излета и пружање других услуга уобичајених у туристичком промету, у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона. Делатност туристичке агенције обавља се у пословном простору, односно месту пословања који испуњава прописане услове у погледу уређења и опремања. Делатност туристичке агенције може се обављати повремено на сајмовима и на другим јавним манифестацијама, а најдуже 15 дана, под условима и на начин прописан овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Чланом 47. прописује се да делатност из члана 46. став 1. овог закона може да обавља привредно друштво, друго правно лице и предузетник ако је регистрован у одговарајућем регистру. Удружење које обавља делатност из 46. став 1. овог закона дужно је да ту делатност упише у одговарајући регистар. Предузетник не може да обавља делатност из 46. став 1. овог закона у периоду прекида обављања делатности. Предузетник не може да отпочне са обављањем делатности из члана 46. став 1. овог закона пре датума назначеног као почетак обављања делатности, који је наведен у решењу Агенције за привредне регистре.

Чланом 48. утврђује се да ако туристичка агенција обавља туристичку делатност у седишту, али не као претежну делатност, дужна је да за ту делатност региструје огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру. Ако туристичка агенција обавља туристичку делатност ван седишта дужна је да за ту делатност у сваком пословном простору, односно месту пословања региструје огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру. Изузетно, туристичка агенција која повремено обавља туристичку делатност на начин прописан чланом 46. став 3. овог закона није дужна да за тај простор у коме обавља делатност образује огранак, односно издвојено место ван седишта.

Чланом 49. дефинише се да према врсти послова које обављају туристичке агенције могу бити: туристичка агенција организатор туристичког путовања (у даљем тексту: организатор путовања); туристичка агенција посредник у продаји туристичког путовања (у даљем тексту: посредник).

Чланом 50. предвиђа се да пословни простор, односно место пословања туристичке агенције у коме се обавља туристичка делатност, мора да испуњава услове у погледу уређења и опремања. Изузетно од става 1. овог члана пословни простор, односно место пословања туристичке агенције, која продаје услуге искључиво електронским путем, не мора да испуњава услове у погледу уређења и опремања. У случају из члана 46. став 3. овог закона туристичка агенција није дужна да за пословни простор, односно место пословања у коме обавља делатност испуни услове у погледу уређења и опремања. Министар прописује ближе услове у погледу уређења и опремања пословног простора, односно места пословања, туристичке агенције у коме се обавља туристичка делатност.

Чланом 51. прописује се да туристичка агенција мора да има у сваком пословном простору, односно месту пословања у коме обавља туристичку делатност једно запослено лице, са пуним радним временом у својству руководиоца. Лице из става 1. овог члана мора да: зна српски језик; активно зна најмање један страни језик; има најмање вишу стручну спрему, односно стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова, основним струковним студијама, односно на студијама у трајању од три године, за рад код организатора путовања; има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању туристичког, економског или другог друштвеног смера за рад код посредника; има радно искуство у туристичкој делатности у трајању од: три године за рад код организатора путовања; једну годину за рад код посредника. Запослено лице које је у непосредном контакту са странкама мора да има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању и да познаје најмање један страни језик. У случају из члана 46. става 3. овог закона туристичка агенција није дужна да за тај простор у коме обавља делатност испуни услове прописане ставом 1. овог члана.

Чланом 52. утврђује се да туристичка агенција обавља послове: организовања, реализовања и продаје туристичких путовања у земљи и у иностранству; организовања, реализовања и продаје путовања ученика и студената у иностранство ради учења страног језика или стручног усавршавања

са могућношћу обављања привремених и повремених послова; продаје и посредовања у продаји туристичких путовања; прихвата, превоза и трансфера путника; организовања излета, туристичких разгледања, забавних програма и слично, као и посредовања у организовању скупова, сајмова, манифестација и спортских приредби; пружања, односно, посредовања у пружању услуга туристичких водича, туристичких пратилаца, локалних туристичких водича и туристичких аниматора; прибављања путних исправа, резервације и продаје путних карата у име и за рачун домаћих и страних превозника; резервације туристичких, угоститељских и других услуга у вези са путовањем и боравком путника; посредовања у продаји угоститељских или туристичких услуга; посредовања у изнајмљивању моторних возила; резервације и продаје карата за спортске, културне и друге приредбе и манифестације; заступања у осигурању путника и пртљага у складу са законом којим се уређује осигурање; продаје туристичких публикација и друго; мењачке послове на основу овлашћења надлежног органа у складу са прописима који уређују девизно пословање; друге послове уобичајене у туристичком промету.

Чланом 53. дефинише се да организатор путовања може да обавља послове из члана 52. став 1. овог закона, ако испуњава услове прописане овим законом. Организатор путовања може да обавља послове из члана 52. став 1. тач. 1) и 2) овог закона, ако има лиценцу за организовање туристичког путовања (у даљем тексту: лиценца). Посредник може да обавља послове из члана 52. став 1. тач. 3) до 15) овог закона, ако испуњава услове прописане овим законом.

Чланом 54. утврђује се да на захтев подносиоца Регистратор туризма решењем издаје лиценцу, са роком важења од три године, од дана издавања решења подносиоцу захтева које нарочито садржи: пуно пословно име, матични број и седиште. Уз захтев за издавање лиценце подносе се докази о испуњености услова прописаних чланом 57. овог закона. Регистровани подаци се објављују на интернет страници Агенције за привредне регистре истог дана када је донето решење о издавању лиценце. Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба министру, у року и на начин прописан законом којим се уређује поступак регистрације у Агенцији за привредне регистре.

Чланом 55. прописује се да се лиценца може обновити на начин и под условима под којима се издаје, с тим да се захтев за обнављање лиценце мора поднети најкасније пет дана пре истека рока важења лиценце. На захтев организатора путовања Регистратор туризма издаје свечану форму лиценце. На питања која се односе на поступак издавања лиценце, поступање по непотпуном и неразумљивом захтеву за издавање лиценце и промену података регистрованих у Регистру туризма која овим законом нису посебно уређена сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује регистрација привредних субјеката, а уколико тим законом нису уређена поједина питања сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује управни поступак.

Чланом 56. утврђује се да министар ближе прописује услове и начин рангирања лиценце организатора путовања у различите категорије, начин промене категорије лиценце, садржину захтева за издавање и обнављање лиценце, као и услове и начин издавања свечане форме лиценце.

Чланом 57. дефинише се да се лиценца издаје привредном друштву, другом правном лицу или предузетнику: који има запослено најмање једно лице у својству руководиоца, које испуњава услове из члана 51. став 2. овог закона; који се не налази у поступку стечаја или ликвидације; коме у претходних 36 месеци није одузета лиценца; чији оснивачи или лица која након оснивања приступе привредном друштву нису физичка лица којима је као предузетницима одузета лиценца, односно која су директно или индиректно имала контролно учешће у капиталу привредног друштва коме је одузета лиценца; коме није

изречена заштитна мера забране обављања делатности, за време док забрана траје, нити је одговорном лицу изречена мера безбедности забране вршења делатности, позива и дужности; који има прописану гаранцију путовања за случај инсолвентности и ради накнаде штете путнику настале неиспуњењем, делимичним испуњењем или неуредним испуњењем уговорних обавеза (у даљем тексту: гаранција путовања).

Чланом 58. прописује се да се гаранцијом путовања услед инсолвентности организатора путовања посебно обезбеђују трошкови нужног смештаја, исхране и повратка путника са путовања у место поласка у земљи и иностранству, као и сва настала потраживања путника. Гаранцијом путовања ради накнаде штете обезбеђује се накнада штете која се проузрокује путнику неиспуњењем, делимичним испуњењем или неуредним испуњењем обавеза организатора путовања, које су одређене општим условима и програмом путовања.

Чланом 59. прописује се да је корисник гаранције путовања лице које у складу са овим законом има право на накнаду трошкова и то: лице које је измирило трошкове нужног смештаја, исхране и повратка путника са путовања у место поласка; путник у случају неиспуњења, делимичног испуњења или неуредног испуњења обавеза организатора путовања, које су одређене општим условима и програмом

Чланом 60. утврђује се да гаранцију путовања у прописаном износу, организатор путовања мора да има за све време трајања лиценце. Гаранцијом путовања не могу се ограничити права лица из члана 59. овог закона на накнаду у складу са овим законом. Сва туристичка путовања продата у периоду трајања лиценце и издате гаранције путовања обезбеђују се из те гаранције, без обзира на период реализације туристичког путовања.

Чланом 61. утврђује се да министар ближе прописује врсту, висину и услове гаранције путовања, начин активирања, као и друге услове које мора да испуни организатор путовања.

Чланом 62. прописује се да лиценца престаје да важи: истеком рока за који је издата; на основу захтева носиоца лиценце; одузимањем лиценце; престанком привредног друштва, предузетника, другог правног лица услед чега се то правно лице или предузетник брише из одговарајућег регистра. Захтев из става 1. тачка 2) овог члана подноси се Регистратору туризма. Престанком важења лиценце Регистратор туризма брише организатора путовања из Регистра туризма без доношења посебног акта.

Чланом 63. утврђује се да се лиценца одузима организатору путовања ако: у периоду важења лиценце престане да испуњава услове из члана 57. тач. 2), 5) и 6) овог закона; поступи супротно члану 68. став 1. тач. 3), 4), 5), 8) и 9) овог закона; наступе теже последице по здравље путника због пропуста организатора путовања; су у току једне године донета два правоснажна решења о забрани обављања делатности из члана 122. став 1. овог закона. Лиценца се одузима решењем које доноси министар и које се доставља Регистру туризма. На основу решења из става 2. овог члана, Регистратор туризма брише организатора путовања из Регистра туризма без доношења посебног акта. Решење из става 2. овог члана коначно је. Након одузимања лиценце организатор путовања може да реализује само претходно продата путовања, ако је за та путовања обезбеђена прописана гаранција путовања, као и доказ да је обезбеђено извршење услуга из члана 67. став 1. тачка 4) и ако се путник писаним путем са тим сагласи.

Чланом 64. прописује се да је туристичка агенција је дужна да продаје туристичко путовање по продајној цени, која се исказује у јединственом износу. Продајна цена је уговорена цена туристичког путовања која мора да садржи све оне трошкове, који чине неодвојив део неопходан за реализацију тог путовања.

Организатор путовања може захтевати повећање уговорене цене само ако је после закључења уговора дошло до промена у курсу размене валуте или до промене у тарифама превозника, које утичу на цену путовања. У смислу става 3. овог члана под променом цене подразумева се промена цене горива, промена цене аеродромске таксе, увођење нових такси или измене постојећих. У случају из ст. 3. и 4. овог члана туристичка агенција је дужна да промену уговорене цене образложено документује.

Издвојени обрачун или наплата појединачних услуга једног истог туристичког путовања не ослобађа туристичку агенцију или друго лице од обавезе поседовања лиценце и других услова прописаних овим законом. Организатор путовања може да продаје туристичко путовање преко посредника са којим има закључен уговор о посредовању. Туристичка агенција је дужна да продаје туристичко путовање, односно туристичку услугу, сагласно члану 67. став 1. тачка 4), нарочито у погледу капацитета, нивоа комфора, услова смештаја, превоза и др.

Чланом 65. прописује се да туристичка агенција која продаје услугу путнику електронским путем послује у складу са овим законом и прописима којим се уређује електронска трговина. Туристичка агенција из става 1. овог члана дужна је да испуни посебне услове, као и да електронску продају туристичког путовања, излета и других услуга у туризму врши на прописан начин. Туристичка агенција из става 2. овог члана мора да има регистрован национални интернет домен Републике Србије преко кога продаје услуге. Туристичка агенција из става 1. овог члана на својој интернет страници, односно веб презентацији мора видно да објави следеће податке: пословно име и матични број; адресу, седиште, односно огранак или издвојено место; контакт податке (телефон, имејл адреса и др.); број лиценце; гаранцију путовања, осигуравача, рок важења гаранције; опште услове путовања; програм путовања који се продаје, са прописаним елементима; име и презиме и контакт лица задуженог за пријем рекламације; број текућег рачуна туристичке агенције. Ако туристичка агенција посредством друштвених мрежа, других сајтова и сл., даје обавештење о туристичком путовању, излету и другим услугама које пружа, дужна је да испуни услове из става 4. овог члана. Министар прописује услове које треба да испуни туристичка агенција која продаје услуге посредством интернета, као и начин електронске продаје туристичког путовања, излета и других услуга у туризму.

Чланом 66. прописује се да када туристичка агенција продаје туристичко путовање које је сачинио организатор путовања који нема седиште у Републици Србији, та агенција се сматра организатором путовања. Изузетно од става 1. овог члана званични дистрибутер са седиштем у Републици Србији, који испуњава услове прописане овим законом сматра се организатором путовања.

Чланом 67. утврђује се да је туристичка агенција дужна да: на улазу у седиште видно истакне пословно име и матични број, а на улазу у огранак, односно издвојено место, пословно име, седиште, матични број и назив или ознаку огранка, односно издвојеног места; на улазу у туристичку агенцију видно истакне ознаку организатора путовања, односно посредника, као и радно време и да га се у свом пословању придржава; сваку промену регистрованог податка о седишту и огранку, односно издвојеном месту пријави одговарајућем регистру у року од 7 дана; за услуге које продаје поседује уговор, неки други документ или писану потврду трећих лица којима је поверено извршење тих услуга; у случају када нуди појединачну услугу објави услове, садржај и цену те услуге (визирање, резервације, улазнице и сл.); се придржава објављених услова и садржаја из тачке 5) овог става; се придржава истакнутих, односно објављених цена; у прописаном облику, садржини и начину води евиденцију уговора о посредовању, као и уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга из програма путовања; у прописаном облику, садржини и

начину води евиденцију програма путовања; у прописаном облику, садржини и начину дневно води евиденцију продатих туристичких путовања; уручи путнику уговор, односно потврду о продаји туристичке услуге; изда путнику прописани рачун, карту или други документ са бројем и датумом, којим се потврђује пријем уплате; уручи путнику или већем броју лица потврду о гаранцији путовања, са подацима потребним за њено активирање и коју издаје на прописан начин; доставља евиденцију продатог туристичког путовања, односно издате гаранције путовања на прописан начин; у погледу ближих услова и начина уплате средстава од продатог туристичког путовања, начина уређивања међусобних односа организатора путовања, посредника и путника, поступи на прописан начин; на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин, обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу начина, времена пружања услуге, реализације, цене, посебних погодности, других трошкова и сл.; у периоду од две године чува сву документацију у вези са продатим туристичким путовањима (општи услови, програм путовања, потврда о путовању, издате гаранције путовања, уговори са трећим лицима, уговори о посредовању, прописане евиденције и др.); приликом електронске продаје туристичког путовања, излета и других туристичких услуга у погледу ближих услова, начина и садржине, као и других услова поступа на прописан начин; кориснику услуге омогући подношење рекламације; скраћенице DMC и PCO користи под прописаним условима; у свим пословима поступа са пажњом доброг привредника. Туристичка агенција, која није регистрована код Агенције за привредне регистре је дужна да промену регистрованог податка из става 1. тачка 3) овог члана пријави и Регистру туризма. Уговори и документација из става 1. тачка 4) овог члана, као и уговор о путовању морају бити на српском језику или двојезични од којих је један српски језик. Изузетно уговори и документација из става 3. овог члана могу бити на страном језику али је туристичка агенција у обавези да обезбеди њихов превод, оверен од стране овлашћеног лица. Подаци садржани у уговору о путовању морају да буду истинити. Документација из става 1. тачка 17) може се чувати на трајном носачу записа. Туристичка агенција уноси податке из евиденције у централни информациони систем у области угоститељства и туризма, у складу са законом којим се уређује угоститељство.

Чланом 68. утврђује се да је организатор путовања дужан да: сваку промену података из члана 57. тачка 1), 5) и 6) овог закона пријави Регистру туризма у року од 7 дана; утврди опште услове путовања и да изради програм путовања у писаној форми (штампаној, електронској или на трајном носачу записа) и да их се придржава; продаје програм путовања који је припремљен на основу закљученог уговора са трећим лицима, којима је поверено извршење услуга из тог програма путовања; за сваког путника, односно уговорено туристичко путовање обезбеди гаранцију путовања; у прописаном облику, садржини и начину води евиденцију издатих гаранција путовања; у случају отказа путовања од стране организатора путовања путнику изврши повраћај уплаћених средстава у року од 15 дана; путнику врати разлику између уговорене цене путовања и цене путовања снижене сразмерно неизвршењу или непотпуном извршењу услуга у року од 15 дана, у случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања, на прописан начин; путнику врати уплаћена средства у случају отказа путовања од стране путника, у висини одређеној општим условима путовања, у року од 15 дана од дана отказа путовања; обезбеди смештај путника за све време трајања путовања; обезбеди повратак путника на одредиште; се стара да путници не буду неоправдано задржани на путовању дуже него што је предвиђено програмом путовања; ангажује током целог туристичког путовања најмање једног туристичког пратиоца или туристичког водича за туристичку групу, а по превозном средству којим се обавља услуга превоза; ангажује представника на

туристичкој дестинацији за туристичку групу, ако на дестинацији нису ангажована лица из тачке 12) овог става; за оне путнике, који не чине туристичку групу, омогући контакт за хитне случајеве са одређеним локалним представником или агенцијом; за пружање услуге туристичког водича, туристичког пратиоца или локалног туристичког водича, ангажује лице које испуњава услове из члана 89. став 1. и члана 96. став 1. овог закона; за представника на туристичкој дестинацији ангажује лице које испуњава услове из члана 102. овог закона. Организатор путовања је одговоран за реализацију туристичког путовања.

Чланом 69. утврђује се да министар прописује облик, садржину и начин вођења евиденције уговора о посредовању, као и уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга из програма путовања, евиденције програма путовања, продатих туристичких путовања, издатих гаранција путовања, уношење података у централни информacionи систем, као и начин достављања података из евиденција од стране туристичке агенције. Министар прописује ближе услове које треба да испуни дестинациска менаџмент компанија (DMC) и професионални организатор конгреса (PCO), начин рада, организовања, као и услове и поступак за остваривање права на коришћење скраћеница DMC и PCO.

Чланом 70. предвиђа се да је организатор путовања дужан да опште услове путовања утврди у складу са овим законом, а на питања која нису посебно уређена овим законом сходно примени одговарајуће одредбе закона којим се уређује заштита потрошача и закона којим се уређују облигациони односи. Ништаве су одредбе уговора о организовању путовања којима се искључује или смањује одговорност организатора путовања.

Чланом 71. прописује се да се општим условима путовања уређују права и обавезе организатора путовања и права и обавезе путника. Општи услови путовања садрже: право организатора путовања на накнаду стварних трошкова ако је путник одустао од уговора због околности које није могао избећи или отклонити и које би да су постојале у време закључења уговора представљале оправдан разлог да не закључи уговор; право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник обезбедио одговарајућу замену или је замену нашао сам организатор; право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник благовремено, пре рока предвиђеног општим условима путовања, отказао туристичко путовање; одговорност организатора путовања када извршење услуга из програма путовања повери трећим лицима; права путника за случај отказа путовања; услове за измену уговора о путовању, пре отпочињања путовања; податке о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања; поступак, рокове и обавезе организатора путовања у вези са рекламацијом путника због отказа путовања, неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања. Изузетно од става 2. тачка 2) овог члана ако лице коме је поверена услуга превоза захтева накнаду за промену имена путника или поништавање карте и издавање нове, организатор путовања има право и на накнаду тих трошкова. Право на накнаду из става 3. овог члана организатор путовања остварује само у случају када се ти трошкови образложено документују. Подаци о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања из става 2. тачке 7) овог члана морају бити посебно истакнути. У случају измене битних елемената уговора о путовању, које је путник прихватио, туристичка агенција је дужна да нова документа уговора о путовању уручи путнику на начин прописан чланом 76. став 1. овог закона, уз потврду пријема. Документа из става 6. овог члана, сматраће се новим уговором о путовању.

Чланом 72. утврђује се да програм путовања туристичке агенција садржи информације о свим елементима туристичког путовања и то: редни број и назив програма путовања из прописане евиденције; назив организатора путовања, пословно име и седиште; број лиценце; место, датум и време почетка и завршетка путовања, опис одредишта путовања и периоде боравка са датумима ако је боравак у деловима; податке о врсти превоза и својствима превозног средства које се користи; податке о смештајном објекту (врста, назив и категорија према важећим прописима земље у којој се објекат налази, садржаје које објекат има и др.); податке о смештајној јединици (соба, студио, апартман,) опремљеност, ниво комфора и услуга, као и остале карактеристике; податке о броју и врсти лежаја у смештајној јединици, као и друге карактеристике услова смештаја; податке о броју ноћења, врсти и броју услуга и укупном броју дана туристичког путовања; број, врсту и начин услуживања obroка; продајну цену туристичког путовања са услугама, које су обухваћене том ценом, као и услове за промену цене из члана 64. став 3. овог закона; цену оних факултативних услуга, које нису обухваћене продајном ценом; начин и динамику плаћања; посебне обавезе путника које су услов за реализацију путовања (здравствене, царинске и граничне формалности, административне и визне, као и документа и рокови неопходни за прибављање виза и сл.); минимални број путника, ако је то услов за реализацију путовања и крајњи рок за обавештавање путника за случај отказивања. Туристичка агенција је у обавези да након израде програма путовања из става 1. овог члана исти нумерише, овери и одложи по хронолошком реду у посебан регистар. Приликом израде документа, који под истим називом и за исту дестинацију садржи више различитих програма путовања у погледу врсте смештајног објекта, услова смештајне јединице, превозног средства, термина и др. нумерација се може вршити истим бројем. Посебан регистар из става 2. овог члана може се водити на начин прописан чланом 67. став 6. овог закона. Туристичка агенција након продатог туристичког путовања у програму путовања не може да врши измене елемената из става 1. овог члана. Назив туристичког путовања не може да садржи речи из програма путовања које се односе на факултативну услугу. Ако услуга из програма туристичког путовања (присуство уметничким, културним, спортским и другим манифестацијама) чини сврху путовања, туристичка агенција је у обавези да обезбеди извршење услуге. Туристичка агенција може путнику да стави на располагање брошуру, која мора да садржи истините податке.

Чланом 73. прописује се да је туристичка агенција у обавези да приликом продаје туристичког путовања поред општих услова путовања и програма путовања путнику уручи потврду о путовању. Потврда о путовању, поред података о организатору путовања (назив, пословно име, седиште, матични број, број лиценце и сл.), садржи податке о путнику (име, презиме, адреса, контакт телефон и сл.), дестинацији, називу смештајног објекта, датуму почетка и завршетка путовања, броју ноћења, врсти и броју услуга, укупном броју дана туристичког путовања, податке о врсти превоза, продајној цени, као и цени оних услуга које не чине обавезни елеменат програма путовања и др. Потврда о путовању садржи место, датум издавања, као и потписе уговорних страна. Потврда о путовању мора да садржи и податке о гаранцији путовања са подацима потребним за њено активирање. Ако је пре издавања потврде о путовању путнику уручен програм путовања у коме се налазе подаци о организатору путовања из става 2. овог члана, потврда о путовању не мора да садржи и те податке. Организатор путовања одговара за сву штету коју друга страна претрпи због неиздавања потврде о путовању или њене нетачности.

Чланом 74. прописује се да текст уговора о путовању, односно општи услова путовања, програм путовања и потврда о путовању, морају да буду

штампани словним знацима и бројевима који су једнаке величине али не мањим од стандардне величине 12.

Чланом 75. предвиђа се да приликом продаје туристичког путовања туристичка агенција може понудити путнику осигурање од последица несрећног случаја и болести, оштећења и губитка пртљага, добровољно здравствено осигурање за време трајања туристичког путовања, осигурање од отказа путовања, као и друге видове осигурања путника. У случају из става 1. овог члана туристичка агенција је дужна да путнику да информацију о условима и цени осигурања. Туристичка агенција која закључи полису осигурања не може од путника да наплати износ премије осигурања увећан за износ провизије. Туристичка агенција је дужна да у случају из ст. 1, 2. и 3. овог члана поступи сагласно одредбама закона којим се уређује осигурање.

Чланом 76. прописује се да је туристичка агенција дужна да сва документа из уговора о путовању уручи путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа, уз потврду путника о пријему тих докумената (потписом или електронским путем). Пре отпочињања туристичког путовања туристичка агенција је у обавези да путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа да податке о лицу на дестинацији овлашћеном за пружање обавештења и упутстава и заштите права путника за све време трајања туристичког путовања (име и презиме, контакт телефон, е-маил адреса и др.), односно контакт податке о локалном представнику или агенцији из члана 68. став 1. тачка 13) овог закона, као и друга важна обавештења.

Чланом 77. утврђује се да у случају да је туристичка агенција престала да обавља послове организатора туристичког путовања (истицање рока важења лиценце, престанак рада, решење о забрана рада и сл.), а нису реализована сва претходно продата туристичка путовања, иста се могу реализовати на начин прописан одредбама члана 63. став 5. овог закона.

Чланом 78. предвиђа се да у случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања путник може да изјави рекламацију у року од месец дана од дана настанка неправилности или 15 дана од дана завршетка путовања. Организатор путовања је дужан да без одлагања отклони свако одступање од продатог туристичког путовања, односно да најкасније у року од осам дана од дана пријема рекламације писаним или електронским путем одговори путнику на изјављену рекламацију. Начин подношења рекламације, поступање по поднетој рекламацији и др. туристичка агенција води у складу са прописима, којима се уређује област заштите потрошача.

Чланом 79. прописује се да се одредбе закона у делу општих услова путовања, програма путовања, његове организације и реализације, потврде о путовању, продајне цене, отказа, рекламације и евиденције и друго односе и на излете. Туристичка агенција је дужна да у програм путовања за организовање излета посебно уоквири обавештење да за излет није обезбеђена заштита у погледу гаранција путовања.

Чланом 80. прописује се да је пре отпочињања обављања делатности посредник дужан да се региструје у Регистру туризма. На захтев привредног друштва, другог правног лица или предузетника, Регистратор туризма издаје решење о регистрацији у Регистру туризма. Решење из става 2. овог члана нарочито садржи: пуно пословно име, матични број и седиште. Регистровани подаци се објављују на интернет страници Агенције за привредне регистре истог дана када је донето решење о регистрацији. Против решења из става 2. овог члана може се изјавити жалба министру, у року и на начин прописан законом којим се уређује поступак регистрације у Агенцији за привредне регистре.

Чланом 81. утврђује се да посредник може да продаје само туристичко путовање организатора путовања са којим има закључен уговор о посредовању. Посредник продаје туристичко путовање у име и за рачун организатора путовања. Посредник је дужан да продаје туристичко путовање под истим условима као и организатор путовања. Посредник који је путнику продао туристичко путовање дужан је да поступи на начин прописан чланом 76. овог закона.

Чланом 82. прописује се да је посредник који продаје туристичко путовање организатора путовања дужан да у програму путовања и потврди о путовању назначи својство у коме наступа и број лиценце организатора путовања. Посредник је у обавези да о продатом туристичком путовању из става 1. овог члана, без одлагања, а најкасније на крају радног дана, на прописан начин обавести организатора путовања.

Чланом 83. утврђује се да министар прописује ближе услове и начин уплате средстава од продатог туристичког путовања, начин уређивања међусобних односа организатора путовања и посредника, као и однос организатора путовања и посредника према путнику.

Чланом 84. предвиђа се да синдикалне организације, удружења пензионера, феријалне, студентске, извиђачке и планинарске организације и установе социјалне и дечје заштите, као и друга удружења и организације (у даљем тексту: организација), могу само за своје чланове, односно кориснике, у складу са својим статутом, организовати путовање за сопствене потребе или излет (у даљем тексту: путовање), без сврхе стицања добити. Организација је дужна да утврди годишњи план путовања (у даљем тексту: план путовања) и достави га туристичкој инспекцији, у року од седам дана, од дана усвајања. План путовања који није достављен туристичкој инспекцији сматраће се као да није ни донет. План путовања актом усваја надлежни орган организације, утврђен статутом.

Чланом 85. прописује се да је организација која је утврдила план путовања дужна да истовремено са планом путовања достави туристичкој инспекцији податке који су неопходни за њену идентификацију, статут, податке о броју чланова, као и акт из члана 84. става 4. овог закона. У случају промене плана путовања организација је дужна да нови план путовања достави туристичкој инспекцији најкасније пет дана од дана усвајања тог плана. У случају промене докумената и података из става 1. овог члана организација је дужна да нова документа и податке достави туристичкој инспекцији најкасније пет дана од дана настанка промене.

Чланом 86. прописује се да организација може да реализују само она путовања која су предвиђена планом путовања и којима се остварују циљеви утврђени оснивачким актом, односно статутом. Организација је дужна да свако путовање пријави туристичкој инспекцији, најкасније пет радних дана пре отпочињања путовања. Уз пријаву из става 2. овог члана организација је у обавези да достави програм путовања са битним елементима из члана 72. став 1. овог закона, списак путника са доказом о чланству и др. Организација је дужна да у програму путовања посебно уоквири обавештење да за путовање није обезбеђена заштита у погледу гаранција путовања. Путовање се не може јавно оглашавати и рекламирати, осим давања обавештења члановима односно корисницима.

Чланом 87. прописује се да је организација дужна да води евиденцију уговора о путовању и података из уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга превоза, смештаја, услуга туристичких професија и других услуга из програма путовања. Организација је дужна да за свако путовање води и евиденцију која нарочито садржи: податке о путнику (име, презиме, број чланске карте са датумом издавања и др.); место, датум и време почетка и завршетка путовања, опис одредишта путовања и периоде боравка

са датумима; податке о врсти превоза и својствима превозног средства које се користи; податке о смештајном објекту (врста и назив, локација и категорија према важећим прописима земље у којој се објекат налази и садржаје које објекат има); податке о броју ноћења, врсти и броју услуга и укупном броју дана путовања; продајну цену путовања са услугама, које су обухваћене том ценом; цену оних факултативних услуга, које нису обухваћене продајном ценом; начин и динамику плаћања путовања; циљ и сврху путовања, усаглашени са актом о оснивању, односно статутом. Евиденције из ст. 1. и 2. овог члана воде се по начелима уредности и тачности, на начин који не дозвољава брисање унетих података и којим се омогућава увид у податке по хронолошком реду. Уговори и документација из става 1. овог члана морају бити на српском језику или двојезични од којих је један српски језик. Изузетно уговори и документација из става 1. овог члана могу бити на страном језику али је организација у обавези да обезбеди њихов превод, оверен од стране овлашћеног лица. Подаци садржани у уговору из става 1. овог члана морају бити истинити. Документација из ст. 1. и 2. овог члана може се чувати на трајном носачу записа.

Чланом 88. прописује се да ће се путовање које није у плану путовања или подаци о путовању који нису евидентирани на начин из члана 87. ст. 1. и 2. овог закона, а имају елементе туристичког путовања у смислу овог закона сматрати туристичким путовањем, за чије је организовање и реализовање потребна лиценца из члана 54. овог закона.

Чланом 89. прописује се да туристички водич и туристички пратилац је држављанин Републике Србије који мора да има положен стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца у складу са овим законом. Поред услова из става 1. овог члана, туристички водич и туристички пратилац мора да: зна српски језик; има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању; активно зна најмање један страни језик. Лице које има положен стручни испит за туристичког водича може да обавља и послове туристичког пратиоца. Страни језик из става 2. тачка 3) овог члана не може бити српски језик. Туристички водич који зна знаковни језик није дужан да испуњава услов из става 2. тачка 3. овог члана. Знаковни језик ће се сматрати страним језиком из става 2. тачка 3) овог члана.

Чланом 90. прописује се да се туристичким водичем и туристичким пратиоцем, у смислу овога закона, сматра и држављанин државе чланице Европске уније и европског економског простора који мора да има положен стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца у складу са овим законом. Стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца полаже се на српском језику пред комисијом коју образује министар. Стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца може да полаже и држављанин државе чланице Европске уније и европског економског простора, под условима и на начин прописан овим законом.

Чланом 91. утврђује се да трошкове полагања стручног испита из члана 89. става 1. овог закона, као и трошкове издавања уверења и легитимације сноси лице које полаже стручни испит. Средства од наплаћене таксе на име трошкова из става 1. овог члана приход су буџета Републике Србије. Трошкови организације полагања практичног дела стручног испита, које сноси лице које полаже стручни испит, не сматрају се средствима из става 2. овог члана. Министарство издаје уверење о положеном стручном испиту за туристичког водича, односно за туристичког пратиоца, као и легитимацију која се издаје са роком важења десет година. Туристички водич и туристички пратилац при пружању услуга мора да има код себе одговарајућу и важећу легитимацију и да је носи на прописан начин.

Чланом 92. дефинише се да туристички водич може бити запослен на пословима руководиоца из члана 51. став 1. овог закона и то за рад код: организатора путовања, ако има најмање вишу стручну спрему, односно

стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова, основним струковним студијама, односно на студијама у трајању од три године и има положен стручни испит за туристичког водича најмање пет година; посредника, ако има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању и има положен стручни испит за туристичког водича најмање три године. Туристички водич пружа услуге преко привредног друштва, другог правног лица, предузетника и преко удружења туристичких водича, на основу уговора. У случају из става 2. овог члана привредно друштво, друго правно лице, предузетник или удружење туристичких водича након извршене услуге кориснику услуге издаје рачун.

Чланом 93. прописује се да се не сматра туристичким водичем стручно лице које показује, објашњава или даје информације унутар пословног простора у коме ради (музеј, галерија, национални парк, водич у лову и риболову, водич у пећини, као и планинарски водич са важећом лиценцом). Не сматра се туристичким пратиоцем лице у превозном средству, које прати туристичку групу на туристичком путовању организованом од страног организатора путовања које је започето и завршава се у иностраној држави.

Чланом 94. утврђује се да министар прописује програм, начин и услове полагања стручног испита из члана 89. став 1. овог закона, као и услове које чланови комисије из члана 90. став 2. овог закона треба да испуне, као и износ накнаде за рад чланова комисије. Министар прописује облик и садржину уверења и легитимације туристичког водича и туристичког пратиоца, као и начин и услове издавања и рокове важења легитимације.

Чланом 95. прописује се да министарство води евиденцију туристичких водича и туристичких пратилаца и да је дужно да Регистру туризма доставља евиденцију коју води у писаној форми (штампаној, електронској или на трајном носачу записа) најкасније до 15. јануара за претходну годину. Евиденција из става 1. овог члана нарочито садржи: име и презиме; јединствени матични број грађана; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; место, општина и држава становања, број легитимације, страни језик и контакт подаци. Евиденција из става 1. овог члана може да се води преко централног информационог система, у складу са прописима којима се уређује област угоститељства.

Чланом 96. утврђује се да стручни испит за локалног туристичког водича може да полага лице које претходно има положен стручни испит за туристичког водича. Стручни испит за локалног водича полага се пред комисијом коју образује надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Чланом 97. утврђује се да програм, начин и услове полагања стручног испита за локалног туристичког водича прописује надлежни орган јединице локалне самоуправе или више јединица локалних самоуправа. Надлежни орган јединице локалне самоуправе или више јединица локалних самоуправа су у обавези да, пре њиховог усвајања, програм, начин и услове полагања стручног испита за локалног туристичког водича доставе министарству на претходно мишљење. Надлежни орган јединице локалне самоуправе прописује и висину таксе за полагање стручног испита, издавање уверења и ознаке, услове које чланови комисије из члана 96. став 2. треба да испуне, као и износ накнаде за рад чланова комисије.

Чланом 98. предвиђа се да трошкове полагања стручног испита из члана 96. става 1. овог закона, као и трошкове издавања уверења и ознаке сноси лице које полага стручни испит.

Чланом 99. прописује се да су средства од наплаћене таксе на име трошкова из става 98. овог закона приход буџета јединице локалне самоуправе. Трошкови организације полагања практичног дела стручног испита, које сноси лице које полага стручни испит, не сматрају се средствима из става 1. овог члана.

Чланом 100. прописује се да надлежни орган јединице локалне самоуправе води евиденцију локалних туристичких водича, као поверени посао и да је дужна да Регистру туризма ради евидентирања достави евиденцију у електронској форми најкасније до 15. јануара за претходну годину. Надлежни орган јединице локалне самоуправе води евиденцију локалних туристичких водича, као поверени посао и дужан је да је достави министарству у електронској форми у року од 15 дана од дана издавања уверења. Евиденција из става 1. овог члана нарочито садржи: име и презиме; јединствени матични број грађана; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; место, општина и држава становања, број легитимације, страни језик и контакт подаци. Евиденција из става 1. овог члана може да се води се преко централног информационог система, у складу са прописима којима се уређује област угоститељства.

Чланом 101. утврђује се да надлежни орган јединице локалне самоуправе прописује облик и садржину уверења и ознаке локалног туристичког водича, као и начин и услове издавања и рокове важења ознаке. Надлежни орган јединице локалне самоуправе издаје уверење о положеном стручном испиту за локалног туристичког водича, као и ознаку. Локални туристички водич мора при пружању услуга да има код себе одговарајућу и важећу легитимацију и ознаку и да их носи на прописан начин.

Чланом 102. прописује се да туристички аниматор и представник на туристичкој дестинацији мора да: има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању; зна српски језик. Представник на туристичкој дестинацији мора да има активно знање страног језика који је у употреби на туристичкој дестинацији.

Чланом 103. утврђује се да се услугом изнајмљивања моторног возила сматра изнајмљивање моторног возила А и Б категорије без возача (rent-a-car).

Чланом 104. утврђује се да делатност из члана 103. овог закона може да обавља привредно друштво, друго правно лице или предузетник ако је регистровано у одговарајућем регистру. Удружење које обавља делатност из члана 103. овог закона дужно је да ту делатност упише у одговарајући регистар. Предузетник не може да обавља делатност из члана 103. овог закона у периоду прекида обављања делатности. Предузетник не може да отпочне са обављањем делатности из члана 103. овог закона пре датума назначеног као почетак обављања делатности, који је наведен у решењу Агенције за привредне регистре.

Чланом 105. прописује се да ако лице из члана 104. став 1. овог закона (у даљем тексту: пружалац услуге) обавља делатност изнајмљивања моторног возила у седишту, али не као претежну делатност, дужно је да за ту делатност региструје огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру.—Ако пружалац услуге обавља делатност изнајмљивања моторног возила у простору ван седишта, дужан је да за ту делатност у сваком пословном простору, односно месту пословања, региструје огранак, односно издвојено место, који се региструје у одговарајућем регистру.

Чланом 106. прописује се да моторно возило из члана 103. овог закона не може да буде старије од пет година, рачунајући од дана прве регистрације. Пружалац услуга из члана 103. овог закона мора да има најмање пет регистрованих моторних возила Б категорије.

Чланом 107. прописује се да је пружалац услуга из члана 103. овог закона дужан да: на улазу у седиште видно истакне пословно име и матични број, а на улазу у огранак, односно издвојено место, пословно име, седиште, матични број и назив или ознаку огранка, односно издвојеног места; на улазу у простор у коме обавља делатност видно истакне радно време и да га се придржава у свом пословању; се евидентира у Регистру туризма; сваку промену регистрованог податка о седишту и огранку, односно издвојеном месту

пријави одговарајућем регистру у року од 7 дана; утврди опште услове пословања; у сваком пословном простору, односно месту пословања кориснику услуге учини доступним опште услове пословања; се придржава истакнутих, односно објављених општих услова пословања; за свако изнајмљено возило или пружену услугу изда потврду, односно закључи уговор; у сваком пословном простору, односно месту пословања истакне цене услуга које пружа; се придржава цена из тачке 9) овог става; за сваку пружену услугу изда прописан рачун; да на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин у истицању понуде обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу врсте, начина пружања услуге, назначене цене и др; води евиденцију моторних возила; води евиденцију пружених услуга; у периоду од две године чува сву документацију у вези са евиденцијама које води; кориснику услуге омогући подношење рекламације; обавља делатност са пажњом доброг привредника. У случају да одговарајући регистар пружаоца услуге није Агенција за привредне регистре, тај субјект је у обавези да промене регистрованог податка из става 1. тачка 4) овог члана пријави и Регистру туризма. Пружалац услуга из члана 103. овог закона дужан је да на моторном возилу видно истакне ознаку „rent a car”.

Чланом 108. предвиђа се да општи услови пословања из члана 107. став 1. тачка 5) овог закона садрже услове и начин изнајмљивања моторног возила, начин плаћања, услове отказа, поступке и рокове у вези са рекламацијом, као и друге битне елементе. Потврда, односно уговор из 107. став 1. тачка 8) овог закона садржи податке о пружаоцу услуге, броју и датуму потврде, врсти услуге, кориснику услуге (име и презиме и контакт податке), броју моторног возила, типу, односно моделу, са регистарским бројем, периоду изнајмљивања, цени и др. Општи услови пословања морају бити на српском језику или двојезични, од којих је један српски језик. Изузетно од става 3. овог члана општи услови пословања могу бити на страном језику али је пружалац услуга у обавези да обезбеди њихов превод, оверен од стране овлашћеног лица. На потврду о пруженој услузи, односно уговор примениће се одредбе ст. 3 и 4. овог члана. Подаци садржани општим условима пословања и потврди о пруженој услузи, односно уговору морају да буду истинити.

Чланом 109. прописује се да пружалац услуге може да понуди кориснику услуге разне видове осигурања, уз напомену да исто није обавезујуће. У случају из става 1. овог члана пружалац услуге је дужан да кориснику услуге да информацију о условима и цени осигурања. Пружалац услуге који закључи полису осигурања од корисника услуге не може да наплати износ премије осигурања увећан за износ провизије. Пружалац услуге је дужан да у случају из ст. 1, 2. и 3. овог члана поступи сагласно одредбама закона којим се уређује осигурање.

Чланом 110. прописује се да евиденција из члана 107. став 1. тачка 13) овог закона садржи податке о врсти услуге, типу, односно моделу моторног возила, са регистарским бројем, години производње, датуму прве регистрације, као и основ располагања моторним возилом (власништво, закуп, лизинг и сл.). Евиденција из члана 107. став 1. тачка 14) овог закона садржи и податке о кориснику услуге (име и презиме и контакт податке), период коришћења моторног возила, као и број и датум издате потврде. Евиденције из ст. 1. и 2. овог члана воде се на дневном нивоу, по начелима уредности и тачности, на начин који не дозвољава брисање унетих података, којим се омогућава увид у податке по хронолошком реду.

Чланом 111. прописује се да је пружалац услуга дужан да опште услове пословања, као и потврду, односно уговор из члана 107. став 1. тач. 5) и 8) уручи кориснику услуге непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа. Корисник услуге својим потписом или електронским путем, потврђује пријем општих услова пословања, као и потврде, односно уговора. Начин подношења рекламације, поступање по поднетој рекламацији и др. пружалац

услуга изнајмљивања моторних возила води у складу са прописима, којима се уређује област заштите потрошача.

Чланом 112. прописује се да Регистар туризма води Агенција за привредне регистре. У Регистру туризма региструју се туристичке агенције - организатори путовања и туристичке агенције - посредници. У Регистру туризма евидентирају се: управљачи туристичких простора; туристичка места; дестинацијске менаџмент организације; дестинацијске менаџмент компаније; професионални организатор конгреса; туристичке организације; угоститељи; категорисани и некатегорисани угоститељски објекти; лица која пружају услуге у домаћој радности; лица која пружају услуге у сеоским туристичким домаћинствима; пружаоци наутичких услуга; категорисани и некатегорисани објекти наутичког туризма; пружаоци ловнотуристичких услуга; категорисани и некатегорисани објекти ловног туризма; туристички водичи; локални туристички водичи; туристички пратиоци; туристички аниматори; привредни субјекти који пружају услуге изнајмљивања возила (rent-a-car). Врсту, висину и начин плаћања накнада за регистрацију, евиденцију и друге услуге које пружа Регистар туризма, одређује Управни одбор Агенције за привредне регистре, уз сагласност Владе. Подаци који се уписују у Регистар туризма за привредно друштво, друго правно лице или предузетника су пословно име, седиште и матични број. Подаци који се уписују у Регистар туризма, за домаће физичко лице су лично име, јединствени матични број грађана и адреса пребивалишта, а за странца се уписује лично име, број пасоша и држава издавања, а ако је издата лична карта за странца, уписује се и лични број странца, као и адреса боравка у Републици Србији. У Регистар туризма се региструје или евидентира огранак, односно издвојено место или друга одговарајућа организациона јединица, привредног друштва, другог правног лице или предузетника, који се региструје или евидентира у Регистру туризма. Свака промена податка, која се уноси у надлежни одговарајући регистар Агенције за привредне регистре аутоматски се преузима у Регистар туризма.

Чл. 113. до 118. утврђује се да министарство, поред евиденције из члана 95. овог закона, може да прикупља личне податке о физичким лицима у реализацији и организацији полагања стручног испита за туристичког водича и туристичког пратиоца, као и лица који пружају услуге, или обављају делатност уређену овим законом. Министарство може да прикупља личне податке о физичким лицима за реализацију доделе и коришћења средстава за подстицање развоја туризма из члана 28. овог закона. Јединица локалне самоуправе поред евиденције из члана 100. овог закона може да прикупља личне податке о физичким лицима у реализацији и организацији полагања стручног испита за локалног туристичког водича. Евиденција, односно подаци из става 1, 2. и 3. овог члана за домаће држављане могу да садрже: име и презиме; јединствени матични број грађана; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; место, општина и држава становања. Евиденција, односно подаци из става 1. и 3. овог члана за стране држављане могу да садрже: презиме и име; пол; дан, месец и година рођења; држављанство; место и држава рођења; врста, број и датум издавања стране путне исправе. Обрада података у министарству и јединици локалне самоуправе врши се у електронској форми у оквиру информационо-комуникационог система, у форми аудио-видео записа и фотографија и у папирној форми у облику регистара, картотека и другом облику, у складу са законом који одређује заштиту података о личности. Министарство и јединица локалне самоуправе дужни су да базу података туристичких водича и туристичких пратилаца, као и локалних туристичких водича да учине јавно доступном, објављивањем на сајту министарства, односно локалне самоуправе. База из става 2. овог члана садржи име и презиме, број легитимације, место боравка, контакт податке и познавање страног језика.

Изузетно од става 3. овог члана база садржи и податак о локалу за које је локални туристички водич специјализован. Даље, прописује се да министарство и јединица локалне самоуправе податке о личности обрађују, прикупљају и размењују у сврху: извршења послова из делокруга своје надлежности; вршења надзора над обављањем делатности и пружањем услуга уређених овим законом; увођења података у централни информациони систем и праћења стања на тржишту; обезбеђивања јединствене јавне и електронске евиденције података из области туризма; учешћа у финансирању промотивних активности туристичких дестинација и туристичких места, туристичко-културних и туристичких манифестација у земљи и иностранству, као и програма едукације и усавршавања вештина запослених у туризму; учешћа у финансирању израде пројекта заштите природе, животне средине, природних ресурса и културне баштине туристичког места; подстицања изградње туристичке инфраструктуре, туристичке супраструктуре, спортско-рекреативних и других пратећих садржаја јавног карактера значајних за унапређење квалитета туристичке понуде; унапређење постојеће туристичке понуде и интензивирање њеног коришћења; подстицање унапређења туристичког промета; планирања и остваривања политике развоја туризма у складу са Стратегијом. Даље, утврђује се да министарство и јединица локалне самоуправе прикупљају податке о личности непосредно од лица на које се подаци односе. Министарство може да прикупља податке о личности од других органа државне управе, органа аутономних покрајина, органа јединице локалне самоуправе и ималаца јавних овлашћења, као и од привредних субјеката и физичких лица, који на основу одредаба овог закона обављају привредну делатност и дужни су да воде евиденцију корисника услуге, у циљу извршења послова из делокруга надлежности. Министарство и јединица локалне самоуправе могу да размењују податке са државним органима, органима аутономних покрајина, органима јединице локалне самоуправе и имаоцима јавних овлашћења, у циљу извршења послова из делокруга надлежности. Размена података се врши употребом информационо-комуникационих технологија, на контролисаним и безбедан начин, уз примену мера информационе безбедности којима се обезбеђује основна заштита података на физичком техничком и организационом нивоу. Министарство и јединица локалне самоуправе могу податке из евиденције да доставе и физичком лицу на које се подаци односе, на основу образложеног писаног захтева, сагласно одредбама закона који уређује заштиту података о личности. Предвиђа се да туристичка агенција и пружалац услуга изнајмљивања моторног возила може да прикупља личне податке о кориснику услуге и уводи их у прописану евиденцију на начин прописан овим законом, а у складу са посебним законом којим се уређује заштита података о личности. Туристичка агенција и пружалац услуга изнајмљивања моторног возила може да прикупља личне податке и да води евиденцију у вези са гаранцијама путовања, односно издатим полисама осигурања, пруженим услугама, поднетом рекламацијом и сл. Синдикалне организације, удружења пензионера, феријалне, студентске, извиђачке и планинарске организације и установе социјалне и дечје заштите, као и друга удружења могу да прикупљају личне податке о члановима, односно корисницима и уводе их у прописану евиденцију на начин прописан овим законом, а у складу са посебним законом којим се уређује заштита података о личности. Лица из ст. 1, 2. и 3. члана 117. могу да прикупљају личне податке о лицима којима је поверено извршење услуга, на начин прописан овим законом. Подаци из ст. 1, 2. и 3. члана 117, за домаће држављане, могу да садрже: име и презиме; број личне исправе; пол; дан, месец и година рођења; адреса становања. Подаци из ст. 1, 2. и 3. члана 117, за стране држављане могу да садрже: име и презиме; пол; дан, месец и година рођења; држављанство; врста, број и датум издавања стране путне исправе. Подаци из ст. 5. и 6. члана 117. уносе се на основу личне исправе или друге јавне исправе са

фотографијом и других одговарајућих података. Лица из ст. 1, 2 и 3. члана 117. могу да размењују податке о личности само са оним субјектима са којима имају закључене уговоре неопходне за реализацију уговора са корисником услуга (пружаоци услуга смештаја, превозници и сл.). Туристичке агенције могу да размењују податке о личности са оним субјектима са којима имају закључене уговоре о посредовању. Туристичке агенције могу да размењују податке о личности са оним субјектима са којима имају закључене уговоре о гаранцији путовања, односно са даваоцем гаранције путовања (осигуравач, уговарач осигурања или банка). Лица из ст. 1, 2 и 3. члана 117. могу да размењују податке о личности са оним субјектима са којима имају закључене уговоре о продаји осигурања. Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности, права лица и заштита права лица чији се подаци прикупљају и обрађују, ограничења заштите података о личности и обезбеђење података, врши се у складу са овим законом и законом којим се уређује заштита података о личности. Привредно друштво, друго правно лице, предузетник регистрован у одговарајућем регистру, које обавља делатност, односно пружа услуге у складу са овим законом дужно је да обраду података о личности врши у складу са овим законом и законом којим се уређује заштита података о личности. Повредом заштите права лица сматраће се свака злоупотреба података о личности, које се врше без овлашћења, која су прописана овим законом и законом који уређује заштиту података о личности.

Чланом 119. прописује се да надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши министарство. Инспекцијски надзор над применом овог закона врши министарство преко туристичких инспектора. На питања инспекцијског надзора над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона, која нису посебно уређена овим законом, примењује се закон којим се уређује инспекцијски надзор. Министарство врши надзор над радом ималаца јавних овлашћења којима је овим законом поверено вршење послова државне управе, у складу са прописима којима се уређује државна управа

Чланом 120. утврђује се да туристички инспектор приликом вршења надзора има службену легитимацију, значку и одговарајућу врсту одеће, обуће и опреме.

Министар прописује изглед значке и одговарајућу врсту одеће, обуће и опреме коју носи туристички инспектор.

Чланом 121. дефинише се да у вршењу инспекцијског надзора туристички инспектор има право и дужност да: проверава да ли су испуњени прописани услови за обављање делатности и пружање услуга уређених овим законом; утврђује идентитет запослених, односно радно ангажованих лица код привредног друштва, другог правног лица или предузетника која обављају делатност и пружају услуге уређене овим законом, увидом у личну карту, путну исправу или другу јавну исправу са фотографијом; утврђује идентитет физичког лица које пружа услуге уређене овим законом, увидом у личну карту, путну исправу или другу јавну исправу са фотографијом; утврђује идентитет физичког лица које обавља делатност или пружа услуге уређене овим законом, без уписа у одговарајући регистар, односно без положеног стручног испита, увидом у личну карту, путну исправу или другу јавну исправу са фотографијом; утврђује идентитет корисника услуге увидом у личну карту, путну исправу или другу јавну исправу са фотографијом; прегледа просторије, односно простор привредног друштва, другог правног лица, предузетника, који обављају делатност и пружају услуге уређене овим законом; фотографише, односно врши видео снимање простора из став 1. тачка б) овог члана; прегледа уговоре, евиденције, исправе, електронска документа и другу документацију потребну за утврђивање законитости пословања привредног друштва, другог правног лица, предузетника и физичког лица који обављају делатност и пружају услуге

уређене овим законом, а коју није могао да прибави по службеној дужности; врши штампање, копирање, односно фотографисање и снимање пословних докумената из став 1. тачка 8) овог члана; врши увид у пресек стања фискалне касе; наступи као анонимни корисник услуга (провокативна куповина); захтева писану одлуку надлежног суда за увиђај у стамбеном или другом простору са таквом наменом, код сазнања да се у том простору обавља делатност или пружа услуга у случају када се власник или корисник, односно држалац противи вршењу инспекцијског надзора; захтева асистенцију полиције, односно комуналне полиције, ако основано процени да је то потребно у складу са Законом о инспекцијском надзору, а према законима којима се уређује полиција и комунална полиција; предузме и друге прописане мере предвиђене законом. У вршењу инспекцијског надзора, ако се коришћењем других доказних радњи не могу прикупити или обезбедити потребни докази или би њихово прикупљање или обезбеђење било знатно отежано, туристички инспектор има овлашћење да, у случају сумње да лице обавља делатност нерегистровано или да за пружање услуге не издаје рачун, ради прикупљања или обезбеђења доказа, обави прикривену куповину услуге, односно наступи као анонимни корисник. У случају из става 2. овог члана туристички инспектор наступа као анонимни корисник без претходног обавештавања и предочавања надзираном субјекту службене легитимације и налога за инспекцијски надзор. Стан, пратећи или други простор стамбеног карактера, који је регистрован као седиште или као место у којем се обавља делатност, у складу са прописима о регистрацији привредних субјеката, односно другим прописима којима се уређују посебне делатности, сматра се пословним простором. У случају сумње да ли се ради о стамбеном или пословном простору, за опредељење врсте простора пресудна је његова фактичка намена (становане или обављање делатности и пружање услуга).

Чланом 122. прописује се да је туристички инспектор овлашћен да: привремено забрани обављање делатности правном и физичком лицу које обавља туристичку делатност или пружа услуге изнајмљивања возила, а није регистровало привредну делатност у одговарајући регистар; привремено забрани физичком лицу пружање услуге туристичког водича, и туристичког пратиоца и локалног туристичког водича, који пружа услугу а нема положен стручни испит; привремено забрани предузетнику који обавља туристичку делатност или пружа услуге изнајмљивања возила, ако у периоду прекида обављања делатности поступи супротно члану 47. став 3. и члану 104. став 3. овог закона; привремено забрани привредном друштву, другом правном лицу и предузетнику обављање послова из члана 52. став 1. тач. 1) и 2) овог закона који обавља послове без лиценце; привремено забрани привредном друштву, другом правном лицу и предузетнику обављање послова из члана 52. став 1. тач. 1) и 2) овог закона када наступе околности које су разлог за одузимање лиценце; привремено забрани привредном друштву, другом правном лицу и предузетнику обављање послова из члана 52. став 1. тач. 3) до 15) овог закона који обавља послове без претходне регистрације у Регистру туризма; привремено забрани обављање делатности, односно пружање услуге правном лицу, привредном друштву, предузетнику, односно физичком лицу, ако се туристичком инспектору онемогући вршење послова надзора; привремено забрани привредном друштву, другом правном лицу, предузетнику и физичком лицу обављање послова, у случају прописаним законом којим се уређује инспекцијски надзор; наложи да се врати износ који је више наплаћен у односу на истакнуте, односно уговорене цене; поднесе предлог за одузимање лиценце; записником о инспекцијском надзору наложи једну или више мера за отклањање неправилности; сачини службену белешку о оним радњама у поступку за које се не саставља записник; изриче превентивне, као и друге мере које су посебно уређене законом којим се уређује инспекцијски надзор;

предузима радње које су посебно уређене законом којим се уређује инспекцијски надзор; изда прекршајни налог; поднесе пријаву надлежном органу за кривично дело или привредни преступ, односно поднесе захтев за покретање прекршајног поступка. У случају из става 1. тачка 11) овог члана, када надзирани субјект отклони наложене неправилности, туристички инспектор не подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно не издаје прекршајни налог, уколико највиши износ запређене казне не прелази 100.000,00 динара. Туристички инспектор доноси решење о привременој забрани обављања делатности и пружања услуге до испуњења законом прописаних услова.

Чланом 123. прописује се да ако у вршењу инспекцијског надзора туристички инспектор утврди да пропис није примењен или је неправилно примењен, односно да није поступљено по налогу из члана 122. став 1. тачка 11) овог закона дужан је да донесе решење којим налаже отклањање утврђених неправилности и одреди рок за њихово отклањање. Туристички инспектор је дужан да донесе решење о привременој забрани обављања делатности и пружања услуге, односно рада у објекту, ако се утврђене неправилности у остављеном року из решења о отклањању неправилности не отклоне.

Чланом 124. предвиђа се да се против решења туристичког инспектора може изјавити жалба министру у року од 15 дана од дана достављања решења. Против решења инспектора донетог из делокруга надлежности из члана 119. став 3. овог закона може се изјавити жалба министру из делокруга инспекцијског надзора, као надлежном другостепеном органу, у року од 15 дана од дана достављања решења. Жалба изјављена на решења из ст. 1. и 2. овог члана одлаже извршење решења, осим када се ради о предузимању хитних мера. Жалба изјављена на решења из члана 54. став 4., члана 80. став 5., члана 122. став 1. тач. 1) до 8) , члана 123. став 2. овог закона, не одлаже извршење решења.

Чл. 125 – 132. уређује се казнена политика за све субјекте, а за поједине прекршаје прописује се казне у фиксном износу (могућност издавања прекршајног налога).

Чл. 133 - 138. уређују се прелазне и завршне одредбе: ТОС, туристичка организација аутономне покрајине и туристичка организација јединице локалне самоуправе ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од два месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Огранак страног правног лица који обавља туристичку делатност или пружа услуге у туризму ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Привредно друштво, друго правно лице и предузетник ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Туристички водичи и туристички пратилац који поседује легитимацију без назначеног рока важења у обавези је да изврши њихову замену у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

Поступци започети по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона окончаће се по тим прописима.

До доношења подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона примењиваће се, осим у делу у коме су у супротности са овим законом, следећи подзаконски акти:

До доношења подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона примењиваће се, осим у делу у коме су у супротности са овим законом, следећи подзаконски акти:

1. Правилник о обрасцу службене легитимације и изгледу значке и одговарајућој врсти одеће, обуће и опреме туристичког инспектора („Службени гласник РС”, бр. 78/09, 14/13 и 81/15 - др. правилник);

2. Правилник о ближим условима у погледу простора и опреме које мора да испуњава туристичка агенција која непосредно пружа услуге путнику („Службени гласник РС”, број 78/09);
3. Правилник о садржини и начину истицања туристичке сигнализације („Службени гласник РС”, бр. 22/10 и 102/11);
4. Правилник о начину израде планских докумената, као и студије оправданости за проглашење туристичког простора („Службени гласник РС”, број 58/11);
5. Правилник о стручном испиту за туристичког водича и туристичког пратиоца („Службени гласник РС”, број 102/15);
6. Правилник о категоризацији туристичких места („Службени гласник РС”, бр. 24/12, 31/12 - исправка и 102/15);
7. Правилник о врсти и условима гаранције путовања, начину активирања и другим условима које мора да испуни организатор путовања у зависности од врсте организованог путовања („Службени гласник РС”, број 2/16);
8. Правилник о облику, садржини и начину вођења евиденције уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга из програма путовања и продатих туристичких путовања („Службени гласник РС”, број 4/16)
9. Правилник о садржини захтева за издавање лиценце и условима и начину издавања свечане форме лиценце за организовање и реализовање туристичких путовања у земљи и иностранству („Службени гласник РС”, бр. 55/12 и 4/16);
10. Правилник о облику и садржини уверења и легитимације туристичког водича и туристичког пратиоца, као и о начину и условима издавања и роковима важења „Службени гласник РС”, број 56/16);
11. Правилник о ближим условима и начину уплате средстава од продатог туристичког путовања, начину уређивања међусобних односа организатора путовања и посредника, као и однос организатора путовања и посредника према путнику „Службени гласник РС”, број 91/16);
12. Уредба о условима и начину доделе и коришћења кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде („Службени гласник РС”, број 22/16).
13. Уредба о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста на територији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 119/17);
14. Уредба о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења организованог туристичког промета страних туриста на територији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 13/18).

Прописује се да подзаконски акти прописани овим законом биће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Прописује се да даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 99/11 - др. закон, 93/12 и 84/15) изузев одредаба чл. 72-79. које престају да важе 1. јула 2019. године.

Прописује се да закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За активности планиране Предлогом закона о туризму средства су планирана Законом о буџету Републике Србије за 2018. годину („Службени гласник РС”, број 113/17), као и Нацртом финансијских планова за 2019. и 2020. годину и то на разделу 32-Министарство трговине, туризма и телекомуникација, функција 473-Туризам, програмска активност 1507-Уређење и развој у области туризма на следећим програмским активностима/пројектима:

ПА 0005-Подстицаји за изградњу инфраструктуре и супраструктуре у туристичким дестинацијама, на економској класификацији 451-Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у 2018. години износе 225.000.000 динара, док за 2019. и 2020. годину планирана средства износе 195.000.000 динара за сваку годину. На економској класификацији 463-Трансфери осталим нивоима власти у 2018. години износе 525.000.000 динара, а планирана средства за 2019. и 2020. годину износе 463.730.000, односно 474.460.000 динара. На економској класификацији 621-Набавка домаће финансијске имовине обезбеђена средства за 2018. годину износе 50.000.000 динара, колико износе и планирана средства за 2019. и 2020. годину.

ПА 0006-Подршка раду ЈП „Скијалишта Србије”, на економској класификацији 451-Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у 2018. години обезбеђена средства износе 10.000.000 динара, колико је планирано и за 2019. и 2020. годину.

ПА 0007- Подршка раду ЈП „Стара планина”, на економској класификацији 451-Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у 2018. години обезбеђена средства износе 20.000.000 динара, планирана средства за 2019. и 2020. годину износе 10.000.000 динара.

ПА 0008-Подршка раду „Голубачки град” д.о.о. на економској класификацији 451-Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у 2018. години обезбеђена средства износе 10.000.000 динара, колико је планирано и за 2019. и 2020. годину.

ПА 0009-Подршка раду „Парк Палић” д.о.о. на економској класификацији 451-Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у 2018. години обезбеђена средства износе 10.000.000 динара, колико је планирано и за 2019. и 2020. годину.

ПА 0010-Подстицаји за пројекте промоције, едукације и тренинга у туризму, на економској класификацији 451-Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у 2018. години обезбеђена средства износе 5.000.000 динара, колико је планирано и за 2019. и 2020. годину. На економској класификацији 463- Трансфери осталим нивоима власти обезбеђена средства износе 65.000.000 динара, колико је планирано и за 2019. и 2020. годину, док на економској класификацији 481-Дотације невладиним организацијама обезбеђена средства износе 45.000.000 динара, колико је планирано и за 2019. и 2020. годину.

ПА 0011-Подршка раду Туристичке организације Србије, на економској класификацији 451-Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у 2018. години обезбеђена средства, заједно са средствима из текуће буџетске резерве, износе 492.500.000 динара, док планирана средства за за 2019. и 2020. годину износе 450.000.000 динара, односно 469.719.000 динара.

ПА 0012-Истраживање тржишта, управљање квалитетом, унапређење туристичких производа и конкурентности у туризму, на економској класификацији 423-Услуге по уговору, утрошена средства, у 2018. години, за реализацију стручног испита за туристичког водича и пратиоца и испита за редара на скијалишту износе 1.775.440 динара (од планираних 4.200.000 динара), укупни приходи по овом основу износе 3.384.000 динара (од

планираних 7.200.000 динара). Планирани трошкови на економској класификацији 423-Услуге по уговору за 2019. и 2020. годину износе 4.200.000 динара за сваку годину, док планирани приходи за сваку годину износе 7.200.000 динара.

Број чланова комисије за полагање стручног испита за туристичког водича и пратиоца варира од године до године и зависи од броја страних језика за које је расписан позив, као и од броја пријављених кандидата. У 2018. години број чланова комисије за полагање стручног испита за туристичког водича износио је 32, док је за туристичког пратиоца износио 26. Накнада члановима комисије, по кандидату, износи 1.600 динара (брuto). За полагање поправног испита накнада износи 800 динара (брuto).

Комисија за полагање испита за редара на скијалишту броји 4 члана, накнада за рад чланова комисије износи 1.600 динара (брuto), по кандидату.

ПЈ 4003-Ваучери за интензивирање коришћења туристичке понуде Републике Србије, на економској класификацији 451-Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у 2018. години, заједно са средствима обезбеђеним из текуће буџетске резерве, средства износе 125.000.000 динара. Планирана средства за 2019. и 2020. годину износе 100.000.000 динара за сваку годину. На економској класификацији 454-Субвенције приватним предузећима у 2018. години, заједно са средствима обезбеђеним из текуће буџетске резерве, средства износе 375.000.000 динара. Планирана средства за 2019. и 2020. годину износе 300.000.000 динара за сваку годину.

ПЈ 4004-Подстицаји унапређењу рецептивне туристичко-угоститељске понуде, на економској класификацији 454-Субвенције приватним предузећима у 2018. години, обезбеђена средства износе 50.000.000 динара, колико износе и планирана средства за 2019. и 2020. годину.

ПЈ 5001-Изградња гондоле у Београду, на економској класификацији 511-Зграде и грађевински објекти обезбеђена средства за реализацију капиталног пројекта износе, у 2018. години, 360.000.000 динара, док за 2019. годину планирана средства износе 840.000.000 динара.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

1. Одређивање проблема које закон треба да реши

Важећим Законом о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 99/11 - др. закон, 93/12 и 84/15), регулисана је област туризма и угоститељства, међутим имајући у виду, како регулативу Европске уније, регулативу развијених туристичких земаља у окружењу, тако и степен достигнутог развоја туризма и угоститељства, односно, туристичке и угоститељске привреде у Републици Србији, створили су се услови, да се ова област системски регулише са два закона – Законом о туризму и Законом о угоститељству.

Предлог закона о туризму настао је као резултат анализе стања на туристичком тржишту и сагледавања проблема са којим се суочавају актери туристичке привреде, као и други субјекти који обављају привредну делатност, која је непосредно повезана са туризмом.

Анализа примене досадашњих законских решења у области туризма указала је на постојање проблема недовољне координације рада свих актера јавног (национални, регионални и локални ниво) и приватног сектора у туризму што је неповољно утицало на конкурентност Републике Србије као туристичке дестинације. Конкурентска позиција Србије као туристичке дестинације обухваћена је и Индексом конкурентности у туризму Светског економског форума. Према последњем извештају из 2017. године Србија заузима 95. место од укупно 136 земаља (пад са 89. места из 2013. године). Такође, анализе су указале и на одсуство усклађености планирања и програмирања активности и расположивих ресурса на свим нивоима.

Осим тога, један од кључних проблема са којима се суочава делатност туризма је висок степен сиве економије посебно у делу организовања туристичких путовања, било да је реч о туристичким агенцијама (организаторима туристичких путовања и посредницима) било да је реч о организовању путовања за сопствене потребе.

Надаље, анализа и примена постојећих законских решења указала је на проблеме недовољне заштите путника (потрошача) у области туризма, посебно када је реч о реализацији туристичких путовања од стране организатора туристичких путовања и посредника, дефинисања програма путовања и електронске продаје туристичких путовања, начину дефинисања и истицања цена и довођења у заблуду путника, могућности рекламација и др.

2. Циљеви који се доношењем закона постижу

Основи циљ доношења Предлога закона је усклађивање са законодавством Европске уније и то са Директивом (ЕУ) број 2015/2302, која се односи на организована путовања и повезане туристичке аранжмане на који начин је у потпуности дошло до транспоновања (увођења) ове Директиве у правни систем Републике Србије. Уједно је извршено и усаглашавање са одредбама других прописа, пре свега Закона о заштити потрошача, са прецизнијим дефинисањем одредаба којима се обезбеђује већа заштите корисника туристичких услуга, са Законом о инспекцијском надзору, као и са Стратегијом развоја туризма Републике Србије за период 2016. – 2025.

Кључни циљ Закона о туризму је унапређење и координације рада свих актера јавног (национални, регионални и локални ниво) и приватног сектора у туризму ради унапређења конкурентности Републике Србије као туристичке дестинације, као и постизања бољих синергетских ефеката те рационалнијег трошења ограничених буџетских средстава на свим нивоима у циљу постизања максималних резултата дефинисаних Стратегијом развоја туризма 2016-2025.

године. У циљу ефикаснијег остваривања овог примарног задатка, извршено је прецизирање права, обавеза и одговорности туристичких организација на свим нивоима (национални, регионални и локални). Унапређење координације свих актера туристичке привреде стећи ће се услови за остваривање циљева када је реч о броју долазака и ноћења домаћих и страних туриста, као и девизног прилива од туризма (наредна табела приказује пројектоване циљеве за период до 2020. и од 2020. до 2025. године.

	ПРОЈЕКЦИЈЕ			ПРОСЕЧНЕ ГОДИШЊЕ СТОПЕ РАСТА (у %)		
	2017	2020	2025	2020 /2015	2025 /2020	2025 /2015
Доласци укупно (домаћи и страни)*	3.085.866	3.689.000	4.713.179	8,6	5,0	6,8
Ноћења укупно (домаћи и страни)*	8.325.144	9.607.926	14.840.134	7,6	9,1	8,4
Доласци - домаћи *	1.588.693	1.975.221	2.373.449	8,6	3,7	6,1
Доласци - страни*	1.497.173	1.713.780	2.339.730	8,6	6,4	7,5
Ноћења - домаћи*	5.150.017	5.200.000	6.600.000	4,1	4,8	4,5
Ноћења - страни*	3.175.127	4.300.000	8.100.000	12,3	13,5	12,9

У Републици Србији је за првих пет месеци 2018. године, у односу на исти период 2017. године, укупан број долазака туриста већи за 11% (домаћих туриста за 10%, а страних за 14%), а број укупних ноћења већи је за 12% (број ноћења домаћих туриста већи је за 11%, а број ноћења страних туриста већи је за 14%).

Истовремено, очекује се и повећање девизног прилива од туризма у висини од око 15% годишње (у 2017. години девизни прилив је износио 1,2 милијарди евра што је представљало раст у висини од 13.5% у односу на 2016. године; у прва четири месеца 2018. године забележен је раст девизног прилива у еврима у висини од 14% у односу на исти период 2017. године).

Један од приоритетних циљева је сузбијање сиве економије, у свим делатностима, које закон уређује и успостављање таквог правног оквира који би пружио пуну подршку успешном и ефикасном управљању развојем туризма и који би обезбедио усаглашеност свих закона, којима се регулише област туризма. Усаглашавање са Законом о инспекцијском надзору (посебно у погледу мера које прописује записником, као и код изрицања превентивних и други мера) условило је прописивање ширих, односно нових овлашћења туристичких инспектора, али и других инспектора којима је поверен надзор над извршењем закона што ће у значајној мери утицати на смањење сиве економије. Последице, у наредном периоду очекују се појачане контроле пословања туристичких агенција (уговори, плаћања, издавање фискалних рачуна и др.), рада туристичких водича, али и путовања за сопствене потребе. Показатељи успеха предложених решења огледаће се у повећању броја и вредности реализованих путовања организованих путем туристичких агенција, као и регистрованог промета туристичких агенција, броја и вредности путовања организованих за сопствене потребе и др. Што се тиче овлашћења туристичког

инспектора уведена је и могућност да инспектор наступи као анонимни корисник услуге што представља новину из позитивних примера европске праксе.

Додатно се уводи могућност подстицајних мера, ради усмеравања и подстицања развоја туризма у буџету Републике Србије и за: учешће у финансирању унапређења еколошких стандарда, енергетске ефикасности, коришћења обновљивих извора енергије, учешће у финансирању унапређења дигитализације и других иновативних решења, а у циљу унапређења туризма, а у складу са најновијим трендовима на међународном тржишту и препорукама Светске туристичке организације УН.

Поред раније дефинисаних (прописаних) послова ТОС-а, прецизира се надлежност ТОС-а у изради предлога Стратегијског маркетинг плана, даље, по угледу на туристички развијене земље ЕУ, као и земље окружења, ближе се уређује координација рада локалних туристичких организација и туристичких организација АП од стране ТОС-а, ради ефикаснијег вођења маркетиншке политике на тржиштима од интереса за развој туризма Републике Србије која су као таква дефинисана Стратегијом развоја туризма РС од 2016. – 2025. године.

Туристичка организација, на прописан начин, може са другом туристичком организацијом, привредним друштвом, другим правним лицем и предузетником који обавља делатност из одређене области, основати организацију за оперативне, маркетиншке и промотивне послове.

Прописивањем услова које у реализацији туристичких путовања треба да испуне организације у реализацији путовања за сопствене потребе (синдикалне организације, организације пензионера, различита удружења и др.) доћи ће до транспарентнијег пружања ових услуга, смањења злоупотреба од пружања туристичких услуга стране наведених организација, као и унапређења безбедности и квалитета у реализацији путовања, односно, смањења сиве економије у овој области, као и повећања квалитета и сигурности за кориснике услуга.

Код туристичких професија први пут се уводи могућност полагања испита за туристичке водиче на знаковном језику, који ће се сматрати страним језиком чиме се поспешује инклузивност туризма у Републици Србији. Прописује се рок важења легитимација за туристичке водиче и туристичке пратиоце на 10 година. Предлогом закона прецизирано је и да прописани услов „знање страног језика“ не може бити знање српског језика. Такође, дата је пуна дефиниција активног знања страног језика.

Код изнајмљивања моторног возила (rent-a-car услуга), осим услова који су прописани за пословање и евиденцију возила из возног парка, посебно је прописано да возило не може да буде старије од пет година, рачунајући време од дана прве регистрације а пружалац услуга мора да има најмање пет регистрованих моторних возила за пружање услуге rent-a-car.

У погледу казних одредби није дошло до већих одступања, изузетно у категорију запрећених већих казни сврстана су она лица или субјекти који раде неправно, наступају „преварно“, односно обмањујуће и сл. Такође, прописане су казнене одредбе, односно прекршајна одговорност за одговорна лица у државном органу и јединици локалне самоуправе, као и за правне лица која обављају послове туристичких организација.

Може се рећи да ће стварањем услова за бржи развој туризма, његови ефекти постати све бројнији и хетерогенији и имати позитиван утицај на привредни развој (бројне привредне и непривредне активности) путем којих се остварују одређени циљеви економског и друштвеног развоја у целини. Осим што развој туризма има велики значај као потенцијал привредног раста и развоја, креирање нове додатне вредности и новог запошљавања он има велики утицај на побољшање и стално унапређење имиџа земље.

3. Друге могућности за решавање проблема

Анализе уочених проблема, као и најбоља пракса европских земаља, јасно је указала на потребу унапређивања регулаторног оквира односно доношења новог прописа, те се пошло од чињенице да је једина могућност за решавање уочених проблема (којима се Предлог закона бави) управо доношење новог Закона о туризму, имајући у виду да се предложене измене односе на унапређење области где су проблеми и уочени.

4. Зашто је доношење закона најбоље за решавање проблема

Имајући у виду регулативу развијених туристичких земаља ЕУ, а посебно земаља у окружењу (Хрватска, Словенија, Грчка, Бугарска, Македонија и др.), степен достигнутог развоја туризма и угоститељства, односно, туристичке и угоститељске привреде у Републици Србији, специфичност и комплексност савременог туризма и угоститељства, као и захтеве угоститељске привреде Републике Србије (изнете на седницама Националног савета за развој туризма у периоду од 2015. до 2018. године, као и закључке 50. и 51. Скупштине пословног удружења угоститељске привреде Србије - ХОРЕС), стекли су се услови, да се ове две привредне области системски регулишу са два засебна закона – Законом о туризму и Законом о угоститељству.

Доношењем овог закона унапредиће се услови за подизање степена конкурентности Србије као туристичке дестинације, побољшаће се ниво стандарда квалитета у пружању услуга у туристичкој делатности, доћи ће до сузбијања сиве економије, а истовремено ће се извршити усклађивање са Директивом (ЕУ) 2015/2302 Европског парламента и Савета од 25. новембра 2015. о путовањима у пакет аранжманима и повезаним путним аранжманима, о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 2006/2004 и Директиве 2011/83/ЕУ Европског парламента и Савета (Directive (EU) 2015/2302 of the European parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council)), на који начин је у потпуности дошло до транспоновања (увођења) ове Директиве у правни систем Републике Србије.

5. На кога ће и како утицати предложена решења

Туризам има вишеструке ефекте на привредни развој, пре свега, оних привредних делатности које учествују у остваривању потреба домаћих и страних туриста.

Директни ефекти туризма:

- 1) угоститељство – хотелијерство и остали облици смештаја и исхране;
- 2) туристичко посредовање – туристичке агенције и други посредници у реализацији туристичког промета;
- 3) саобраћај – сви видови саобраћаја намењени превозу домаћих и страних туриста и то како у јавном саобраћају, тако и у превозу за сопствене потребе (посебно аутомобилима);
- 4) трговина - конкурентност једне туристичке земље у великој мери зависи од асортимана разних врста производа, а посебно сувенира који се пласирају домаћим и страним туристима, као и разне врсте прехранбених и других производа и специфичних квалитетних финалних производа било домаће или стране производње;
- 5) спорт – широк комплекс разних врста спортских терена и wellness и сра центара који су важни за масовну активну рекреацију, као и припрему професионалних спортиста у туристичким местима;

6) посебни центри намењени организацији конгреса и разних других скупова из области науке, културе, образовања, политике и сл;

7) разне активности које се третирају као комуналне делатности у туристичким местима, а које пружају директне услуге домаћим и страним туристима и од чијег квалитета у великој мери зависи квалитет туристичке понуде туристичког места (уређеност зелених површина, паркинг простора, површина за забаву и разоноду, водоснабдевање, снабдевање електричном енергијом, гасом и др);

8) опремљеност главних саобраћајница у друмском саобраћају бензинским пумпама са широким асортиманом производа, опремљеност аеродрома, речних лука за прихват крузера, уређеност марина за индивидуална пловила и сл;

9) квалитетне медицинске услуге од једноставнијих до најсложенијих у оквиру клиничких центара и самосталних приватних здравствених установа;

10) разне врсте културних манифестација, фестивала и других догађаја (БЕМУС, ЕХИТ, Гуча и др);

11) врхунски спортски догађаји европског и светског значаја.

Индиректни ефекти туризма:

1) пољопривреда - пласман пољопривредних производа без ограничења од стране ЕУ или других организација, од огромног је значаја, јер многи од ових производа (нарочито прехранбених) не би могли, према светским стандардима, да нађу пласман на светском тржишту због разних ограничења;

2) индустрија - артикли широке потрошње активирају многе индустријске гране које своје производе пласирају преко угоститељства или директно домаћим и страним туристима. Овде спадају и разни производи намењени грађевинарству (цемент, челичне конструкције, намештај за опремање смештајних објеката, текстилни производи и сл);

3) грађевинарство - производи грађевинарства налазе широко тржиште захваљујући развоју туризма кроз изградњу угоститељских објеката за смештај и исхрану, објеката за рекреацију, wellness и spa центара, аква паркова и др;

4) енергетика - обухвата потрошњу електричне енергије, водоснабдевање, гасификацију објеката и др.

С тим у вези може се очекивати повећање стварање додатне вредности, као и броја радних места и запошљавање, пре свега локалног становништва, у оним предузећима који својим активностима, производњом и сл. задовољавају потребе туриста (увећање масе произведених роба и пружених услуга).

Позитиван ефекат се може очекивати и код оних субјеката и чинилаца који обављају делатност у одређеној туристичкој дестинацији или се баве пословима развоја и промоције туризма. Предложеним решењима доћи ће до већег сузбијања сиве економије и подизања нивоа квалитета у пружању услуга. На овај начин ће се допринети већем задовољству корисника услуга, као предуслову за развој туризма, што ће се све одразити на ефекте позитивног пословања привредних субјекта, односно свих оних чинилаца који учествују у туристичкој понуди.

Као што је већ напред наведено разрађени су већ постојећи појмови, а и уведени су и поједини нови појмови, који као новина представљају савременији облик пословања и организовања субјеката у туризму, као што су: активно знање страног језика, електронска продаја, знаковни језик, продајна цена, трајни носач записа, факултативна услуга, а све са циљем ефикаснијег

повезивања заједничких потреба и јачања конкурентности како на домаћем тако и на иностраном тржишту, као и у складу са потребама туристичке привреде.

Активним знањем страног језика сматра се виши средњи ниво знања страног језика, који није српски и који подразумева разумевање суштине и сложених садржаја, као и стручну расправу у вези са делатношћу коју лице обавља, изражавање са одређеним степеном лакоће, као и јасно и потпуно исказивање сопственог мишљења. Активно знање страног језика по ЦЕФР међународном стандарду за процењивање нивоа знања језика одговара нивоу језичке компетентности Б2.

Под електронском продајом подразумева се продаја туристичког путовања, излета, као и других услуга у туризму посредством интернета, без непосредног контакта са странкама. Електронска продаја је уређена и важећим прописима који се односе на електронску трговину.

Као продајна цена прописује се да је то укупна цена туристичког путовања исказана у јединственом износу, која поред услуга из програма путовања, односно посебних захтева путника, садржи и све додатне трошкове, укључујући порезе, таксе, као и друге трошкове, који су као неодвојив део неопходни за реализацију туристичког путовања.

Трајним носачем записа се сматра средство које омогућава да давалац услуге или корисник услуге сачува електронске податке који су намењени кориснику услуге, да тим подацима може да се приступи и да се репродукују у неизмењеном облику, у периоду који одговара сврси чувања података.

Под трансфером се подразумева превоз путника који се реализује на краћој релацији искључиво на дестинацији, односно локалу, у вези са реализацијом туристичког путовања или излета.

Док се под факултативном услугом сматра услуга која може бити садржана у програму путовања, а не чини његов обавезан елемент, од које не зависи реализација туристичког путовања и чија цена није урачуната у продајну цену туристичког путовања (излети, улазнице, разни видови осигурања и сл.).

Програм развоја туристичког производа је плански документ којим се ближе одређује развој туристичких производа од посебног значаја утврђених Стратегијом. Програм развоја туристичког производа доноси Влада на предлог министарства. Предлогом закона предвиђено је да израду предлога програма развоја туристичког производа може да припреми и аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, као и удружење основано са циљем развоја и унапређења оног туристичког производа, на који се предлог односи и доставља се министарству.

У том случају министарство, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и удружење поступа на прописан начин.

Такође је предвиђено проглашење туристичког простора. Поступак за проглашење туристичког простора покреће се предлогом за проглашење, који припрема министарство. Иницијативу, која треба да садржи све прописане елементе, може поднети и јединица локалне самоуправе, на чијој територији се налази туристички простор, уз претходну сагласност министарства.

У погледу послова туристичких агенција уведене су одређене новине, а неке одредбе су додатно разрађене и квалитетније формулисане како би се унела додатна сигурност и транспарентност пословања.

Делатност туристичке агенције може се обављати повремено на сајмовима и на другим јавним манифестацијама, а најдуже 15 дана, под условима и на начин прописан овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

У том случају туристичка агенција се ослобађа од обавезе регистрације огранка, испуњености услова у погледу уређења и опремања као и да за тај простор има руководица. Код одузимања лиценце за рад туристичкој агенцији, поред већ прописаних разлога додаје се нов, ако су у току једне године донета

два правоснажна решења о забрани рада.(Члан 63.) Након одузимања лиценце организатор путовања може да реализује само претходно продата путовања, ако је за та путовања обезбеђена прописана гаранција путовања, као и доказ да је обезбеђено извршење услуга за реализацију тог путовања и ако се путник писаним путем са тим сагласи. (Члан 63.)

Поред постојећих обавеза прописује се и да на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин, обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу начина, времена пружања услуге, реализације, цене, посебних погодности, других трошкова и сл. (Чл.67.)

Исто тако и да за сваку промену регистрованог податка о седишту и огранку, односно издвојеном посебном простору пријави одговарајућем регистру у року од 7 дана (више не треба и Регистру туризма) као и да у прописаном облику, садржини и начину води евиденцију програма путовања, да у периоду од две године чува сву документацију у вези са продатим туристичким путовањима као и да уговори и документација морају бити на српском језику. Изузетно, даје се могућност да уговори и документација могу бити двојезични, од којих је један српски језик. (Чл.67.)

Код продаје туристичких аранжмана, туристичка агенција је дужна да продаје туристичко путовање по продајној цени, која се исказује у јединственом износу.

Продајна цена туристичког путовања мора да садржи све оне трошкове, који чине неодвојив део неопходан за реализацију тог путовања. (Члан 64.)

Код продаје електронским путем, туристичка агенција је дужна да послује у складу са овим законом и законом којим се уређује електронска трговина. Такође дужна је да испуни посебне услове, као и да електронску продају врши на прописан начин. Мора да има регистрован национални интернет домен Републике Србије преко кога продаје услуге. Мора да на својој интернет страници, односно веб презентацији видно објави прописане податке. Исто тако посредством друштвених мрежа, других сајтова и сл., даје обавештење о туристичком путовању, излету и другим услугама које пружа, дужна је да испуни исте прописане услове. (Члан 50.)

Такође поред постојећих елемената прописује се да програм путовања садржи: редни број и назив програма путовања из прописане евиденције, податке о броју и врсти лежаја у смештајној јединици, као и друге карактеристике услова смештаја, продајну цену туристичког путовања са свим услугама и цену факултативних услуга.

Туристичка агенција је у обавези да након израде програма путовања исти нумерише, овери и одложи по хронолошком реду у посебан регистар, који се може водити и на трајном носачу записа и не може да врши измене прописаних елемената. Назив туристичког путовања не може да садржи речи из програма путовања које се односе на факултативну услугу. (Члан 72.) Такође Предлогом закона је прописано да Туристичка агенција је дужна да сва документа из уговора о путовању уручи путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа, уз потврду путника о пријему тих докумената (потписом или електронским путем).

Пре отпочињања туристичког путовања туристичка агенција је у обавези да путнику на исти начин да податке о лицу на дестинацији овлашћеном за пружање обавештења и упутстава и заштите права путника за све време трајања туристичког путовања (име и презиме, контакт телефон, имејл адреса и др.), односно контакт податке о локалном представнику или агенцији (Члан 76.).

Као што је напред наведено код туристичких професија нема већих новина, осим прецизирања појединих појмова. Код изнајмљивања моторног возила (rent-a-car) детаљно је прецизирано које услове предузетних треба да

испуни, прописана је спецификација самог моторног возила као и потребна документација, њено вођење и права и обавеза корисника услуге.

Усаглашавање са Законом о инспекцијском надзору условило је прописивање ширих, односно нових овлашћења туристичких инспектора, али и других инспектора којима је поверен надзор над извршењем закона. У делу казнене политике нема значајнијих новина, међутим прописане су казне у вишем износу за све оне субјекте, који по овим одредбама, али и одредбама Закона о инспекцијском надзору имају третман нерегистрованог субјекта.

У том смислу предложена су решења која се односе на јавни сектор на свим нивоима, али и на привредне субјекте који обављају делатности и пружају услуге из области туризма и иста ће имати позитиван утицај и на кориснике туристичких услуга, кроз обезбеђивање њихове ефикасније заштите а у складу са Директивом ЕУ.

6. Трошкови које ће примена закона створити грађанима и привреди

Огранак страног правног лица ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од два месеца од дана ступања на снагу овог закона, док ће привредно друштво, друго правно лице и предузетник ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. Повећање трошкова за привреду се не очекује.

У делу који се односи на грађанство, Предлог прописује да туристички водичи и туристички пратиоци који поседују легитимације без назначеног рока важења у обавези су да изврше њихову замену у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона. Трошак спровођења испита за туристичке водиче и туристичке пратиоце износи око 4,2 милиона РСД на годишњем нивоу из буџета Републике Србије, док је годишњи прилив по основу полагања стручног и практичног дела испита за туристичке водиче и туристичке пратиоце износи 7,2 милиона РСД. Цена испита није мењана од 2008. године (нити постоји интенција повећања исте) и износи 18.000 РСД за испит за туристичке водиче и 9.000 РСД за полагање испита за туристичке пратиоце. У овом тренутку, у Републици Србији нити једна локална самоуправа није организовала испит за локалне туристичке водиче па не постоје процене које се односе на висину очекиваних трошкова или прилива у буџете локалних самоуправа.

7. Да ли позитивни ефекти оправдавају трошкове

Као што је већ наведено, у вези са заменом легитимација за туристичке водиче и туристичке пратиоце корист је очигледна. Издатак није висок (висина трошка административне таксе), а корист је значајна, у смислу повећања веродостојности и тачности података из регистра туристичких водича и пратилаца.

Стратешко опредељење наше земље да развија туризам као једну од подлога привредног и укупног развоја, подразумева и утврђивање кључних туристичких дестинација и примену мера туристичке развојне политике како би се туристичке дестинације учиниле конкурентним на међународном туристичком тржишту. На овај начин стварају се основе за непрекидан, динамичан, усклађен и конкурентан раст и развој заснован на принципима одрживости и исплативости, тржишно потврђеном квалитету услуга, предностима дестинације и препознатљивом идентитету и аутентичности у међународним оквирима.

Овим законом не уводе се нови регистри нити се утиче на функционисање постојећих у смислу повећања трошкова њиховог рада. Усаглашавање са Законом о инспекцијском надзору неће проузроковати нове и додатне трошкове рада надлежних инспекција.

Имајући у виду напред наведено процењено је да ће позитивни ефекти закона на грађане, привреду али и буџете Републике Србије и јединица локалних самоуправа далеко превазићи трошкове које ће им његова примена евентуално проузроковати.

8. Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Очекује се да ће нови правни оквир створити конкурентније услове пословања на тржишту те да ће у садејству са осталим мерама које су предвиђене Предлогом свакако допринети повећаном броју долазака и ноћења страних туриста, као и девизног прилива од туризма (детаљнији подаци у оквиру одговора на друго питање). Такође, наведене мере ће допринети и повећању кретања и боравка домаћих туриста на територији Републике Србије. Односно, очекује се повећање рецептивних активности, што ће неминовно довести до смањења дефицита туристичког биланса, као дела платног биланса Републике Србије, који настаје одласком домаћих туриста ван територије Републике Србије.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону

Основана је Посебна радна група за припрему текста Нацрта закона о туризму и припрему техничке спецификације ИТ структуре за развој и успостављање електронског система пријављивања и одјављивања туриста (Е туриста). Чланови Посебне радне групе су формирану у два тима:

- правни тим, за израду текста Нацрта закона о туризму, односно на припреми нацрта регулативе којом ће се уредити област туризма;

- технички тим, задужен за израду техничке спецификације ИТ структуре за развој и успостављање електронског система пријављивања и одјављивања туриста (Е туриста) на територији Републике Србије.

Посебна радна група састављена је од представника надлежних ресорних министарстава, Канцеларије за ИТ и Е управу, а радом Посебне радне групе председавао је саветник Председника Владе. Такође, у рад Посебне радне групе укључени су и представници асоцијације туристичких агенција (YUTA) и асоцијације хотелијера (HORES), удружења бања Србије, удружења туристичких водича Србије, Привредне коморе Србије, ТОС-а, ТОБ-а, Секретаријата за привреду града Београда, као и представници високошколских установа, из редова стручњака у области туризма.

Јавна расправа је одржана у периоду од 1. до 20. јуна 2018. године (у складу са Програмом јавне расправе који је одредио Одбор за привреду и финансије) и почела је постављањем Нацрта закона о туризму на интернет страници Министарства трговине, туризма и телекомуникација.

Сви заинтересовани били су у могућности да преузму текст Нацрта и упознају се са предложеним решењима, као и да доставе примедбе, предлоге и коментаре електронским путем.

Према Програму јавне расправе централни догађај, у форми округлог стола, у организацији Министарства и Привредне коморе Србије, одржан је 8. јуна 2018. године, у просторијама Привредне коморе Србије.

Позив за учешће на овом догађају постављен је на сајту Министарства и Привредне коморе Србије и сви заинтересовани могли су да присуствују догађају и активно учествују у дискусији. Одзив представника привреде и стручне јавности био је изузетно велик и присутнима су представљени разлози, као и суштина предложених измена Закона.

Јавној расправи су присуствовали представници:

- асоцијација туристичких агенција – Јута, Атас и Антас,
- ХОРЕС-а – Удружење хотелијера и ресторатера Србије,
- Кампинг асоцијације Србије,
- Агенција које пружају услугу изнајмљивања возила,
- Удружење туристичких водича Србије,
- Удружење бања Србије,
- Јединца локалне самоуправе (града и општине) и то представници Секретаријата за привреду Града Београд,
- Туристичке организација Београд,
- Туристичке организације Србије,
- ТО Нови Сад,
- ТО Соко Бања,
- Привредне коморе Београда,
- Представници факултета и високих школа на којима се изучава туризам,
- бројни појединци, привредници, који су као учесници узели учешће у расправи.

Надаље, на седници одржаној 19. јуна 2018. године о нацрту закона позитивно се изјаснио и Национални савет за развој туризма Републике Србије основан Одлуком Владе.

Имајући у виду да је одзив релевантних представника туристичких агенција, угоститељства, туристичких професија, јединица локалне самоуправе, туристичких организација, удружења и др. био на веома завидном нивоу, општа је оцена да је јавна расправа успешно спроведена и да је остварена задовољавајућа сарадња између представника Министарства, као предлагача прописа, и свих заинтересованих страна.

10. Које ће се мере током примене закона предузети да би се остварило оно што се доношењем закона намерава

Предлогом закона предвиђене су следеће мере за спровођење акта:

Регулаторне: доношење следећих подзаконских аката од стране министарства надлежног за послове туризма у периоду од 6 месеци од дана ступања на снагу Закона о туризму.

1. Код туристичких агенција које врше продају електронским путем, прописано је да:

Министар прописује посебне услове које треба да испуни туристичка агенција која продаје услуге посредством интернета, као и начин електронске продаје туристичког путовања, излета и других услуга у туризму.

Код програма развоја туристичког производа прописано је да:

Министар ближе прописује садржину предлога, начин и услове за израду и подношење предлога програма развоја туристичког производа.

Институционално управљачке: министарство надлежно за послове туризма, АП, јединице локалне самоуправе, Туристичка организација Србије, туристичке организације АП, регионалне туристичке организације (3), локалне туристичке организације (120), Агенција за привредне регистре и др. Одлуком Владе основан је Национални савет за развој туризма Републике Србије који окупља

високе представнике свих релевантних ресора јавног сектора, АП Војводине, представнике Привредне коморе Србије, истакнуте привреднике и појединце, представнике пословних и струковних удружења, ТОС-а, универзитета (факултета) приватног и јавног сектора на којима се изучава туризам. Задаци Националног савета су:

- 1) успостављање координације и комуникације свих укључених страна у циљу развоја туристичке индустрије и позиционирања Републике Србије;
- 2) обезбеђивање јавности и одговорности у домену развоја Републике Србије као туристичке дестинације у развоју туристичких производа Републике Србије;
- 3) повећање степена конкурентности туристичке привреде Републике Србије као туристичке дестинације и унапређење пословне климе у туризму;
- 4) унапређење инвестиционе климе и повећање инвестиционог улагања у туризам;
- 5) анализа ефикасности микрорегиона (инфраструктура, туристички производи, брендирање);
- 6) предузимање мера за унапређење конкурентности кроз промоцију и маркетинг, изградњу инфраструктуре, усклађивање локалних и регионалних институција и друго.

Националним саветом председава министар надлежан за послове туризма.

Нерегулаторне мере: Влада на годишњем нивоу

Влада уредбама ближе прописује услове и начин доделе и коришћења средстава подстицаја из члана 28. овог закона на годишњем нивоу у складу са законом о буџету.

ОБРАЗАЦ ИЗЈАВЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
--

1. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа -
Влада

Обрађивач - Министарство трговине, туризма и телекомуникација

2. Назив прописа

Предлог закона о туризму

3. Усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум),

а) Одредба Споразума која се односе на нормативну садржину прописа

Члан 96. Споразума

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума

Члан 96. Споразума – до краја прелазног периода утврђеног у члану 8. Споразума

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума

Делимично испуњен (заједно са одредбама Закона о заштити потрошача).

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума

Важећи Закон о туризму и Закон о заштити потрошача комплементарни су у области регулисања права и обавеза путника у вези са пакет аранжманима који су били уређени Директивом Савета 90/314/ЕЕЗ.

Нова директива, којом се уређују пакет аранжмани, али и повезани путни аранжмани који нису били предмет регулисања претходне директиве, те ни наших закона, делимично је транспонована у Предлог закона о туризму, а већим делом ће бити транспонована у нови Закон о заштити потрошача који ће у наредном периоду бити предложен.

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније

-

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније

а) Навођење примарних извора права ЕУ и усклађеност са њима

Уговор о функционисању Европске уније:

Глава I Категорије и области надлежности уније члан 6.

Глава IV Слободно кретање људи, услуга и капитала чл. 49. и 56.

Глава XXII Туризам члан 195.

б) Навођење секундарних извора права ЕУ и усклађеност са њима

1) Directive (EU) 2015/2302 of the European parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC

Директива (ЕУ) 2015/2302 Европског парламента и Савета од 25. новембра 2015. о путовањима у пакет аранжманима и повезаним путним аранжманима, о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 2006/2004 и Директиве 2011/83/ЕУ Европског парламента и Већа те о стављању изван снаге Директиве Савета 90/314/ЕЕЗ

2) Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market, OJ L 376, 27.12.2006, p. 36–68

Директива 2006/123/ЕС Европског Парламента и Савета од 12 децембра 2006 о услугама на унутрашњем тржишту

в) Навођење осталих извора права ЕУ и усклађеност са њима

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност

Потпуна усклађеност биће остварена заједно са одредбама новог Закона о заштити потрошача.

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније

Члан 96. Споразума – до краја прелазног периода утврђеног у члану 8. Споразума

5. Ако не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност треба образложити ту чињеницу, у овом случају није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе Директиве).

/

6. Да ли су претходно наведени извори права ЕУ преведени на српски језик?

Не

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ?

Не

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

Не

<p>1. Назив прописа Европске уније :</p> <p>Directive (EU) 2015/2302 of the European parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC</p> <p>Директива (ЕУ) 2015/2302 Европског парламента и Савета од 25. новембра 2015. о путовањима у пакет аранжманима и повезаним путним аранжманима, о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 2006/2004 и Директиве 2011/83/ЕУ Европског парламента и Савета и стављању ван снаге Директиве Савета 90/314/ЕЕЗ</p>	<p>2. „CELEX” ознака ЕУ прописа</p> <p>32015L2302</p>
<p>3. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа Влада</p>	<p>4. Датум израде табеле:</p>
<p>Обрађивач Министарство трговине, туризма и телекомуникација</p>	<p>22. јун 2018.</p>
<p>5. Назив (нацрта, предлога) прописа чије одредбе су предмет анализе усклађености са прописом Европске уније:</p>	<p>6. Бројчане ознаке (шифре) планираних прописа из базе НПАА:</p>
<p>Предлог закона о туризму</p>	
<p>7. Усклађеност одредаба прописа са одредбама прописа ЕУ</p>	

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
Одредба прописа ЕУ	Садржина одредбе	Одредбе прописа Р. Србије	Садржина одредбе	Усклађеност ¹	Разлози за делимичну усклађеност, неусклађеност или непреносивост	Напомена о усклађености
1	Council Directive 90/314/EEC (3) lays down a number of important consumer rights in relation to package			НП		

¹ Потпуно усклађено - ПУ, делимично усклађено - ДУ, неусклађено - НУ, непреносиво – НП

	travel, in particular with regard to information requirements, the liability of traders in relation to the performance of a package, and protection against the insolvency of an organiser or a retailer. However, it is necessary to adapt the legislative framework to market developments, in order to make it more suitable for the internal market, to remove ambiguities and to close legislative gaps.					
2	Tourism plays an important role in the economy of the Union, and package travel, package holidays and package tours ('packages') represent a significant proportion of the travel market. That market has undergone considerable changes since the adoption of Directive 90/314/EEC. In addition to traditional distribution chains, the internet has become an increasingly important medium through which travel services are offered or sold. Travel services are not only combined in the form of traditional pre-arranged packages, but are often combined in a customised way. Many of those combinations of travel services are either in a legal 'grey zone' or are clearly not covered by Directive 90/314/EEC. This Directive aims to adapt the scope of protection to take account of those developments, to enhance transparency, and to increase legal certainty for travellers and traders.			HP		
3	Article 169(1) and point (a) of Article 169(2) of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) provide that the Union is to contribute to the attainment of a high level of consumer protection through measures adopted pursuant to Article 114 TFEU.			HP		

4	<p>Directive 90/314/EEC gives broad discretion to the Member States as regards transposition. Therefore, significant divergences between the laws of the Member States remain. Legal fragmentation leads to higher costs for businesses and obstacles for those wishing to operate cross-border, thus limiting consumers' choice.</p>			HII		
5	<p>In accordance with Article 26(2) and Article 49 TFEU, the internal market is to comprise an area without internal frontiers in which the free movement of goods and services and the freedom of establishment are ensured. The harmonisation of the rights and obligations arising from contracts relating to package travel and to linked travel arrangements is necessary for the creation of a real consumer internal market in that area, striking the right balance between a high level of consumer protection and the competitiveness of businesses</p>			HII		
6	<p>The cross-border potential of the package travel market in the Union is currently not fully exploited. Disparities in the rules protecting travellers in different Member States act as a disincentive for travellers in one Member State from buying packages and linked travel arrangements in another Member State and, likewise, a disincentive for organisers and retailers in one Member State from selling such services in another Member State. In order to enable travellers and traders to benefit fully from the internal market, while ensuring a</p>			HII		

	high level of consumer protection across the Union, it is necessary to further approximate the laws of the Member States relating to packages and linked travel arrangements.					
7	The majority of travellers buying packages or linked travel arrangements are consumers within the meaning of Union consumer law. At the same time, it is not always easy to distinguish between consumers and representatives of small businesses or professionals who book trips related to their business or profession through the same booking channels as consumers. Such travellers often require a similar level of protection. In contrast, there are companies or organisations that make travel arrangements on the basis of a general agreement, often concluded for numerous travel arrangements for a specified period, for instance with a travel agency. The latter type of travel arrangements does not require the level of protection designed for consumers. Therefore, this Directive should apply to business travellers, including members of liberal professions, or self-employed or other natural persons, where they do not make travel arrangements on the basis of a general agreement. In order to avoid confusion with the definition of the term 'consumer' used in other Union legislation, persons protected under this Directive should be referred to as 'travellers'.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
8	Since travel services may be combined in many different ways, it is appropriate to consider as			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	packages all combinations of travel services that display features which travellers typically associate with packages, in particular where separate travel services are combined into a single travel product for which the organiser assumes responsibility for proper performance. In accordance with the case-law of the Court of Justice of the European Union (1), it should make no difference whether travel services are combined before any contact with the traveller or at the request of or in accordance with the selection made by the traveller. The same principles should apply irrespective of whether the booking is made through a high street trader or online.					
9	For the sake of transparency, packages should be distinguished from linked travel arrangements, where online or high street traders facilitate the procurement of travel services by travellers leading the traveller to conclude contracts with different travel services providers, including through linked booking processes, which do not contain the features of a package and in relation to which it would not be appropriate to apply all of the obligations applicable to packages.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
10	In the light of market developments, it is appropriate to further define packages on the basis of alternative objective criteria which predominantly relate to the way in which the travel services are presented or purchased and where travellers may reasonably expect to be protected by this Directive. That is			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	the case, for instance, where different types of travel services are purchased for the purpose of the same trip or holiday from a single point of sale and those services have been selected before the traveller agrees to pay, that is to say within the same booking process, or where such services are offered, sold or charged at an inclusive or total price, as well as where such services are advertised or sold under the term 'package' or under a similar term indicating a close connection between the travel services concerned. Such similar terms could be, for instance, 'combined deal', 'all-inclusive' or 'all-in arrangement'.					
11	It should be clarified that travel services combined after the conclusion of a contract by which a trader entitles a traveller to choose among a selection of different types of travel services, such as in the case of a package travel gift box, constitute a package. Moreover, a combination of travel services should be considered to be a package where the traveller's name, payment details and e-mail address are transmitted between the traders and where another contract is concluded at the latest 24 hours after the booking of the first travel service is confirmed.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
12	At the same time, linked travel arrangements should be distinguished from travel services which travellers book independently, often at different times, even for the purpose of the same trip or holiday. Online linked travel arrangements should also be distinguished from linked websites which do not have the objective of			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	concluding a contract with the traveller and from links through which travellers are simply informed about further travel services in a general way, for instance where a hotel or an organiser of an event includes on its website a list of all operators offering transport services to its location independently of any booking or if 'cookies' or meta data are used to place advertisements on websites.					
13	Specific rules should be laid down for both high street and online traders which assist travellers, on the occasion of a single visit or contact with their point of sale, in concluding separate contracts with individual service providers and for online traders which, for instance, through linked online booking processes, facilitate in a targeted manner the procurement of at least one additional travel service from another trader, where a contract is concluded at the latest 24 hours after the confirmation of the booking of the first travel service. Such facilitation will often be based on a commercial link involving remuneration between the trader who facilitates the procurement of additional travel services and the other trader, regardless of the calculation method of such remuneration which might, for instance, be based on the number of clicks or on the turnover. Those rules would apply, for example, where, along with the confirmation of the booking of a first travel service such as a flight or a train journey, a traveller receives an invitation to book an additional travel service			HY		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	available at the chosen travel destination, for instance, hotel accommodation, with a link to the booking website of another service provider or intermediary. While those arrangements should not constitute packages within the meaning of this Directive, under which one organiser is liable for the proper performance of all travel services, such linked travel arrangements constitute an alternative business model that often competes closely with packages.					
14	In order to ensure fair competition and to protect travellers, the obligation to provide sufficient evidence of security for the refund of payments and the repatriation of travellers in the event of insolvency should also apply to linked travel arrangements.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
15	The purchase of a travel service on a stand-alone basis as a single travel service should constitute neither a package nor a linked travel arrangement.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
16	In order to increase clarity for travellers and enable them to make informed choices as to the different types of travel arrangements on offer, traders should be required to state clearly and prominently whether they are offering a package or a linked travel arrangement, and provide information on the corresponding level of protection, before the traveller agrees to pay. A trader's declaration as to the legal nature of the travel product being marketed should correspond to the true legal nature of the product concerned. The relevant enforcement authorities should intervene where traders do not provide accurate information to travellers.	Члан 67. став 1. тачка 16)	Туристичка агенција је дужна да: 16) на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин, обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу начина, времена пружања услуге, реализације, цене, посебних погодности, других трошкова и сл.;	ПУ		

17	<p>Only the combination of different types of travel services, such as accommodation, carriage of passengers by bus, rail, water or air, as well as rental of motor vehicles or certain motorcycles, should be considered for the purposes of identifying a package or a linked travel arrangement. Accommodation for residential purposes, including for long-term language courses, should not be considered as accommodation within the meaning of this Directive. Financial services such as travel insurances should not be considered as travel services. In addition, services which are intrinsically part of another travel service should not be considered as travel services in their own right. This includes, for instance, transport of luggage provided as part of carriage of passengers, minor transport services such as carriage of passengers as part of a guided tour or transfers between a hotel and an airport or a railway station, meals, drinks and cleaning provided as part of accommodation, or access to on-site facilities such as a swimming pool, sauna, spa or gym included for hotel guests. This also means that in cases where, unlike in the case of a cruise, overnight accommodation is provided as part of passenger transport by road, rail, water or air, accommodation should not be considered as a travel service in its own right if the main component is clearly transport.</p>			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
18	<p>Other tourist services which are not intrinsically part of carriage of passengers, accommodation or the rental of motor vehicles or certain motorcycles, may be, for instance, admission to concerts, sport events,</p>			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	<p>excursions or event parks, guided tours, ski passes and rental of sports equipment such as skiing equipment, or spa treatments. However, if such services are combined with only one other type of travel service, for instance accommodation, this should lead to the creation of a package or linked travel arrangement only if they account for a significant proportion of the value of the package or linked travel arrangement, or are advertised as or otherwise represent an essential feature of the trip or holiday. If other tourist services account for 25 % or more of the value of the combination, those services should be considered as representing a significant proportion of the value of the package or linked travel arrangement. It should be clarified that where other tourist services are added, for instance, to hotel accommodation, booked as a stand-alone service, after the traveller's arrival at the hotel, this should not constitute a package. This should not lead to circumvention of this Directive, with organisers or retailers offering the traveller the selection of additional tourist services in advance and then offering conclusion of the contract for those services only after the performance of the first travel service has started.</p>					
19	<p>Since there is less need to protect travellers in cases of short-term trips, and in order to avoid an unnecessary burden for traders, trips lasting less than 24 hours which do not include accommodation, as well as packages or linked travel arrangements offered or facilitated occasionally and on a not-for-profit basis and only to a limited group of travellers, should be excluded from the scope of this</p>			НУ		<p>Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача</p>

	Directive. The latter may for example include trips organised not more than a few times a year by charities, sports clubs or schools for their members, without being offered to the general public. Adequate information on that exclusion should be made publicly available in order to ensure that traders and travellers are properly informed that those packages or linked travel arrangements are not covered by this Directive.					
20	This Directive should be without prejudice to national contract law for those aspects that are not regulated by it.			HP		
21	Member States should remain competent, in accordance with Union law, to apply the provisions of this Directive to areas not falling within its scope. Member States may therefore maintain or introduce national legislation corresponding to the provisions of this Directive, or certain of its provisions, in relation to contracts that fall outside the scope of this Directive. For instance, Member States may maintain or introduce corresponding provisions for certain stand-alone contracts regarding single travel services (such as the rental of holiday homes) or for packages and linked travel arrangements that are offered or facilitated, on a not-for-profit basis to a limited group of travellers and only occasionally, or to packages and linked travel arrangements covering a period of less than 24 hours and which do not include accommodation.			HP		
22	The main characteristic of a package is that there is one trader responsible as an organiser for the proper performance of the package as a whole. Only in cases where another			HY		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

			<p>условима и програмом путовања.</p>			
		Члан 60.	<p>Гаранцију путовања у прописаном износу, организатор путовања мора да има за све време трајања лиценце.</p> <p>Гаранцијом путовања не могу се ограничити права лица из члана 59. овог закона на накнаду у складу са овим законом.</p> <p>Сва туристичка путовања продата у периоду трајања лиценце и издате гаранције путовања обезбеђују се из те гаранције, без обзира на период реализације туристичког путовања.</p>			
		Члан 61.	<p>Министар ближе прописује врсту, висину и услове гаранције путовања, начин активирања, као и друге услове које мора да испуни организатор путовања.</p> <p>Општим условима путовања уређују се права и обавезе организатора путовања и права и обавезе путника.</p>			
		Члан 71.	<p>Општи услови путовања садрже:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) право организатора путовања на накнаду стварних трошкова ако је путник одустао од уговора због околности које није могао избећи или отклонити и које би да су постојале у време закључења уговора представљале оправдан разлог да не закључи уговор; 2) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник обезбедио одговарајућу замену или је замену нашао сам организатор; 3) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник благовремено, пре рока предвиђеног општим условима путовања, отказао туристичко путовање; 			

		<p>4) одговорност организатора путовања када извршење услуга из програма путовања повери трећим лицима;</p> <p>5) права путника за случај отказа путовања;</p> <p>6) услове за измену уговора о путовању, пре отпочињања путовања;</p> <p>7) податке о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања;</p> <p>8) поступак, рокове и обавезе организатора путовања у вези са рекламацијом путника због отказа путовања, неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања.</p> <p>Изузетно од става 2. тачка 2) овог члана ако лице коме је поверена услуга превоза захтева накнаду за промену имена путника или поништавање карте и издавање нове, организатор путовања има право и на накнаду тих трошкова.</p> <p>Право на накнаду из става 3. овог члана организатор путовања остварује само у случају када се ти трошкови образложено документују.</p> <p>Подаци о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања из става 2. тачке 7) овог члана морају бити посебно уоквирени.</p> <p>У случају измене битних елемената уговора о путовању, које је путник прихватио, туристичка агенција је дужна да нова документа уговора о путовању уручи путнику на начин прописан чланом 76. став 1. овог закона, уз потврду пријема.</p> <p>Документа из става 6. овог члана, сматраће се новим уговором о путовању.</p>			
--	--	--	--	--	--

24	In relation to packages, retailers should be responsible together with the organiser for the provision of pre-contractual information. In order to facilitate communication, in particular in cross-border cases, travellers should be able to contact the organiser also via the retailer through which they purchased the package	Члан 68. став 1. тачка 13) и 14)	<p>Организатор путовања је дужан да:</p> <p>13) ангажује представника на туристичкој дестинацији за туристичку групу, ако на дестинацији нису ангажована лица из тачке 12) овог става;</p> <p>14) за оне путнике, који не чине туристичку групу, омогући контакт за хитне случајеве са одређеним локалним представником или агенцијом;</p>	ПУ		
25	The traveller should receive all necessary information before purchasing a package, whether it is sold through means of distance communication, over the counter or through other types of distribution. In providing that information, the trader should take into account the specific needs of travellers who are particularly vulnerable because of their age or physical infirmity, which the trader could reasonably foresee.	Члан 67. став 1. тачка 16)	<p>Туристичка агенција је дужна да:</p> <p>16) на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин, обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу начина, времена пружања услуге, реализације, цене, посебних погодности, других трошкова и сл.;</p>	ПУ		Закон о заштити пошрошача члан 94.
26	Key information, for example on the main characteristics of the travel services or the prices, provided in advertisements, on the organiser's website or in brochures as part of the pre-contractual information, should be binding, unless the organiser reserves the right to make changes to those elements and unless such changes are clearly, comprehensibly and prominently communicated to the traveller before the conclusion of the package travel contract. However, in the light of new communication technologies, which easily allow updates, there is no longer any need	Члан 72. став 8.	Туристичка агенција може путнику да стави на располагање брошуру, која мора да садржи истините податке.	ПУ		

	to lay down specific rules on brochures, while it is appropriate to ensure that, changes to pre-contractual information are communicated to the traveller. It should always be possible to make changes to pre-contractual information where expressly agreed by both parties to the package travel contract.					
27	The information requirements laid down in this Directive are exhaustive, but should be without prejudice to the information requirements laid down in other applicable Union legislation.			НП		
28	Organisers should provide general information on the visa requirements of the country of destination. The information on approximate periods for obtaining visas can be provided as a reference to official information of the country of destination.			НУ		Закон о заштити потрошача члан 93. став 1. тачка 9)
29	Taking into account the specificities of package travel contracts, the rights and obligations of the contracting parties should be laid down for the period before and after the start of the package, in particular if the package is not properly performed or if particular circumstances change.	Члан 68.	<p>Организатор путовања је дужан да:</p> <p>1) сваку промену података из члана 57. тачка 1), 5) и 6) овог закона пријави Регистру туризма у року од 7 дана;</p> <p>2) утврди опште услове путовања и да изради програм путовања, у писаној форми (штампаној, електронској или на трајном носачу записа) и да их се придржава;</p> <p>3) продаје програм путовања који је припремљен на основу закљученог уговора са трећим лицима, којима је поверено извршење услуга из тог програма путовања;</p> <p>4) за сваког путника, односно уговорено туристичко путовање обезбеди гаранцију путовања;</p> <p>5) у прописаном облику, садржини и начину води евиденцију издатих гаранција путовања;</p>	ПУ		Закон о заштити потрошача члан 98.

			<p>6) у случају отказа путовања од стране организатора путовања путнику изврши повраћај уплаћених средстава у року од 15 дана;</p> <p>7) путнику врати разлику између уговорене цене путовања и цене путовања снижене сразмерно неизвршењу или непотпуном извршењу услуга у року од 15 дана, у случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања, на прописан начин;</p> <p>8) путнику врати уплаћена средства у случају отказа путовања од стране путника, у висини одређеној општим условима путовања, у року од 15 дана од дана отказа путовања;</p> <p>9) обезбеди смештај путника за све време трајања путовања;</p> <p>10) обезбеди повратак путника на одредиште;</p> <p>11) се стара да путници не буду неоправдано задржани на путовању дуже него што је предвиђено програмом путовања;</p> <p>12) ангажује током целог туристичког путовања најмање једног туристичког пратиоца или туристичког водича за туристичку групу, а по превозном средству којим се обавља услуга превоза;</p> <p>13) ангажује представника на туристичкој дестинацији за туристичку групу, ако на дестинацији нису ангажована лица из тачке 12) овог става;</p> <p>14) за оне путнике, који не чине туристичку групу, омогући контакт за хитне случајеве са одређеним локалним представником или агенцијом;</p> <p>15) за пружање услуге туристичког водича,</p>			
--	--	--	---	--	--	--

		Члан 70.	<p>туристичког пратиоца или локалног туристичког водича, ангажује лице које испуњава услове из члана 89. став 1. и члана 95. став 1. овог закона;</p> <p>16) за представника на туристичкој дестинацији ангажује лице које испуњава услове из члана 102. овог закона.</p> <p>Организатор путовања је одговоран за реализацију туристичког путовања.</p> <p>Општи услови путовања се утврђују у складу са овим законом, а на питања која нису посебно уређена овим законом сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује заштита потрошача и закона којим се уређују облигациони односи.</p>			
30	Since packages are often purchased a long time before their performance, unforeseen events may occur. Therefore the traveller should, under certain conditions, be entitled to transfer a package travel contract to another traveller. In such situations, the organiser should be able to recover his expenses, for instance if a sub-contractor requires a fee for changing the name of the traveller or for cancelling a transport ticket and issuing a new one.	Члан 71. став 2. тачка 2) Члан 68. став 1. тачка 8)	<p>Општи услови путовања садрже:</p> <p>2) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник обезбедио одговарајућу замену или је замену нашао сам организатор;</p> <p>Организатор путовања је дужан да:</p> <p>8) путнику врати уплаћена средства у случају отказа путовања од стране путника, у висини одређеној општим условима путовања, у року од 15 дана од дана отказа путовања;</p>	ПУ		Закон о заштити потрошача члан 97.
31	Travellers should also be able to terminate the package travel contract at any time before the start of the package in return for payment of an appropriate and justifiable termination fee, taking into account expected cost savings and income from alternative deployment of the travel services. They should also have the right to terminate the package travel	Члан 71. став 2. тачка 1)	<p>Општи услови путовања садрже:</p> <p>1) право организатора путовања на накнаду стварних трошкова ако је путник одустао од уговора због околности које није могао избећи или отклонити и које би да су постојале у време закључења уговора представљале оправдан разлог да не закључи уговор;</p>	ПУ		

	contract without paying any termination fee where unavoidable and extraordinary circumstances will significantly affect the performance of the package. This may cover for example warfare, other serious security problems such as terrorism, significant risks to human health such as the outbreak of a serious disease at the travel destination, or natural disasters such as floods, earthquakes or weather conditions which make it impossible to travel safely to the destination as agreed in the package travel contract					
32	In specific situations, the organiser should also be entitled to terminate the package travel contract before the start of the package without paying compensation, for instance if the minimum number of participants is not reached and where that possibility has been reserved in the contract. In that event, the organiser should refund all payments made in respect of the package.	Члан 72. став 1. тачка 15)	Програм путовања туристичке агенције садржи информације о свим елементима туристичког путовања и то: 15) минимални број путника, ако је то услов за реализацију путовања и крајњи рок за обавештавање путника за случај отказивања.	ПУ		
33	In certain cases organisers should be allowed to make unilateral changes to the package travel contract. However, travellers should have the right to terminate the package travel contract if the changes alter significantly any of the main characteristics of the travel services. This may for instance be the case if the quality or the value of the travel services diminishes. Changes of departure or arrival times indicated in the package travel contract should be considered significant, for instance, where they would impose on the traveller considerable inconvenience or additional costs, for instance rearrangement of transport or	Члан 71. ст. 6. и 7. Члан 76. став 1.	У случају измене битних елемената уговора о путовању, које је путник прихватио, туристичка агенција је дужна да нова документа уговора о путовању уручи путнику на начин прописан чланом 76. став 1. овог закона, уз потврду пријема. Документа из става 6. овог члана, сматраће се новим уговором о путовању. Туристичка агенција је дужна да сва документа из уговора о путовању уручи путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа, уз потврду путника о пријему тих докумената (потписом или електронским путем). Изузетно може доћи до промене продајне цене	ДУ		Закон о заштити потрошача члан 98.

	<p>accommodation. Price increases should be possible only if there has been a change in the cost of fuel or other power sources for the carriage of passengers, in taxes or fees imposed by a third party not directly involved in the performance of the travel services included in the package travel contract or in the exchange rates relevant to the package and only if the contract expressly reserves the possibility of such a price increase and states that the traveller is entitled to a price reduction corresponding to a decrease in those costs. If the organiser proposes a price increase of more than 8 % of the total price, the traveller should be entitled to terminate the package travel contract without paying a termination fee.</p>	<p>Члан 64. став 3.</p>	<p>само у случају наступања нових околности, које у тренутку продаје, односно уговарања туристичког путовања туристичкој агенцији нису могле бити познате (повећање цене горива, увођења нових такси на дестинацији и сл.).</p>			
34	<p>It is appropriate to set out specific rules on remedies as regards the lack of conformity in the performance of the package travel contract. The traveller should be entitled to have problems resolved and, where a significant proportion of travel services included in the package travel contract cannot be provided, the traveller should be offered suitable alternative arrangements. If the organiser does not remedy the lack of conformity within a reasonable period set by the traveller, the traveller should be able to do so himself and request reimbursement of the necessary expenses. In certain cases there should not be a need to specify a time-limit, in particular if immediate remedy is required. This would apply, for instance, when, due to the delay of a bus provided by the organiser, the traveller has to take a taxi to catch his flight on time.</p>	<p>Члан 68. став 1. тачка 7)</p>	<p>Организатор путовања је дужан да: 7) путнику врати разлику између уговорене цене путовања и цене путовања снижене сразмерно неизвршењу или непотпуном извршењу услуга у року од 15 дана, у случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања, на прописан начин;</p>	<p>ДУ</p>		<p>Закон о заштити потрошача члан 100.</p>

	<p>Travellers should also be entitled to a price reduction, termination of the package travel contract and/or compensation for damages. Compensation should also cover non-material damage, such as compensation for loss of enjoyment of the trip or holiday because of substantial problems in the performance of the relevant travel services. The traveller should be required to inform the organiser without undue delay, taking into account the circumstances of the case, of any lack of conformity he perceives during the performance of a travel service included in the package travel contract. Failure to do so may be taken into account when determining the appropriate price reduction or compensation for damages where such notice would have avoided or reduced the damage.</p>					
35	<p>In order to ensure consistency, it is appropriate to align the provisions of this Directive with international conventions regulating travel services and with the Union passenger rights legislation. Where the organiser is liable for failure to perform or improper performance of the travel services included in the package travel contract, the organiser should be able to invoke the limitations of the liability of service providers set out in such international conventions as the Montreal Convention of 1999 for the Unification of certain Rules for International Carriage by Air (1), the Convention of 1980 concerning International Carriage by Rail (COTIF) (2) and the Athens Convention of 1974 on the Carriage of Passengers and their Luggage by Sea (3). Where it is impossible to</p>			HII		

	ensure the traveller's timely return to the place of departure because of unavoidable and extraordinary circumstances, the organiser should bear the cost of the travellers' necessary accommodation for a period not exceeding three nights per traveller, unless longer periods are provided for in existing or future Union passenger rights legislation.					
36	This Directive should not affect the rights of travellers to present claims both under this Directive and under other relevant Union legislation or international conventions, so that travellers continue to have the possibility to address claims to the organiser, the carrier or any other liable party, or, as the case may be, to more than one party. It should be clarified that, in order to avoid overcompensation, compensation or price reduction granted under this Directive and the compensation or price reduction granted under other relevant Union legislation or international conventions should be deducted from each other. The organiser's liability should be without prejudice to the right to seek redress from third parties, including service providers.	Члан 71. ст. 3-7.	<p>Изузетно од става 2. тачка 2) овог члана ако лице коме је поверена услуга превоза захтева накнаду за промену имена путника или поништавање карте и издавање нове, организатор путовања има право и на накнаду тих трошкова.</p> <p>Право на накнаду из става 3. овог члана организатор путовања остварује само у случају када се ти трошкови образложено документују.</p> <p>Подаци о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања из става 2. тачке 7) овог члана морају бити посебно уоквирени.</p> <p>У случају измене битних елемената уговора о путовању, које је путник прихватио, туристичка агенција је дужна да нова документа уговора о путовању уручи путнику на начин прописан чланом 76. став 1. овог закона, уз потврду пријема.</p> <p>Документа из става 6. овог члана, сматраће се новим уговором о путовању.</p>	ПУ		
37	If the traveller is in difficulty during the trip or holiday, the organiser should be obliged to give appropriate assistance without undue delay. Such assistance should consist mainly of providing, where appropriate, information on aspects such as health services, local authorities and consular assistance, as well as practical help, for instance with	Члан 68. став 1. тач. 12)-16)	<p>Организатор путовања је дужан да:</p> <p>12) ангажује током целог туристичког путовања најмање једног туристичког пратиоца или туристичког водича за туристичку групу, а по превозном средству којим се обавља услуга превоза;</p> <p>13) ангажује представника на туристичкој дестинацији за туристичку групу, ако на</p>	ПУ		

	regard to distance communications and alternative travel arrangements	Члан 76. став 2.	<p>дестинацији нису ангажована лица из тачке 12) овог става;</p> <p>14) за оне путнике, који не чине туристичку групу, омогући контакт за хитне случајеве са одређеним локалним представником или агенцијом;</p> <p>15) за пружање услуге туристичког водича, туристичког пратиоца или локалног туристичког водича, ангажује лице које испуњава услове из члана 89. став 1. и члана 95. став 1. овог закона;</p> <p>16) за представника на туристичкој дестинацији ангажује лице које испуњава услове из члана 102. овог закона.</p> <p>Пре отпочињања туристичког путовања туристичка агенција је у обавези да путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа да податке о лицу на дестинацији овлашћеном за пружање обавештења и упутстава и заштите права путника за све време трајања туристичког путовања (име и презиме, контакт телефон, е-маил адреса и др.), односно контакт податке о локалном представнику или агенцији из члана 68. тачка 13) овог закона.</p>			
38	In its Communication of 18 March 2013 entitled 'Passenger protection in the event of airline insolvency', the Commission set out measures to improve the protection of travellers in the event of an airline insolvency, including better enforcement of Regulation (EC) No 261/2004 of the European Parliament and of the Council (1) and of Regulation (EC) No 1008/2008, and engagement with industry stakeholders, failing which a legislative measure could be considered. That Communication concerns the purchase of an individual component, namely air			НП		

	travel services, and does not therefore address insolvency protection for packages and for linked travel arrangements.				
39	Member States should ensure that travellers purchasing a package are fully protected against the organiser's insolvency. Member States in which organisers are established should ensure that they provide security for the refund of all payments made by or on behalf of travellers and, insofar as a package includes the carriage of passengers, for the traveller's repatriation in the event of the organiser's insolvency. However, it should be possible to offer travellers the continuation of the package. While retaining discretion as to the way in which insolvency protection is to be arranged, Member States should ensure that the protection is effective. Effectiveness implies that the protection should become available as soon as, as a consequence of the organiser's liquidity problems, travel services are not being performed, will not be or will only partially be performed, or where service providers require travellers to pay for them. Member States should be able to require that organisers provide travellers with a certificate documenting a direct entitlement against the provider of the insolvency protection.	<p>Члан 58.</p> <p>Члан 59.</p> <p>Члан 60.</p> <p>Члан 61.</p>	<p>Гаранцијом путовања услед инсолвентности организатора путовања посебно се обезбеђују трошкови нужног смештаја, исхране и повратка путника са путовања у место поласка у земљи и иностранству, као и сва настала потраживања путника.</p> <p>Гаранцијом путовања ради накнаде штете обезбеђује се накнада штете која се проузрокује путнику неиспуњењем, делимичним испуњењем или неуредним испуњењем обавеза организатора путовања, које су одређене општим условима и програмом путовања.</p> <p>Корисник гаранције путовања је лице које у складу са овим законом има право на накнаду трошкова и то:</p> <p>1) лице које је измирило трошкове нужног смештаја, исхране и повратка путника са путовања у место поласка;</p> <p>2) путник у случају неиспуњења, делимичног испуњења или неуредног испуњења обавеза организатора путовања, које су одређене општим условима и програмом путовања.</p> <p>Гаранцију путовања у прописаном износу, организатор путовања мора да има за све време трајања лиценце.</p> <p>Гаранцијом путовања не могу се ограничити права лица из члана 59. овог закона на накнаду у складу са овим законом.</p> <p>Сва туристичка путовања продата у периоду трајања лиценце и издате гаранције путовања обезбеђују се из те гаранције, без обзира на период реализације туристичког путовања.</p> <p>Министар ближе прописује врсту, висину и</p>	ПУ	

			услове гаранције путовања, начин активирања, као и друге услове које мора да испуни организатор путовања. Општим условима путовања уређују се права и обавезе организатора путовања и права и обавезе путника.			
40	For the insolvency protection to be effective, it should cover the foreseeable amounts of payments affected by the organiser's insolvency and, where applicable, the foreseeable cost for repatriations. This means that the protection should be sufficient to cover all foreseeable payments made by or on behalf of travellers in respect of packages in peak season, taking into account the period between receiving such payments and the completion of the trip or holiday, as well as, where applicable, the foreseeable cost for repatriations. That will generally mean that the security has to cover a sufficiently high percentage of the organiser's turnover in respect of packages, and may depend on factors such as the type of packages sold, including the mode of transport, the travel destination, and any legal restrictions or the organiser's commitments regarding the amounts of pre-payments he may accept and their timing before the start of the package. Whereas the necessary cover may be calculated on the basis of the most recent business data, for instance the turnover achieved in the last business year, organisers should be obliged to adapt the insolvency protection in the event of increased risks, including a significant increase in the sale of packages. However, effective insolvency protection should not have to take into account highly remote	Члан 58.	Гаранцијом путовања услед инсолвентности организатора путовања посебно се обезбеђују трошкови нужног смештаја, исхране и повратка путника са путовања у место поласка у земљи и иностранству, као и сва настала потраживања путника. Гаранцијом путовања ради накнаде штете обезбеђује се накнада штете која се проузрокује путнику неиспуњењем, делимичним испуњењем или неуредним испуњењем обавеза организатора путовања, које су одређене општим условима и програмом путовања.	ПУ		
		Члан 59.	Корисник гаранције путовања је лице које у складу са овим законом има право на накнаду трошкова и то: 1) лице које је измирило трошкове нужног смештаја, исхране и повратка путника са путовања у место поласка; 2) путник у случају неиспуњења, делимичног испуњења или неуредног испуњења обавеза организатора путовања, које су одређене општим условима и програмом путовања.			
		Члан 60.	Гаранцију путовања у прописаном износу, организатор путовања мора да има за све време трајања лиценце. Гаранцијом путовања не могу се ограничити права лица из члана 59. овог закона на накнаду у складу са овим законом. Сва туристичка путовања продата у периоду трајања лиценце и издате гаранције путовања обезбеђују се из те гаранције, без обзира на			

	risks, for instance the simultaneous insolvency of several of the largest organisers, where to do so would disproportionately affect the cost of the protection, thus hampering its effectiveness. In such cases the guarantee for refunds may be limited.	Члан 61.	<p>период реализације туристичког путовања.</p> <p>Министар ближе прописује врсту, висину и услове гаранције путовања, начин активирања, као и друге услове које мора да испуни организатор путовања.</p> <p>Општим условима путовања уређују се права и обавезе организатора путовања и права и обавезе путника.</p>			
41	Given the differences in national law and practice regarding the parties to a package travel contract and the receipt of payments made by or on behalf of travellers, Member States should be allowed to require retailers to take out insolvency protection as well.			НП		
42	In line with Directive 2006/123/EC, it is appropriate to lay down rules so as to prevent insolvency protection obligations from acting as an obstacle to the free movement of services and the freedom of establishment. Therefore, Member States should be obliged to recognise insolvency protection under the law of the Member State of establishment. In order to facilitate the administrative cooperation and supervision of organisers and, where applicable, retailers which are operating in different Member States with regard to insolvency protection, Member States should be obliged to designate central contact points.			НП		
43	Traders facilitating linked travel arrangements should be obliged to inform travellers that they are not buying a package and that individual travel service providers are solely responsible for the proper performance of their contracts. Traders facilitating linked travel arrangements should, in addition, be			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	obliged to provide insolvency protection for the refund of payments they receive and, insofar as they are responsible for the carriage of passengers, for the travellers' repatriation, and should inform travellers accordingly. Traders responsible for the performance of the individual contracts forming part of a linked travel arrangement are subject to general Union consumer protection legislation and sector-specific Union legislation.					
44	When laying down rules on insolvency protection schemes in relation to packages and linked travel arrangements, Member States should not be prevented from taking into account the special situation of smaller companies while ensuring the same level of protection for travellers.			НП		
45	Travellers should be protected in relation to errors occurring in the booking process of packages and linked travel arrangements.	Члан 67. став 1. тачка 16)	Туристичка агенција је дужна да: 16) на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин, обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу начина, времена пружања услуге, реализације, цене, посебних погодности, других трошкова и сл.;	ПУ		
46	It should be confirmed that travellers may not waive rights stemming from this Directive and that organisers or traders facilitating linked travel arrangements may not escape from their obligations by claiming that they are simply acting as a travel service provider, an intermediary, or in any other capacity.			НП		
47	Member States should lay down rules on penalties for infringements of national provisions transposing this Directive and ensure that they are implemented. Those penalties should be effective, proportionate and dissuasive.			НП		
48	The adoption of this Directive makes			НП		

	<p>it necessary to adapt certain Union consumer protection legislative acts. In particular, it should be clarified that Regulation (EC) No 2006/2004 of the European Parliament and of the Council (1) applies to infringements of this Directive. Also, taking into account the fact that Directive 2011/83/EU of the European Parliament and the Council (2) in its current form does not apply to contracts covered by Directive 90/314/EEC, it is necessary to amend Directive 2011/83/EU to ensure that it continues to apply to individual travel services that form part of a linked travel arrangement, insofar as those individual services are not otherwise excluded from the scope of Directive 2011/83/EU, and that certain consumer rights laid down in that Directive also apply to packages..</p>				
49	<p>This Directive is without prejudice to rules on the protection of personal data laid down in Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council (3) and to the Union rules on private international law, including Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council</p>			<p>НП</p>	
50	<p>It should be clarified that the regulatory requirements of this Directive on insolvency protection and information in relation to linked travel arrangements should also apply to traders not established in a Member State which by any means direct their activities within the meaning of Regulation (EC) No 593/2008 and Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council to one or more Member States.</p>			<p>НП</p>	
51	<p>Since the objective of this Directive,</p>			<p>НП</p>	

	namely to contribute to the proper functioning of the internal market and to the achievement of a high and as uniform as possible level of consumer protection, cannot be sufficiently achieved by the Member States, but can rather, by reason of its scale, be better achieved at Union level, the Union may adopt measures, in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty on European Union. In accordance with the principle of proportionality, as set out in that Article, this Directive does not go beyond what is necessary in order to achieve that objective.					
52	This Directive respects the fundamental rights and observes the principles recognised by the Charter of Fundamental Rights of the European Union. This Directive, in particular, respects the freedom to conduct a business laid down in Article 16 of the Charter, while ensuring a high level of consumer protection within the Union, in accordance with Article 38 of the Charter.			III		
53	In accordance with the Joint Political Declaration of 28 September 2011 of Member States and the Commission on explanatory documents (1), Member States have undertaken to accompany, in justified cases, the notification of their transposition measures with one or more documents explaining the relationship between the components of a directive and the corresponding parts of national transposition instruments. With regard to this Directive, the legislator considers the transmission of such documents to be justified.			III		
54	Directive 90/314/EEC should			III		

	therefore be repealed,					
CHAPTER I Article 1	Subject matter The purpose of this Directive is to contribute to the proper functioning of the internal market and to the achievement of a high and as uniform as possible level of consumer protection by approximating certain aspects of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States in respect of contracts between travellers and traders relating to package travel and linked travel arrangements.			НП		
2.1.	This Directive applies to packages offered for sale or sold by traders to travellers and to linked travel arrangements facilitated by traders for travellers.			НП		
2.2.	This Directive does not apply to: (a) packages and linked travel arrangements covering a period of less than 24 hours unless overnight accommodation is included; (b) packages offered, and linked travel arrangements facilitated, occasionally and on a not-for-profit basis and only to a limited group of travellers; (c) packages and linked travel arrangements purchased on the basis of a general agreement for the arrangement of business travel between a trader and another natural or legal person who is acting for purposes relating to his trade, business, craft or profession.	Члан 3. тачка 8) Члан 84.	Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење: <i>излет</i> је комбинација две или више туристичких услуга (превоз и друге туристичке услуге), које је утврдила туристичка агенција самостално или по захтеву путника, у трајању краћем од 24 сата, која не укључује ноћење, а које туристичка агенција продаје по јединственој цени; Синдикалне организације, удружења пензионера, феријалне, студентске, извиђачке и планинарске организације и установе социјалне и дечје заштите, као и друга удружења и организације (у даљем тексту: организација), могу само за своје чланове, односно кориснике, у складу са својим статутом, организовати путовање за сопствене потребе или излет (у даљем тексту: путовање), без сврхе стицања добити. Организација је дужна да утврди годишњи план путовања (у даљем тексту: план путовања) и достави га туристичкој инспекцији, у року од седам дана, од дана усвајања. План путовања који није достављен туристичкој инспекцији сматраће се као да није ни донет. План путовања актом усваја надлежни орган	ПУ		

		<p>Члан 87.</p>	<p>уговора и података из уговора закључених са трећим лицима којима је поверено извршење услуга превоза, смештаја, услуга туристичких професија и других услуга из програма путовања. Организација је дужна да за свако путовање води и евиденцију која нарочито садржи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) податке о путнику (име, презиме, број чланске карте са датумом издавања и др.); 2) место, датум и време почетка и завршетка путовања, опис одређишта путовања и периоде боравка са датумима; 3) податке о врсти превоза и својствима превозног средства које се користи; 4) податке о смештајном објекту (врста и назив, локација и категорија према важећим прописима земље у којој се објекат налази и садржаје које објекат има); 5) податке о броју ноћења, врсти и броју услуга и укупном броју дана путовања; 6) продајну цену путовања са услугама, које су обухваћене том ценом; 7) цену оних факултативних услуга, које нису обухваћене продајном ценом; 8) начин и динамику плаћања путовања; 9) циљ и сврху путовања, усаглашени са актом о оснивању, односно статутом. <p>Евиденције из ст. 1. и 2. овог члана воде се по начелима уредности и тачности, на начин који не дозвољава брисање унетих података и којим се омогућава увид у податке по хронолошком реду.</p> <p>Уговори и документација из става 1. овог члана морају бити на српском језику.</p> <p>Изузетно од става 3. овог члана уговори и документација могу бити на страном језику, али је организација дужна да на захтев органа обезбеди њихов превод.</p> <p>Подаци садржани у уговору из става 1. овог члана морају бити истинити.</p> <p>Документација из ст. 1. и 2. овог члана може се</p>			
--	--	-----------------	---	--	--	--

		Члан 88.	чувати на трајном носачу записа. Путовање које није у плану путовања или подаци о путовању који нису евидентирани на начин из члана 87. ст. 1. и 2. овог закона, а имају елементе туристичког путовања у смислу овог закона сматраће се туристичким путовањем, за чије је организовање и реализовање потребна лиценца из члана 54. овог закона.			
2.3.	This Directive does not affect national general contract law such as the rules on the validity, formation or effect of a contract, insofar as general contract law aspects are not regulated in this Directive.			НП		
3.1.	For the purposes of this Directive, the following definitions apply: 'travel service' means: (a) carriage of passengers; (b) accommodation which is not intrinsically part of carriage of passengers and is not for residential purposes; (c) rental of cars, other motor vehicles within the meaning of Article 3(11) of Directive 2007/46/EC of the European Parliament and of the Council (1), or motorcycles requiring a Category A driving license in accordance with point (c) of Article 4(3) of Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council (2); (d) any other tourist service not intrinsically part of a travel service within the meaning of points (a), (b) or (c);	Члан 103.	Уslugом изнајмљивања моторног возила сматра се изнајмљивање моторног возила А и Б категорије без возача (rent-a-car). Посебна врста изнајмљивања моторног возила је изнајмљивање моторног возила Б категорије са услугама возача (limo service).	ДУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
3.2.	'package' means a combination of at least two different types of travel services for the purpose of the same trip or holiday, if: (a) those services are combined by one trader, including at the request of or in accordance with	Члан 3. тачка 42)	<i>туристичко путовање</i> јесте комбинација две или више туристичких услуга (превоз, смештај и друге туристичке услуге), које је утврдио или припремио организатор путовања самостално или по захтеву путника, у трајању дужем од 24 сата	ДУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

<p>the selection of the traveller, before a single contract on all services is concluded; or (b) irrespective of whether separate contracts are concluded with individual travel service providers, those services are: (i) purchased from a single point of sale and those services have been selected before the traveller agrees to pay, (ii) offered, sold or charged at an inclusive or total price, (iii) advertised or sold under the term 'package' or under a similar term, (iv) combined after the conclusion of a contract by which a trader entitles the traveller to choose among a selection of different types of travel services, or (v) purchased from separate traders through linked online booking processes where the traveller's name, payment details and e-mail address are transmitted from the trader with whom the first contract is concluded to another trader or traders and a contract with the latter trader or traders is concluded at the latest 24 hours after the confirmation of the booking of the first travel service. A combination of travel services where not more than one type of travel service as referred to in point (a), (b) or (c) of point 1 is combined with one or more tourist services as referred to in point (d) of point 1 is not a package if the latter services: (a) do not account for a significant proportion of the value of the combination and are not advertised as and do not otherwise represent an essential feature of the combination; or (b) are selected and purchased only after the performance of a travel service as referred to in point (a), (b) or (c) of point 1 has started;</p>	<p>Члан 65.</p>	<p>или у краћем трајању ако укључује једно ноћење, као и једно или више ноћења који укључује само услугу смештаја у одређеном термину или временском трајању које се продаје по јединственој цени;</p> <p>Туристичка агенција која продаје услугу путнику електронским путем послује у складу са овим законом и законом којим се уређује електронска трговина.</p> <p>Туристичка агенција из става 1. овог члана дужна је да испуни посебне услове, као и да електронску продају туристичког путовања, излета и других услуга у туризму врши на прописан начин.</p> <p>Туристичка агенција из става 2. овог члана мора да има регистрован национални интернет домен Републике Србије преко кога продаје услуге.</p> <p>Туристичка агенција из става 1. овог члана на својој интернет страници, односно веб презентацији мора видно да објави следеће податке:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) пословно име и матични број; 2) адресу, седиште, односно огранак или издвојено место; 3) контакт податке (телефон, имајл адреса и др.); 4) број лиценце; 5) гаранцију путовања, осигуравача, рок важења гаранције (скаденца); 6) опште услове путовања; 7) програм путовања који се продаје, са прописаним елементима; 8) име и презиме и контакт лица задуженог за пријем рекламације; 			
--	-----------------	---	--	--	--

			<p>9) број текућег рачуна туристичке агенције.</p> <p>Ако туристичка агенција посредством друштвених мрежа, других сајтова и сл., даје обавештење о туристичком путовању, излету и другим услугама које пружа, дужна је да испуни услове из става 4. овог члана.</p> <p>Министар прописује посебне услове које треба да испуни туристичка агенција која продаје услуге посредством интернета, као и начин електронске продаје туристичког путовања, излета и других услуга у туризму.</p>			
3.3.	‘package travel contract’ means a contract on the package as a whole or, if the package is provided under separate contracts, all contracts covering travel services included in the package;			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
3.4.	‘start of the package’ means the beginning of the performance of travel services included in the package;			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
3.5.	‘linked travel arrangement’ means at least two different types of travel services purchased for the purpose of the same trip or holiday, not constituting a package, resulting in the conclusion of separate contracts with the individual travel service providers, if a trader facilitates: (a) on the occasion of a single visit or contact with his point of sale, the separate selection and separate payment of each travel service by travellers; or (b) in a targeted manner, the procurement of at least one additional travel service from another trader where a contract with such other trader is concluded at the latest 24			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	hours after the confirmation of the booking of the first travel service. Where not more than one type of travel service as referred to in point (a), (b) or (c) of point 1 and one or more tourist services as referred to in point (d) of point 1 are purchased, they do not constitute a linked travel arrangement if the latter services do not account for a significant proportion of the combined value of the services and are not advertised as, and do not otherwise represent, an essential feature of the trip or holiday.					
3.6.	‘traveller’ means any person who is seeking to conclude a contract, or is entitled to travel on the basis of a contract concluded, within the scope of this Directive;	Члан 3. тачка 19)	<i>путник</i> је лице које купује или за чији рачун се купује, односно лице које користи туристичко путовање или излет, као и другу туристичку услугу;	ПУ		
3.7.	‘trader’ means any natural person or any legal person, irrespective of whether privately or publicly owned, who is acting, including through any other person acting in his name or on his behalf, for purposes relating to his trade, business, craft or profession in relation to contracts covered by this Directive, whether acting in the capacity of organiser, retailer, trader facilitating a linked travel arrangement or as a travel service provider;			НУ		Закон о заштити потрошача члан 5. тачка 2)
3.8.	‘organiser’ means a trader who combines and sells or offers for sale packages, either directly or through another trader or together with another trader, or the trader who transmits the traveller’s data to another trader in accordance with point (b)(v) of point 2;	Члан 49. став 1. тачка 1) Члан 52.	Према врсти послова које обављају туристичке агенције могу бити: 1) туристичка агенција организатор туристичког путовања (у даљем тексту: организатор путовања). Туристичка агенција обавља послове: 1) организовања, реализовања и продаје туристичких путовања у земљи и у иностранству; 2) организовања, реализовања и продаје путовања ученика и студената у иностранство ради учења	ПУ		

		<p>Члан 53. ст. 1. и 2.</p>	<p>страног језика или стручног усавршавања са могућношћу обављања привремених и повремених послова;</p> <p>3) продаје и посредовања у продаји туристичких путовања;</p> <p>4) прихвата, превоза и трансфера путника;</p> <p>5) организовања излета, туристичких разгледања, забавних програма и слично, као и посредовања у организовању скупова, сајмова, манифестација и спортских приредби;</p> <p>6) пружања, односно, посредовања у пружању услуга туристичких водича, туристичких пратилаца, локалних туристичких водича и туристичких аниматора;</p> <p>7) прибављања путних исправа, резервације и продаје путних карата у име и за рачун домаћих и страних превозника;</p> <p>8) резервације туристичких, угоститељских и других услуга у вези са путовањем и боравком путника;</p> <p>9) посредовања у продаји угоститељских или туристичких услуга;</p> <p>10) посредовања у изнајмљивању моторних возила;</p> <p>11) резервације и продаје карата за спортске, културне и друге приредбе и манифестације;</p> <p>12) заступања у осигурању путника и пртљага у складу са законом којим се уређује осигурање;</p> <p>13) продаје туристичких публикација и друго;</p> <p>14) замене стране валуте (мењачке послове);</p> <p>15) друге послове уобичајене у туристичком промету.</p> <p>Организатор путовања може да обавља послове из члана 52. став 1. овог закона, ако испуњава услове прописане овим законом.</p> <p>Организатор путовања може да обавља послове из члана 52. став 1. тач. 1) и 2) овог закона, ако има лиценцу за организовање туристичког путовања.</p>			
--	--	-----------------------------	---	--	--	--

3.9.	'retailer' means a trader other than the organiser who sells or offers for sale packages combined by an organiser;	<p>Члан 49. став 1. тачка 2)</p> <p>Члан 52. тач. 3) до 15)</p> <p>Члан 53. став 3.</p>	<p>Према врсти послова које обављају туристичке агенције могу бити:</p> <p>2) туристичка агенција посредник у продаји туристичког путовања (у даљем тексту: посредник).</p> <p>Туристичка агенција обавља послове:</p> <p>3) продаје и посредовања у продаји туристичких путовања;</p> <p>4) прихвата, превоза и трансфера путника;</p> <p>5) организовања излета, туристичких разгледања, забавних програма и слично, као и посредовања у организовању скупова, сајмова, манифестација и спортских приредби;</p> <p>6) пружања, односно, посредовања у пружању услуга туристичких водича, туристичких пратилаца, локалних туристичких водича и туристичких аниматора;</p> <p>7) прибављања путних исправа, резервације и продаје путних карата у име и за рачун домаћих и страних превозника;</p> <p>8) резервације туристичких, угоститељских и других услуга у вези са путовањем и боравком путника;</p> <p>9) посредовања у продаји угоститељских или туристичких услуга;</p> <p>10) посредовања у изнајмљивању моторних возила;</p> <p>11) резервације и продаје карата за спортске, културне и друге приредбе и манифестације;</p> <p>12) заступања у осигурању путника и пртљага у складу са законом којим се уређује осигурање;</p> <p>13) продаје туристичких публикација и друго;</p> <p>14) замене стране валуте (мењачке послове);</p> <p>15) друге послове уобичајене у туристичком промету.</p> <p>Посредник може да обавља послове из члана 52. став 1. тач. 3) до 15) овог закона, ако испуњава</p>	ПУ		
------	--	---	---	----	--	--

			услове прописане овим законом.			
3.10.	'establishment' means establishment as defined in point 5 of Article 4 of Directive 2006/123/EC;			НП		
3.11.	'durable medium' means any instrument which enables the traveller or the trader to store information addressed personally to him in a way accessible for future reference for a period of time adequate for the purposes of the information and which allows the unchanged reproduction of the information stored;	Члан 3. тачка 25)	<i>трајни носач записа</i> јесте средство које омогућава да давалац услуге или корисник услуге сачува електронске податке који су намењени кориснику услуге, да тим подацима може да се приступи и да се репродукују у неизмењеном облику, у периоду који одговара сврси чувања података.	ПУ		
3.12.	'unavoidable and extraordinary circumstances' means a situation beyond the control of the party who invokes such a situation and the consequences of which could not have been avoided even if all reasonable measures had been taken;			НУ		Законом о заштити потрошача члан 99. став 4. и 5.
3.13.	'lack of conformity' means a failure to perform or improper performance of the travel services included in a package;			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
3.14.	'minor' means a person below the age of 18 years;			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
3.15.	'point of sale' means any retail premises, whether movable or immovable, or a retail website or similar online sales facility, including where retail websites or online sales facilities are presented to travellers as a single facility, including a telephone			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	service;					
3.16.	'repatriation' means the traveller's return to the place of departure or to another place the contracting parties agree upon.	Члан 68. тачка 10)	Организатор путовања је дужан да: 10) обезбеди повратак пугника на одредиште;	ПУ		
Article 4.	Unless otherwise provided for in this Directive, Member States shall not maintain or introduce, in their national law, provisions diverging from those laid down in this Directive, including more or less stringent provisions which would ensure a different level of traveller protection.			НП		
CHAPTER II Article 5.1.	<p>INFORMATION OBLIGATIONS AND CONTENT OF THE PACKAGE TRAVEL CONTRACT</p> <p>1. Member States shall ensure that, before the traveller is bound by any package travel contract or any corresponding offer, the organiser and, where the package is sold through a retailer, also the retailer shall provide the traveller with the standard information by means of the relevant form as set out in Part A or Part B of Annex I, and, where applicable to the package, with the following information:</p> <p>(a) the main characteristics of the travel services: (i) the travel destination(s), itinerary and periods of stay, with dates and, where accommodation is included, the number of nights included; (ii) the means, characteristics and categories of transport, the points, dates and time of departure and return, the duration and places of intermediate stops and transport connections. Where the exact time is not yet determined, the organiser and, where applicable, the retailer shall inform the traveller of</p>			НУ		Члан 93. Закон о заштити потрошача

	<p>the approximate time of departure and return; (iii) the location, main features and, where applicable, tourist category of the accommodation under the rules of the country of destination; (iv) the meal plan; (v) visits, excursion(s) or other services included in the total price agreed for the package; (vi) where it is not apparent from the context, whether any of the travel services will be provided to the traveller as part of a group and, if so, where possible, the approximate size of the group; (vii) where the traveller's benefit from other tourist services depends on effective oral communication, the language in which those services will be carried out; and (viii) whether the trip or holiday is generally suitable for persons with reduced mobility and, upon the traveller's request, precise information on the suitability of the trip or holiday taking into account the traveller's needs;</p> <p>(b) the trading name and geographical address of the organiser and, where applicable, of the retailer, as well as their telephone number and, where applicable, e-mail address;</p> <p>(c) the total price of the package inclusive of taxes and, where applicable, of all additional fees, charges and other costs or, where those costs cannot reasonably be calculated in advance of the conclusion of the contract, an indication of the type of additional costs which the traveller may still have to bear;</p> <p>(d) the arrangements for payment, including any amount or percentage of the price which is to be paid as a down payment and the timetable for payment of the balance, or financial</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>guarantees to be paid or provided by the traveller;</p> <p>(e) the minimum number of persons required for the package to take place and the time-limit, referred to in point (a) of Article 12(3), before the start of the package for the possible termination of the contract if that number is not reached;</p> <p>(f) general information on passport and visa requirements, including approximate periods for obtaining visas and information on health formalities, of the country of destination;</p> <p>(g) information that the traveller may terminate the contract at any time before the start of the package in return for payment of an appropriate termination fee, or, where applicable, the standardised termination fees requested by the organiser, in accordance with Article 12(1);</p> <p>(h) information on optional or compulsory insurance to cover the cost of termination of the contract by the traveller or the cost of assistance, including repatriation, in the event of accident, illness or death. For package travel contracts concluded by telephone, the organiser and, where applicable, the retailer shall provide the traveller with the standard information set out in Part B of Annex I, and the information set out in points (a) to (h) of the first subparagraph.</p>					
5.2.	<p>2. With reference to packages as defined in point (b)(v) of point 2 of Article 3 the organiser and the trader to whom the data are transmitted shall ensure that each of them provides, before the traveller is bound by a contract or any corresponding offer, the information set out in points (a) to</p>			НУ		Члан 93. Закон о заштити потрошача

	(h) of the first subparagraph of paragraph 1 of this Article in so far as it is relevant for the respective travel services they offer. The organiser shall also provide, at the same time, the standard information by means of the form set out in Part C of Annex I.					
5.3.	3.The information referred to in paragraphs 1 and 2 shall be provided in a clear, comprehensible and prominent manner. Where such information is provided in writing, it shall be legible.			НУ		Члан 93. Закон о заштити потрошача
Article 6.1.	<p>Binding character of pre-contractual information and conclusion of the package travel contract</p> <p>1.Member States shall ensure that the information provided to the traveller pursuant to points (a), (c), (d), (e) and (g) of the first subparagraph of Article 5(1) shall form an integral part of the package travel contract and shall not be altered unless the contracting parties expressly agree otherwise. The organiser and, where applicable, the retailer shall communicate all changes to the pre-contractual information to the traveller in a clear, comprehensible and prominent manner before the conclusion of the package travel contract.</p>	Члан 67. став 1. тачка 16)	Туристичка агенција је дужна да: 16) на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин, обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу начина, времена пружања услуге, реализације, цене, посебних погодности, других трошкова и сл.;	ПУ		
6.2.	2.If the organiser and, where applicable, the retailer has not complied with the information requirements on additional fees, charges or other costs as referred to in point (c) of the first subparagraph of Article 5(1) before the conclusion of the package travel contract, the traveller shall not bear those fees, charges or other costs.	Члан 75.	Приликом продаје туристичког путовања туристичка агенција може понудити путнику осигурање од последица несрећног случаја и болести, оштећења и губитка пртљага, добровољно здравствено осигурање за време трајања туристичког путовања, осигурање од отказа путовања, као и друге видове осигурања путника. У случају из става 1. овог члана туристичка агенција је дужна да путнику да пуну	ПУ		

			<p>информацију о условима и цени осигурања.</p> <p>Туристичка агенција која закључи полису осигурања не може од путника да наплати износ премије осигурања увећан за износ провизије.</p> <p>Туристичка агенција је дужна да у случају из ст. 1, 2. и 3. овог члана поступи сагласно одредбама закона којим се уређује област осигурања.</p>			
Article 7.1.	<p>Content of the package travel contract and documents to be supplied before the start of the package</p> <p>1.Member States shall ensure that package travel contracts are in plain and intelligible language and, in so far as they are in writing, legible. At the conclusion of the package travel contract or without undue delay thereafter, the organiser or retailer shall provide the traveller with a copy or confirmation of the contract on a durable medium. The traveller shall be entitled to request a paper copy if the package travel contract has been concluded in the simultaneous physical presence of the parties. With respect to off-premises contracts as defined in point 8 of Article 2 of Directive 2011/83/EU, a copy or confirmation of the package travel contract shall be provided to the traveller on paper or, if the traveller agrees, on another durable medium.</p>	<p>Члан 70.</p> <p>Члан 74.</p> <p>Члан 76. став 1.</p>	<p>Општи услови путовања се утврђују у складу са овим законом, а на питања која нису посебно уређена овим законом сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује заштита потрошача и закона којим се уређују облигациони односи.</p> <p>Текст уговора о путовању, односно општи услови путовања, програм путовања и потврда о путовању, морају да буду штампани словним знацима и бројевима који су једнаке величине али не мањим од стандардне величине 12.</p> <p>Туристичка агенција је дужна да сва документа из уговора о путовању уручи путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа, уз потврду путника о пријему тих докумената (потписом или електронским путем).</p>	ПУ		
7.2.	<p>2.The package travel contract or confirmation of the contract shall set out the full content of the agreement which shall include all the information referred to in points (a) to (h) of the first subparagraph of Article 5(1) and the following information: (a) special requirements of the traveller which the organiser has accepted; (b) information that the organiser is: (i) responsible for the proper performance of all travel</p>	Члан 71.	<p>Општим условима путовања уређују се права и обавезе организатора путовања и права и обавезе путника.</p> <p>Општи услови путовања садрже:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) право организатора путовања на накнаду стварних трошкова ако је путник одустао од уговора због околности које није могао избећи или отклонити и које би да су постојале у време закључења 	ПУ		Закон о заштити потрошача члан 93. став 3.

<p>services included in the contract in accordance with Article 13; and (ii) obliged to provide assistance if the traveller is in difficulty in accordance with Article 16; (c) the name of the entity in charge of the insolvency protection and its contact details, including its geographical address, and, where applicable, the name of the competent authority designated by the Member State concerned for that purpose and its contact details; (d) the name, address, telephone number, e-mail address and, where applicable, the fax number of the organiser's local representative, of a contact point or of another service which enables the traveller to contact the organiser quickly and communicate with him efficiently, to request assistance when the traveller is in difficulty or to complain about any lack of conformity perceived during the performance of the package; (e) information that the traveller is required to communicate any lack of conformity which he perceives during the performance of the package in accordance with Article 13(2); (f) where minors, unaccompanied by a parent or another authorised person, travel on the basis of a package travel contract which includes accommodation, information enabling direct contact with the minor or the person responsible for the minor at the minor's place of stay; (g) information on available in-house complaint handling procedures and on alternative dispute resolution ('ADR') mechanisms pursuant to Directive 2013/11/EU of the European Parliament and of the Council (1), and, where applicable, on the ADR entity by which the trader is covered and on the online dispute resolution platform</p>		<p>уговора представљале оправдан разлог да не закључи уговор;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник обезбедио одговарајућу замену или је замену нашао сам организатор; 3) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник благовремено, пре рока предвиђеног општим условима путовања, отказао туристичко путовање; 4) одговорност организатора путовања када извршење услуга из програма путовања повери трећим лицима; 5) права путника за случај отказа путовања; 6) услове за измену уговора о путовању, пре отпочињања путовања; 7) податке о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања; 8) поступак, рокове и обавезе организатора путовања у вези са рекламацијом путника због отказа путовања, неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања. <p>Изузетно од става 2. тачка 2) овог члана ако лице коме је поверена услуга превоза захтева накнаду за промену имена путника или поништавање карте и издавање нове, организатор путовања има право и на накнаду тих трошкова.</p> <p>Право на накнаду из става 3. овог члана</p>			
---	--	--	--	--	--

	<p>pursuant to Regulation (EU) No 524/2013 of the European Parliament and of the Council (2); (h) information on the traveller's right to transfer the contract to another traveller in accordance with Article 9.</p>	<p>Члан 72.</p>	<p>организатор путовања остварује само у случају када се ти трошкови образложено документују. Подаци о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања из става 2. тачке 7) овог члана морају бити посебно уоквирени.</p> <p>У случају измене битних елемената уговора о путовању, које је путник прихватио, туристичка агенција је дужна да нова документа уговора о путовању уручи путнику на начин прописан чланом 76. став 1. овог закона, уз потврду пријема.</p> <p>Документа из става 6. овог члана, сматраће се новим уговором о путовању.</p> <p>Програм путовања туристичке агенције садржи информације о свим елементима туристичког путовања и то:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) редни број и назив програма путовања из прописане евиденције; 2) назив организатора путовања, пословно име и седиште; 3) број лиценце; 4) место, датум и време почетка и завршетка путовања, опис одређеног путовања и периоде боравка са датумима ако је боравак у деловима; 5) податке о врсти превоза и својствима превозног средства које се користи; 6) податке о смештајном објекту (врста, назив и категорија према важећим прописима земље у којој се објекат налази, садржаје које објекат има и др.); 			
--	--	-----------------	---	--	--	--

			<p>7) податке о смештајној јединици (соба, студио, апартман,) опремљеност, ниво комфора и услуга, као и остале карактеристике;</p> <p>8) податке о броју и врсти лежаја у смештајној јединици, као и друге карактеристике услова смештаја;</p> <p>9) податке о броју ноћења, врсти и броју услуга и укупном броју дана туристичког путовања;</p> <p>10) број, врсту и начин услуживања obroka;</p> <p>11) продајну цену туристичког путовања са услугама, које су обухваћене том ценом;</p> <p>12) цену оних факултативних услуга, које нису обухваћене продајном ценом;</p> <p>13) начин и динамику плаћања;</p> <p>14) посебне обавезе путника које су услов за реализацију путовања (здравствене, царинске и граничне формалности, административне и визне, као и документа и рокови неопходни за прибављање виза и сл.);</p> <p>15) минимални број путника, ако је то услов за реализацију путовања и крајњи рок за обавештавање путника за случај отказивања.</p> <p>Туристичка агенција је у обавези да након израде програма путовања из става 1. овог члана исти нумерише, овери и одложи по хронолошком реду у посебан регистар.</p> <p>Приликом израде документа, који под истим називом и за исту дестинацију садржи више различитих програма путовања у погледу врсте</p>			
--	--	--	---	--	--	--

		<p>Члан 73.</p>	<p>смештајног објекта, услова смештајне јединице, превозног средства, термина и др. нумерација се може вршити истим бројем.</p> <p>Посебан регистар из става 2. овог члана може се водити на начин прописан чланом 67. став 6. овог закона.</p> <p>Туристичка агенција након продатог туристичког путовања у програму путовања не може да врши измене елемената из става 1. овог члана.</p> <p>Назив туристичког путовања не може да садржи речи из програма путовања које се односе на факултативну услугу.</p> <p>Ако услуга из програма туристичког путовања (присуство уметничким, културним, спортским и другим манифестацијама) чини сврху путовања, туристичка агенција је у обавези да обезбеди извршење услуге.</p> <p>Туристичка агенција може путнику да стави на располагање брошуру, која мора да садржи истините податке.</p> <p>Туристичка агенција је у обавези да приликом продаје туристичког путовања поред општих услова путовања и програма путовања путнику уручи потврду о путовању.</p> <p>Потврда о путовању, поред података о организатору путовања (назив, пословно име, седиште, број лиценце и сл.), садржи податке о путнику (име, презиме, адреса, контакт телефон и сл.), дестинацији, називу смештајног објекта, датуму почетка и завршетка путовања, броју ноћења, врсти и броју услуга, укупном броју дана туристичког путовања, податке о врсти превоза, продајној цени, као и цени оних услуга које не чине обавезни елеменат програма путовања и др.</p> <p>Потврда о путовању садржи место, датум издавања, као и потписе уговорних страна.</p> <p>Потврда о путовању мора да садржи и податке о гаранцији путовања са подацима потребним за</p>			
--	--	-----------------	---	--	--	--

		Члан 76. став 2.	њено активирање. Пре отпочињања туристичког путовања туристичка агенција је у обавези да путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа да податке о лицу на дестинацији овлашћеном за пружање обавештења и упутстава и заштите права путника за све време трајања туристичког путовања (име и презиме, контакт телефон, е-маил адреса и др.), односно контакт податке о локалном представнику или агенцији из члана 68. тачка 13) овог закона.			
7.3.	3.With reference to packages as defined in point (b)(v) of point 2 of Article 3, the trader to whom the data are transmitted shall inform the organiser of the conclusion of the contract leading to the creation of a package. The trader shall provide the organiser with the information necessary to comply with his obligations as an organiser. As soon as the organiser is informed that a package has been created, the organiser shall provide to the traveller the information referred to in points (a) to (h) of paragraph 2 on a durable medium.	Члан 3 тачка 25)	<i>трајни носач записа</i> јесте средство које омогућава да давалац услуге или корисник услуге сачува електронске податке који су намењени кориснику услуге, да тим подацима може да се приступи и да се репродукују у неизмењеном облику, у периоду који одговара сврси чувања података.	ПУ		
7.4.	4.The information referred to in paragraphs 2 and 3 shall be provided in a clear, comprehensible and prominent manner.	Члан 67. став 1. тачка 16)	Туристичка агенција је дужна да: 16) на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин, обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу начина, времена пружања услуге, реализације, цене, посебних погодности, других трошкова и сл.;	ПУ		
7.5.	5.In good time before the start of the package, the organiser shall provide the traveller with the necessary receipts, vouchers and tickets, information on the scheduled times of	Члан 73.	Туристичка агенција је у обавези да приликом продаје туристичког путовања поред општих услова путовања и програма путовања путнику уручи потврду о путовању.	ПУ		

	departure and, where applicable, the deadline for check-in, as well as the scheduled times for intermediate stops, transport connections and arrival.		Потврда о путовању, поред података о организатору путовања (назив, пословно име, седиште, број лиценце и сл.), садржи податке о путнику (име, презиме, адреса, контакт телефон и сл.), дестинацији, називу смештајног објекта, датуму почетка и завршетка путовања, броју ноћења, врсти и броју услуга, укупном броју дана туристичког путовања, податке о врсти превоза, продајној цени, као и цени оних услуга које не чине обавезни елемент програма путовања и др. Потврда о путовању садржи место, датум издавања, као и потписе уговорних страна. Потврда о путовању мора да садржи и податке о гаранцији путовања са подацима потребним за њено активирање.			
Article 8.	Burden of proof As regards compliance with the information requirements laid down in this Chapter, the burden of proof shall be on the trader.			НУ		Закон о заштити потрошача члан 102.
CHAPTER III Article 9.1.	CHANGES TO THE PACKAGE TRAVEL CONTRACT BEFORE THE START OF THE PACKAGE Transfer of the package travel contract to another traveler 1.Member States shall ensure that a traveller may, after giving the organiser reasonable notice on a durable medium before the start of the package, transfer the package travel contract to a person who satisfies all the conditions applicable to that contract. Notice given at the latest seven days before the start of the package shall in any event be deemed to be reasonable.	Члан 71. став 2. тачка 2)	Општи услови путовања садрже: 2) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник обезбедио одговарајућу замену или је замену нашао сам организатор;	ПУ		
9.2.	2.The transferor of the package travel contract and the transferee shall be jointly and severally liable for the payment of the balance due and for any additional fees, charges or other costs arising from the transfer. The	Члан 3. тачка 1)	<i>административни трошкови</i> су учињени трошкови туристичке агенције у вези са изградом уговора о туристичком путовању и друге документације коју је туристичка агенција уручила путнику, а која се односи на продато	ПУ		

	organiser shall inform the transferor about the actual costs of the transfer. Those costs shall not be unreasonable and shall not exceed the actual cost incurred by the organiser due to the transfer of the package travel contract.		туристичко путовање;			
9.3.	3.The organiser shall provide the transferor with proof of the additional fees, charges or other costs arising from the transfer of the package travel contract.			НУ		Закон о заштити потрошача члан 97. став 2.
Article 10.1.	Alteration of the price 1.Member States shall ensure that after the conclusion of the package travel contract, prices may be increased only if the contract expressly reserves that possibility and states that the traveller is entitled to price reduction under paragraph 4. In that event the package travel contract shall state how price revisions are to be calculated. Price increases shall be possible exclusively as a direct consequence of changes in: (a) the price of the carriage of passengers resulting from the cost of fuel or other power sources; (b) the level of taxes or fees on the travel services included in the contract imposed by third parties not directly involved in the performance of the package, including tourist taxes, landing taxes or embarkation or disembarkation fees at ports and airports; or (c) the exchange rates relevant to the package.	Члан 64. став 3.	Изузетно може доћи до промене продајне цене само у случају наступања нових околности, које у тренутку продаје, односно уговарања туристичког путовања туристичкој агенцији нису могле бити познате (повећање цене горива, увођења нових такси на дестинацији и сл.).	ПУ		
10.2.	2.If the price increase referred to in paragraph 1 of this Article exceeds 8 % of the total price of the package, Article 11(2) to (5) shall apply.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
10.3.	3.Irrespective of its extent, a price increase shall be possible only if the			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	organiser notifies the traveller clearly and comprehensibly of it with a justification for that increase and a calculation, on a durable medium at the latest 20 days before the start of the package.					
10.4.	4.If the package travel contract stipulates the possibility of price increases, the traveller shall have the right to a price reduction corresponding to any decrease in the costs referred to in points (a), (b) and (c) of paragraph 1 that occurs after the conclusion of the contract before the start of the package.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
10.5.	5.In the event of a price decrease, the organiser shall have the right to deduct actual administrative expenses from the refund owed to the traveller. At the traveller's request, the organiser shall provide proof of those administrative expenses.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача Делимично регулисано чланом 104. Закона о заштити потрошача
Article 11.1.	Alteration of other package travel contract terms 1.Member States shall ensure that, before the start of the package, the organiser may not unilaterally change package travel contract terms other than the price in accordance with Article 10, unless: (a) the organiser has reserved that right in the contract; (b) the change is insignificant; and (c) the organiser informs the traveller of the change in a clear, comprehensible and prominent manner on a durable medium.			НУ		Закон о заштити потрошача члан 98.
11.2.	2.If, before the start of the package, the organiser is constrained to alter significantly any of the main characteristics of the travel services as referred to in point (a) of the first subparagraph of Article 5(1) or			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача Делимично регулисано чланом 103. став 1. и 2. и чланом 105. став 1. и

	cannot fulfil the special requirements as referred to in point (a) of Article 7(2), or proposes to increase the price of the package by more than 8 % in accordance with Article 10(2), the traveller may within a reasonable period specified by the organiser: (a) accept the proposed change; or (b) terminate the contract without paying a termination fee. If the traveller terminates the package travel contract, the traveller may accept a substitute package where this is offered by the organiser, if possible of an equivalent or a higher quality.					2. Закона о заштити потрошача
11.3.	3.The organiser shall without undue delay inform the traveller in a clear, comprehensible and prominent manner on a durable medium of: (a) the proposed changes referred to in paragraph 2 and, where appropriate in accordance with paragraph 4, their impact on the price of the package; (b) a reasonable period within which the traveller has to inform the organiser of his decision pursuant to paragraph 2; (c) the consequences of the traveller's failure to respond within the period referred to point (b), in accordance with applicable national law; and (d) where applicable, the offered substitute package and its price.			НУ		Закон о заштити потрошача члан 96. став 4.
11.4.	4.Where the changes to the package travel contract referred to in the first subparagraph of paragraph 2 or the substitute package referred to in the second subparagraph of paragraph 2 result in a package of lower quality or cost, the traveller shall be entitled to an appropriate price reduction.			НУ		Закон о заштити потрошача члан 104. став 2.
11.5.	5.If the package travel contract is	Члан 68. тач.6),7) и 8)	Организатор путовања је дужан да: б) у случају отказа путовања од стране	ПУ		

	<p>terminated pursuant to point (b) of the first subparagraph of paragraph 2 of this Article, and the traveller does not accept a substitute package, the organiser shall refund all payments made by or on behalf of the traveller without undue delay and in any event not later than 14 days after the contract is terminated. Article 14(2), (3), (4), (5) and (6) shall apply <i>mutatis mutandis</i>.</p>		<p>организатора путовања путнику изврши повраћај уплаћених средстава у року од 15 дана; 7) путнику врати разлику између уговорене цене путовања и цене путовања снижене сразмерно неизвршењу или непотпуном извршењу услуга у року од 15 дана, у случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања, на прописан начин; 8) путнику врати уплаћена средства у случају отказа путовања од стране путника, у висини одређеној општим условима путовања, у року од 15 дана од дана отказа путовања;</p>			
<p>Article 12.1.</p>	<p>Termination of the package travel contract and the right of withdrawal before the start of the package 1. Member States shall ensure that the traveller may terminate the package travel contract at any time before the start of the package. Where the traveller terminates the package travel contract under this paragraph, the traveller may be required to pay an appropriate and justifiable termination fee to the organiser. The package travel contract may specify reasonable standardised termination fees based on the time of the termination of the contract before the start of the package and the expected cost savings and income from alternative deployment of the travel services. In the absence of standardised termination fees, the amount of the termination fee shall correspond to the price of the package minus the cost savings and income from alternative deployment of the travel services. At the traveller's request the organiser shall provide a justification for the amount of the termination fees.</p>	<p>Члан 71.</p>	<p>Општим условима путовања уређују се права и обавезе организатора путовања и права и обавезе путника.</p> <p>Општи услови путовања садрже:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) право организатора путовања на накнаду стварних трошкова ако је путник одустао од уговора због околности које није могао избећи или отклонити и које би да су постојале у време закључења уговора представљале оправдан разлог да не закључи уговор; 2) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник обезбедио одговарајућу замену или је замену нашао сам организатор; 3) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник благовремено, пре рока предвиђеног општим условима путовања, отказао туристичко путовање; 4) одговорност организатора путовања када извршење услуга из програма путовања повери трећим лицима; 	<p>ПУ</p>		

			<p>5) права путника за случај отказа путовања;</p> <p>6) услове за измену уговора о путовању, пре отпочињања путовања;</p> <p>7) податке о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања;</p> <p>8) поступак, рокове и обавезе организатора путовања у вези са рекламацијом путника због отказа путовања, неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања.</p> <p>Изузетно од става 2. тачка 2) овог члана ако лице коме је поверена услуга превоза захтева накнаду за промену имена путника или поништавање карте и издавање нове, организатор путовања има право и на накнаду тих трошкова.</p> <p>Право на накнаду из става 3. овог члана организатор путовања остварује само у случају када се ти трошкови образложено документују.</p> <p>Подаци о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења, као и начину њиховог активирања из става 2. тачке 7) овог члана морају бити посебно уоквирени.</p> <p>У случају измене битних елемената уговора о путовању, које је путник прихватио, туристичка агенција је дужна да нова документа уговора о путовању уручи путнику на начин прописан чланом 76. став 1. овог закона, уз потврду пријема.</p> <p>Документа из става 6. овог члана, сматраће се новим уговором о путовању.</p>			
--	--	--	--	--	--	--

12.2.	2. Notwithstanding paragraph 1, the traveller shall have the right to terminate the package travel contract before the start of the package without paying any termination fee in the event of unavoidable and extraordinary circumstances occurring at the place of destination or its immediate vicinity and significantly affecting the performance of the package, or which significantly affect the carriage of passengers to the destination. In the event of termination of the package travel contract under this paragraph, the traveller shall be entitled to a full refund of any payments made for the package, but shall not be entitled to additional compensation.	Члан 71. став 2. тачка 1)	Општи услови путовања садрже: 2) право организатора путовања на накнаду стварних трошкова ако је путник одустао од уговора због околности које није могао избећи или отклонити и које би да су постојале у време закључења уговора представљале оправдан разлог да не закључи уговор;	ПУ		
12.3.	3. The organiser may terminate the package travel contract and provide the traveller with a full refund of any payments made for the package, but shall not be liable for additional compensation, if: (a) the number of persons enrolled for the package is smaller than the minimum number stated in the contract and the organiser notifies the traveller of the termination of the contract within the period fixed in the contract, but not later than: (i) 20 days before the start of the package in the case of trips lasting more than six days; (ii) seven days before the start of the package in the case of trips lasting between two and six days; (iii) 48 hours before the start of the package in the case of trips lasting less than two days; or (b) the organiser is prevented from performing the contract because of unavoidable and extraordinary circumstances and notifies the	Члан 72. став 1. тачка 15)	Програм путовања туристичке агенције садржи информације о свим елементима туристичког путовања и то: 15) минимални број путника, ако је то услов за реализацију путовања и крајњи рок за обавештавање путника за случај отказивања.	ПУ		

	traveller of the termination of the contract without undue delay before the start of the package.					
12.4.	4.The organiser shall provide any refunds required under paragraphs 2 and 3 or, with respect to paragraph 1, reimburse any payments made by or on behalf of the traveller for the package minus the appropriate termination fee. Such refunds or reimbursements shall be made to the traveller without undue delay and in any event not later than 14 days after the package travel contract is terminated.	Члан 68. став 1. тач. 6),7) и 8)	Организатор путовања је дужан да: 6) у случају отказа путовања од стране организатора путовања путнику изврши повраћај уплаћених средстава у року од 15 дана; 7) путнику врати разлику између уговорене цене путовања и цене путовања снижене сразмерно неизвршењу или непотпуном извршењу услуга у року од 15 дана, у случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања, на прописан начин; 8) путнику врати уплаћена средства у случају отказа путовања од стране путника, у висини одређеној општим условима путовања, у року од 15 дана од дана отказа путовања;	ПУ		
12.5.	5.With respect to off-premises contracts, Member States may provide in their national law that the traveller has the right to withdraw from the package travel contract within a period of 14 days without giving any reason.			НП		
CHAPTER IV PERFORMANCE OF THE PACKAGE Article 13.1.	Responsibility for the performance of the package 1.Member States shall ensure that the organiser is responsible for the performance of the travel services included in the package travel contract, irrespective of whether those services are to be performed by the organiser or by other travel service providers. Member States may maintain or introduce in their national law provisions under which the retailer is also responsible for the performance of the package. In that case the provisions of Article 7 and Chapter III, this Chapter and Chapter V which are applicable to the organiser shall also apply mutatis mutandis to the			НУ		Закон о заштити потрошача члан 102.

	retailer.					
13.2.	2.The traveller shall inform the organiser without undue delay, taking into account the circumstances of the case, of any lack of conformity which he perceives during the performance of a travel service included in the package travel contract.	Члан 78.	<p>У случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања путник може да изјави рекламацију у року од месец дана од дана настанка неправилности или осам дана од дана завршетка путовања.</p> <p>Организатор путовања је дужан да без одлагања отклони свако одступање од продатог туристичког путовања, односно да најкасније у року од осам дана од дана пријема рекламације писаним или електронским путем одговори путнику на изјављену рекламацију.</p> <p>Начин подношења рекламације, евиденција, поступање по поднетој рекламацији и др. туристичка агенција води у складу са прописима, којима се уређује област заштите потрошача.</p>	ПУ		
13.3.	3.If any of the travel services are not performed in accordance with the package travel contract, the organiser shall remedy the lack of conformity, unless that: (a) is impossible; or (b) entails disproportionate costs, taking into account the extent of the lack of conformity and the value of the travel services affected. If the organiser, in accordance with point (a) or point (b) of the first subparagraph of this paragraph, does not remedy the lack of conformity, Article 14 shall apply.			НУ		<p>Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача</p> <p>Делимично регулисано чланом 104. Закона о заштити потрошача</p>

13.4.	4. Without prejudice to the exceptions laid down in paragraph 3, if the organiser does not remedy the lack of conformity within a reasonable period set by the traveller, the traveller may do so himself and request reimbursement of the necessary expenses. It shall not be necessary for the traveller to specify a time-limit if the organiser refuses to remedy the lack of conformity or if immediate remedy is required.			НУ		Закон о заштити потрошача члан 103. став 3. и 4.
13.5.	5. Where a significant proportion of the travel services cannot be provided as agreed in the package travel contract, the organiser shall offer, at no extra cost to the traveller, suitable alternative arrangements of, where possible, equivalent or higher quality than those specified in the contract, for the continuation of the package, including where the traveller's return to the place of departure is not provided as agreed. Where the proposed alternative arrangements result in a package of lower quality than that specified in the package travel contract, the organiser shall grant the traveller an appropriate price reduction. The traveller may reject the proposed alternative arrangements only if they are not comparable to what was agreed in the package travel contract or the price reduction granted is inadequate.			НУ		Закон о заштити потрошача члан 105.
13.6	6. Where a lack of conformity substantially affects the performance of the package and the organiser has failed to remedy it within a			НУ		Закон о заштити потрошача члан 103. став 1. и 2.

	reasonable period set by the traveller, the traveller may terminate the package travel contract without paying a termination fee and, where appropriate, request, in accordance with Article 14, price reduction and/or compensation for damages. If it is impossible to make alternative arrangements or the traveller rejects the proposed alternative arrangements in accordance with the third subparagraph of paragraph 5 of this Article, the traveller is, where appropriate, entitled to price reduction and/or compensation for damages in accordance with Article 14 without terminating the package travel contract. If the package includes the carriage of passengers, the organiser shall, in the cases referred to in the first and second subparagraphs, also provide repatriation of the traveller with equivalent transport without undue delay and at no extra cost to the traveller.					
13.7.	7.As long as it is impossible to ensure the traveller's return as agreed in the package travel contract because of unavoidable and extraordinary circumstances, the organiser shall bear the cost of necessary accommodation, if possible of equivalent category, for a period not exceeding three nights per traveller. Where longer periods are provided for in Union passenger rights legislation applicable to the relevant means of transport for the traveller's return, those periods shall apply.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
13.8.	8.The limitation of costs referred to in paragraph 7 of this Article shall not apply to persons with reduced			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	<p>mobility, as defined in point (a) of Article 2 of Regulation (EC) No 1107/2006, and any person accompanying them, pregnant women and unaccompanied minors, as well as persons in need of specific medical assistance, provided that the organiser has been notified of their particular needs at least 48 hours before the start of the package. The organiser may not invoke unavoidable and extraordinary circumstances to limit the liability under paragraph 7 of this Article if the relevant transport provider may not rely on such circumstances under applicable Union legislation.</p>					
Article 14.1.	<p>Price reduction and compensation for damages 1.Member States shall ensure that the traveller is entitled to an appropriate price reduction for any period during which there was lack of conformity, unless the organiser proves that the lack of conformity is attributable to the traveller.</p>			НУ		Закон о заштити потрошача члан 104
14.2.	<p>2.The traveller shall be entitled to receive appropriate compensation from the organiser for any damage which the traveller sustains as a result of any lack of conformity. Compensation shall be made without undue delay.</p>	Члан 75.	<p>Приликом продаје туристичког путовања туристичка агенција може понудити путнику осигурање од последица несрећног случаја и болести, оштећења и губитка пртљага, добровољно здравствено осигурање за време трајања туристичког путовања, осигурање од отказа путовања, као и друге видове осигурања путника. У случају из става 1. овог члана туристичка агенција је дужна да путнику да пуну информацију о условима и цени осигурања. Туристичка агенција која закључи полису осигурања не може од путника да наплати износ премије осигурања увећан за износ провизије. Туристичка агенција је дужна да у случају из ст. 1, 2. и 3. овог члана поступи сагласно одредбама</p>	ПУ		

			закона којим се уређује област осигурања.			
14.3.	<p>3.The traveller shall not be entitled to compensation for damages if the organiser proves that the lack of conformity is: (a) attributable to the traveller; (b) attributable to a third party unconnected with the provision of the travel services included in the package travel contract and is unforeseeable or unavoidable; or (c) due to unavoidable and extraordinary circumstances.</p>	Члан 71. став 2. тач. 1), 3) и 4)	<p>Општи услови путовања садрже:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) право организатора путовања на накнаду стварних трошкова ако је путник одустао од уговора због околности које није могао избећи или отклонити и које би да су постојале у време закључења уговора представљале оправдан разлог да не закључи уговор; 3) право организатора путовања на накнаду административних трошкова када је путник благовремено, пре рока предвиђеног општим условима путовања, отказао туристичко путовање; 4) одговорност организатора путовања када извршење услуга из програма путовања повери трећим лицима; 	ПУ		
14.4.	<p>4.Insofar as international conventions binding the Union limit the extent of or the conditions under which compensation is to be paid by a provider carrying out a travel service which is part of a package, the same limitations shall apply to the organiser. Insofar as international conventions not binding the Union limit compensation to be paid by a service provider, Member States may limit compensation to be paid by the organiser accordingly. In other cases, the package travel contract may limit compensation to be paid by the organiser as long as that limitation does not apply to personal injury or damage caused intentionally or with negligence and does not amount to less than three times the total price of the package.</p>			НП		

14.5.	5.Any right to compensation or price reduction under this Directive shall not affect the rights of travellers under Regulation (EC) No 261/2004, Regulation (EC) No 1371/2007, Regulation (EC) No 392/2009 of the European Parliament and of the Council (1), Regulation (EU) No 1177/2010 and Regulation (EU) No 181/2011, and under international conventions. Travellers shall be entitled to present claims under this Directive and under those Regulations and international conventions. Compensation or price reduction granted under this Directive and the compensation or price reduction granted under those Regulations and international conventions shall be deducted from each other in order to avoid overcompensation.			НП		
14.6.	6.The limitation period for introducing claims under this Article shall not be less than two years.			НУ		Биће регулисано Законом о заштити потрошача
Article 15.	<p>Possibility to contact the organiser via the retailer Without prejudice to the second subparagraph of Article 13(1), Member States shall ensure that the traveller may address messages, requests or complaints in relation to the performance of the package directly to the retailer through which it was purchased. The retailer shall forward those messages, requests or complaints to the organiser without undue delay.</p> <p>For the purpose of compliance with time-limits or limitation periods, receipt of the messages, requests or complaints referred to in the first subparagraph by the retailer shall be</p>	<p>Члан 65. став 4. тачка 7)</p> <p>Члан 67) тачка 19)</p> <p>Члан 71. став 2. тачка 8)</p>	<p>Туристичка агенција из става 1. овог члана на својој интернет страници, односно веб презентацији мора видно да објави следеће податке:</p> <p>7) програм путовања који се продаје, са прописаним елементима;</p> <p>Туристичка агенција је дужна да:</p> <p>19) кориснику услуге омогући подношење рекламације;</p> <p>Општи услови путовања садрже:</p> <p>8) поступак, рокове и обавезе организатора путовања у вези са рекламацијом путника због отказа путовања, неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом</p>	ПУ		

	considered as receipt by the organiser.	Члан 78.	<p>путовања.</p> <p>У случају неизвршења или непотпуног извршења услуга обухваћених програмом путовања путник може да изјави рекламацију у року од месец дана од дана настанка неправилности или осам дана од дана завршетка путовања.</p> <p>Организатор путовања је дужан да без одлагања отклони свако одступање од продатог туристичког путовања, односно да најкасније у року од осам дана од дана пријема рекламације писаним или електронским путем одговори путнику на изјављену рекламацију.</p> <p>Начин подношења рекламације, евиденција, поступање по поднетој рекламацији и др. туристичка агенција води у складу са прописима, којима се уређује област заштите потрошача.</p>			
Article 16.	<p>Obligation to provide assistance Member States shall ensure that the organiser gives appropriate assistance without undue delay to the traveller in difficulty, including in the circumstances referred to in Article 13(7), in particular by: (a) providing appropriate information on health services, local authorities and consular assistance; and (b) assisting the traveller to make distance communications and helping the traveller to find alternative travel arrangements. The organiser shall be able to charge a reasonable fee for such assistance if the difficulty is caused intentionally by the traveller or through the traveller's negligence. That fee shall not in any event exceed the actual costs incurred by the organiser.</p>	<p>Члан 68. став 1. тач. 12)-16)</p> <p>Члан 76. став 2.</p>	<p>Организатор путовања је дужан да:</p> <p>12) ангажује током целог туристичког путовања најмање једног туристичког пратиоца или туристичког водича за туристичку групу, а по превозном средству којим се обавља услуга превоза;</p> <p>13) ангажује представника на туристичкој дестинацији за туристичку групу, ако на дестинацији нису ангажована лица из тачке 12) овог става;</p> <p>14) за оне путнике, који не чине туристичку групу, омогући контакт за хитне случајеве са одређеним локалним представником или агенцијом;</p> <p>15) за пружање услуге туристичког водича, туристичког пратиоца или локалног туристичког водича, ангажује лице које испуњава услове из члана 89. став 1. и члана 95. став 1. овог закона;</p> <p>16) за представника на туристичкој дестинацији ангажује лице које испуњава услове из члана 102. овог закона.</p>	ПУ		

			Пре отпочињања туристичког путовања туристичка агенција је у обавези да путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу записа да податке о лицу на дестинацији овлашћеном за пружање обавештења и упутстава и заштите права путника за све време трајања туристичког путовања (име и презиме, контакт телефон, е-маил адреса и др.), односно контакт податке о локалном представнику или агенцији из члана 68. тачка 13) овог закона.			
CHAPTER V INSOLVENCY PROTECTION	Effectiveness and scope of insolvency protection 1.Member States shall ensure that organisers established in their territory provide security for the refund of all payments made by or on behalf of travellers insofar as the relevant services are not performed as a consequence of the organiser's insolvency. If the carriage of passengers is included in the package travel contract, organisers shall also provide security for the travellers' repatriation. Continuation of the package may be offered. Organisers not established in a Member State which sell or offer for sale packages in a Member State, or which by any means direct such activities to a Member State, shall be obliged to provide the security in accordance with the law of that Member State.			НП		
Article 17.1.						
17.2.	2.The security referred to in paragraph 1 shall be effective and shall cover reasonably foreseeable costs. It shall cover the amounts of payments made by or on behalf of travellers in respect of packages, taking into account the length of the period between down payments and final payments and the completion of			НП		

	the packages, as well as the estimated cost for repatriations in the event of the organiser's insolvency.					
17.3.	3.An organiser's insolvency protection shall benefit travellers regardless of their place of residence, the place of departure or where the package is sold and irrespective of the Member State where the entity in charge of the insolvency protection is located.			НП		
17.4.	4.When the performance of the package is affected by the organiser's insolvency, the security shall be available free of charge to ensure repatriations and, if necessary, the financing of accommodation prior to the repatriation.			НП		
17.5.	5.For travel services that have not been performed, refunds shall be provided without undue delay after the traveller's request.			НП		
Article 18.1.	Mutual recognition of insolvency protection and administrative cooperation 1.Member States shall recognise as meeting the requirements of their national measures transposing Article 17 any insolvency protection an organiser provides under such measures of the Member State of his establishment.			НП		
18.2.	2.Member States shall designate central contact points to facilitate the administrative cooperation and supervision of organisers operating in different Member States. They shall notify the contact details of those contact points to all other Member States and the Commission.			НП		

18.3.	3.The central contact points shall make available to each other all necessary information on their national insolvency protection requirements and the identity of the entity or entities in charge of the insolvency protection for specific organisers established in their territory. Those contact points shall grant each other access to any available inventory listing organisers which are in compliance with their insolvency protection obligations. Any such inventory shall be publicly accessible, including online.			НП		
18.4.	4.If a Member State has doubts about an organiser's insolvency protection, it shall seek clarification from the organiser's Member State of establishment. Member States shall respond to requests from other Member States as quickly as possible taking into account the urgency and complexity of the matter. In any event a first response shall be issued at the latest within 15 working days from receiving the request.			НП		
CHAPTER VI LINKED TRAVEL ARRANGEMENTS Article 19.1.	Insolvency protection and information requirements for linked travel arrangements 1.Member States shall ensure that traders facilitating linked travel arrangements shall provide security for the refund of all payments they receive from travellers insofar as a travel service which is part of a linked travel arrangement is not performed as a consequence of their insolvency. If such traders are the party responsible for the carriage of passengers, the security shall also cover the traveller's repatriation. The second subparagraph of Article 17(1),			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача

	Article 17(2) to (5) and Article 18 shall apply mutatis mutandis.					
19.2.	2.Before the traveller is bound by any contract leading to the creation of a linked travel arrangement or any corresponding offer, the trader facilitating linked travel arrangements, including where the trader is not established in a Member State but, by any means, directs such activities to a Member State, shall state in a clear, comprehensible and prominent manner that the traveller: (a) will not benefit from any of the rights applying exclusively to packages under this Directive and that each service provider will be solely responsible for the proper contractual performance of his service; and (b) will benefit from insolvency protection in accordance with paragraph 1. In order to comply with this paragraph, the trader facilitating a linked travel arrangement shall provide the traveller with that information by means of the relevant standard form set out in Annex II, or, where the particular type of linked travel arrangement is not covered by any of the forms set out in that Annex, provide the information contained therein.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
19.3.	3.Where the trader facilitating linked travel arrangements has not complied with the requirements set out in paragraphs 1 and 2 of this Article, the rights and obligations laid down in Articles 9 and 12 and Chapter IV shall apply in relation to the travel services included in the linked travel arrangement.			НУ		Биће регулисано новим Законом о заштити потрошача
19.4.	4.Where a linked travel arrangement			НУ		Биће регулисано новим

	is the result of the conclusion of a contract between a traveller and a trader who does not facilitate the linked travel arrangement, that trader shall inform the trader facilitating the linked travel arrangement of the conclusion of the relevant contract.					Законом о заштити потрошача
CHAPTER VII GENERAL PROVISIONS Article 20.	Specific obligations of the retailer where the organiser is established outside the European Economic Area Without prejudice to the second subparagraph of Article 13(1), where the organiser is established outside the European Economic Area, the retailer established in a Member State shall be subject to the obligations laid down for organisers in Chapters IV and V, unless the retailer provides evidence that the organiser complies with those Chapters.			НП		
Article 21.	Liability for booking errors Member States shall ensure that a trader is liable for any errors due to technical defects in the booking system which are attributable to him and, where the trader has agreed to arrange the booking of a package or of travel services which are part of linked travel arrangements, for the errors made during the booking process. A trader shall not be liable for booking errors which are attributable to the traveller or which are caused by unavoidable and extraordinary circumstances.	Члан 67. став 1 тачка 16)	Туристичка агенција је дужна да: 16) на истинит, јасан, разумљив и необмањујући начин, обавештава корисника услуге о услузи коју нуди, у погледу начина, времена пружања услуге, реализације, цене, посебних погодности, других трошкова и сл.	ДУ		
Article 22.	Right of redress In cases where an organiser or, in accordance with the second subparagraph of Article 13(1) or Article 20, a retailer pays compensation, grants price reduction or meets the other obligations incumbent on him under this Directive, Member States shall ensure	Члан 71. став 2. тачка 4)	Општи услови путовања садрже: 4) одговорност организатора путовања када извршење услуга из програма путовања повери трећим лицима.	ПУ		

	that the organiser or retailer has the right to seek redress from any third parties which contributed to the event triggering compensation, price reduction or other obligations.	Члан 71. став 3. Члан 71. став 4.	Изузетно од става 2. тачка 2) овог члана ако лице коме је поверена услуга превоза захтева накнаду за промену имена путника или поништавање карте и издавање нове, организатор путовања има право и на накнаду тих трошкова. Право на накнаду из става 3. овог члана организатор путовања остварује само у случају када се ти трошкови образложено документују.			
Article 23.1.	Imperative nature of the Directive 1.A declaration by an organiser of a package or a trader facilitating a linked travel arrangement that he is acting exclusively as a travel service provider, as an intermediary or in any other capacity, or that a package or a linked travel arrangement does not constitute a package or a linked travel arrangement, shall not absolve that organiser or trader from the obligations imposed on them under this Directive.			НП		
23.2.	2.Travellers may not waive the rights conferred on them by the national measures transposing this Directive.			НП		
23.3.	3.Any contractual arrangement or any statement by the traveller which directly or indirectly waives or restricts the rights conferred on travellers pursuant to this Directive or aims to circumvent the application of this Directive shall not be binding on the traveller.			НП		
Article 24.	Enforcement Member States shall ensure that adequate and effective means exist to ensure compliance with this			НП		

	Directive.					
Article 25.	<p>Penalties Member States shall lay down the rules on penalties applicable to infringements of national provisions adopted pursuant to this Directive and shall take all measures necessary to ensure that they are implemented. The penalties provided for shall be effective, proportionate and dissuasive.</p>			НП		
Article 26.	<p>Reporting by the Commission and review By 1 January 2019, the Commission shall submit a report to the European Parliament and to the Council on the provisions of this Directive applying to online bookings made at different points of sale and the qualification of such bookings as packages, linked travel arrangements or stand-alone travel services, and in particular on the definition of package set out in point (b)(v) of point 2 of Article 3 and whether an adjustment or broadening of that definition is appropriate. By 1 January 2021, the Commission shall submit a general report on the application of this Directive to the European Parliament and to the Council. The reports referred to in the first and the second paragraphs shall be accompanied, where necessary, by legislative proposals.</p>			НП		
Article 27.	<p>Amendment of Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU 1.Point 5 of the Annex to Regulation (EC) No 2006/2004 is replaced by the following: ‘5. Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council (*) (*)Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the</p>			НП		

	<p>Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC (OJ L 326, 11.12.2015, p. 1).² Point (g) of Article 3(3) of Directive 2011/83/EU is replaced by the following: '(g) on packages as defined in point 2 of Article 3 of Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council (**). Article 6(7), Article 8(2) and (6) and Articles 19, 21 and 22 of this Directive shall apply mutatis mutandis to packages as defined in point 2 of Article 3 of Directive (EU) 2015/2302 in relation to travellers as defined in point 6 of Article 3 of that Directive. (**)Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC (OJ L 326, 11.12.2015, p. 1).²</p>					
CHAPTER VIII FINAL PROVISIONS Article 28.1.	<p>Transposition 1.Member States shall adopt and publish, by 1 January 2018, the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive. They shall forthwith communicate to the Commission the text of those measures.</p>			HII		
28.2.	<p>2.They shall apply those measures from 1 July 2018.</p>			HII		

28.3.	3.When Member States adopt those measures, they shall contain a reference to this Directive or be accompanied by such a reference on the occasion of their official publication. Member States shall determine how such reference is to be made.			HP		
28.4.	4.Member States shall communicate to the Commission the text of the main provisions of national law which they adopt in the field covered by this Directive			HP		
Article 29.	Repeal Directive 90/314/EEC is repealed with effect from 1 July 2018. References to the repealed Directive shall be construed as references to this Directive and shall be read in accordance with the correlation table set out in Annex III.			HP		
Article 30.	Entry into force This Directive shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the Official Journal of the European Union.			HP		
ANNEX I Part A	Standard information form for package travel contracts where the use of hyperlinks is possible The combination of travel services offered to you is a package within the meaning of Directive (EU) 2015/2302. Therefore, you will benefit from all EU rights applying to packages. Company XY/companies XY will be fully responsible for the proper performance of the package as a whole. Additionally, as required by law, company XY/companies XY has/have protection in place to refund your payments and, where transport is included in the package, to ensure			HY		Биће регулисано подзаконским актом новог Закона о заштити потрошача

<p>your repatriation in the event that it becomes/they become insolvent. More information on key rights under Directive (EU) 2015/2302 (to be provided in the form of a hyperlink). Following the hyperlink the traveller will receive the following information: Key rights under Directive (EU) 2015/2302</p> <ul style="list-style-type: none"> — Travellers will receive all essential information about the package before concluding the package travel contract. — There is always at least one trader who is liable for the proper performance of all the travel services included in the contract. — Travellers are given an emergency telephone number or details of a contact point where they can get in touch with the organiser or the travel agent. — Travellers may transfer the package to another person, on reasonable notice and possibly subject to additional costs. — The price of the package may only be increased if specific costs rise (for instance, fuel prices) and if expressly provided for in the contract, and in any event not later than 20 days before the start of the package. If the price increase exceeds 8 % of the price of the package, the traveller may terminate the contract. If the organiser reserves the right to a price increase, the traveller has a right to a price reduction if there is a decrease in the relevant costs. — Travellers may terminate the contract without paying any termination fee and get a full refund of any payments if any of the essential elements of the package, other than the price, are changed significantly. If before the start of the 					
--	--	--	--	--	--

	<p>package the trader responsible for the package cancels the package, travellers are entitled to a refund and compensation where appropriate.</p> <p>— Travellers may terminate the contract without paying any termination fee before the start of the package in the event of exceptional circumstances, for instance if there are serious security problems at the destination which are likely to affect the package.</p> <p>— Additionally, travellers may at any time before the start of the package terminate the contract in return for an appropriate and justifiable termination fee.</p> <p>— If, after the start of the package, significant elements of the package cannot be provided as agreed, suitable alternative arrangements will have to be offered to the traveller at no extra cost. Travellers may terminate the contract without paying any termination fee, where services are not performed in accordance with the contract and this substantially affects the performance of the package and the organiser fails to remedy the problem.</p> <p>Travellers are also entitled to a price reduction and/or compensation for damages where the travel services are not performed or are improperly performed. — The organiser has to provide assistance if the traveller is in difficulty. — If the organiser or, in some Member States, the retailer becomes insolvent, payments will be refunded. If the organiser or, where applicable, the retailer becomes insolvent after the start of the package and if transport is included in the package, repatriation of the travellers is secured. XY has taken out</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if services are denied because of XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into national law (hyperlink)</p>					
Part B	<p>Standard information form for package travel contracts in situations other than those covered by Part A</p> <p>The combination of travel services offered to you is a package within the meaning of Directive (EU) 2015/2302. Therefore, you will benefit from all EU rights applying to packages. Company XY/companies XY will be fully responsible for the proper performance of the package as a whole. Additionally, as required by law, company XY/companies XY has/have protection in place to refund your payments and, where transport is included in the package, to ensure your repatriation in the event that it becomes/they become insolvent. Key rights under Directive (EU) 2015/2302</p> <ul style="list-style-type: none"> — Travellers will receive all essential information about the package before concluding the package travel contract. — There is always at least one trader who is liable for the proper performance of all the travel services included in the contract. — Travellers are given an emergency telephone number or details of a 			HY		<p>Биће регулисано подзаконским актом новог Закона о заштити потрошача</p>

<p>contact point where they can get in touch with the organiser or the travel agent.</p> <p>— Travellers may transfer the package to another person, on reasonable notice and possibly subject to additional costs.</p> <p>— The price of the package may only be increased if specific costs rise (for instance fuel prices), and if expressly provided for in the contract, and in any event not later than 20 days before the start of the package. If the price increase exceeds 8 % of the price of the package, the traveller may terminate the contract. If the organiser reserves the right to a price increase, the traveller has a right to a price reduction if there is a decrease in the relevant costs.</p> <p>— Travellers may terminate the contract without paying any termination fee and get a full refund of any payments if any of the essential elements of the package, other than the price, are changed significantly. If before the start of the package the trader responsible for the package cancels the package, travellers are entitled to a refund and compensation where appropriate.</p> <p>— Travellers may terminate the contract without paying any termination fee before the start of the package in the event of exceptional circumstances, for instance if there are serious security problems at the destination which are likely to affect the package. — Additionally, travellers may at any time before the start of the package terminate the contract in return for an appropriate and justifiable termination fee.</p> <p>— If, after the start of the package, significant elements of the package</p>					
---	--	--	--	--	--

	<p>cannot be provided as agreed, suitable alternative arrangements will have to be offered to the traveller at no extra cost. Travellers may terminate the contract without paying any termination fee, where services are not performed in accordance with the contract and this substantially affects the performance of the package and the organiser fails to remedy the problem.</p> <p>— Travellers are also entitled to a price reduction and/or compensation for damages where the travel services are not performed or are improperly performed.</p> <p>— The organiser has to provide assistance if the traveller is in difficulty.</p> <p>— If the organiser or, in some Member States, the retailer becomes insolvent, payments will be refunded. If the organiser or, where applicable, the retailer becomes insolvent after the start of the package and if transport is included in the package, repatriation of the travellers is secured. XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if services are denied because of XY's insolvency. (Website where Directive (EU) 2015/2302 as transposed into national law can be found.)</p>					
Part C	<p>Standard information form where the organiser transmits data to another trader in accordance with point (b) (v) of point 2 of Article 3</p>			HY		<p>Биће регулисано подзаконским актом новог Закона о заштити потрошача</p>

	<p>you conclude a contract with company AB not later than 24 hours after receiving the confirmation of the booking from company XY the travel service provided by XY and AB will constitute a package within the meaning of Directive (EU) 2015/2302. Therefore, you will benefit from all EU rights applying to packages. Company XY will be fully responsible for the proper performance of the package as a whole. Additionally, as required by law, company XY has protection in place to refund your payments and, where transport is included in the package, to ensure your repatriation in the event that it becomes insolvent. More information on key rights under Directive (EU) 2015/2302 (to be provided in the form of a hyperlink). Following the hyperlink the traveller will receive the following information: Key rights under Directive (EU) 2015/2302</p> <ul style="list-style-type: none"> — Travellers will receive all essential information about the travel services before concluding the package travel contract. — There is always at least one trader who is liable for the proper performance of all the travel services included in the contract. — Travellers are given an emergency telephone number or details of a contact point where they can get in touch with the organiser or the travel agent. — Travellers may transfer the package to another person, on reasonable notice and possibly subject to additional costs. — The price of the package may only be increased if specific costs rise (for instance, fuel prices) and if 					
--	---	--	--	--	--	--

<p>expressly provided for in the contract, and in any event not later than 20 days before the start of the package. If the price increase exceeds 8 % of the price of the package, the traveller may terminate the contract. If the organiser reserves the right to a price increase, the traveller has a right to a price reduction if there is a decrease in the relevant costs.</p> <p>Travellers may terminate the contract without paying any termination fee and get a full refund of any payments if any of the essential elements of the package, other than the price, are changed significantly. If before the start of the package the trader responsible for the package cancels the package, travellers are entitled to a refund and compensation where appropriate.</p> <p>— Travellers may terminate the contract without paying any termination fee before the start of the package in the event of exceptional circumstances, for instance if there are serious security problems at the destination which are likely to affect the package.</p> <p>— Additionally, travellers may at any time before the start of the package terminate the contract in return for an appropriate and justifiable termination fee.</p> <p>— If, after the start of the package, significant elements of the package cannot be provided as agreed, suitable alternative arrangements will have to be offered to the traveller at no extra cost. Travellers may terminate the contract without paying any termination fee, where services are not performed in accordance with the contract and this substantially affects the performance of the package and</p>					
---	--	--	--	--	--

	<p>the organiser fails to remedy the problem.</p> <p>— Travellers are also entitled to a price reduction and/or compensation for damages where the travel services are not performed or are improperly performed.</p> <p>— The organiser has to provide assistance if the traveller is in difficulty.</p> <p>— If the organiser or, in some Member States, the retailer becomes insolvent, payments will be refunded. If the organiser or, where applicable, the retailer becomes insolvent after the start of the package and if transport is included in the package, repatriation of the travellers is secured. XY has taken out insolvency protection with YZ [the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if services are denied because of XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into national law (hyperlink)</p>					
<p>ANNEX II Part A</p>	<p>Standard information form where the trader facilitating an online linked travel arrangement within the meaning of point (a) of point 5 of Article 3 is a carrier selling a return ticket</p> <p>If, after selecting and paying for one travel service, you book additional travel services for your trip or holiday via our company/XY, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible</p>			<p>НУ</p>		<p>Биће регулисано подзаконским актом новог Закона о заштити потрошача</p>

	<p>for the proper performance of those additional travel services. In case of problems please contact the relevant service provider. However, if you book any additional travel services during the same visit to our company's/XY's booking website, the travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency, and, where necessary, for your repatriation. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency of the relevant service provider. More information on insolvency protection (to be provided in the form of a hyperlink) Following the hyperlink the traveller will receive the following information: XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity, or where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into the national law (hyperlink)</p>					
Part B	<p>Standard information form where the trader facilitating an online linked travel arrangement within the meaning of point (a) of point 5 of Article 3 is a trader other than a</p>			<p>НУ</p>		<p>Биће регулисано подзаконским актом новог Закона о заштити потрошача</p>

	<p>carrier selling a return ticket</p> <p>If, after selecting and paying for one travel service, you book additional travel services for your trip or holiday via our company/XY, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible for the proper performance of the individual travel services. In case of problems please contact the relevant service provider. However, if you book any additional travel services during the same visit to our company's/XY's booking website, the travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency of the relevant service provider. More information on insolvency protection (to be proFollowing the hyperlink the traveller will receive the following information: XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>the national law (hyperlink)vided in the form of a hyperlink)</p>					
<p>Part C</p>	<p>Standard information form in the case of linked travel arrangements within the meaning of point (a) of point 5 of Article 3 where the contracts are concluded in the simultaneous physical presence of the trader (other than a carrier selling a return ticket) and the traveler</p> <p>If, after selecting and paying for one travel service, you book additional travel services for your trip or holiday via our company/XY, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible for the proper performance of the individual travel services. In case of problems please contact the relevant service provider. However, if you book any additional travel services during the same visit to or contact with our company/XY, the travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency of the relevant service provider. XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number)</p>					

	<p>if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. (Website where Directive (EU) 2015/2302 as transposed into national law can be found.)</p>					
<p>Part D</p>	<p>Standard information form where the trader facilitating an online linked travel arrangement within the meaning of point (b) of point 5 of Article 3 is a carrier selling a return ticket</p> <p>If you book additional travel services for your trip or holiday via this link/these links, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible for the proper performance of those additional travel services. In case of problems, please contact the relevant service provider. However, if you book additional travel services via this link/these links not later than 24 hours after receiving the confirmation of the booking from our company/XY, those travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency, and, where necessary, for your repatriation. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency of the relevant service provider. More information on insolvency protection (to be provided in the form of a hyperlink)</p> <p>Following the hyperlink the traveller will receive the following information: XY has taken out</p>					

	<p>insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into the national law (hyperlink)</p>					
Part E	<p>Standard information form where the trader facilitating an online linked travel arrangement within the meaning of point (b) of point 5 of Article 3 is a trader other than a carrier selling a return ticket</p> <p>If you book additional travel services for your trip or holiday via this link/these links, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible for the proper performance of those additional travel services. In case of problems please contact the relevant service provider. However, if you book additional travel services via this link/these links not later than 24 hours after receiving the confirmation of the booking from our company/XY, those travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency</p>			HY		<p>Биће регулисано подзаконским актом новог Закона о заштити потрошача</p>

	<p>of the relevant service provider. More information on insolvency protection (to be provided in the form of a hyperlink) Following the hyperlink the traveller will receive the following information: XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into the national law (hyperlink)</p>					
--	--	--	--	--	--	--

1. Назив прописа Европске уније : Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market, OJ L 376, 27.12.2006, p. 36–68 Директива 2006/123/ЕС Европског Парламента и Савета од 12 децембра 2006 о услугама на унутрашњем тржишту		2. CELEX ² ознака ЕУ прописа 32006L0123				
3. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа Влада Обрађивач Министарство трговине, туризма и телекомуникација		4. Датум израде табеле: 15/6/2018				
5. Назив (нацрта, предлога) прописа чије одредбе су предмет анализе усклађености са прописом Европске уније: Предлог закона о туризму		6. Бројчане ознаке (шифре) планираних прописа из базе				
7. Усклађеност одредаба прописа са одредбама прописа ЕУ						
Одредба прописа ЕУ	Садржина одредбе	Одредбе прописа Р. Србије	Садржина одредбе	Усклађено ст ²	Разлози за делимичну усклађеност, неусклађеност или непреносивост	Напомена о усклађености
1.	Subject matter 1. This Directive establishes general provisions facilitating the exercise of the freedom of establishment for service providers and the free movement of services, while maintaining a high quality of services. 2. This Directive does not deal with the liberalisation of services of general economic interest, reserved to public or private entities, nor with the privatisation of public entities providing services. 3. This Directive does not deal with the abolition of monopolies providing services nor with aids granted by Member States which are covered by			НП		

² Потпуно усклађено - ПУ, делимично усклађено - ДУ, неусклађено - НУ, непреносиво – НП

<p>Community rules on competition.</p> <p>This Directive does not affect the freedom of Member States to define, in conformity with Community law, what they consider to be services of general economic interest, how those services should be organised and financed, in compliance with the State aid rules, and what specific obligations they should be subject to.</p> <p>4. This Directive does not affect measures taken at Community level or at national level, in conformity with Community law, to protect or promote cultural or linguistic diversity or media pluralism.</p> <p>5. This Directive does not affect Member States' rules of criminal law. However, Member States may not restrict the freedom to provide services by applying criminal law provisions which specifically regulate or affect access to or exercise of a service activity in circumvention of the rules laid down in this Directive.</p> <p>6. This Directive does not affect labour law, that is any legal or contractual provision concerning employment conditions, working conditions, including health and safety at work and the relationship between employers and workers, which Member States apply in accordance with national law which respects Community law. Equally, this Directive does not affect the social security legislation of the Member States.</p> <p>7. This Directive does not affect the exercise of fundamental rights as recognised in the Member States and by Community law. Nor does it affect the right to negotiate, conclude and enforce</p>					
---	--	--	--	--	--

	collective agreements and to take industrial action in accordance with national law and practices which respect Community law.					
2.	<p>1. This Directive shall apply to services supplied by providers established in a Member State.</p> <p>2. This Directive shall not apply to the following activities:</p> <p>(a) non-economic services of general interest;</p> <p>(b) financial services, such as banking, credit, insurance and re-insurance, occupational or personal pensions, securities, investment funds, payment and investment advice, including the services listed in Annex I to Directive 2006/48/EC;</p> <p>(c) electronic communications services and networks, and associated facilities and services, with respect to matters covered by Directives 2002/19/EC, 2002/20/EC, 2002/21/EC, 2002/22/EC and 2002/58/EC;</p> <p>(d) services in the field of transport, including port services, falling within the scope of Title V of the Treaty;</p> <p>(e) services of temporary work agencies;</p>			HII		

	<p>(f) healthcare services whether or not they are provided via healthcare facilities, and regardless of the ways in which they are organised and financed at national level or whether they are public or private;</p> <p>(g) audiovisual services, including cinematographic services, whatever their mode of production, distribution and transmission, and radio broadcasting;</p> <p>(h) gambling activities which involve wagering a stake with pecuniary value in games of chance, including lotteries, gambling in casinos and betting transactions;</p> <p>(i) activities which are connected with the exercise of official authority as set out in Article 45 of the Treaty;</p> <p>(j) social services relating to social housing, childcare and support of families and persons permanently or temporarily in need which are provided by the State, by providers mandated by the State or by charities recognised as such by the State;</p> <p>(k) private security services;</p> <p>(l) services provided by notaries and bailiffs, who are appointed by an official act of government.</p> <p>3. This Directive shall not apply to the field of taxation.</p>					
3.	<p>Relationship with other provisions of Community law</p> <p>1. If the provisions of this Directive conflict with a provision of another Community act governing specific aspects of access to or exercise of a service activity in specific sectors or for specific professions, the provision of</p>			HII		

	<p>the other Community act shall prevail and shall apply to those specific sectors or professions. These include:</p> <p>(a) Directive 96/71/EC;</p> <p>(b) Regulation (EEC) No 1408/71;</p> <p>(c) Council Directive 89/552/EEC of 3 October 1989 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the pursuit of television broadcasting activities [23];</p> <p>(d) Directive 2005/36/EC.</p> <p>2. This Directive does not concern rules of private international law, in particular rules governing the law applicable to contractual and non contractual obligations, including those which guarantee that consumers benefit from the protection granted to them by the consumer protection rules laid down in the consumer legislation in force in their Member State.</p> <p>3. Member States shall apply the provisions of this Directive in compliance with the rules of the Treaty on the right of establishment and the free movement of services.</p>					
4.	<p>Definitions</p> <p>For the purposes of this Directive, the following definitions shall apply:</p> <p>1) "service" means any self-employed economic activity, normally provided for remuneration, as referred to in Article 50 of the Treaty;</p> <p>2) "provider" means any natural person who is a national of a Member State, or any legal person as referred to in Article 48 of the Treaty and established in a</p>			HII		

<p>Member State, who offers or provides a service;</p> <p>3) "recipient" means any natural person who is a national of a Member State or who benefits from rights conferred upon him by Community acts, or any legal person as referred to in Article 48 of the Treaty and established in a Member State, who, for professional or non-professional purposes, uses, or wishes to use, a service;</p> <p>4) "Member State of establishment" means the Member State in whose territory the provider of the service concerned is established;</p> <p>5) "establishment" means the actual pursuit of an economic activity, as referred to in Article 43 of the Treaty, by the provider for an indefinite period and through a stable infrastructure from where the business of providing services is actually carried out;</p> <p>6) "authorisation scheme" means any procedure under which a provider or recipient is in effect required to take steps in order to obtain from a competent authority a formal decision, or an implied decision, concerning access to a service activity or the exercise thereof;</p> <p>7) "requirement" means any obligation, prohibition, condition or limit provided for in the laws, regulations or administrative provisions of the Member States or in consequence of case-law, administrative practice, the rules of professional bodies, or the collective rules of professional associations or other professional organisations, adopted in the exercise of their legal autonomy; rules laid down in collective agreements negotiated by the</p>					
---	--	--	--	--	--

<p>social partners shall not as such be seen as requirements within the meaning of this Directive;</p> <p>8) "overriding reasons relating to the public interest" means reasons recognised as such in the case law of the Court of Justice, including the following grounds: public policy; public security; public safety; public health; preserving the financial equilibrium of the social security system; the protection of consumers, recipients of services and workers; fairness of trade transactions; combating fraud; the protection of the environment and the urban environment; the health of animals; intellectual property; the conservation of the national historic and artistic heritage; social policy objectives and cultural policy objectives;</p> <p>9) "competent authority" means any body or authority which has a supervisory or regulatory role in a Member State in relation to service activities, including, in particular, administrative authorities, including courts acting as such, professional bodies, and those professional associations or other professional organisations which, in the exercise of their legal autonomy, regulate in a collective manner access to service activities or the exercise thereof;</p> <p>10) "Member State where the service is provided" means the Member State where the service is supplied by a provider established in another Member State;</p> <p>11) "regulated profession" means a professional activity or a group of professional activities as referred to in Article 3(1)(a) of Directive</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>2005/36/EC;</p> <p>12) "commercial communication" means any form of communication designed to promote, directly or indirectly, the goods, services or image of an undertaking, organisation or person engaged in commercial, industrial or craft activity or practising a regulated profession. The following do not in themselves constitute commercial communications:</p> <p>(a) information enabling direct access to the activity of the undertaking, organisation or person, including in particular a domain name or an electronic-mailing address;</p> <p>(b) communications relating to the goods, services or image of the undertaking, organisation or person, compiled in an independent manner, particularly when provided for no financial consideration.</p>					
5.	<p>Simplification of procedures</p> <p>1. Member States shall examine the procedures and formalities applicable to access to a service activity and to the exercise thereof. Where procedures and formalities examined under this paragraph are not sufficiently simple, Member States shall simplify them.</p> <p>2. The Commission may introduce harmonised forms at Community level, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2). These forms shall be equivalent to certificates, attestations and any other documents required of a provider.</p> <p>3. Where Member States require a provider or recipient to supply a</p>			HII		

<p>certificate, attestation or any other document proving that a requirement has been satisfied, they shall accept any document from another Member State which serves an equivalent purpose or from which it is clear that the requirement in question has been satisfied. They may not require a document from another Member State to be produced in its original form, or as a certified copy or as a certified translation, save in the cases provided for in other Community instruments or where such a requirement is justified by an overriding reason relating to the public interest, including public order and security.</p> <p>The first subparagraph shall not affect the right of Member States to require non-certified translations of documents in one of their official languages.</p> <p>4. Paragraph 3 shall not apply to the documents referred to in Article 7(2) and 50 of Directive 2005/36/EC, in Articles 45(3), 46, 49 and 50 of Directive 2004/18/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on the coordination of procedures for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts [24], in Article 3(2) of Directive 98/5/EC of the European Parliament and of the Council of 16 February 1998 to facilitate practice of the profession of lawyer on a permanent basis in a Member State other than that in which the qualification was obtained [25], in the First Council Directive 68/151/EEC of 9 March 1968 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the</p>					
---	--	--	--	--	--

	second paragraph of Article 58 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent throughout the Community [26] and in the Eleventh Council Directive 89/666/EEC of 21 December 1989 concerning disclosure requirements in respect of branches opened in a Member State by certain types of company governed by the law of another State.					
6.	<p>Points of single contact</p> <p>1. Member States shall ensure that it is possible for providers to complete the following procedures and formalities through points of single contact:</p> <p>(a) all procedures and formalities needed for access to his service activities, in particular, all declarations, notifications or applications necessary for authorisation from the competent authorities, including applications for inclusion in a register, a roll or a database, or for registration with a professional body or association;</p> <p>(b) any applications for authorisation needed to exercise his service activities.</p> <p>2. The establishment of points of single contact shall be without prejudice to the allocation of functions and powers among the authorities within national systems.</p>			HP		
7.	<p>Right to information</p> <p>1. Member States shall ensure that the following information is easily accessible to providers and recipients through the points of single contact:</p> <p>(a) requirements applicable to providers established in their territory, in particular those requirements</p>	Члан 112.	<p>Регистар туризма води Агенција за привредне регистре.</p> <p>У Регистру туризма региструју се туристичке агенције - организатори путовања и туристичке агенције - посредници.</p> <p>У Регистру туризма евидентирају се:</p> <p>1) управљачи туристичких простора;</p>	ПУ		

<p>concerning the procedures and formalities to be completed in order to access and to exercise service activities;</p> <p>(b) the contact details of the competent authorities enabling the latter to be contacted directly, including the details of those authorities responsible for matters concerning the exercise of service activities;</p> <p>(c) the means of, and conditions for, accessing public registers and databases on providers and services;</p> <p>(d) the means of redress which are generally available in the event of dispute between the competent authorities and the provider or the recipient, or between a provider and a recipient or between providers;</p> <p>(e) the contact details of the associations or organisations, other than the competent authorities, from which providers or recipients may obtain practical assistance.</p> <p>2. Member States shall ensure that it is possible for providers and recipients to receive, at their request, assistance from the competent authorities, consisting in information on the way in which the requirements referred to in point (a) of paragraph 1 are generally interpreted and applied. Where appropriate, such advice shall include a simple step-by-step guide. The information shall be provided in plain and intelligible language.</p> <p>3. Member States shall ensure that the information and assistance referred to in paragraphs 1 and 2 are provided in a clear and unambiguous manner, that they are easily accessible at a distance and by electronic means and that they</p>	<p>2) туристичка места;</p> <p>3) дестинацијске менаџмент организације;</p> <p>4) дестинацијске менаџмент компаније;</p> <p>5) професионални организатор конгреса;</p> <p>6) туристичке организације;</p> <p>7) угоститељи;</p> <p>8) категорисани и некатегорисани угоститељски објекти;</p> <p>9) лица која пружају услуге у домаћој радиности;</p> <p>10) лица која пружају услуге у сеоским туристичким домаћинствима;</p> <p>11) пружаоци научних услуга;</p> <p>12) категорисани и некатегорисани објекти научног туризма;</p> <p>13) пружаоци ловнотуристичких услуга;</p> <p>14) категорисани и некатегорисани објекти ловног туризма;</p> <p>15) туристички водичи;</p> <p>16) локални туристички водичи;</p> <p>17) туристички пратиоци;</p> <p>18) туристички аниматори;</p> <p>19) привредни субјекти који пружају услуге изнајмљивања возила (рент-а-цар) и услуге изнајмљивања возила са услугама возача (limo service).</p> <p>Врсту, висину и начин плаћања накнада за регистрацију, евиденцију и друге услуге које пружа Регистар туризма, одређује Управни одбор Агенције за привредне регистре, уз сагласност Владе.</p> <p>Подаци који се уписују у Регистру туризма за привредно друштво, друго правно лице или предузетника су пословно име, седиште и матични број.</p> <p>Подаци који се уписују у Регистру туризма, за домаће физичко лице су лично име, јединствени матични број грађана и адреса пребивалишта, а за странца се уписује лично име, број пасоша и држава</p>			
--	---	--	--	--

	<p>are kept up to date.</p> <p>4. Member States shall ensure that the points of single contact and the competent authorities respond as quickly as possible to any request for information or assistance as referred to in paragraphs 1 and 2 and, in cases where the request is faulty or unfounded, inform the applicant accordingly without delay.</p> <p>5. Member States and the Commission shall take accompanying measures in order to encourage points of single contact to make the information provided for in this Article available in other Community languages. This does not interfere with Member States' legislation on the use of languages.</p> <p>6. The obligation for competent authorities to assist providers and recipients does not require those authorities to provide legal advice in individual cases but concerns only general information on the way in which requirements are usually interpreted or applied.</p>	<p>95.1.</p> <p>54.3.</p> <p>54.4.</p>	<p>издавања, а ако је издата лична карта за странца, уписује се и лични број странца, као и адреса боравка у Републици Србији.</p> <p>У Регистар туризма се региструје или евидентира огранак, односно издвојено место или друга одговарајућа организациона јединица, привредног друштва, другог правног лице или предузетника, који се региструје или евидентира у Регистру туризма.</p> <p>Свака промена податка, која се уноси у надлежни одговарајући регистар Агенције за привредне регистре аутоматски се преузима у Регистар туризма.</p> <p>Министарство води евиденцију туристичких водича и туристичких пратилаца и дужно је да Регистру туризма доставља евиденцију коју води у писаној форми (штампаној, електронској или на трајном носачу записа) најкасније до 15. јануара за претходну годину.</p> <p>Регистровани подаци се објављују на интернет страници Агенције за привредне регистре истог дана када је донето решење о издавању лиценце.</p> <p>Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба министру, у року и на начин прописан законом којим се уређује поступак регистрације у Агенцији за привредне регистре.</p>			
8.	<p>1. Member States shall ensure that all procedures and formalities relating to access to a service activity and to the exercise thereof may be easily completed, at a distance and by electronic means, through the relevant point of single contact and with the</p>			НП		

	<p>relevant competent authorities.</p> <p>2. Paragraph 1 shall not apply to the inspection of premises on which the service is provided or of equipment used by the provider or to physical examination of the capability or of the personal integrity of the provider or of his responsible staff.</p> <p>3. The Commission shall, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), adopt detailed rules for the implementation of paragraph 1 of this Article with a view to facilitating the interoperability of information systems and use of procedures by electronic means between Member States, taking into account common standards developed at Community level.</p>					
9.	<p>Authorisation schemes</p> <p>1. Member States shall not make access to a service activity or the exercise thereof subject to an authorisation scheme unless the following conditions are satisfied:</p> <p>(a) the authorisation scheme does not discriminate against the provider in question;</p> <p>(b) the need for an authorisation scheme is justified by an overriding reason relating to the public interest;</p> <p>(c) the objective pursued cannot be attained by means of a less restrictive measure, in particular because an a posteriori inspection would take place too late to be genuinely effective.</p> <p>2. In the report referred to in Article 39(1), Member States shall identify their authorisation schemes and give reasons showing their compatibility with paragraph 1 of this Article.</p>	53.1. 53.2. 54.	<p>Организатор путовања може да обавља послове из члана 52. став 1. овог закона, ако испуњава услове прописане овим законом.</p> <p>Организатор путовања може да обавља послове из члана 52. став 1. тач. 1) и 2) овог закона, ако има лиценцу за организовање туристичког путовања (у даљем тексту: лиценца).</p> <p>На захтев подносиоца Регистратор туризма решењем издаје лиценцу, са роком важења од три године, од дана издавања решења подносиоцу захтева које нарочито садржи: пуно пословно име, матични број и седиште.</p> <p>Уз захтев за издавање лиценце подносе се докази о испуњености услова прописаних чланом 57. овог закона.</p> <p>Регистровани подаци се објављују на интернет страници Агенције за привредне</p>	ПУ		

	<p>3. This section shall not apply to those aspects of authorisation schemes which are governed directly or indirectly by other Community instruments.</p>	<p>55.</p> <p>89.1.</p> <p>90.2.</p>	<p>регистре истог дана када је донето решење о издавању лиценце.</p> <p>Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба министру, у року и на начин прописан законом којим се уређује поступак регистрације у Агенцији за привредне регистре.</p> <p>Лиценца се може обновити на начин и под условима под којима се издаје, с тим да се захтев за обнављање лиценце мора поднети најкасније пет дана пре истека рока важења лиценце.</p> <p>На захтев организатора путовања Регистратор туризма издаје свечану форму лиценце.</p> <p>На питања која се односе на поступак издавања лиценце, поступање по непотпуном и неразумљивом захтеву за издавање лиценце и промену података регистрованих у Регистру туризма која овим законом нису посебно уређена сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује регистрација привредних субјеката, а уколико тим законом нису уређена поједина питања сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује управни поступак.</p> <p>Туристички водич, локални туристички водич и туристички пратилац мора да има положен стручни испит за туристичког водича, локалног туристичког водича, односно туристичког пратиоца у складу са овим законом.</p> <p>Стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца полаже се на српском језику пред комисијом коју образује министар.</p>			
--	--	--------------------------------------	---	--	--	--

		91.4.	Министарство издаје уверење о положеном стручном испиту за туристичког водича, односно за туристичког пратиоца, као и легитимацију.			
		91.5.	Легитимација се издаје са роком важења 10 година.			
		68.1.15)	Туристичка агенција је дужна да: за пружање услуге туристичког водича, туристичког пратиоца или локалног туристичког водича, ангажује лице које испуњава услове из члана 89. став 1. и члана 95. став 1. овог закона.			
		95.	Министарство води евиденцију туристичких водича и туристичких пратилаца и дужно је да Регистру туризма доставља евиденцију коју води у писаној форми (штампаној, електронској или на трајном носачу записа) најкасније до 15. јануара за претходну годину. Евиденција из става 1. овог члана нарочито садржи: име и презиме; јединствени матични број грађана; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; место, општина и држава становања, и др.			
		96.	Стручни испит за локалног туристичког водича може да полаже лице које претходно има положен стручни испит за туристичког водича. Стручни испит за локалног водича полаже се пред комисијом коју образује надлежни орган јединице локалне самоуправе. Програм, начин и услове полагања стручног испита за локалног туристичког			

		<p>97. водича прописује надлежни орган јединице локалне самоуправе или више јединица локалних самоуправа, по претходно прибављеном мишљењу министарства.</p> <p>Надлежни орган јединице локалне самоуправе прописује и висину таксе за полагање стручног испита, издавање уверења и ознаке, услове које чланови комисије из члана 96. став 2. треба да испуне, као и износ накнаде за рад чланова комисије.</p> <p>100. Надлежни орган јединице локалне самоуправе води евиденцију локалних туристичких водича, као поверени посао и дужан је да Регистру туризма ради евидентирања достави евиденцију у електронској форми најкасније до 15. јануара за претходну годину.</p> <p>Надлежни орган јединице локалне самоуправе води евиденцију локалних туристичких водича, као поверени посао и дужан је да је достави министарству у електронској форми у року од 15 дана од дана издавања уверења.</p> <p>Евиденција из става 1. овог члана нарочито садржи: име и презиме; јединствени матични број грађана; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; место, општина и држава становања, и др.</p> <p>101.1. Надлежни орган јединице локалне самоуправе прописује облик и садржину уверења и ознаке локалног туристичког водича, као и начин и услове издавања и рокове важења ознаке.</p> <p>Надлежни орган јединице локалне</p>			
--	--	---	--	--	--

		101.2.	самоуправе издаје уверење о положеном стручном испиту за локалног туристичког водича, као и ознаку.			
10.	<p>Conditions for the granting of authorisation</p> <p>1. Authorisation schemes shall be based on criteria which preclude the competent authorities from exercising their power of assessment in an arbitrary manner.</p> <p>2. The criteria referred to in paragraph 1 shall be:</p> <p>(a) non-discriminatory;</p> <p>(b) justified by an overriding reason relating to the public interest;</p> <p>(c) proportionate to that public interest objective;</p> <p>(d) clear and unambiguous;</p> <p>(e) objective;</p> <p>(f) made public in advance;</p> <p>(g) transparent and accessible.</p> <p>3. The conditions for granting authorisation for a new establishment shall not duplicate requirements and controls which are equivalent or essentially comparable as regards their purpose to which the provider is already subject in another Member State or in the same Member State. The liaison points referred to in Article 28(2) and the provider shall assist the competent authority by providing any necessary information regarding those requirements.</p> <p>4. The authorisation shall enable the provider to have access to the service activity, or to exercise that activity,</p>	57.	<p>Лиценца се издаје привредном друштву, другом правном лицу или предузетнику:</p> <p>1) који има запослено најмање једно лице у својству руководиоца, које испуњава услове из члана 51. став 2. овог закона;</p> <p>2) који се не налази у поступку стечаја или ликвидације;</p> <p>3) коме у претходних 36 месеци није одузета лиценца;</p> <p>4) чији оснивачи или лица која након оснивања приступе привредном друштву нису физичка лица којима је као предузетницима одузета лиценца, односно која су директно или индиректно имала контролно учешће у капиталу привредног друштва коме је одузета лиценца;</p> <p>5) коме није изречена заштитна мера забране обављања делатности, за време док забрана траје, нити је одговорном лицу изречена мера безбедности забране вршења делатности, позива и дужности;</p> <p>6) који има прописану гаранцију путовања за случај инсолвентности и ради накнаде штете путнику настале неиспуњењем, делимичним испуњењем или неуредним испуњењем уговорних обавеза (у даљем тексту: гаранција путовања).</p>	ПУ		
		51.	<p>Туристичка агенција мора да има у сваком пословном простору, односно месту пословања у коме обавља туристичку делатност једно запослено лице, са пуним радним временом у својству руководиоца.</p> <p>Лице из става 1. овог члана мора да:</p> <p>1) зна српски језик;</p> <p>2) има знање једног страног језика;</p>	ПУ		

	<p>throughout the national territory, including by means of setting up agencies, subsidiaries, branches or offices, except where an authorisation for each individual establishment or a limitation of the authorisation to a certain part of the territory is justified by an overriding reason relating to the public interest.</p> <p>5. The authorisation shall be granted as soon as it is established, in the light of an appropriate examination, that the conditions for authorisation have been met.</p> <p>6. Except in the case of the granting of an authorisation, any decision from the competent authorities, including refusal or withdrawal of an authorisation, shall be fully reasoned and shall be open to challenge before the courts or other instances of appeal.</p> <p>7. This Article shall not call into question the allocation of the competences, at local or regional level, of the Member States' authorities granting authorisations.</p>	<p>89.2.</p> <p>90.1.</p>	<p>3) има најмање вишу стручну спрему, односно стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова, основним струковним студијама, односно на студијама у трајању од три године, за рад код организатора путовања;</p> <p>4) има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању туристичког, економског или другог друштвеног смера за рад код посредника;</p> <p>5) има радно искуство у туристичкој делатности у трајању од:</p> <p>(1) три године за рад код организатора путовања;</p> <p>(2) једну годину за рад код посредника.</p> <p>Запслено лице које је у непосредном контакту са странкама мора да има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању и да познаје најмање један страни језик.</p> <p>Туристички водич и туристички пратилац мора да:</p> <p>1) има најмање средње образовање у четворогодишњем трајању;</p> <p>2) активно зна један страни језик.</p> <p>Туристичким водичем и туристичким пратиоцем, у смислу овога закона, сматра се и држављанин државе чланице Европске уније и европског економског простора који мора да има положен стручни испит за туристичког водича и туристичког пратиоца у складу са овим законом.</p>	<p>ПУ</p>		
--	--	---------------------------	--	-----------	--	--

11.	<p>Duration of authorisation</p> <p>1. An authorisation granted to a provider shall not be for a limited period, except where:</p> <p>(a) the authorisation is being automatically renewed or is subject only to the continued fulfilment of requirements;</p> <p>(b) the number of available authorisations is limited by an overriding reason relating to the public interest;</p> <p>or</p> <p>(c) a limited authorisation period can be justified by an overriding reason</p>	54.1.	<p>Туристичке агенције</p> <p>На захтев подносиоца Регистратор туризма решењем издаје лиценцу, са роком важења од три године, од дана издавања решења подносиоцу захтева које нарочито садржи: пуно пословно име, матични број и седиште.</p>	НП		

	<p>relating to the public interest.</p> <p>2. Paragraph 1 shall not concern the maximum period before the end of which the provider must actually commence his activity after receiving authorisation.</p> <p>3. Member States shall require a provider to inform the relevant point of single contact provided for in Article 6 of the following changes:</p> <p>(a) the creation of subsidiaries whose activities fall within the scope of the authorisation scheme;</p> <p>(b) changes in his situation which result in the conditions for authorisation no longer being met.</p> <p>4. This Article shall be without prejudice to the Member States' ability to revoke authorisations, when the conditions for authorisation are no longer met.</p>					
12.	<p>Selection from among several candidates</p> <p>1. Where the number of authorisations available for a given activity is limited because of the scarcity of available natural resources or technical capacity, Member States shall apply a selection procedure to potential candidates which provides full guarantees of impartiality and transparency, including, in particular, adequate publicity about the launch, conduct and completion of the procedure.</p> <p>2. In the cases referred to in paragraph 1, authorisation shall be granted for an appropriate limited period and may not be open to automatic renewal nor confer any other advantage on the provider whose authorisation has just</p>			HII		

	<p>expired or on any person having any particular links with that provider.</p> <p>3. Subject to paragraph 1 and to Articles 9 and 10, Member States may take into account, in establishing the rules for the selection procedure, considerations of public health, social policy objectives, the health and safety of employees or self-employed persons, the protection of the environment, the preservation of cultural heritage and other overriding reasons relating to the public interest, in conformity with Community law.</p>					
13.	<p>Authorisation procedures</p> <p>1. Authorisation procedures and formalities shall be clear, made public in advance and be such as to provide the applicants with a guarantee that their application will be dealt with objectively and impartially.</p> <p>2. Authorisation procedures and formalities shall not be dissuasive and shall not unduly complicate or delay the provision of the service. They shall be easily accessible and any charges which the applicants may incur from their application shall be reasonable and proportionate to the cost of the authorisation procedures in question and shall not exceed the cost of the procedures.</p> <p>3. Authorisation procedures and formalities shall provide applicants with a guarantee that their application will be processed as quickly as possible and, in any event, within a reasonable period which is fixed and made public in advance. The period shall run only from the time when all documentation has been submitted. When justified by the complexity of the issue, the time period</p>			ПУ	<p>У складу са Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“ бр. 99/11 и 83/14) све процедуре су поједностављене и трошкови регистрације привредних субјеката су умерени</p>	

	<p>may be extended once, by the competent authority, for a limited time. The extension and its duration shall be duly motivated and shall be notified to the applicant before the original period has expired.</p> <p>4. Failing a response within the time period set or extended in accordance with paragraph 3, authorisation shall be deemed to have been granted. Different arrangements may nevertheless be put in place, where justified by overriding reasons relating to the public interest, including a legitimate interest of third parties.</p> <p>5. All applications for authorisation shall be acknowledged as quickly as possible. The acknowledgement must specify the following:</p> <p>(a) the period referred to in paragraph 3;</p> <p>(b) the available means of redress;</p> <p>(c) where applicable, a statement that in the absence of a response within the period specified, the authorisation shall be deemed to have been granted.</p> <p>6. In the case of an incomplete application, the applicant shall be informed as quickly as possible of the need to supply any additional documentation, as well as of any possible effects on the period referred to in paragraph 3.</p> <p>7. When a request is rejected because it fails to comply with the required procedures or formalities, the applicant shall be informed of the rejection as quickly as possible.</p>					
14.	Prohibited requirements Member States shall not make access to, or the exercise of, a service activity	89.1.	Туристички водич и туристички пратилац мора да има положен стручни испит за туристичког водича и туристичког	ПУ		

<p>existence of an economic need or market demand, an assessment of the potential or current economic effects of the activity or an assessment of the appropriateness of the activity in relation to the economic planning objectives set by the competent authority; this prohibition shall not concern planning requirements which do not pursue economic aims but serve overriding reasons relating to the public interest;</p> <p>6) the direct or indirect involvement of competing operators, including within consultative bodies, in the granting of authorisations or in the adoption of other decisions of the competent authorities, with the exception of professional bodies and associations or other organisations acting as the competent authority; this prohibition shall not concern the consultation of organisations, such as chambers of commerce or social partners, on matters other than individual applications for authorisation, or a consultation of the public at large;</p> <p>7) an obligation to provide or participate in a financial guarantee or to take out insurance from a provider or body established in their territory. This shall not affect the possibility for Member States to require insurance or financial guarantees as such, nor shall it affect requirements relating to the participation in a collective compensation fund, for instance for members of professional bodies or organisations;</p> <p>8) an obligation to have been pre-registered, for a given period, in the registers held in their territory or to have previously exercised the activity</p>					
---	--	--	--	--	--

	for a given period in their territory.					
15.	<p>Requirements to be evaluated</p> <p>1. Member States shall examine whether, under their legal system, any of the requirements listed in paragraph 2 are imposed and shall ensure that any such requirements are compatible with the conditions laid down in paragraph 3. Member States shall adapt their laws, regulations or administrative provisions so as to make them compatible with those conditions.</p> <p>2. Member States shall examine whether their legal system makes access to a service activity or the exercise of it subject to compliance with any of the following non-discriminatory requirements:</p> <p>(a) quantitative or territorial restrictions, in particular in the form of limits fixed according to population or of a minimum geographical distance between providers;</p> <p>(b) an obligation on a provider to take a specific legal form;</p> <p>(c) requirements which relate to the shareholding of a company;</p> <p>(d) requirements, other than those concerning matters covered by Directive 2005/36/EC or provided for in other Community instruments, which reserve access to the service activity in question to particular providers by virtue of the specific nature of the activity;</p> <p>(e) a ban on having more than one establishment in the territory of the same State;</p> <p>(f) requirements fixing a minimum</p>			HII		

<p>number of employees;</p> <p>(g) fixed minimum and/or maximum tariffs with which the provider must comply;</p> <p>(h) an obligation on the provider to supply other specific services jointly with his service.</p> <p>3. Member States shall verify that the requirements referred to in paragraph 2 satisfy the following conditions:</p> <p>(a) non-discrimination: requirements must be neither directly nor indirectly discriminatory according to nationality nor, with regard to companies, according to the location of the registered office;</p> <p>(b) necessity: requirements must be justified by an overriding reason relating to the public interest;</p> <p>(c) proportionality: requirements must be suitable for securing the attainment of the objective pursued; they must not go beyond what is necessary to attain that objective and it must not be possible to replace those requirements with other, less restrictive measures which attain the same result.</p> <p>4. Paragraphs 1, 2 and 3 shall apply to legislation in the field of services of general economic interest only insofar as the application of these paragraphs does not obstruct the performance, in law or in fact, of the particular task assigned to them.</p> <p>5. In the mutual evaluation report provided for in Article 39(1), Member States shall specify the following:</p> <p>(a) the requirements that they intend to maintain and the reasons why they consider that those requirements</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>comply with the conditions set out in paragraph 3;</p> <p>(b) the requirements which have been abolished or made less stringent.</p> <p>6. From 28 December 2006 Member States shall not introduce any new requirement of a kind listed in paragraph 2, unless that requirement satisfies the conditions laid down in paragraph 3.</p> <p>7. Member States shall notify the Commission of any new laws, regulations or administrative provisions which set requirements as referred to in paragraph 6, together with the reasons for those requirements. The Commission shall communicate the provisions concerned to the other Member States. Such notification shall not prevent Member States from adopting the provisions in question.</p> <p>Within a period of 3 months from the date of receipt of the notification, the Commission shall examine the compatibility of any new requirements with Community law and, where appropriate, shall adopt a decision requesting the Member State in question to refrain from adopting them or to abolish them.</p> <p>The notification of a draft national law in accordance with Directive 98/34/EC shall fulfil the obligation of notification provided for in this Directive.</p>					
16.	<p>Freedom to provide services</p> <p>1. Member States shall respect the right of providers to provide services in a Member State other than that in which they are established.</p> <p>The Member State in which the service</p>			HII		

<p>is provided shall ensure free access to and free exercise of a service activity within its territory.</p> <p>Member States shall not make access to or exercise of a service activity in their territory subject to compliance with any requirements which do not respect the following principles:</p> <p>(a) non-discrimination: the requirement may be neither directly nor indirectly discriminatory with regard to nationality or, in the case of legal persons, with regard to the Member State in which they are established;</p> <p>(b) necessity: the requirement must be justified for reasons of public policy, public security, public health or the protection of the environment;</p> <p>(c) proportionality: the requirement must be suitable for attaining the objective pursued, and must not go beyond what is necessary to attain that objective.</p> <p>2. Member States may not restrict the freedom to provide services in the case of a provider established in another Member State by imposing any of the following requirements:</p> <p>(a) an obligation on the provider to have an establishment in their territory;</p> <p>(b) an obligation on the provider to obtain an authorisation from their competent authorities including entry in a register or registration with a professional body or association in their territory, except where provided for in this Directive or other instruments of Community law;</p> <p>(c) a ban on the provider setting up a certain form or type of infrastructure in</p>					
---	--	--	--	--	--

<p>their territory, including an office or chambers, which the provider needs in order to supply the services in question;</p> <p>(d) the application of specific contractual arrangements between the provider and the recipient which prevent or restrict service provision by the self-employed;</p> <p>(e) an obligation on the provider to possess an identity document issued by its competent authorities specific to the exercise of a service activity;</p> <p>(f) requirements, except for those necessary for health and safety at work, which affect the use of equipment and material which are an integral part of the service provided;</p> <p>(g) restrictions on the freedom to provide the services referred to in Article 19.</p> <p>3. The Member State to which the provider moves shall not be prevented from imposing requirements with regard to the provision of a service activity, where they are justified for reasons of public policy, public security, public health or the protection of the environment and in accordance with paragraph 1. Nor shall that Member State be prevented from applying, in accordance with Community law, its rules on employment conditions, including those laid down in collective agreements.</p> <p>4. By 28 December 2011 the Commission shall, after consultation of the Member States and the social partners at Community level, submit to the European Parliament and the Council a report on the application of this Article, in which it shall consider the need to propose harmonisation</p>					
--	--	--	--	--	--

	measures regarding service activities covered by this Directive.					
17.	<p>Article 16 shall not apply to:</p> <p>1) services of general economic interest which are provided in another Member State, inter alia:</p> <p>(a) in the postal sector, services covered by Directive 97/67/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 1997 on common rules for the development of the internal market of Community postal services and the improvement of quality of service [28];</p> <p>(b) in the electricity sector, services covered by Directive 2003/54/EC [29] of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in electricity;</p> <p>(c) in the gas sector, services covered by Directive 2003/55/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in natural gas [30];</p> <p>(d) water distribution and supply services and waste water services;</p> <p>(e) treatment of waste;</p> <p>2) matters covered by Directive 96/71/EC;</p> <p>3) matters covered by Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data [31];</p> <p>4) matters covered by Council Directive 77/249/EEC of 22 March 1977to</p>			HII		

<p>facilitate the effective exercise by lawyers of freedom to provide services [32];</p> <p>5) the activity of judicial recovery of debts;</p> <p>6) matters covered by Title II of Directive 2005/36/EC, as well as requirements in the Member State where the service is provided which reserve an activity to a particular profession;</p> <p>7) matters covered by Regulation (EEC) No 1408/71;</p> <p>8) as regards administrative formalities concerning the free movement of persons and their residence, matters covered by the provisions of Directive 2004/38/EC that lay down administrative formalities of the competent authorities of the Member State where the service is provided with which beneficiaries must comply;</p> <p>9) as regards third country nationals who move to another Member State in the context of the provision of a service, the possibility for Member States to require visa or residence permits for third country nationals who are not covered by the mutual recognition regime provided for in Article 21 of the Convention implementing the Schengen Agreement of 14 June 1985 on the gradual abolition of checks at the common borders [33] or the possibility to oblige third country nationals to report to the competent authorities of the Member State in which the service is provided on or after their entry;</p> <p>10) as regards the shipment of waste, matters covered by Council Regulation (EEC) No 259/93 of 1 February 1993 on the supervision and control of</p>					
---	--	--	--	--	--

	<p>shipments of waste within, into and out of the European Community [34];</p> <p>11) copyright, neighbouring rights and rights covered by Council Directive 87/54/EEC of 16 December 1986 on the legal protection of topographies of semiconductor products [35] and by Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases [36], as well as industrial property rights;</p> <p>12) acts requiring by law the involvement of a notary;</p> <p>13) matters covered by Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council of 17 May 2006 on statutory audit of annual accounts and consolidated accounts [37];</p> <p>14) the registration of vehicles leased in another Member State;</p> <p>15) provisions regarding contractual and non-contractual obligations, including the form of contracts, determined pursuant to the rules of private international law.</p>					
18.	<p>Case-by-case derogations</p> <p>1. By way of derogation from Article 16, and in exceptional circumstances only, a Member State may, in respect of a provider established in another Member State, take measures relating to the safety of services.</p> <p>2. The measures provided for in paragraph 1 may be taken only if the mutual assistance procedure laid down in Article 35 is complied with and the following conditions are fulfilled:</p> <p>(a) the national provisions in</p>			HII		

	<p>accordance with which the measure is taken have not been subject to Community harmonisation in the field of the safety of services;</p> <p>(b) the measures provide for a higher level of protection of the recipient than would be the case in a measure taken by the Member State of establishment in accordance with its national provisions;</p> <p>(c) the Member State of establishment has not taken any measures or has taken measures which are insufficient as compared with those referred to in Article 35(2);</p> <p>(d) the measures are proportionate.</p> <p>3. Paragraphs 1 and 2 shall be without prejudice to provisions, laid down in Community instruments, which guarantee the freedom to provide services or which allow derogations therefrom.</p>					
19.	<p>Prohibited restrictions</p> <p>Member States may not impose on a recipient requirements which restrict the use of a service supplied by a provider established in another Member State, in particular the following requirements:</p> <p>(a) an obligation to obtain authorisation from or to make a declaration to their competent authorities;</p> <p>(b) discriminatory limits on the grant of financial assistance by reason of the fact that the provider is established in another Member State or by reason of the location of the place at which the service is provided.</p>			III	.	
20	<p>Non-discrimination</p> <p>1. Member States shall ensure that the</p>			III		

	<p>recipient is not made subject to discriminatory requirements based on his nationality or place of residence.</p> <p>2. Member States shall ensure that the general conditions of access to a service, which are made available to the public at large by the provider, do not contain discriminatory provisions relating to the nationality or place of residence of the recipient, but without precluding the possibility of providing for differences in the conditions of access where those differences are directly justified by objective criteria.</p>					
21	<p>Assistance for recipients</p> <p>1. Member States shall ensure that recipients can obtain, in their Member State of residence, the following information:</p> <p>(a) general information on the requirements applicable in other Member States relating to access to, and exercise of, service activities, in particular those relating to consumer protection;</p> <p>(b) general information on the means of redress available in the case of a dispute between a provider and a recipient;</p> <p>(c) the contact details of associations or organisations, including the centres of the European Consumer Centres Network, from which providers or recipients may obtain practical assistance.</p> <p>Where appropriate, advice from the competent authorities shall include a simple step-by-step guide. Information and assistance shall be provided in a clear and unambiguous manner, shall be easily accessible at a distance, including by electronic means, and shall be kept</p>			HII		

<p>up to date.</p> <p>2. Member States may confer responsibility for the task referred to in paragraph 1 on points of single contact or on any other body, such as the centres of the European Consumer Centres Network, consumer associations or Euro Info Centres.</p> <p>Member States shall communicate to the Commission the names and contact details of the designated bodies. The Commission shall transmit them to all Member States.</p> <p>3. In fulfilment of the requirements set out in paragraphs 1 and 2, the body approached by the recipient shall, if necessary, contact the relevant body for the Member State concerned. The latter shall send the information requested as soon as possible to the requesting body which shall forward the information to the recipient. Member States shall ensure that those bodies give each other mutual assistance and shall put in place all possible measures for effective cooperation. Together with the Commission, Member States shall put in place practical arrangements necessary for the implementation of paragraph 1.</p> <p>4. The Commission shall, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), adopt measures for the implementation of paragraphs 1, 2 and 3 of this Article, specifying the technical mechanisms for the exchange of information between the bodies of the various Member States and, in particular, the interoperability of information systems, taking into account common standards.</p>				
--	--	--	--	--

22	<p>Information on providers and their services</p> <p>1. Member States shall ensure that providers make the following information available to the recipient:</p> <p>(a) the name of the provider, his legal status and form, the geographic address at which he is established and details enabling him to be contacted rapidly and communicated with directly and, as the case may be, by electronic means;</p> <p>(b) where the provider is registered in a trade or other similar public register, the name of that register and the provider's registration number, or equivalent means of identification in that register;</p> <p>(c) where the activity is subject to an authorisation scheme, the particulars of the relevant competent authority or the single point of contact;</p> <p>(d) where the provider exercises an activity which is subject to VAT, the identification number referred to in Article 22(1) of Sixth Council Directive 77/388/EEC of 17 May 1977 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to turnover taxes – Common system of value added tax: uniform basis of assessment [38];</p> <p>(e) in the case of the regulated professions, any professional body or similar institution with which the provider is registered, the professional title and the Member State in which that title has been granted;</p> <p>(f) the general conditions and clauses, if any, used by the provider;</p> <p>(g) the existence of contractual clauses, if any, used by the provider concerning the law applicable to the contract and/or</p>		HII		
----	--	--	-----	--	--

<p>the competent courts;</p> <p>(h) the existence of an after-sales guarantee, if any, not imposed by law;</p> <p>(i) the price of the service, where a price is pre-determined by the provider for a given type of service;</p> <p>(j) the main features of the service, if not already apparent from the context;</p> <p>(k) the insurance or guarantees referred to in Article 23(1), and in particular the contact details of the insurer or guarantor and the territorial coverage.</p> <p>2. Member States shall ensure that the information referred to in paragraph 1, according to the provider's preference:</p> <p>(a) is supplied by the provider on his own initiative;</p> <p>(b) is easily accessible to the recipient at the place where the service is provided or the contract concluded;</p> <p>(c) can be easily accessed by the recipient electronically by means of an address supplied by the provider;</p> <p>(d) appears in any information documents supplied to the recipient by the provider which set out a detailed description of the service he provides.</p> <p>3. Member States shall ensure that, at the recipient's request, providers supply the following additional information:</p> <p>(a) where the price is not pre-determined by the provider for a given type of service, the price of the service or, if an exact price cannot be given, the method for calculating the price so that it can be checked by the recipient, or a sufficiently detailed estimate;</p> <p>(b) as regards the regulated professions,</p>					
--	--	--	--	--	--

<p>a reference to the professional rules applicable in the Member State of establishment and how to access them;</p> <p>(c) information on their multidisciplinary activities and partnerships which are directly linked to the service in question and on the measures taken to avoid conflicts of interest. That information shall be included in any information document in which providers give a detailed description of their services;</p> <p>(d) any codes of conduct to which the provider is subject and the address at which these codes may be consulted by electronic means, specifying the language version available;</p> <p>(e) where a provider is subject to a code of conduct, or member of a trade association or professional body which provides for recourse to a non-judicial means of dispute settlement, information in this respect. The provider shall specify how to access detailed information on the characteristics of, and conditions for, the use of non-judicial means of dispute settlement.</p> <p>4. Member States shall ensure that the information which a provider must supply in accordance with this Chapter is made available or communicated in a clear and unambiguous manner, and in good time before conclusion of the contract or, where there is no written contract, before the service is provided.</p> <p>5. The information requirements laid down in this Chapter are in addition to requirements already provided for in Community law and do not prevent Member States from imposing additional information requirements</p>					
---	--	--	--	--	--

	<p>applicable to providers established in their territory.</p> <p>6. The Commission may, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), specify the content of the information provided for in paragraphs 1 and 3 of this Article according to the specific nature of certain activities and may specify the practical means of implementing paragraph 2 of this Article.</p>					
23	<p>Professional liability insurance and guarantees</p> <p>1. Member States may ensure that providers whose services present a direct and particular risk to the health or safety of the recipient or a third person, or to the financial security of the recipient, subscribe to professional liability insurance appropriate to the nature and extent of the risk, or provide a guarantee or similar arrangement which is equivalent or essentially comparable as regards its purpose.</p> <p>2. When a provider establishes himself in their territory, Member States may not require professional liability insurance or a guarantee from the provider where he is already covered by a guarantee which is equivalent, or essentially comparable as regards its purpose and the cover it provides in terms of the insured risk, the insured sum or a ceiling for the guarantee and possible exclusions from the cover, in another Member State in which the provider is already established. Where equivalence is only partial, Member States may require a supplementary guarantee to cover those aspects not already covered.</p> <p>When a Member State requires a</p>			HII		

provider established in its territory to subscribe to professional liability insurance or to provide another guarantee, that Member State shall accept as sufficient evidence attestations of such insurance cover issued by credit institutions and insurers established in other Member States.

3. Paragraphs 1 and 2 shall not affect professional insurance or guarantee arrangements provided for in other Community instruments.

4. For the implementation of paragraph 1, the Commission may, in accordance with the regulatory procedure referred to in Article 40(2), establish a list of services which exhibit the characteristics referred to in paragraph 1 of this Article. The Commission may also, in accordance with the procedure referred to in Article 40(3), adopt measures designed to amend non-essential elements of this Directive by supplementing it by establishing common criteria for defining, for the purposes of the insurance or guarantees referred to in paragraph 1 of this Article, what is appropriate to the nature and extent of the risk.

5. For the purpose of this Article

- "direct and particular risk" means a risk arising directly from the provision of the service,

- "health and safety" means, in relation to a recipient or a third person, the prevention of death or serious personal injury,

- "financial security" means, in relation to a recipient, the prevention of substantial losses of money or of value of property,

	- "professional liability insurance" means insurance taken out by a provider in respect of potential liabilities to recipients and, where applicable, third parties arising out of the provision of the service.					
24	<p>Commercial communications by the regulated professions</p> <p>1. Member States shall remove all total prohibitions on commercial communications by the regulated professions.</p> <p>2. Member States shall ensure that commercial communications by the regulated professions comply with professional rules, in conformity with Community law, which relate, in particular, to the independence, dignity and integrity of the profession, as well as to professional secrecy, in a manner consistent with the specific nature of each profession. Professional rules on commercial communications shall be non-discriminatory, justified by an overriding reason relating to the public interest and proportionate.</p>			HII		
25	<p>Multidisciplinary activities</p> <p>1. Member States shall ensure that providers are not made subject to requirements which oblige them to exercise a given specific activity exclusively or which restrict the exercise jointly or in partnership of different activities.</p> <p>However, the following providers may be made subject to such requirements:</p> <p>(a) the regulated professions, in so far as is justified in order to guarantee compliance with the rules governing professional ethics and conduct, which vary according to the specific nature of</p>			HII		

	<p>each profession, and is necessary in order to ensure their independence and impartiality;</p> <p>(b) providers of certification, accreditation, technical monitoring, test or trial services, in so far as is justified in order to ensure their independence and impartiality.</p> <p>2. Where multidisciplinary activities between providers referred to in points (a) and (b) of paragraph 1 are authorised, Member States shall ensure the following:</p> <p>(a) that conflicts of interest and incompatibilities between certain activities are prevented;</p> <p>(b) that the independence and impartiality required for certain activities is secured;</p> <p>(c) that the rules governing professional ethics and conduct for different activities are compatible with one another, especially as regards matters of professional secrecy.</p> <p>3. In the report referred to in Article 39(1), Member States shall indicate which providers are subject to the requirements laid down in paragraph 1 of this Article, the content of those requirements and the reasons for which they consider them to be justified.</p>					
26	<p>Policy on quality of services</p> <p>1. Member States shall, in cooperation with the Commission, take accompanying measures to encourage providers to take action on a voluntary basis in order to ensure the quality of service provision, in particular through use of one of the following methods:</p> <p>(a) certification or assessment of their</p>			HII		

<p>activities by independent or accredited bodies;</p> <p>(b) drawing up their own quality charter or participation in quality charters or labels drawn up by professional bodies at Community level.</p> <p>2. Member States shall ensure that information on the significance of certain labels and the criteria for applying labels and other quality marks relating to services can be easily accessed by providers and recipients.</p> <p>3. Member States shall, in cooperation with the Commission, take accompanying measures to encourage professional bodies, as well as chambers of commerce and craft associations and consumer associations, in their territory to cooperate at Community level in order to promote the quality of service provision, especially by making it easier to assess the competence of a provider.</p> <p>4. Member States shall, in cooperation with the Commission, take accompanying measures to encourage the development of independent assessments, notably by consumer associations, in relation to the quality and defects of service provision, and, in particular, the development at Community level of comparative trials or testing and the communication of the results.</p> <p>5. Member States, in cooperation with the Commission, shall encourage the development of voluntary European standards with the aim of facilitating compatibility between services supplied by providers in different Member States, information to the recipient and the quality of service provision.</p>				
---	--	--	--	--

27	<p>Settlement of disputes</p> <p>1. Member States shall take the general measures necessary to ensure that providers supply contact details, in particular a postal address, fax number or e-mail address and telephone number to which all recipients, including those resident in another Member State, can send a complaint or a request for information about the service provided. Providers shall supply their legal address if this is not their usual address for correspondence.</p> <p>Member States shall take the general measures necessary to ensure that providers respond to the complaints referred to in the first subparagraph in the shortest possible time and make their best efforts to find a satisfactory solution.</p> <p>2. Member States shall take the general measures necessary to ensure that providers are obliged to demonstrate compliance with the obligations laid down in this Directive as to the provision of information and to demonstrate that the information is accurate.</p> <p>3. Where a financial guarantee is required for compliance with a judicial decision, Member States shall recognise equivalent guarantees lodged with a credit institution or insurer established in another Member State. Such credit institutions must be authorised in a Member State in accordance with Directive 2006/48/EC and such insurers in accordance, as appropriate, with First Council Directive 73/239/EEC of 24 July 1973 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to the taking-up and pursuit of the business of direct</p>		HII		
----	--	--	-----	--	--

	<p>insurance other than life assurance [39] and Directive 2002/83/EC of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 concerning life assurance [40].</p> <p>4. Member States shall take the general measures necessary to ensure that providers who are subject to a code of conduct, or are members of a trade association or professional body, which provides for recourse to a non-judicial means of dispute settlement inform the recipient thereof and mention that fact in any document which presents their services in detail, specifying how to access detailed information on the characteristics of, and conditions for, the use of such a mechanism.</p>					
28	<p>Mutual assistance – general obligations</p> <p>1. Member States shall give each other mutual assistance, and shall put in place measures for effective cooperation with one another, in order to ensure the supervision of providers and the services they provide.</p> <p>2. For the purposes of this Chapter, Member States shall designate one or more liaison points, the contact details of which shall be communicated to the other Member States and the Commission. The Commission shall publish and regularly update the list of liaison points.</p> <p>3. Information requests and requests to carry out any checks, inspections and investigations under this Chapter shall be duly motivated, in particular by specifying the reason for the request. Information exchanged shall be used only in respect of the matter for which it was requested.</p> <p>4. In the event of receiving a request for</p>			HII		

<p>assistance from competent authorities in another Member State, Member States shall ensure that providers established in their territory supply their competent authorities with all the information necessary for supervising their activities in compliance with their national laws.</p> <p>5. In the event of difficulty in meeting a request for information or in carrying out checks, inspections or investigations, the Member State in question shall rapidly inform the requesting Member State with a view to finding a solution.</p> <p>6. Member States shall supply the information requested by other Member States or the Commission by electronic means and within the shortest possible period of time.</p> <p>7. Member States shall ensure that registers in which providers have been entered, and which may be consulted by the competent authorities in their territory, may also be consulted, in accordance with the same conditions, by the equivalent competent authorities of the other Member States.</p> <p>8. Member States shall communicate to the Commission information on cases where other Member States do not fulfil their obligation of mutual assistance. Where necessary, the Commission shall take appropriate steps, including proceedings provided for in Article 226 of the Treaty, in order to ensure that the Member States concerned comply with their obligation of mutual assistance. The Commission shall periodically inform Member States about the functioning of the mutual assistance provisions.</p>				
--	--	--	--	--

29	<p>Mutual assistance – general obligations for the Member State of establishment</p> <p>1. With respect to providers providing services in another Member State, the Member State of establishment shall supply information on providers established in its territory when requested to do so by another Member State and, in particular, confirmation that a provider is established in its territory and, to its knowledge, is not exercising his activities in an unlawful manner.</p> <p>2. The Member State of establishment shall undertake the checks, inspections and investigations requested by another Member State and shall inform the latter of the results and, as the case may be, of the measures taken. In so doing, the competent authorities shall act to the extent permitted by the powers vested in them in their Member State. The competent authorities can decide on the most appropriate measures to be taken in each individual case in order to meet the request by another Member State.</p> <p>3. Upon gaining actual knowledge of any conduct or specific acts by a provider established in its territory which provides services in other Member States, that, to its knowledge, could cause serious damage to the health or safety of persons or to the environment, the Member State of establishment shall inform all other Member States and the Commission within the shortest possible period of time.</p>			HII		
30	Supervision by the Member State of establishment in the event of the temporary movement of a provider to			HII		

	<p>another Member State</p> <p>1. With respect to cases not covered by Article 31(1), the Member State of establishment shall ensure that compliance with its requirements is supervised in conformity with the powers of supervision provided for in its national law, in particular through supervisory measures at the place of establishment of the provider.</p> <p>2. The Member State of establishment shall not refrain from taking supervisory or enforcement measures in its territory on the grounds that the service has been provided or caused damage in another Member State.</p> <p>3. The obligation laid down in paragraph 1 shall not entail a duty on the part of the Member State of establishment to carry out factual checks and controls in the territory of the Member State where the service is provided. Such checks and controls shall be carried out by the authorities of the Member State where the provider is temporarily operating at the request of the authorities of the Member State of establishment, in accordance with Article 31.</p>					
31	<p>Supervision by the Member State where the service is provided in the event of the temporary movement of the provider</p> <p>1. With respect to national requirements which may be imposed pursuant to Articles 16 or 17, the Member State where the service is provided is responsible for the supervision of the activity of the provider in its territory. In conformity with Community law, the Member State where the service is provided:</p> <p>(a) shall take all measures necessary to</p>			HII		

<p>ensure the provider complies with those requirements as regards the access to and the exercise of the activity;</p> <p>(b) shall carry out the checks, inspections and investigations necessary to supervise the service provided.</p> <p>2. With respect to requirements other than those referred to in paragraph 1, where a provider moves temporarily to another Member State in order to provide a service without being established there, the competent authorities of that Member State shall participate in the supervision of the provider in accordance with paragraphs 3 and 4.</p> <p>3. At the request of the Member State of establishment, the competent authorities of the Member State where the service is provided shall carry out any checks, inspections and investigations necessary for ensuring the effective supervision by the Member State of establishment. In so doing, the competent authorities shall act to the extent permitted by the powers vested in them in their Member State. The competent authorities may decide on the most appropriate measures to be taken in each individual case in order to meet the request by the Member State of establishment.</p> <p>4. On their own initiative, the competent authorities of the Member State where the service is provided may conduct checks, inspections and investigations on the spot, provided that those checks, inspections or investigations are not discriminatory, are not motivated by the fact that the provider is established in another</p>				
--	--	--	--	--

	Member State and are proportionate.				
32	<p>Alert mechanism</p> <p>1. Where a Member State becomes aware of serious specific acts or circumstances relating to a service activity that could cause serious damage to the health or safety of persons or to the environment in its territory or in the territory of other Member States, that Member State shall inform the Member State of establishment, the other Member States concerned and the Commission within the shortest possible period of time.</p> <p>2. The Commission shall promote and take part in the operation of a European network of Member States' authorities in order to implement paragraph 1.</p> <p>3. The Commission shall adopt and regularly update, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), detailed rules concerning the management of the network referred to in paragraph 2 of this Article.</p>			HII	
33	<p>Information on the good repute of providers</p> <p>1. Member States shall, at the request of a competent authority in another Member State, supply information, in conformity with their national law, on disciplinary or administrative actions or criminal sanctions and decisions concerning insolvency or bankruptcy involving fraud taken by their competent authorities in respect of the provider which are directly relevant to the provider's competence or professional reliability. The Member State which supplies the information shall inform the provider thereof.</p> <p>A request made pursuant to the first subparagraph must be duly</p>			HII	

	<p>substantiated, in particular as regards the reasons for the request for information.</p> <p>2. Sanctions and actions referred to in paragraph 1 shall only be communicated if a final decision has been taken. With regard to other enforceable decisions referred to in paragraph 1, the Member State which supplies the information shall specify whether a particular decision is final or whether an appeal has been lodged in respect of it, in which case the Member State in question should provide an indication of the date when the decision on appeal is expected.</p> <p>Moreover, that Member State shall specify the provisions of national law pursuant to which the provider was found guilty or penalised.</p> <p>3. Implementation of paragraphs 1 and 2 must comply with rules on the provision of personal data and with rights guaranteed to persons found guilty or penalised in the Member States concerned, including by professional bodies. Any information in question which is public shall be accessible to consumers.</p>					
34	<p>Accompanying measures</p> <p>1. The Commission, in cooperation with Member States, shall establish an electronic system for the exchange of information between Member States, taking into account existing information systems.</p> <p>2. Member States shall, with the assistance of the Commission, take accompanying measures to facilitate the exchange of officials in charge of the implementation of mutual assistance and training of such officials, including</p>			HII		

	<p>language and computer training.</p> <p>3. The Commission shall assess the need to establish a multi-annual programme in order to organise relevant exchanges of officials and training.</p>				
35	<p>Mutual assistance in the event of case-by-case derogations</p> <p>1. Where a Member State intends to take a measure pursuant to Article 18, the procedure laid down in paragraphs 2 to 6 of this Article shall apply without prejudice to court proceedings, including preliminary proceedings and acts carried out in the framework of a criminal investigation.</p> <p>2. The Member State referred to in paragraph 1 shall ask the Member State of establishment to take measures with regard to the provider, supplying all relevant information on the service in question and the circumstances of the case.</p> <p>The Member State of establishment shall check, within the shortest possible period of time, whether the provider is operating lawfully and verify the facts underlying the request. It shall inform the requesting Member State within the shortest possible period of time of the measures taken or envisaged or, as the case may be, the reasons why it has not taken any measures.</p> <p>3. Following communication by the Member State of establishment as provided for in the second subparagraph of paragraph 2, the requesting Member State shall notify the Commission and the Member State of establishment of its intention to take measures, stating the following:</p> <p>(a) the reasons why it believes the</p>			HII	

	<p>measures taken or envisaged by the Member State of establishment are inadequate;</p> <p>(b) the reasons why it believes the measures it intends to take fulfil the conditions laid down in Article 18.</p> <p>4. The measures may not be taken until fifteen working days after the date of notification provided for in paragraph 3.</p> <p>5. Without prejudice to the possibility for the requesting Member State to take the measures in question upon expiry of the period specified in paragraph 4, the Commission shall, within the shortest possible period of time, examine the compatibility with Community law of the measures notified.</p> <p>Where the Commission concludes that the measure is incompatible with Community law, it shall adopt a decision asking the Member State concerned to refrain from taking the proposed measures or to put an end to the measures in question as a matter of urgency.</p> <p>6. In the case of urgency, a Member State which intends to take a measure may derogate from paragraphs 2, 3 and 4. In such cases, the measures shall be notified within the shortest possible period of time to the Commission and the Member State of establishment, stating the reasons for which the Member State considers that there is urgency.</p>					
36	<p>Implementing measures</p> <p>In accordance with the procedure referred to in Article 40(3), the Commission shall adopt the implementing measures designed to amend non-essential elements of this</p>			HII		

	Chapter by supplementing it by specifying the time-limits provided for in Articles 28 and 35. The Commission shall also adopt, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), the practical arrangements for the exchange of information by electronic means between Member States, and in particular the interoperability provisions for information systems.					
37	<p>Codes of conduct at Community level</p> <p>1. Member States shall, in cooperation with the Commission, take accompanying measures to encourage the drawing up at Community level, particularly by professional bodies, organisations and associations, of codes of conduct aimed at facilitating the provision of services or the establishment of a provider in another Member State, in conformity with Community law.</p> <p>2. Member States shall ensure that the codes of conduct referred to in paragraph 1 are accessible at a distance, by electronic means.</p>			HII		
38	<p>Additional harmonisation</p> <p>The Commission shall assess, by 28 December 2010 the possibility of presenting proposals for harmonisation instruments on the following subjects:</p> <p>(a) access to the activity of judicial recovery of debts;</p> <p>(b) private security services and transport of cash and valuables.</p>			HII		
39	<p>Mutual evaluation</p> <p>1. By 28 December 2009 at the latest, Member States shall present a report to the Commission, containing the information specified in the following</p>			HII		

<p>provisions:</p> <p>(a) Article 9(2), on authorisation schemes;</p> <p>(b) Article 15(5), on requirements to be evaluated;</p> <p>(c) Article 25(3), on multidisciplinary activities.</p> <p>2. The Commission shall forward the reports provided for in paragraph 1 to the Member States, which shall submit their observations on each of the reports within six months of receipt. Within the same period, the Commission shall consult interested parties on those reports.</p> <p>3. The Commission shall present the reports and the Member States' observations to the Committee referred to in Article 40(1), which may make observations.</p> <p>4. In the light of the observations provided for in paragraphs 2 and 3, the Commission shall, by 28 December 2010 at the latest, present a summary report to the European Parliament and to the Council, accompanied where appropriate by proposals for additional initiatives.</p> <p>5. By 28 December 2009 at the latest, Member States shall present a report to the Commission on the national requirements whose application could fall under the third subparagraph of Article 16(1) and the first sentence of Article 16(3), providing reasons why they consider that the application of those requirements fulfil the criteria referred to in the third subparagraph of Article 16(1) and the first sentence of Article 16(3).</p> <p>Thereafter, Member States shall</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>transmit to the Commission any changes in their requirements, including new requirements, as referred to above, together with the reasons for them.</p> <p>The Commission shall communicate the transmitted requirements to other Member States. Such transmission shall not prevent the adoption by Member States of the provisions in question. The Commission shall on an annual basis thereafter provide analyses and orientations on the application of these provisions in the context of this Directive.</p>				
40	<p>1. The Commission shall be assisted by a Committee.</p> <p>2. Where reference is made to this paragraph, Articles 5 and 7 of Decision 1999/468/EC shall apply, having regard to the provisions of Article 8 thereof. The period laid down in Article 5(6) of Decision 1999/468/EC shall be set at three months.</p> <p>3. Where reference is made to this paragraph, Article 5a(1) to (4), and Article 7 of Decision 1999/468/EC shall apply, having regard to the provisions of Article 8 thereof.</p>			HII	
41	<p>Review clause</p> <p>The Commission, by 28 December 2011 and every three years thereafter, shall present to the European Parliament and to the Council a comprehensive report on the application of this Directive. This report shall, in accordance with Article 16(4), address in particular the application of Article 16. It shall also consider the need for additional measures for matters excluded from the scope of application of this Directive. It shall be accompanied, where appropriate, by</p>			HII	

	proposals for amendment of this Directive with a view to completing the Internal Market for services.					
42	<p>Amendment of Directive 98/27/EC</p> <p>In the Annex to Directive 98/27/EC of the European Parliament and of the Council of 19 May 1998 on injunctions for the protection of consumers' interests [41], the following point shall be added:</p> <p>"13. Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market (OJ L 376, 27.12.2006, p. 36)"</p>			HII		
43	<p>Protection of personal data</p> <p>The implementation and application of this Directive and, in particular, the provisions on supervision shall respect the rules on the protection of personal data as provided for in Directives 95/46/EC and 2002/58/EC.</p>			HII		
44	<p>Transposition</p> <p>1. Member States shall bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive before 28 December 2009.</p> <p>They shall forthwith communicate to the Commission the text of those measures.</p> <p>When Member States adopt these measures, they shall contain a reference to this Directive or shall be accompanied by such a reference on the occasion of their official publication. The methods of making such reference shall be laid down by Member States.</p> <p>2. Member States shall communicate to</p>			HII		

	the Commission the text of the main provisions of national law which they adopt in the field covered by this Directive.					
45	Entry into force This Directive shall enter into force on the day following that of its publication in the Official Journal of the European Union.			III		
46	Addressees This Directive is addressed to the Member States.			III		